Spiridon Vangheli

GUGUȚĂ

ȘI PRIETENII SĂI

„Ingenios, Guguţă te cucereşte de la primul contact cu el, ba uneori îl ajuţi chiar să te biruie pe tine însuţi.

Prin isprăvile sale Guguţă a devenit popular în Cehia, cartea fiind reeditată."

Iaroslava Slucova,
Praga, Cehia

„Citindu-l pe „Guguţă", m-am convins că e vorba de o carte care conţine adevărate valori umane... A-i convinge pe copii că ei au o mare datorie faţă de societate — nu e o problemă dintre cele uşoare. Autorul însă o rezolvă fundamental — e o literatură de înaltă ţinută artistică."

Leo Fonseco,
Colombo, Şri-Lanca

„Am citit cu mult interes povestirile despre Guguţă, acest român mic cu suflet mare. Îmi plac subiectele nuvelelor cu iz românesc şi felul de a povesti al autorului — o limbă simplă, dar plastică şi bogată în culori."

Otfrid Proisler, **Germania**

„Titirică, un alt erou al lui Spiridon Vangheli, ne demonstrează cu prisosinţă că scriitorul concepe copilul ca pe o realitate complexă unde bunătatea şi pornirea diabolică spre aventură se împacă de minune. Prin aceasta se şi explică priza pe care o are Vangheli la cititorii de pe glob."

Mihai Cimpoi

SPIRIDON VANGHELI

GUGUȚĂ ȘI PRIETENII SĂI

Proză, versuri, scrisori de la copii

VOLUMUL I

CHIȘINĂU
·Turturica·
1994

SCRISORI DE LA COPII

„Nene Vangheli, eu nu ţi-am scris pînă acum. N-am ştiut că mata eşti viu...“

Anatolie Hangan, clasa a III, satul Fîrlădeni, Căuşeni

„Bună ziua, bun scriitor Spiridon V.! Din primele rînduri vreau să vă scriu despre Guguţă. Cartea mi-a plăcut foarte mult. Trimiteţi-l pe Guguţă la noi să facă cumva să fie harbuji. La revedere!“

Ala Rotaru, clasa a II, satul Drochia

„Vă mai spun încă o dată să nu uitaţi să-i luaţi bilet şi să-l trimiteţi pe Guguţă în ospeţie la mine. Îl voi hrăni numai cu brînză şi cu lapte.“

Elena Stratan, clasa a III, satul Nişcani, Călăraşi

„Mă cheamă Valeriu. Eu mă aflu la sanatoriu în satul Cubolta. Am citit cartea matale, aceea cu Guguţă. Tare aş vrea să ştiu cum o duce Guguţă acum cu sănătatea?“

Valeriu Hîncu, clasa a IV, satul Peresecina, Orhei

„Băieţii îmi zic Guguţă. De aceea te rog să mai scrii nişte isprăvi de-ale lui Guguţă şi să le trimiţi în satul meu... Spune-i lui Guguţă să lepede cuşma ceea mare, că vine vara.“

Grigore Jidras, clasa I, satul Mălcăuţi, Soroca

„Şi eu vreau să fiu Guguţă. Îmi daţi voie?“

Oleg Bumbu, clasa a II, satul Baccealia, Căuşeni

„Vă poftesc în satul nostru. Şi să veniţi nu la 10, dar la 12 mai, că atunci o să fie iarbă verde. Scrieţi-mi pe care drum o să intraţi în sat, că noi avem trei drumuri."

Andrei Blajă, clasa a III, satul Coşcodeni, Sîngerei

„Eu mă scol la ora şase, dar mata, nene Vangheli, la ce oră te scoli? Te rog să te scoli mai dimineaţă şi să scrii mai multe cărţi, că le-am citit pe toate."

Dinu Răileanu, clasa a IV, Chişinău

„Nene Spiridon, ce ar fi să trec eu în locul matale să compun cărţi? Că mata eşti de acum bătrîn, porţi ochelari..."

Ludmila Noviţcaia, clasa a III, satul Sărata Nouă, Leova

„Vangheli Spiridon, eu vreau să ştiu adresa lui Guguţă. La vară am să mă duc cu mămuca la dînsul..."

Ion Catană, clasa a II, satul Grinăuţi, Rîşcani

„Dragă scriitor, îi trimit o fotografie de-a mea lui Guguţă şi una lui Ciuboţel. Şi ei să-mi trimită fotografii..."

Angela Perjun, clasa a II, satul Ocniţa

„Guţă-Guţă-Guguţă! Eroul meu, pe care îl iubesc, numai că nu vine la mine. Să-l trimiteţi să-l văd măcar prin fereastră."

Vadim Furmuzache, clasa a III, satul Sărata Nouă, Leova

„Nene Spiridon, Guguţă trăieşte? Dacă trăieşte, spune-i să-mi scrie scrisoare. Te rog eu şi toţi copiii satului meu — vino la noi în ospeţie, dar nu uita să-l iei şi pe Guguţă, dacă are chip."

Victor Pasat, clasa a III, satul Scumpia, Făleşti

„Eu v-am visat astă noapte. Cînd i-am spus bibliotecarei, ea a zis că eu sînt Guguţa..."

Ludmila Tălămbuţă, clasa a IV, satul Pruteni, Făleşti

(continuare — în ultimul compartiment al volumului I)

Dedic această carte
soției mele
Eleonora

COLIBA ALBASTRĂ

Miniaturi, basme

În țara fluturilor

PRIMĂVARA

Viscolea ca în plină iarnă. Drumurile din sat s-au ghemuit pe sub garduri, casele și-au tras cușme albe pe ochi.

Supărate, vrăbiile făceau larmă sub streașină: are Baba Dochia obraz sau nu ?! Cît o să-și mai scuture cojoacele peste sat ?

— Ia mai lăsați gîlceava ! unde le spune un porumbel mai căpos. Mă duc eu să caut Primăvara, s-o fi rătăcit pe undeva... Dar voi nu stați degeaba : făceți găuri în nori — să nu se înăbușe soarele pînă atunci.

Și porumbelul a înghițit un grăunte și a pornit la drum. Înnopta pe unde putea, tremura de frig, dar cum se lumina, zbura mai departe.

A patra zi a simțit că-i mîngîie nu știu cine picioruşele și a coborît lîngă un rîu.

— Tu ești, Primăvară ? a întrebat porumbelul.

— Eu.

— Ce faci aici ?

— Păi nu vezi ? Scot rîul de sub gheață. Sărmanul, iarna l-a ținut sub lacăt.

— Dar unde-s păsările tale ?

— Vin în urmă, cum li-i placul. Graurii sînt după dealul cela, rîndunelele — cu trei dealuri mai încolo, iar ciocîrliile — mai departe.

— Vino, Primăvară, și în satul lui Radu. Vino, că ne-am săturat de iarnă.

— Păi încolo m-am și pornit, a zis Primăvara și s-a apucat să strice gheața.

Porumbelul s-a dus după deal să vadă graurii, apoi a tras o fugă pînă la ciocîrlii să le poftească în satul lui Radu.

Cînd s-a întors la rîu cu ciocîrliile, nu era un sloi pe apă. Primăvara a lăsat pîlcuri de toporași pe maluri și s-a dus înspre miazănoapte.

Hai şi porumbelul în urma ei cu ciocîrlii cu tot.

Au ajuns-o lîngă sat. Soarele, scăpat de sub pîcla nourilor, picura lumină blîndă, iar un miel a dat din codiţă. El credea că e primăvară de cînd lumea.

— Eu am adus-o ! gurluia porumbelul, rotindu-se pe deasupra satului.

PITICII ÎN CUŞME ALBE

Un graur tînăr a adus vorbă în sat că în Hîrtop au apărut nişte pitici.

— Ei, ba ? a făcut ochi mari Radu.

— Păi dacă îţi spun, nu se lăsa graurul. Pitici, ia atîtica, şi-s toţi în cuşme albe.

Tata şi mama nu erau acasă. Radu l-a întrebat pe cîinele său :

— Bumbu, mă laşi în Hîrtop ?

Cîinele a dat din coadă. Adică, te las, dar merg şi eu. Hîrtopul nu e după casă.

Graurul zbura înainte, Bumbu venea în urmă. Mai greu pîna au ridicat dealul cel mare.

Radu credea că în Hîrtop a nins, cînd colo acelea erau cuşmele piticilor.

— Măi graure, a zis Radu, ştii cum îi cheamă pe piticii ăştia ?

— Cum ?

— Ghiocei !

Bumbu a vrut să latre la ei, dar a rămas cu gura căscată : fru-mooşi pitici !

Şi lui Radu i-au plăcut. Unde îi vine un gînd : să ia Hîrtopul cu pitici cu tot şi să-l ducă în sat. Dar cum o să încapă dealurile în ogrăzile oamenilor ?

— Nu, nu ! a dat glas un ghiocel. Fără deal nu ne ducem şi apoi nici gardurile nu ne plac. Piticii în cuşme albe trăiesc numai la libertate.

Bumbu, vazînd că Radu e la încurcătură, a zis :

— Cuşmă Albă are dreptate. Mai bine să vină oamenii din sat în Ţara piticilor.

FRĂŢIORUL DE LA FEREASTRĂ

Demult aştepta Radu un oaspete. Tata i-a adus ieri un Pui de Pom.

— E cît mine musafirul, s-a bucurat Radu. Şi o să rămînă cu noi. Alt frăţior n-am.

Radu l-a sădit chiar sub fereastră. I-a dat apoi să bea apă din cănuţa lui şi i-a învelit picioruşul cu ţărînă încălzită în pumn. Pe seară i-a mai turnat un ulcior de apă.

În noaptea aceea Puiul de Pom a prins la putere, iar către dimineaţă putea de acum să se legene. Băiatul a deschis fereastra:

— Cine oare mi te leagănă, că lîngă tine nu e nimeni? a întrebat Radu.

— Eu mă legăn. Mă închin celui care mi-a dat apă şi m-a primit în orgada sa, a vrut să spună Puiul de Pom, dar nu putea vorbi încă.

Cînd Puiul de Pom a scos frunze, lui Radu îi creştea inima: f r ă ţ i o r u l d e l a f e r e a s t r ă avea pălărie verde.

HRISTOS A ÎNVIAT!

Porumbelul nu putea dormi. Tot scotea capul de sub streaşină: încă nu e mîine? Era noapte în tot satul... Numai la biserică ardeau lumînările. Cine să doarmă, cînd se cînta aşa de frumos la biserică?!

Şi cum porumbelul n-a închis un ochi de cu seară, către ziuă l-a furat somnul.

Cînd s-a iţit de după deal, soarele a trimis o rază la cuibul de sub streaşină. Degeţelul ei călduţ a atins pleoapa porumbelului:

— Scoală, bădiţă!

Porumbelul s-a uitat vinovat în jur. Dacă nu-l trezea fiica soarelui?! Îndată şi-a curăţit penele cu ciocul, apoi a dat la o parte boabele aduse de Radu: o să ia dejunul pe urmă. Hai tot o fugă la Izvor să se uite în oglinda apei: e gata de sărbătoare ori nu?

— Gîl-gîl, a zis Izvorul. Adică, ştiu unde mi te gateşti.

Porumbelul a dat din cap.

— Luri, luri, luri! a prins a cînta Izvorul aşa de duios, că în jurul lui răsăreau viorele ca să-l asculte.

Auzind de Sfintele Paşti, mos Codru s-a trezit de-a binelea.

— Aoleu, trebuie să-mi schimb straiul, se grăbi moşul şi îşi puse pe umăr o mantie verde.

Cerul s-a înălbăstrit şi el.

Porumbelul, însă, se tot uita în oglinda apei, aşezîndu-şi penele albe ca zăpada să fie una ca una. Apoi a luat-o spre casă bucuros că a dus sărbătoarea în c o d r u şi în c e r.

Radu îl aştepta în pragul casei. Era în hainele cele noi şi ţinea în mînă un ou roşu.

— O, ce eşti frumos, i-a mîngîiat Radu căpşorul şi a zis: Hristos a înviat!

MUSAFIRUL LUI RADU

Un fluture a aflat că Radu e singur acasă şi a venit să-i ţină de urît.

— Mă laşi să mă aşez pe scăunelul cela roşu? a întrebat fluturele.

— Cum să nu, a zis Radu, doar eşti musafir.

Fluturele a dat să se aşeze pe o floare roşie, dar tot atunci s-a ridicat în văzduh:

— Vai, scăunelul tău a oftat! a zis musafirul şi a zburat la o floare albastră.

Radu era numai ochi şi urechi.

— Ai auzit, bre? îl întreabă fluturele, aşezîndu-se pe pămînt. Oftează şi scăunelul albastru...

Băiatul s-a uitat la picioruşul florii: era un pic îndoit.

— Poate că vrea apă? s-a îngîndurat Radu. Cum să ud grădina, dacă nu pot scoate apă din fîntînă?! O să rog hulubul să se ducă după Ploaie.

S-a auzit un şopot între copaci, iar Salcia de lîngă fîntînă a prins grai:

— Radule, puiule, sînt înaltă şi văd depa-a-rte, pînă la marginea

cerului. Ploaia nu e acasă astăzi. Dar nu te amărî, o să te ajut eu... Cum să şadă musafirul pe pămînt ?!

Şi Salcia, tot aplecîndu-se, a ajuns cu fruntea la apa din fîntînă. Cînd s-a îndreptat de şale, şi-a scuturat pletele deasupra copacului vecin. Acela s-a aplecat spre alt pom... Aşa a început să plouă în orgada lui Radu.

Florile înviorate au ridicat căpşoarele, iar fluturele-musafir cînta :

— Unueli, dudueli,
Am atîtea scăunele !

ÎN ŢARA FLUTURILOR

Codru le-a ieşit în cale pe creasta dealului şi le-a arătat o cărare.

Înaintea lui Radu mergea cîinele Bumbu cu codiţa ridicată — semn că astăzi el nu se teme de nimeni, nici chiar de lup. Cucul îl chema în altă parte, dar cărarea i-a coborît în vale, la izvor, apoi, cotigind printre copaci, i-a dus la o poiană.

„Dzin ! Dzin ! Dzin !“ au prins a suna clopoţeii albaştri din poiană, bucuroşi de oaspeţi.

Şi s-a ridicat din iarbă un roi de fluturi de toate culorile, zburînd pe deasupra lui Radu.

„Aici e Ţara fluturilor“, i-a trecut prin cap băiatului.

— Bine că ai venit la noi, Răducule ! băteau din aripi fluturii. Codru te aşteaptă : nu are cine mînca fragii din poiană.

De mari ce erau, fragii roşii şi-au plecat capul în iarbă. Îi plăceau lui Radu, ce mai vorbă. Băiatul nu stătea degeaba.

Iar Bumbu, văzînd că în jur nu e nici un lup, s-a dus la izvor să bea apă. Cînd s-a întors, fluturii coborîseră pînă la unul în poiană. Radu sfătuia cu Codru.

— Sînt buni fragii tăi, Codrule. Eu însă credeam că tu creşti ca să aibă lupii unde trăi.

El era gata să-şi facă o colibă şi să rămînă în Ţara fluturilor, dar se apropia noaptea.

— Stăpîne, e vremea! a zis cîinele Bumbu, şi au luat-o spre casă. Copacii i-au petrecut pînă la marginea Codrului.

TOAMNA

Dealul mai doarme, dar tufele s-au trezit şi aleargă cu rădăcinile în toate părţile — caută de ale gurii pentru struguri. Ciorchinii s-au sculat şi ei. Şi-au spălat faţa cu rouă şi îşi văd de treabă: pe ici-colo mai au să-şi crească cîte o bobiţă rămasă de celelalte.

Primul care a intrat în vie a fost Soarele. Rostogolindu-se pe sub tufe, el a şters cu razele lui calde roua de pe faţa bobiţelor şi s-a înălţat în cer. S-a înălţat, dar nu-şi lua ochiul din vie.

Pe la amiază bobiţele au simţit ceva dulce în gură:

— Vai, ce-o fi oare? se minunau ele.

— Asta e T O A M N A, au spus tufele.

A venit apoi Radu cu tăticul lui. Acum era la o tufă, acum la alta:

— Numai uite cîţi Puişori de Soare, tăticule! În fiecare bobiţă a intrat cîte unul!

Tufele, pe ici-colo date în galben, nu încăpeau în frunze de bucurie că T O A M N A le-a adus atîţia Puişori de Soare.

HORA ALBĂ

Era toamnă tîrzie. Un buluc de ciori se roteau croncănind prin cer de au stîrnit toţi nourii din culcuşurile lor. Cum erau somnoroşi, nourii au prins a se împunge şi a căută capăt de gîlceavă. Ba unii mai hărţăgoşi s-au luat chiar la bătaie. Aşa se mai întindeau de bărbi că se alegeau nu-

mai flendurile dintr-însele. Dar s-a găsit unul mai limpede la cap, nu degeaba avea barbă albă.

— Măi fraţilor, le-a spus el, ne batem ca proştii. Pînă şi ciorile astea negre rîd de noi. Iaca, Toamna e pe ducă. Hai mai bine s-o petrecem cu alai de fulgi.

Săturaţi de harţă, nourii încetul cu încetul s-au domolit şi s-au pus pe făcut fulgi. Numai că nu aveau sită. Atunci nourul cel de-a vorbit a prins a-i cerne prin barba lui, că era bună pentru treaba aceasta.

Cînd rămîneau de capul lor, fulgii o luau cu bulucul spre pămînt, pornind încă de sus o horă albă.

Cum i-a zărit pe geam, Radu a zbughit-o afară. Le făcea din mîini şi-i spunea lui Bumbu care a scos capul din căsuţă:

— Vin, mititeii! Au găsit drumul spre satul nostru!

1962

Băieţelul din coliba albastră

COLIBA ALBASTRĂ

Mă cheamă Radu. Am trei ani. Noaptea dorm în casă, iar ziua trăiesc în Coliba Albastră. Şi Casa, şi Pomii, şi Vîntul, şi Iazul, şi Soarele trăiesc cu mine în Coliba Albastră.

RODICA

Rodica e nouă, nu demult am adus-o acasă. Am dat pe dînsa flori: eu un braţ şi tata un braţ. Rodica e mică, dar poate să rîdă singură. Are şi două urechi. Cu dînsele încălzeşte perna.

NE CHEAMĂ SOARELE

I-i, Rodico, te-ai făcut mare! Poţi să mergi cu picioarele tale. Haidem afară, în casă nu e cer albastru şi nu au unde se juca nourii, nu au unde zbura fluturii şi avioanele.

DRUMUL

Acesta e Drumul. Bun e Drumul, îi lasă pe toţi să meargă.

Drumul trăieşte culcat, dar pe deal se scoală în picioare şi se uită în cer dacă nu vine Ploaia.

PLOAIA

Ştii de ce plouă ? De aceea că Pămîntul e negru. El o roagă pe Ploaie să-l spele. Ploaia coboară din cer, îl spală şi Pămîntul se face verde.

SOARELE

Soarele are nuieluşe de lumină. Cu dînsele mînă bobocii la gîrlă.

VERDELE

Verdele se urcă în copaci din iarbă.

TRACTORUL

Tractorul face ţărînă.

DEALUL

Dealul s-a suit sus-sus şi a scos flori să le miroase Soarele.

ÎN LIVADĂ

Rodico, taci şi ascultă. Dacă vei fi cuminte, Pomii o să-ţi cînte. Ei cîntă cu Păsările.

LA RÎU

Rîule, da unde fugi ? Stai, măi Rîule, am venit la tine să ne scăldăm.

NOAPTEA

Noaptea e rea — a umplut Coliba Albastră cu întuneric. Cîinii din sat o latră. Noaptea fuge dimineaţa şi ia Luna cu dînsa.

MULŢI SORI

O să prind deseară de pe deal stele şi o să le pun în pămînt să crească mulţi sori. Cînd se va duce la culcare unul, o să rămînă pe cer altul.

PĂDUREA

Rodico, ştii din ce e făcută Pădurea ? Din copaci şi vară. Vara e făcută din iarbă, căpşune, flori, buruiene şi copaci cu frunze.

GRÎUL

Grîul e bătrîn, are mustăţi, dar îi place să se dea în leagăn.

VÎNTUL

Vîntul a vrut să se ascundă în grîu ca să nu-l vedem noi. Grîul l-a înghimpat cu mustăţile şi Vîntul a ieşit din grîu şi fuge în urma maşinii.

DRUMUL BUNELULUI

Mi-i dor de bunelul, Rodico. De ce a făcut oare bunelul drum pînă la dînsul ? Mai bine îşi punea ograda lîngă casa noastră !

STELELE

Ştii de unde se iau Stelele ? Le fac Nourii. Cînd îl mănîncă pe Soare, Nòurii fac fărîmituri şi ele se împrăştie pe cer.

ÎN CODRU

Copacii s-au strîns în Codru, că lor li-e urît cîte unul.

IAZUL

Iazul stă toata ziua în apă şi se scaldă.

NOI DOI-AMÎNDOI

Rodico, ia ce e bine ! Cînd eu sînt lîngă tine, atunci şi tu eşti lîngă mine !

SEARA

Nu te teme. Acuşi se aprind Stîlpii şi au să facă găuri în Noapte.

POAMA

Cînd o rup eu, e acră, cînd o rupe mama, e dulce. Poama se face dulce în mîna mamei.

PĂSĂRELELE

Vîntule, să nu dai jos Pomii, că ei au Păsărele. Dacă nu ne asculţi, închidem portiţa şi n-o să ai cum intra în ogradă. O să rămîi în drum să te calce maşina cu roţile.

HARBUJII

Cînd sînt mici, se joacă în ţărînă, apoi se ascund sub frunze cu codiţă cu tot. Ştii ce fac ei acolo cu codiţa ? Beau ploaie şi... cresc mari. Ploaia în harbuz se face omăt roşu, dulce-dulce.

MÎINILE

Am două mîini şi-s cu mine întotdeauna. Cînd li-e frig lor şi mie mi-e frig. Dacă se înghimpă ele şi pe mine mă doare. Ele mă spală pe faţă, eu le spăl pe dînsele. Mîinile mă îmbracă în hăinuţe, eu le îmbrac în mănuşi.

COPĂCELUL RĂNIT

Sărmanule, cine ţi-a ros picioruşul ? Un iepure ? Lasă că te ungem cu doctorie verde şi o să-ţi treacă.

Dar voi, Copacilor, de ce n-aţi luat seama ?

LA GARĂ

Aici e ograda lui Trenu. Ştii ce face Trenu în ograda lui ? Face fum şi ne aşteaptă pe noi. Trenu se uită cu ferestrele. Cînd ne vede, chiuie.

FULGII

Iată-i puii de iarnă, Rodico ! Fulgii sînt harnici : toată iarna cară omăt din cer.

ANUL NOU

A sosit Anul Nou în Coliba Albastră. El a ieşit din traista lui Moş Crăciun.

1964

Candela lui Ştefan cel Mare

(Popas în Abecedar)

TINCUŢA

E vacanţă. Băieţii se dau cu săniuţa.

Tincuţa hop-hop prin zăpadă. Se duce la şcoală.

— Bună ziua! o salută pe doamna învăţătoare. Şi hai acasă.

A doua zi omătul e şi mai mare.

— Unde mi te duci, Tincuţo?

— La şcoală.

— Bună ziua! se iţeşte fetiţa în cancelarie.

— E vacanţă, Tincuţo. Ai venit după cărţi? o întreabă doamna învăţătoare.

— Nu. Am venit să vă văd. Îmi era dor.

— Mulţumesc, Tincuţo. Şi mie îmi era dor de tine.

SOBELE LUI GEORGEL

De ieri nu mai ninge. Peste noapte s-a lăsat ger.

Georgel iese din casă. „Scîrţ-scîrţ...“ se aude omătul.

Mama îl ajunge din urmă:

— Georgel, ai uitat sobele, zice mama. Şi îi pune în mănuşi cîte un cartof copt. Pînă la şcoală e departe.

Pe drum Georgel o întîlneşte pe Georgeta. Ea tremură de frig.

— Eu am două sobe în mănuşi, zice Georgel. Şi îi dă o sobă Georgetei.

GHIOCELUL

Un ghiocel a scos capul de sub pămînt. În jur — nimeni. Era seară.

— Unde e mama ? a întrebat ghiocelul.

Tăcere.

— Ta-tă ! a strigat Ghiocelul. Mi-e frică.

L-a auzit Cerul. A răsărit o stea. Înca una... Ghiocelul nu mai era singur.

Dimineaţă a simţit că-l mîngîie cineva pe cap.

— Ai venit, tată ? a zis Ghiocelul către Soare.

TEIUL

Iuliu a sădit un pui de tei. El are grijă de copăcel.

Primăvara Iuliu îi leagă un mărţişor.

— Azi e ziua ta ! îi spune Iuliu.

Teiul se bucură. Cheamă albine şi fluturi în ospeţie.

Dimineaţa teiul se trezeşte primul. Ce şoptesc frunzele, băiatul nu înţelege. Dar teiul se grăbeşte.

În iunie, de ziua lui Iuliu, teiul i-a facut un dar : a înflorit ! Lumea ducea pe la case mireasma teiului. Era ziua lui Iuliu în tot satul.

FRATELE ŞI SORA

Soarele a văzut că o floare se tot uită la el.

— Vrei să-mi fii soră ? a întrebat Soarele.

— Da, a răspuns frumoasa floare, că nici eu nu am frate.

De atunci ei au rămas soră şi frate. O soră mai credincioasă ca floarea-soarelui nu e pe lume. Toată ziua stă cu faţa la fratele său.

— Bună dimineața, frate, îi zice ea.
— Bună vreme, soro, îi răspunde el.

OCHII MAMEI

— Copii, cine v-a dăruit soarele? întreabă doamna învățătoare.
— Mama.
— Cum e soarele?
— E cald.
— Frumos.
— Auriu.
— Dar ochii mamei cum sînt?
— Albaștri, a răspuns Rodica.
— Negri, a zis Gruia.
— Căprui, a spus Greta.
— Verzi, a zis Ruxanda.
Numai Bogdan a lăsat capul în jos. El nu știe cum sînt ochii mamei.
— Mama lui Bogdan are ochi triști, a zis Margareta.

BUNICA

— Tu ești, Radule? a făcut ochi mari bunica.
— Eu. Iată am găsit casa ta. Fără tata.
— Bravo. Ai crescut astă iarnă.
— Și am venit cu treabă. Ai sapă, bunică?
— D-apoi cum.
Radu a făcut un cuib în grădină. Apoi a scos doi cartofi din buzunar și i-a pus în pămînt. A mai sfătuit cu bunica, s-a odihnit și a făcut alt cuib. Bunica avea o inimă cît o pîine.
— Gata, am scăpat la ajutor! îl îmbărbăta bunica.

— Dar ştii ce fac eu ?
— Ce faci ?
— Îngrop în ograda ta ulciorul cu galbeni !

LIE-CIOCÎRLIE

Doi pui de ciocîrlie stau de vorbă.
— O cunosc pe mama încă din ou, a spus un pui.
— Păi, în ou e întuneric, a răspuns celălalt pui.
— E întuneric în ou, dar se aude. După cîntec o cunosc pe mama.
— A-a !... s-a dumerit al doilea pui. Dar de ce cîntă mama ?
— Ca să nu uităm limba noastră :

Lie, lie,
Ciocîrlie,
Cîntec dulce
Din cîmpie !

GOL !

Guguţă e portar. Grigoraş goneşte balonul. Bate la poartă. Guguţă se rostogoleşte.
— Gol !
— Ba ! Guguţă a prins balonul.
Grigoraş se supără. Nu poate bate goluri.
— Guguţă, zice Grigoraş, îţi dau un măr. Lasă-mă să bat un gol.
Guguţă rîde.

PESCARUL

— L-am prins ! a strigat Petruţ.

Era un peşte mic. El sufla speriat.

— Dă-mi drumul, Petruţ, l-a rugat peştele. O caut pe mama.

— A-a ! s-au luminat ochii băiatului. Dar eu credeam că umbli fără treabă.

Şi i-a dat drumul în lac.

CERBUL

Cerbul a coborît la izvor. Dar nu bea apă.

Marcela îşi scoate un cercel.

— Cerbule, îl întreabă Marcela, unde e cerboaica ta ? Na, du-i un cercel. Spune-i că-i de la mine.

— O, Marcela ! a suspinat cerbul. Cui să-i duc cercelul ? Cerboaica mea nu mai este...

UMBRELA

Ion Bulbuc şi-a cumpărat umbrelă.

„Boc ! Boc !“ bate la uşă un vecin.

— O sa plouă, Ioane. Dă-mi umbrela ta.

— Nu e acasă, a minţit Bulbuc.

Plouă...

Bulbuc umblă prin ogradă ud, ca să vadă vecinul că umbrela nu e acasă. Dar vecinul nu-i. S-a dus în sat cu treburile sale.

URSUL PRISĂCAR

„Ursul ! Ursul !“ strigau albinele din prisacă. Ele au ieşit să se apere.

— Pace vouă ! a zis ursul. Am venit să vă ajut. De ce să zburaţi tocmai la flori ? Vă duc eu cu stup cu tot.

Hopa-hopa prin pădure cu stupul subsuoară.

— Acum, îşi zice ursul, numai poftă să am, că miere are cine să-mi facă.

— Ai şterpelit un stup ? îl întreabă un cerb.

— Ei, ba ! a zis ursul. Eu îl duc la flori. Ce, vrei să aduc poiana la stup ?

SURIOARA LUI FĂT-FRUMOS

Dochiţa e surioara lui Chiru. Ea are ochi albaştri. Chiru vrea s-o bucure.

— Do-chi-ţă ! o cheamă el cu voce schimbată şi se ascunde.

Iese Dochiţa din casă : în prag — un măr roşu !

Seara a adormit cu mărul în mînă...

Cînd s-a trezit, avea o coroniţă pe frunte. Dochiţa fuga la oglindă.

— Chiru ! îl strigă pe frăţiorul său. A fost Făt-Frumos la noi ! Şi-i arată mărul şi coroniţa.

MUSAFIRII

— Scoală, Chiru, o aud pe mama Paraschiva. Scoală, că avem treabă.

Chiru deschide ochii.

— Hai să facem curat în căsoaie. Azi-mîine ne vin musafirii.

Cînd aude de musafiri, Chiru sare în picioare.

Mama dă cu var, Chiru ţine scara.

Pe la chindie au isprăvit lucrul. Chiru a măturat în căsoaie.

Chiar a doua zi au sosit musafirii din țările calde: Rîndunica și Rîndunelul.

PRIVIGHETOAREA

E seară. Grivei s-a dus să latre în sat. De ce nu latră în ogradă? Guguță nu-l lasă.

Gîzele din grădină tac. Un greier și-a scos vioara, dar s-a răzgîndit. Stă de veghe. O gîscă din ungherul cotețului a vrut să întrebe ceva:

— Ga-ga?

— Ia taci mata, o roagă gînsacul lui Guguță. În pom doarme o privighetoare. Mîine o să ne cînte din nou.

GORIȚĂ

— Goriță, îl roagă mama, toarnă apă în butoi.

Goriță a turnat o găleată. Mai toarnă una. E greu să umpli un butoi.

— Găleata aceasta o toarnă soră-mea Olguța, își zice Goriță.

Gîl-gîl... Apa s-a dus în butoi.

— Acum toarnă o găleată vărul Gabriel.

Gîl-gîl...

A turnat apă și pentru Gruia, și pentru Augustin.

— Oho, ce mulți m-au ajutat azi, zice Goriță. Iată am umplut butoiul!

LORICA

E toamnă tîrzie. Nu mai sînt frunze. Nici fluturi. Nici privighetori.

Lorica a îmbrăcat o rochiță verde. În rochița aceasta a pornit spre pădure.

— Vai, vine o frunză verde! s-au bucurat copacii.

Lorica a intrat în pădure. Şi numai iaca se urcă într-un copac... Ea leagănă copacul şi întreabă pădurea:

Codrule, codruţule,
Ce mai faci, drăguţule?

PORUMBELUL DE POŞTĂ

E joi. Jenel a venit de la şcoală. Acasă nu e nimeni. Jenel scrie un bileţel: „Mamă, eu îmi fac scrob. Cîtă sare să pun? Ajută-mă".

— Uli, uli! strigă Jenel.

De pe casă coboară porumbelul de poştă. Jenel îi anină bileţelul de picior.

Porumbelul a găsit-o pe mama în cîmp.

Pînă a stricat Jenel oul, porumbelul s-a întors cu alt bileţel: „Pune un bob de sare cît o furnică de mare. Poftă bună, Jenel. Mama".

CETATEA HOTIN

Mircea cu tata au venit la cetate. Cetatea Hotin e pe malul Nistrului.

— Aceasta e casa strămoşilor noştri, îşi scoate tata pălăria.

Mircea aprinde o lumînare. Pentru cei care au luptat în cetate. Cei care ne-au apărat neamul.

În noaptea aceea băiatul a visat un străbun. Străbunul a dat mîna cu Mircea.

ZIMBRUL

Venea un zimbru în valea cu cimbru la un izvor răcoritor. Aici l-au pîndit...

— Cine m-a rănit ? a întrebat zimbrul din codrul cu cimbru. Sînt ultimul zimbru ! A rămas numai cel de pe Drapel... Păzeşte-l, Ioane, măcar pe el !

HAIDUCUL MIHU

— Bunele, mai spune despre Mihu, îl roagă Mihaela.

— Mihu ? E-he, brav haiduc ! zice bunelul. Odată un turc hapsîn a luat un cal de la un om sărac. În cale îi iese Mihu.

— Scoate hamul de pe cal ! îi spune haiducul. Şi îl înhamă pe turc la haraba.

— Du calul de unde l-ai luat ! îi dă poruncă Mihu.

Omul sărac holbă ochii : vine calul acasă în haraba !

COLACUL

Mama lui Mihu era săracă. De Anul Nou a copt şi ea un colac. Poate că vin urătorii ?

Nu se arăta nimeni...

Hăt la cîntatul cocoşilor aude :

— A-ho, aho, la casa noastră.

Hăi, hăăăi ! pocneşte unul din bici.

„E Mihu !“ tresare mama şi iese din casă.

— Mihu, şopteşte ea, potera e în sat.

— Mamă, e Anul Nou ! o cuprinde Mihu. Nu mă tem de nimeni !

— Bine că ai venit, Mihu. Am copt un colac.

CALUL LUI MIHU

Murgu a bătut cu copita în pămînt, dar Mihu nu-l auzea, zăcea sub un stejar din inima codrului. Calul a nechezat şi Mihu a dat semne de viaţă.

Cînd a deschis ochii, haiducul a zis:

— Şi tu eşti rănit, calule...

Ştia Murgu că e rănit, dar s-a lăsat în genunchi ca să-l ia pe Mihu în spate.

— Nu, calule, nu! a zis Mihu mîngîios.

Şi haiducul şi-a scos cu mare greu cămaşa şi a rupt-o în două. Mai întîi i-a legat piciorul lui Murgu, apoi şi-a legat, cum a putut, umărul rănit de poteră.

Sleit de puteri, s-a prăvălit pe cal, suspinînd.

Murgu aştepta să zică stăpînul:

— Hai, calule!

Dar Mihu tăcea. Iar a căzut în nesimţire.

Calul a pornit pe cărări ştiute numai de el şi de haiduci...

Cînd a amurgit de-a binelea, a ajuns la colibă.

— Mihu! E viu! s-au bucurat fraţii haiduci şi l-au coborît de pe cal.

SOARELE TOAMNA

A îmbătrînit drumeţul
Cu picioare lungi de aur.
Tot mai greu suie colina,
Răsărind cu-ntîrziere...
Mititelul, ia ce-i palid
Şi i-i frig, şi mi ţi-l plouă,
A avut şi el o vară
Şi ne-a dăruit-o nouă!

CANDELA LUI ŞTEFAN CEL MARE

De cinci sute de ani nu s-a stins candela de la mormîntul lui Ştefan-Vodă.

— Dragoş, puiule, ţi-a venit vremea, a zis bunelul şi l-a mîngîiat pe cap. Du-te de vezi candela.

Demult aştepta Dragoş să zică bunelul una ca asta.

Afară era viforniţă. Vîrtejuri de omăt, ca nişte urşi albi, săreau la Dragoş. Băiatul nu se da. El părea un mic oştean de-al lui Ştefan.

Dragoş a intrat în mănăstire şi a turnat ulei în candelă. Era în al nouălea cer. El a făcut să nu se stingă lumina.

Ba a tras apoi şi clopotul. Să afle toţi că arde şi pe viforniţă candela lui Ştefan cel Mare.

GHETELE

Dimineaţă Gheorghe încalţă ghetele.

— Mă duc. Mă aşteaptă scrînciobul, zice Gheorghe.

Ghetele, însă, îl duc spre fîntînă. Gheorghe ia căldarea. La fîntînă nu te duci cu mîna în buzunar.

Apoi ghetele îl duc pe Gheorghe la lemne. Gheorghe aduce de foc.

Ghetele au fost harnice toată ziua. Şi Gheorghe.

Abia seara, cînd s-a descălţat, Gheorghe a rămas uimit: acelea erau ghetele lui Angheluţă, fratele din clasa a treia.

PRIETENII LUI MITRUŢĂ

Într-o zi intră în ograda lui Mitruţă un om. A venit să cumpere porumbei.

— Nu-i vînd, a zis băiatul. Ei sînt prietenii mei.

Omul s-a întristat.

Cînd află Mitruţă că el a venit tocmai din alt sat, îi dăruie doi porumbei.

Omul îi pune în sîn bucuros. Acasă, însă, le-a legat aripile: dacă zboară înapoi la Mitruţă?

Porumbeii ce să facă? Nu, nu rămîn la casa aceasta! Şi au pornit-o pe jos...

Aşa au mers o zi şi o noapte pînă au ajuns în satul lui Mitruţă.

„Ah, ce om rău!" a zis băiatul şi le-a sărutat picioruşele.

PASĂREA PĂCII

Acu, cică, a fost odată un împărat. Şi iată că împăratul a pus la cale un război.

Au sunat trîmbiţele. S-au adunat oştenii. Aveau arcuri, aveau săgeţi.

Împăratul şi-a prins sabia la şold.

Dar la război nu te duci cu capul gol. Împăratul a vrut să-şi ia coiful şi l-a găsit răsturnat. O porumbiţă îşi făcuse cuib în coiful împăratului.

Măria Sa a căzut pe gînduri. Apoi le-a dat drumul oştenilor acasă.

De atunci i se spune porumbelului pasărea păcii.

BĂIATUL LUI MOŞ MARTIE

Îl cheamă Mărtişor. E mic de tot, are o zi. Pe maică-sa încă n-a văzut-o.

— Eu mă duc după rîndunele, a zis Moş Martie. Tu ai grijă de casă.

Mărtişor a adăpat oaia şi a dat boabe la cocoş. Apoi i s-a făcut dor de mama.

Umblă prin cîmp, umblă şi o tot strigă:

— Ma-mă! Ma-mă!

Dar nu răspunde nimeni.

Na, că s-a rătăcit! Acuşi amurgeşte... Ce să facă?

Martişor s-a aşezat pe o moviliţă de cîrtiţă. Poate o să cînte cocoşul lui? Atunci o să afle după care deal e casa...

— Te-ai rătăcit? îl întreabă unul în şoaptă. Cînd întoarce capul, vede un Ghiocel.

Băiatul, bucuros, îşi scoate căciula în faţa lui.

— Mărtişor!

— Mărtişor! îl tot strigau alţi Ghiocei.

Ei răsăreau ici-colo, arătîndu-i drumul spre casă.

— M a m a te-a adus acasă, i-a spus Moş Martie.

— Mama?

— Da. Mama ta e P r i m ă v a r a.

CÎNTĂREŢUL

(legendă)

Cîndva, demult, cică era un cîntăreţ. Îl chema Arion. Cînd începea el a cînta, veneau delfinii la ţărm ca să-l asculte.

Odată Arion călătorea pe o corabie. Era noapte...

— Hai să-i luăm banii şi să-l omorîm! s-au şoptit corăbierii. Şi au tăbărît asupra lui.

Arion i-a rugat în genunchi:

— Înainte de moarte, lăsaţi-mă să cînt un cîntec.

Şi a cîntat Arion cum ştia el de frumos. Apoi a sărit în valurile mării. Mai bine să se înece decît să-l înjunghie hoţii.

Dar Arion nu s-a înecat.

Auzind cîntecul lui, un delfin a scos capul din apă. El l-a luat pe Arion pe spate şi l-a dus la ţărm.

Datoria lui Guguță *Pictor I. Vieru*

Cuşma lui Guguţă *Pictor O. Ţarălungă*

FĂT-FRUMOS

Grozav mai vroia Gruia să aibă un cal. L-ar fi hrănit din pălărie.

Aseară, cum a adormit, parcă se făcea că vede un cal la poartă.

— Iată am venit, zice calul. Sui călare.

Gruia urcă pe cal.

— Acum tu eşti stăpînul meu, zice calul. Încotro să te duc ?

— Unde vrei, calule, dar du-mă.

Calul odată trage aer în nări şi se ridică în cer. E-he, şi cînd a prins a zbura ! Gruia îşi ţinea pălăria cu mîna...

Zboară calul cît zboară şi coboară într-o pădure.

Gruia vede un stejar bătrîn-bătrîn. Acela era stejarul lui Ştefan cel Mare. Sub stejar stătea un om. Băiatul l-a cunoscut.

— Bună vreme, Făt-Frumos. Ce faci aici ? a întrebat Gruia.

Făt-Frumos i-a pus mîna pe umăr :

— Eu fac ce fac demult, Gruia. Stau la straja Codrului.

CASA PĂRINTEASCĂ

Aceasta a fost demult. Pe atunci Sandu era mic. Tata îl tot purta pe la doctori, dar degeaba.

— Du copilul la mare, în ţările calde, i-a spus un doctor bătrîn. Alt leac nu are.

— Păi dacă ar fi rîndunică, a oftat tata.

Dar Sandu era palid ca lămîia şi se topea văzînd cu ochii.

Atunci tata a vîndut calul de la casă, a vîndut vaca cu viţel cu tot şi a sclipuit parale pentru drum.

L-a urcat pe Sandu în tren. S-a dus şi dus a fost.

Îl aştepta cîinele la poartă şi mama lăcrima în năframă.

— De era o rîndunică, găsea drumul acasă, suspina mama.

Au trecut ani şi ani de atunci. Tata a închis ochii cu gîndul la Sandu, l-au pus şi pe băiat în pomelnic, dar mama îl tot aştepta.

Şi iată că vine în sat un plic tocmai de la capătul pămîntului.

„Tată şi mamă, scria Sandu. Am scăpat de o boală şi am dat peste alta. Dorul de casa parintească — asta e boala cea mai grea din lume !“

Iar într-o zi mama vede la portiţă un om cu capul alb-dalb. Oare de ce nu latră cîinele ?

Omul acela se lasă în genunchi şi intră în orgadă, tot sărutînd pămîntul.

— E Sandu ! a scăpat mama o farfurie din mînă. Sărmanul, e mai cărunt decît mine !

Omul a înconjurat casa în genunchi.

— Sandu ! s-a apropiat mama.

Omul s-a uitat lung la dînsa. N-a zis însă nimic.

— E mut, săracul ! a podidit-o pe mama alt rînd de lacrimi.

Omul s-a ridicat în picioare. Dar tot atunci se lasă iar în genunchi şi sărută pragul. Apoi sărută ferestrele...

S-a strîns lume.

— E mut ori a uitat limba ? întreabă o femeie.

Abia în amurg i s-a întors graiul.

— Bună seara, mamă ! a zis Sandu şi a cuprins-o din nou. Dar cum să cuprindă casa ?!

1970—1989

Surioara

(Din cartea Columb în Australia *și alte cărți)*

OMUL DE ZĂPADĂ

Noaptea satul a intrat în iarnă și dimineața părea o poveste albă pe unde n-a călcat picior de om.

Întîi au prins a se trezi pe ici-colo hogeagurile, punîndu-și căciuli de fum... Prin ogrăzi apăreau gospodari cu lopețile în mîini, scîrțîia după asta cîte-o cumpănă, răsunau loviturile topoarelor, care și-au adus aminte că sobele vor să-și încălzească spatele.

După ce au fost puse toate la cale, au dat buzna afară copiii să măsoare omătul și să vadă dacă n-au prins lene săniuțele cît au stat în pod...

Băieții mai măricei făr' zăbavă s-au apucat de o treabă mai bărbătească — au încins o bătălie cu bulgări de zăpadă. Apoi unul, care a mîncat o bătaie mai bună, unde și-a trîntit cușma în pămînt și a zis:

— Acum hai să-i facem un monument iernii!

Portițele au prins a scîrțîi și din orgăzi veneau de-a tăvălugul bolovani de omăt cît soarele de mari și mai mici, după cum erau și băieții care îi împingeau.

Pe la chindie satul avea cu un om mai mult. I-au făcut palton de omăt, i-au pus o mătura în mînă, doi ochi în frunte și un nas deasupra gurii. Omul a auzit de la copii că e frumos și-i părea bine că s-a născut.

Cînd au plecat copiii pe la casele cui îi are, doi ciocîrlani și un sticlete au venit la omul de zăpadă. Ciocîrlanii îl tot întrebau: „țurlui ?“, „țurlui ?“, iar sticletele i s-a cocoțat pe frunte și i s-a uitat în ochi...

Omul a tresărit. Abia acum și-a dat seama că e cel mai sărac din lume și nu are de unde să le dea păsărilor o mînă de grăunțe...

PĂSĂRILE LUI MOŞ PETRUŢ

Abia mişcau aripile, dar nu s-au oprit la baltă.

— Încă două dealuri şi sîntem acasă, o mîngîia cocostîrcul.

— Zboară tu înainte, l-a rugat cocostîrca. Mă tem că nu-i cuibul.

Cînd au văzut în cîmp oameni din satul lor, bucuria le era cît un cocostîrc de mare. Iar oamenii le faceau semn cu pălăriile.

Deasupra satului au încetinit zborul şi au prins a număra casele să vadă dacă-s toate. Au găsit-o şi pe a lor...

Cocostîrcii au coborît pe acoperişul de stuf în preajma cuibului şi au făcut cîţiva paşi ca să-şi dezmorţeasca picioarele.

În ogradă a răsărit o casă nouă cu ferestrele cît poarta. Uşa se deschide şi iaca apare în prag moş Petruţ:

— Bun sosit! şi-a scos moş Petruţ căciula.

Cocostîrcii s-au uitat unul la altul: a încărunţit moşul.

Cine trecea pe drum, se oprea şi căuta capăt de vorbă:

— Ce se mai aude prin Africa, moş Petruţ? îl întrebau sătenii, arătînd spre cocostîrci.

— De, trăiesc oamenii.

Cum s-au mai rărit copiii din ogradă, moş Petruţ s-a apropiat de cocostîrci şi le-a spus:

— Apoi eu vă las casa asta vouă.

Că au înţeles, că n-au înţeles cocostîrcii vorba moşului — nu pot s-o ştiu, dar tot atunci au prins a bate toaca de a auzit tot satul că s-au întors păsările lui moş Petruţ.

Pe urmă au zburat la baltă.

Erau singurii cocostîrci în parţile acelea... S-au rărit casele cu stuf şi satele au rămas fără cocostîrci.

Cînd s-au întors la cuib, din hogeag ieşea o aţă de fum. De dragul oaspeţilor, moş Petruţ a aprins focul în soba din casa veche.

Au adormit în picioare, unul de-o parte şi altul de altă parte a cuibului. Era încă devreme, ziua albă. Cocostîrca a visat că a venit o apă ma-a-re în sat şi le-a luat casa. Au încercat să-şi facă cuib pe casa nouă, dar nu se ţineau crenguţele. Atunci moş Petruţ a înjghebat o scară şi le-a ajutat să-şi mute cuibul în Soare...

1970

SURIOARĂ

Cînd Harbuzoaica a scos capul din floare, Tărcatu, fratele ei, coborîse de acum pe pămînt. Avea trei zile. Pe umerii lui a căzut tot greul familiei.

Harbuzoaica era mică de tot : nu ştia măcar cînd trebuie să doarmă — încurca ziua cu noaptea. Tărcatu a învăţat-o care e Ziua şi care e Noaptea, dar pentru asta trebuia s-o legene seara şi s-o trezească dimineaţa. El îi povestea cîte în lună şi în stele şi încetul cu încetul Harbuzoaica prindea la minte.

— Nene, de unde m-a luat Curpenu ?

— Te-a cumpărat.

— Şi de ce m-a cumpărat mică, nene ? Putea să mai aştepte, să mă cumpere mare !

Tărcatu nu mai ştia cum să-i astupe gura şi-i căuta nod în papură :

— Mai bine spune-mi de ce eşti plină de ţărînă ?

— M-am jucat în pămînt, nene.

— La asta ştiu că te duce capul. Ia numără.

— Unu.

— Mai departe.

— Eu pînă la unu ştiu.

— Nu degeaba ai cap lungăreţ. Eşti cea mai proastă din toată harbuzăria ! o mustră Tărcatu.

Harbuzoaica se acoperea cu o frunză şi tăcea chitic pînă n-o chemau la masă.

După masă Tărcatu o lua din scurt.

— Cum trebuie să-i zici Curpenului ?

— Mai dă-mi.

Tărcatu se înnegrea de ciudă şi o făcea uitucă şi lacomă.

Cînd s-a făcut mare, Tărcatu se tolănea în toată seara cu burta în sus şi asculta concertul broaştelor din lacul de lîngă harbuzărie. Pe surioară o trimitea la culcare. De, era cu capul lungăreţ şi nu se pricepea la concerte. Aşa credea el, ea, însă, nu-şi punea mintea cu nişte broaşte. Pe la o bucată de noapte îl ghiontea pe Harbuz :

— Nene, eşti cu trei zile mai mare, cine a semănat porumb în cer ?

— Păi acelea-s stele.
— Dar stelele au spic ?
— Au, de ce să nu aibă...
— Nene, dar de ce mai cîntă şi broaştele astea ?
— Ca să crească harbujii...
— Nu mă amăgi, nene.

Cînd a apărut o colibă în harbuzărie, surioara l-a tras de limbă pe Tărcatu :

— De ce coliba are o gură aşa de mare ?
— Ca să vadă toată harbuzăria.
— Nene, eşti şi tu prost. Cine vede cu gura ?!
— Lasă-mă în pace, a bodogănit harbuzul şi s-a întors pe ceea parte.

Noaptea, Tărcatu a auzit paşi, dar nu s-a priceput ce şi cum. Dimineaţă a dat să-şi trezească surioara şi a înmărmurit : lîngă dînsul era numai locul Harbuzoaicei şi codiţa ei.

MÎNZUL

Era duminică. Murga păştea pe malul pîrîului, iar mînzul zburda pe pagişte cît îl ţineau picioarele. I-a venit în gînd să sară pîrîul. Şi l-a sărit. Mama a nechezat la dînsul :

— Să nu-l mai sari, că n-are să crească mare.

Mînzul ca mînzul, n-a apucat mama să pască o gură de iarbă şi unde îşi face vînt şi mai sare o dată pîrîul. Mama îl aşteaptă să vină pe malul ăstlalt şi-i trage cu un fir de păpădie peste urechi. Mînzul n-a scăpat o lacrimă. S-a întors şi a sărit pîrîul aruncîndu-i mamei din fugă patru cuvinte :

— Mă duc pe lume !

Şi a luat-o razna fără să-şi ia o frunză de iarbă la drum.

— Ar fi bine să mă mănînce lupii ! şi-a limpezit gîndurile mînzul.

Mamă-sa a urmărit pînă în zare un nouraş de praf — era tot ce-i rămăsese de la fiu.

A mers mînzul, a mers, dar pe locurile acelea nu erau păduri. Vede

mînzul un lan mare de porumb şi se opreşte.

— Aici trebuie să fie lupi.

Dacă sînt, apoi ce mai la deal la vale. Se afundă în inima lanului. Porumbul crescuse aşa de mare că în lan era întuneric. Aşteaptă mînzul, aşteaptă — nu-i nimeni. Mai citeşte, mai suceşte, dar lupii nu vin şi pace... Se lasă în voia picioarelor.

A mers toată noaptea şi picioarele l-au scos la luminiş — era alt capăt de lan. Se uită mînzul — soarele încă e sus. Alături înflorea nişte trifoi. Mînzul păşeşte în trifoi şi îşi aduce aminte că ştie de acasă cînci litere:

— Ia să citesc să văd ce creşte aici: I, A, R, B, Ă. Iarbă. A, tocmai ce-i bun.

Se pune mînzul pe ospătat, iar un gînd şade cu mîinile în şolduri în capul lui şi gîndeşte:

— Iaca, dacă m-ar fi mîncat lupul, îmi mînca şi literele şi cu ce aveam să citesc acum mîncarea?

După ce a ospătat, se uită mînzul la asfinţit — soarele asfinţeşte, se uită la răsărit — răsare luna. Şi gîndul cel din cap îi zice:

— Prostule, pe lună trebuie să te duci, iată unde.

Mînzul tocmai a nechezat:

— Acolo e acolo! Să mă caute mama pînă va îmbătrîni. Am să mă uit de sus cum mă caută plîngînd.

Şi o ia pas, pas spre lună. A ridicat un deal şi pune-ţi pofta în cui. Luna şedea de acum pe alt deal. L-a ridicat şi pe acesta — luna s-a căţărat într-un copac. Gîndul cel din cap i-o arată cu degetul:

— Zgîlţînă copacul.

Cînd se apropie mînzul, numai iaca luna sare pe alt copac. Gîndul îi spune:

— Se teme că eşti greu şi n-o să poată să te ridice în cer.

— Dacă se teme, treaba ei, îi răspunde mînzul. Şi a lăsat-o în pace. Abia acum şi-a dat seama că îi cîntă din toate părţile chiriecii. I-a ascultat cu amîndouă urechile, apoi şi-a adus aminte că i-i somn. S-a culcat în iarbă, lîngă căsuţa unui chiriac şi, cum era mort de oboseală, a adormit buştean.

Luna, cînd l-a auzit că sforăie, a sărit din copac în cer şi pe aici ţi-e drumul.

Pe la cîntatul cocoşilor l-a trezit o hodorogeală. Cînd a deschis

ochii, şi-a dat seama ce-i : tuna şi trăsnea de săreau bucăţi de fulger, apoi se lăsa un întuneric că mînzul nu ştia pe care lume se află. Nu zăbavă a prins a-l ploua o ploaie. Gîndul cel din cap s-a trezit şi i-a spus :

— Fereşte-te în stînga.

Mînzul se dă în stînga, dar îl plouă şi aici. Gîndul nu se lasă :

— Fă trei paşi înainte.

Mînzul face trei paşi înainte.

— Tot mă plouă.

— Şi o să te plouă cum văd eu ! îi răspunde gîndul. Ţi-a făcut-o luna. Ea a grămadit nourii şi i-a sfătuit să te plouă unde nu te-ai ascunde.

— Ţie ţi-i bine acolo în cap — taci din gură măcar. Cît despre mine — las' să mă plouă. Pînă dimineaţă am să mă fac cal !

Şi s-a sculat în picioare să crească mare. Picăturile băteau darabana pe spinarea lui şi săreau în iarbă.

A stat mînzul cît a stat chitind în capul său :

— Acum trebuie să fiu cît văru-meu, Şargu.

Mai stă aşa o bucată de noapte şi gîndul îi dă de ştire :

— Bravo, eşti cît mama.

A lăsat mînzul să mai treacă un ceas şi unde îşi spune :

— De acum poate să stea ploaia, eu sînt cît tata de mare.

Ploaia, însă, turna cu găleata. Da mînzul de colo :

— Ei, şi ce dacă voi fi mai mare decît tata ? Abia voi fi mai voinic. Şi a rămas să stea în picioare.

Ploaia îşi vedea de lucrul ei, iar mînzul îşi închipuia cum o să-i facă oamenii un grajd cît o casă cu două etaje, o să-i meşterească o caruţă cît podul pe care l-a văzut la Bălţi. Doamne, ce oişte o să mai aibă caruţa aceea — pînă în cer ! Oamenii o să strice satul să facă drumurile mai largi... Iar mama, cum o să se mai bucure mama şi o să blesteme firul cel de păpădie toată viaţa. Chiar bine că nu l-a mîncat lupul !

Cînd s-a luminat de ziuă, mînzul a rămas cu gura căscată — era tot aşa de mititel ca aseară. Ploaia şi-a ridicat poalele şi — tipa-tipa — a luat-o din loc.

În dimineaţa aceea mama căra saci la moară cu o cumetră de-a ei. Toată vremea îi spunea despre fiu şi îl căina, de nu ştiu. Cînd a ajuns la podul de peste pîrîu şi a văzut că pîrîul a crescut noaptea — abia încăpea sub pod, mai nu i s-a rupt inima de scîrbă.

— Şi l-am bătut degeaba, cumetră. Degeaaaba. Sărmănelul, poate că l-au mîncat lupii! Îmi pare ca n-am să ajung cu zile să-l văd.

Mînzul, necăjit cum era, a zărit din vîrful dealului căruţa şi i s-a făcut dor să meargă în urma ei. A coborît pe pagiştea de lîngă pîrîu şi, pînă se va întoarce căruţa de la moară, s-a apucat să citească iarba, că era flămînd.

Iar gîndul cel din cap unde pune iar mîinile în şolduri şi-i spune:

— Capule, şi mi te-ai lăudat că te duci pe lume...

BASMUL CU CEL MAI BOGAT COPIL DIN LUME

— Lasă-mă, te rog, bunică,
Să mă duc într-o poveste.
— Du-te, dar să vii degrabă,
Mămăliga dă în clocot.
Nicu iese din ogradă,
Ciufulit, aşa cum este.

Astă iarnă i-a spus tata
O poveste prea frumoasă
Care s-a-ntîmplat aproape,
Numai peste-un deal de-acasă.
I-i cu frică? Nu se află —
Pădurarul are armă!
Şi-apoi zmeii — pe toţi zmeii
Nicu i-a snopit ast' iarnă.

Haide-n sus pe cărăruşă...
Satul a rămas devale.
Nicu nu se uită-n urmă.
E desculţ? Nu e nimica,
În papuci nu creşte iarbă,

Iarbă verde, iarbă moale.
Buna crede că-i acasă,
În pătulul din grădină.
Dac' ar şti că trece dealul,
L-ar ajunge-acu bunica.

Uite-o marginea poveştii:
Nalţi copaci cu chica verde,
Vîntuleţul se opreşte:
— În pădure nu merg, Nicu,
Am o treabă pe la moară.
Dar în gîndul lui îşi spune:
„Gata-i Nicuşor, se pierde".

Nicu ce să se-nspăimînte —
A luptat aici ast' iarnă!
Face-un pas, mai face unul
Şi-a trezit din somn pădurea,
Păsările-au prins să-i cînte.
Iar pe jos vin romaniţe
În rochiţe albe-albe.
Nu le tace-un pic guriţa:
— Ăsta-i Nicu, Nicu, Nicu
Din povestea lui tăticu.

Nicu-şi scapă ochii-n iarbă
Şi-i găseşte sus, în ramuri.
O ureche-o ia în stînga,
Alta-n dreapta o apucă.
„Mamă dragă, ce frumos e!"

— Bună ziua, Niculiţă!
Îl opreşte-o albăstriţă.

Baraboii strîng din umeri:
— Cine-i omănaşul, fato?

— Ăsta-i Nicu Paraleu.
A ucis ast' iarnă zmeul!
— Nicu? Bun băiat e Nicu!
Calul popii dă din barbă
Şi-şi boieşte puişorii
Cu un firicel de iarbă.

Cucul s-a mutat în faţă
Să trezească-n fund pădurea;
Păsările merg cu Nicu,
Florile păşesc pe lături.
Corovaticul îşi duce
Cuşma lui cea ţuguiată,
Macii sar de colo-colo
Prin sulfine, sînziene
Şi s-aud de-aici cum sună
Clopoţeii în poiene.

Măi, măi, măi, ce de-a pădure!
Dar băiatul nu se teme:
Printre cuşme verzi ba ice,
Ba colo se vede cerul.
Iată urme de copite;
— Făt-Frumos, păi cine altul
A trecut pe-aici călare.
Lui îi place, ştiu eu bine,
Să bea apă din izvoare.
Tata l-a văzut odată.

Din pădurea asta tata
Îşi alege fluieratul,
Mama — florile din vetre,
Mioriţa — clopoţelul.
De aici să ştii că iese
Curcubeul după ploaie.
Roşul cred că-i din căpşune,

Galbenul din romaniţe,
Verdele — acel din iarbă
Şi din albăstriţe — albastrul.
Oare unde-o fi acuma ?
L-or fi împletind pe-aproape,
C-au să fie ploi degrabă...

Tropăit de cai se-aude —
Prin tunel, pe lîngă Nicu,
Urca drumul o căruţă.
Caii îşi ciulesc urechea :
„A, iau cîntece şi caii !
Numai oiştea, numai oiştea
Trece-ntinsă şi fudulă..."

Nu mai e, s-a dus căruţa.
Nicu a rămas în urmă,
Că ducea cu el pădurea.
— Cu-cu ! O poţi duce, Nicu ?
— Cum să nu, că eu sînt mare !

Pe la prînz îi iese-n capăt,
Dar pădurea nici s-audă,
Nici s-audă să rămîie
Şi o ia cu Niculiţă
Prin porumburi şi prin grîie.
— Cu-cu ! Eşti bogat, măi Nicu,
N-are nimenea în lume
O pădure ca aceasta !

Nicu ţine drumu-acasă.
E desculţ ?
Nu e nimica,
În papuci nu creşte iarbă,
Iarbă verde, iarbă moale.
Dac' ar şti că vin, bunica

Mi-ar ieşi acum în cale,
Ca să vadă ce bogat sînt.
Duc bunicăi o pădure!
Lupii au fugit, fricoşii,
Iepuraşii vin în urmă!
Păsările zbor cu mine.
Florile păşesc alături —
Sună, iată, clopoţeii...
Nu-i auzi? Îţi dau de veste!
Bună-hăi, deschide poarta,
Eu sînt, Nicu Paraleu,
Mă întorc dintr-o poveste!

SOLDAŢII LUI PINTILIE

Cînd a văzut că are pălărie, doi papuci şi cîteva slugi, Pintilie s-a pomenit împărat.

— Hei, slugilor, deschideţi portiţa! unde strigă împăratul Pintilie.

Mîinile împăratului îi dau onorul lui Pintilie şi deschid larg portiţa. Pintilie iese din ogradă cu capul sus.

— Acum, slugile mele, duceţi-mă la iazul din Valea Ursului! porunceşte împăratul.

Trop-trop o iau spre iaz picioarele lui Pintilie, lăsînd hărţi în praful drumului, ca să-şi dea seama oamenii unde a plecat Măria Sa.

Lasă că şi împăratul avea obraz: seara se culca împreună cu slugile sale.

Şi toate mergeau aşa cum dorea împăratul, dar într-o bună zi Degetul cel Gros de la Piciorul Drept s-a declarat în taină comandant.

— Ăştia-s soldăţeii mei! arătă el la celelalte degete. Mie să-mi daţi onorul!

Degetele, de, îl ascultau, că nu aveau încotro: era Degetul cel Gros. Numai Mezinul se punea în poară:

— Măi Grosule, am să te spun la împărat că-l faci pe mai marele!

Comandantul se făcea că nu-l aude, dar cum amurgea, îi spunea îndată povestea **Capra cu trei iezi** ca să-l adoarmă. Şi împăratul nu afla nimic.

Comandantul, în schimb, nu dormea pînă tîrziu: făcea tot felul de socoteli şi planuri. Într-o noapte a intrat în vorbă cu Degetul cel Gros de la Piciorul Stîng şi l-a făcut ajutorul său. Acum avea o ceată de nouă soldaţi.

A auzit una ca asta Piciorul Stîng şi dis-de-dimineaţă i-a pus o piedică Piciorului Drept. Împăratul a mîncat o trîntă de i-a sărit coiful.

Cînd s-a sculat împăratul de jos, comandant era de acum Grosu de la Piciorul Stîng.

A făcut împăratul cîţiva paşi şi Piciorul Drept i-a pus o piedică Piciorului Stîng. Pintilie s-a dus iar de-a berbeleacul şi habar nu avea că i se sfădesc slugile.

Azi aşa, mîine aşa, numai cum n-a căzut împăratul: şi cu capul în jos, şi cu picioarele în sus... Cînd şchiopăta de un picior, cînd de altul şi avea o coroană de cucuie.

Abia cînd l-au văzut că umblă cu capul legat, picioarele au făcut pace pe trei zile: care se scoală mai dimineaţă — acela comandă...

Pintilie însă nu pricepea bob. Vroia s-o apuce la vale, picioarele îl duceau la deal, o cîrnea la stînga şi se pomenea la dreapta...

Totuşi, în cele trei zile împăratul a învăţat a călări. Cine dacă nu soldaţii lui îl aburcau să se urce în şa? Acolo Pintilie era în apele sale — picioarele calului îl purtau întocmai pe unde îi trebuia.

Cînd a văzut că nu cade de pe cal, împăratul şi-a prins o medalie la piept. Cît despre soldaţi, nu le-a îngăduit măcar un popas la iarbă verde.

S-au întristat soldaţii lui Pintilie. Unde mai pui că în papuci era întuneric: nici tu cîntec de pasăre, nici tu fluturi, nici vînt albastru... Ba îl auzeau pe Grosu din Stînga, ba pe Cel din Dreapta. Atît. Şi apoi împăratul se făcea tot mai greu — în fiece zi îşi adăuga cîte o medalie.

Într-o seară, cum stăteau grămăjoară, soldaţii şi-au adus aminte că împăratul mai are şi alte slugi — mîinile. Le-au trezit şi hai să-şi dezlege sacul...

Grosu din Dreapta le închidea gura, Grosu din Stînga îi ameninţa cu Siberia, dar soldaţii ca soldaţii — şi-au spus tot necazul.

Dis-de-dimineaţă, pe cînd împăratul era încă somnoros, m î i n i l e

au luat papucii de urechi şi i-au băgat în gura sobei. Cît nu i-a căutat împăratul — n-a dat de ei şi a pornit-o desculţ prin împărăţie.

În ziua aceea soldaţii nu l-au aburcat pe Pintilie în şa. Ei zburdau ca nişte mînji, de şi-a pierdut împăratul toate medaliile prin iarbă.

BASMUL PLOPULUI

Mititel,
Cum sta-n ogradă,
I-a intrat în cap
Să crească.
Creşte plopul.
Ziua creşte,
Noaptea creşte.
Mai întîi
Ridică fruntea
Şi în drum
Mi se iţeşte.

Drumu-i place:
Umblă-ncolo
Şi încoace...
Cîte vezi
Pe drum, e-hei!
Oameni mari
Şi mititei,
Şi maşini
De care vrei.

Umblă drumul,
Dar nici plopul
Nu se lasă —
Suie, suie
La hogeagul
De pe casă.

Ploaia-l plouă :
Pic, pic, pic...
Plopul s-a făcut
Voinic.
Vede-acum
Ograda toată,
Dar e
Neastîmpărat —
Vrea să afle
Ce e-n sat.

Creşte iară :
Vede case
În trei văi...
Iată şcoala —
Ce de-a băieţaşi
Pe-acolo, măi !

Creşte plopul,
Iară creşte.
Într-o zi
Zăreşte... lanuri
La o margine
De sat.
Plopul
Cum s-a mai mirat !

El credea
Cu capul lui
Cum că altă lume
Nu-i,
Peste tot
Se-ntinde-un sat...
Plopul
Ce s-a mai mirat !

Darul *Pictor B. Diodorov*

Cîntarul

Seara
Pomii din ogradă
Mi se strîng
Pe lîngă plop.
Plopul iar
O să le spună
Multe cîte
Le-a aflat.

Luna-şi suie
Felinarul
Tot mai sus,
Pe cerul înstelat...
Vişinii,
Gutuii
Merii
Îmi adorm tîrziu
Cu gîndul:
„Ia ce-i bine
Să fii Plop —
Ştii să ieşi
Din sat!"

COCOSTÎRCII

Şi-au ales pentru cuib casa a doi bătrîni, care nu era cea mai frumoasă din sat. Şi bătrînii erau corogiţi. Copiii lor s-au făcut mari şi s-au împrăştiat prin lume, lăsîndu-i mamei obrazul plin de încreţituri şi doi ochi să se uite spre poartă, iar tatei — o cuşmă de păr alb în cap şi un băţ în mînă.

Cînd vedeau cocostîrcii stînd într-un picior pe acoperişul casei, parcă le venea inima la loc şi casa li se părea plină.

Cocostîrcii se puneau pe gospodărit şi scoteau în fiecare primăvară cîte doi-trei pui...

Bătrînii aveau o capră care scula casa cu noaptea în cap. Baba lua un scăunel şi moşneagul un scăunel, se aşezau unul de-o parte şi altul de altă parte a caprei şi începeau s-o mulgă.

— Sculaţi, măi, moşnegii au muls capra ! le şoptea mama cocostîrcilor.

Baba punea laptele în ceaun şi aprindea focul în cuptoraş, iar puii priveau cum urcă un drumuşor de fum în cer. Apoi, cînd aburea pe măsuţă o mămăligă cît un ou de cocostîrc, moşneagul le făcea semn cu mîna :

— Poftim la masă, oaspeţi de pe casă !

Puii nu înţelegeau vorba lui şi rîdeau cu ciocurile.

Mai cu broscuţe, mai cu peştişori creşteau puii şi se tot iţeau în ogradă, şi se mirau de ce poartă moşul pantaloni, şi ce prinde baba cu căldarea din fîntînă ?

Cînd se întorcea mama de la baltă, puii o dădeau jos cu întrebările, iar pe unde nu putea să le răspundă, fagăduia că o să-l întrebe pe cocostîrc, care ştie multe tare, dar e mereu ocupat cu treburile bălţii.

Cum se lăsa amurgul în cuib, mama le îngîna un cîntec de leagan, unde se spunea că apa face peşti şi broscuţe numai atunci cînd dorm cocostîrcii. Puii pe unde îi dădeau crezare, pe unde nu, dar pînă la urmă lăsau capul pe aripa mamei şi îndată se făcea dimineaţă şi răsărea un soare mare.

Cînd le-au crescut pene şi li s-a dezgheţat mintea, moşneagul le-a făcut un zmeu de hîrtie cu o coadă pînă la baltă. Puii au urmărit multă vreme cum se zbătea zmeul în cer, iar noaptea au visat că pot zbura. Mama le-a povestit că pe cînd ea era pui, moşul i-a făcut un cocostîrc uriaş de lemn, care trăieşte şi acum, şi le-a arătat fîntîna din ogradă.

— Cînd voi creşte, am să-i pasc capra ! a sărit cu vorba puiul cel mare.

— Iar eu o să-i sap cu ciocul un iaz în ogradă şi o să pun peşte în el, a zis cel mijlociu.

— Eu, a bîiguit cel mic, eu... o să vă ajut vouă.

Mama le-a netezit moţurile.

Au trecut cîteva zile şi iată că într-o seară tata le-a adus vestea că îl ia pe cel mai mare la baltă. Dis-de-dimineaţă i-a dat cîteva sfaturi, s-a înălţat apoi în aer şi a făcut trei cercuri în jurul casei. Puiul şi-a făcut vînt în urma tatei. Au poposit pe casa vecinului, pe urmă pe casa altui

vecin... Şi tot aşa pînă au ajuns la baltă.

A doua zi tata l-a luat şi pe cel mijlociu. Rămas în cuib, mezinul nu lua nimic în gură, cît nu-l îndemna mama.

— Poate că eu sînt gîscă, mamă ? De ce nu zbor cu fraţii mei ?

— Nu mai eşti gîscă, bre. O să-ţi vină şi ţie vremea.

Şi vremea a venit peste noapte. Tata a pornit înainte cu fraţii mai mari, iar în urma lor, cu mama, fîl-fîl, bătea din aripi puiul cel mic.

Le-a plăcut balta. Poţi să faci cîţi paşi vrei — pe un mal şi pe altul. Poţi să prinzi o broască şi să-i dai drumul. Apoi ce de-a cocostîrci sînt aici ! Şi bîtlani, şi raţe sălbatice.

Puiul cel mare străbătea în lung şi în lat Ţara Broaştelor şi-l făcea pe grozavul. Cel mijlociu şi-a găsit nişte rude de pe tată şi înnopta în satul vecin. Pe socoteala celui mic a rămas şi capra moşului, şi iazul pe care trebuia să-l sape în ogradă cu ciocul. Dar ce putea să facă micul decît să se ţină de fusta mamei ?

Degrabă zilele s-au făcut reci spre seară, moşul din ogradă s-a vîrfuit cu o căciulă, iar broaştele scoteau tot mai rar capul din apă.

Cocostîrcii şi-au luat rămas bun de la cuib şi au coborît în luncă, unde aveau să vină şi cei din satele vecine. Ba se arăta unul, ba doi-trei deodată şi pînă la prînz s-a adunat în luncă un cîrd întreg. Un cocostîrc bătrîn i-a numărat şi a zis că-s toţi.

Cînd cocostîrcii şi-au întors capetele spre ţările calde şi erau gata să-şi întindă aripile ca să-şi ia zborul, mezinul a văzut în iarbă o crenguţă şi a tresărit. A luat-o tot atunci în cioc şi a zburat înapoi spre casa bătrînilor şi i-a dat drumul lîngă cuptoraş. Apoi a făcut cîteva rotocoale deasupra ogrăzii şi a plecat să-şi ajungă cîrdul.

IEPURELE CARE BATE TOBA

Din copilăria pictorului Igor VIERU

Mama a pus coasa în spate şi a ieşit pe poartă, ca o văduvă ce era. Eu, fratele şi sora, cît ulcelele de mari, am rămas gospodari acasă.

Cît o fi cosit mama în ziua aceea, nu stiu : ţin minte că pe amurgite ne-a adus de la deal un pui de iepure.

Cum l-a prins, nu mă ajunge capul. Se vede că mama era cu gîndul la noi şi puiul i-a ieşit singur în cale.

Da noi bucuroşi! Mai mult pe sub laiţă umblam, unde fugea puiul, că era sălbatic.

Cînd s-a lăsat frigul, l-am urcat pe cuptor. Acolo creşteam noi, acolo creştea şi iepurele.

Cum intra cineva în casă, de după horn se iţeau două urechi: şi el vroia să vadă cine a venit.

Se întîmpla că ne luam cu joaca şi uitam de dînsul. Dar el cînd începea a bate cu lăbuţele în horn... Parcă bătea toba. Nu alta, îi era dor de fugă.

Aşa a trecut iarna. Mama se bucura că nu umblăm pe la săniuş să rupem ciubotele: şe-e-deam pe cuptor cu iepurele. Păi că şi alţi copii îşi făceau treabă pe la noi ca să vadă puiul.

Pînă în primavară s-a făcut ma-are.

Şi ne sfătuiam noi cu mama cum o să-i dăm drumul în cîmp. Garantat că întîi o rupe de fugă, apoi se ridică în două picioare şi se uită lu-ung la noi...

O să avem în cîmp iepurele nostru. El ne era ca neam. Şi o să aibă pui şi numaidecît o să-i aducă în ospeţie pe la casa noastră, ne mîngîiam noi.

Dar într-o zi, iaca se deschide portiţa şi intră în ogradă moş Andrei Oloieru.

— Am venit să-l văd şi eu, unde zice moşul. E-he, las' că-i bun!

Cînd a auzit că vrem să-i dăm drumul, a luat-o pe mama la probozit:

— Iaca dacă nu-i cuşmă în casa asta! Gata crescut să-l laşi în drum ?! O să te rîdă tot satul că nu te-a ajuns capul să tai un... iepure!

Dimineaţă, cînd m-am trezit, văd că mama nu-şi află locul:

— Am făcut pozna, a oftat ea vinovată.

Eu, fratele şi sora ne-am lipit de mama şi am izbucnit în plîns. Pe măsuţă era carne de iepure, dar nu s-a atins nimeni de ea...

Şi mama plîngea cu noi. Dacă nu-i cuşmă la casa asta...

În noaptea aceea n-am avut somn. Cînd să adorm, parcă se facea că iepurele bate toba în horn. Adică, de ce dormi? Nu vezi că vine moş Andrei ?! Scapă-mă!

ISPRĂVILE LUI GUGUȚĂ

Partea întîi

GUGUŢĂ

Iarna l-a găsit sub cuşmă, în satul Trei Iezi. I-a plăcut mătuşii Ierne băieţelul. Au alergat tot atunci fulguşori din patru zări să-l vadă şi l-au făcut alb din cap pînă-n picioare — un omuleţ de zăpadă, numai că de sub cuşmă ieşea un nouraş de fum.

Fulgii credeau că Guguţă face focul sub cuşmă... He, de unde să ştie ei că nu-i fum, ci-i suflarea lui Guguţă ? Şi de ce să facă focul ? Cînd şi-a pus cuşma în cap, a dat frigul afară.

După ce au mai gospodărit prin ogradă, fulgii au chemat băieţelul la portiţă. Guguţă s-a frecat la ochi : drumul nu era. S-a suit Guguţă pe portiţă să vadă dacă este cîmpul. Cîmpul şedea pe cîmp şi dealurile erau, dar s-au făcut toate albe şi s-au tîrît către satul lui.

— Oare de ce s-au grămădit dealurile lîngă sat ? se întreabă Guguţă. A, mă tem că vor să ierneze aici...

Guguţă şi-a apăsat cuşma bucuros :

— Iaca ce multă iarnă a venit la noi !

Iar fulgii, văzînd nouraşi de aburi deasupra porţii, tot mai credeau că Guguţă face focul sub cuşmă...

CUŞMA LUI GUGUŢĂ

Tata i-a făcut cuşma mai mare ca s-o aibă şi la anul.

— Cade peste ochi, tată.

— D-apoi ridic-o, Guguţă, că altă treabă n-ai în iarna asta.

Hm ! Guguţă n-are treabă ?! Om vedea cui ar fi să-i cadă cuşma.

A doua zi Guguţă se scoală cu noaptea în cap, iese în vîrful picioarelor afară şi dă mîncare la oi.

Cînd a venit tata cu un snop de ciocleji, băiatul mergea călare pe berbec prin ocol.

— Tu eşti, bre ?

— A, bună dimineaţa, tată ! şi i-a făcut semn să ducă cioclejii la loc.

De atunci Guguţă avea grijă de oi.

Dar în satul Trei Iezi se lăsa tot mai mare ger. Oamenii ieşeau din casă încotoşmănaţi, iar cînd mergeau, parcă aveau scripcă la picioare.

Odată Guguţă venea de nu ştiu unde. Pe lîngă moară iaca se întîlneşte cu o fetiţă din clasa întîi cu cărţile subsuoară. Era vînătă de frig.

— Dă să le duc eu, arată Guguţă spre cărţi.

— Tu ? îl măsoară fata cu ochii, dar, în loc să spună „nu", i le dă, apoi îşi vîră mîinile în mîneci şi haide-hai după Guguţă. Rămîne în urmă o casă, două... Merge băiatul, dar un gînd nu-i dă pace : „Dacă n-am geantă, îşi zice, le pun sub cuşmă. O să încapă şi capul şi cărţile astea din clasa întîi".

Şi Guguţă îşi scoate cuşma şi o întoarce cu gura în sus, dar vede fetiţa şi i se face încă o dată milă de dînsa.

— Aşa-i că ţi-e frig ?

— Olecuţă, dîrdîie fata.

— Ştii ce, pune cuşma mea în cap !

— Nu, Guguţă. Ai să îngheţi tu.

— Dacă n-o iei, o las aici — şi o aşază pe zăpadă.

Scîrţ-scîrţ, se duc amîndoi... Tremură băiatul de frig, dar n-are încotro. Cuşma rămîne singură-singurică în mijlocul drumului. Întoarce capul ba Guguţă, ba fata să vadă dacă mai este acolo.

Cuşma, cînd îşi dă seama că stăpînul o leapădă, unde îşi adună toate puterile şi, cînd trage o dată aer cu gura, se face mai mare.

Atunci Guguţă dă o fugă, o aduce pe umăr şi intră cu tot cu fată sub cuşmă.

A dus fata acasă, i-a pus cărţile pe horn, apoi şi-a căutat de interesul lui.

De atunci băiatul răsărea ca din pămînt la poarta şcolii mai ales cînd trebuia să iasă clasa întîi.

De luni pînă sîmbătă cuşma a tot crescut. Acum încăpeau şase fete

sub ea. Odată, pe un viscol, a dus-o şi pe învăţătoarea lor acasă. Cînd rămînea loc, lua şi băieţi.

— Măi, ce cuşmă vine pe drum ! ieşeau pe la porţi cei din Trei Iezi. E cît un stog de fîn, bre !

După ce împrăştia copiii pe la pragurile lor, cuşma se făcea iar mică, s-o poată pune Guguţă în cui.

Numai o dată l-a făcut de ruşine. Cîte nu-i făgăduia la poarta şcolii şi cum n-o netezea Guguţă — degeaba, cuşma nu se făcea mare. Era tocmai un ger că a răguşit clopoţelul şcolii, iar în satul Trei Iezi nu auzeai un cîine hămăind.

Abia ajuns în ogradă, Guguţă şi-a dat seama ce e la mijloc — uitase în dimineaţa aceea să dea mîncare la oi. „Poc !" îşi trage atunci o sfîrlă în frunte, ca să ţină minte ce are de făcut.

Şi cuşma nu-i mai făcea mofturi.

Într-o zi mama i-a spus să facă focul în sobă, dar Guguţă unde bagă toată casa sub cuşmă şi s-a făcut cald şi bine în odăi.

Şi ce-i dă în gînd ? Să încălzească şi uliţa ! Dar cuşma nu creştea tam-nisam. Guguţă a prins a hrăni şi oile vecinilor... Acum toată uliţa trăia sub cuşma lui.

Un băiat din alt capăt de sat hai să-l ajute, că erau oi şi pe acolo. Cuşma a crescut cît satul Trei Iezi de largă şi înaltă, de-a umplut cerul.

Omăt parcă nici n-a mai fost. Prin ogrăzi înfloreau stînjeneii, liliacul... Iar cei din clasa întîi au deschis fereastra şcolii şi cîntau cît îi ţinea gura :

Vine, vine primăvara,
Se aşterne-n toată ţara...

Numai că în satul de sub cuşmă ardeau lămpile electrice şi ziua-n amiaza mare.

Lumea îşi căuta de treabă. Claxonau maşini sub cuşmă, scîrţîiau cumpenele fîntînilor...

— Dar pe unde are să iasă fumul din sat ? a zis unul care tăia lemne, să-i coacă femeia vărzari.

Noaptea omul s-a urcat pe casă, a mai pus o scară şi a făcut o gaură în cuşmă. Cum era somnoros, gaura a ieşit prea mare şi a intrat frigul în sat.

Dimineața oamenii au dat afară de sub cușmă un cîrd de ciori, apoi au strîns căciulile din sat, că tot nu le trebuiau și au astupat cu ele mai toată gaura aceea. În sat au rămas numai cîteva căciuli — pe capetele oamenilor care umblau la oraș după covrigi, halva și cu alte treburi, că dincolo de cușma uriașă a lui Guguță era iarna în toi.

DARUL

Într-o zi Guguță s-a pomenit că are șapte bănuți. Și unde îi pune în cel mai adînc buzunar și nu umblă la ei trei zile, poate vor scoate puișori de bani. Cînd colo, a găsit lîngă banii vechi numai o țintă. Sora lui, Dica, i-a spus că nici în buzunarul ei monedele nu fac puișori. Iar buzunarul tatii nu era acasă.

Bătea la ușă, însă, o sărbătoare mare, de care e una pe an, cînd toți bărbații trebuie să facă daruri.

Guguță a fost primul dintre bărbații satului care a pornit după cumpărături. Cum ieșea pe portiță, bi-bi ! un automobil pe drum.

— Iii ! se oprește omulețul. Am să-i iau mamei o mașină, că o dor picioarele cît umblă prin orgadă. Șofer o să fiu eu, d-apoi cine altul ?!

Și o ia cu pași mari spre magazin. Acolo dă de o mașină cît un papuc de-al lui de mare. Băiatul își împinge cușma pe ceafă și întreabă :

— Dar un automobil în care să încapă și șoferul nu aveți ?

— Nu, dă din cap vînzătoarea.

„Aa, d-apoi că nici n-ai putea s-o scoți din magazin, că ușa e strîmtă...“, se întristează omulețul.

Cînd vede așa, Guguță cumpără un bumb.

Îi mai rămăseseră acolo niște bănuți și a hotărît să-i caute mamei o rochie, dar să fie numaidecît albastră, că mama are ochi albaștri. N-a găsit o rochie ca ochii mamei.

Mai umblă Guguță prin magazin, că are bani. Iaca dă de niște pantofi cu călcîiul de-o jumătate de arșin.

— Îi iau. Am s-o fac pe mama mai înaltă, ca să ajungă fără taburet la frînghia cu albituri.

A vrut să-i ceară de la vînzătoare. Cînd colo, nu ştia măsura. S-a întors Guguţă într-un suflet acasă şi a căutat un pantof vechi de-al mamei.

— Nu-i bine, îşi zice băiatul. Dacă i-a crescut piciorul de atunci ?!

Seara Guguţă a aşteptat pînă s-a culcat mama. Şi unde îi spune el o poveste frumoasă, ca s-o adoarmă mai degrabă.

N-a trecut mult şi mama a prins a picura...

Altă dată Guguţă s-ar fi gîndit ce să facă cu bucata de poveste care i-a rămas în cap, dar acum nu-i ardea de asta. Să fie bună fata de împărat să-l aştepte pe Făt-Frumos pînă va avea timp Guguţă în altă seară să spună povestea mai departe.

Băiatul a ieşit în vîrful picioarelor din dormitor şi s-a întors cu o bucată de aţă.

Mama dormea.

Cînd a dat să-i măsoare piciorul, s-a mişcat o mînă de-a mamei. Guguţă a luat-o încetinel în palmele lui şi, legănînd-o, îi cînta:

Nani, nani,
Mîna mamei...

Cum a adormit mîna, Guguţă hai să măsoare piciorul mamei. Degetul cel mare a ridicat mirat căpşorul, dar, somnoros cum era, n-a înţeles ce se întîmplă.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, vînzătoarea dă de Guguţă în uşa magazinului. Cînd i-a măsurat cu aţa, pantofii aceia erau numai buni pentru mama.

Atunci a scos cei trei bănuţi şi i-a pus pe tejghea.

Aşteaptă, aşteaptă, dar vînzătoarea nu-l ia în seamă. Tuşeşte, se scarpină la o ureche, la alta, mai numără o dată bănuţii, vînzătoarea însă nu-i dă pantofii.

Dacă te-ai fi întîmplat prin părţile acelea, l-ai fi întîlnit negreşit pe Guguţă ieşind din sat. Haide-hai prin mijlocul drumului pînă i s-a ascuns cuşma ţuguiată după deal, ca să rămînă acolo pînă hăt după-amiază.

Apoi l-au văzut oamenii coborînd dealul cu un braţ de ghiocei. Papucii i se făcuseră grei şi cuşma, de obosită şi flămîndă ce era, i se clătina pe cap, dar Guguţă era mai voinic decît papucii şi cuşma.

Şi a dus băiatul ghioceii drept la magazin...

Întîi i-a dat vînzătoarei un buchet uite-aşa de mare.

Bărbaţii, care se aflau acolo, s-au ales şi ei cu cîte un ghiocel, că în anul acela încă nu-i văzuseră.

Vînzătoarea îi tot netezea cuşma lui Guguţă, iar sătenii îl lăudau :

— Ia uite, bre ! se miră un gospodar. Ai fost tocmai în Hîrtop, a ?

— Îhî, dă din cap băiatul.

— He, am să i-l duc babei, se bucură moş Toader Putină. Dacă te-o întreba, măi Guguţă, să-i spui că am fost şi eu cu tine.

— Şi eu, îşi mîngîie ghiocelul Victor Iepure.

Guguţă a scos cei trei bănuţi şi i-a numărat încă o dată, dar vînzătoarea nu-şi lua ochii de la ghiocei. Abia atunci băiatul şi-a dat seama că pantofii lui erau la Gheorghe Cucu subsuoară.

Dacă a văzut Guguţă că nu-i merge, a oftat numai şi s-a întors necăjit acasă. Înaintea lui mergeau ţanţoş moş Toader Putină, Gheorghe Cucu şi Victor Iepure cu cîte un ghiocel în mînă.

Soarele scăpăta spre apus, pe cer se adunau cirezi de nori...

— O să mă scol mîine înaintea mamei şi o să-i aduc o cuşmă de ghiocei, încerca să se aline Guguţă.

Dar către seară a prins a fulgui. Cădeau nişte fulgi mari, cum nu mai văzuse băiatul. Cînd s-a înnoptat de-a binelea, pămîntul devenise alb-dalb.

Guguţă a aşteptat încă multă vreme la fereastră să stea ninsoarea, pînă l-a găsit mama într-un tîrziu adormit, cu un bumb în mînă.

PLOAIA

Trei nouraşi se jucau de-a mijatca cu soarele. Unul îl acoperea cu spatele şi ceilalţi doi se ascundeau prin ungherele cerului. Soarele, unadouă, îl prindea cu razele şi le ciufulea chica.

Nouraşilor le părea rău că n-au şi ei în cer o gireadă de paie, un şopron, ori măcar o sublaiţă, unde ar putea să se ascundă ca lumea...

Dar iată că i-a venit celui mai mic o idee năstruşnică. Pe neprins de veste s-au apropiat unul de altul şi s-au făcut un singur nor mare, care a umplut tot cerul.

Soarele, de ciudă, şi-a scos cuţitul de foc şi a spintecat cerul în două. Pe crăpătura aceasta a început a curge ploaia.

Mulţi dintre cei de pe pămînt s-au speriat de norul uriaş, de cuţitul soarelui şi de ploaie. Cocoşul a sfătuit găinele să se ascundă în poiată, că vine şi el îndată. Păsăruicile au coborît din vîrfuri de copaci mai la dos, sub frunze, şi-şi ţineau ciocurile strîns lipite, nu cumva să le iasă cîntecul şi să afle ploaia unde-s ele. Un fluture s-a tîrît sub un brusture urît şi se gîndea, cu frica în sîn, cum să iasă pe urmă de aici ca să nu-l rîdă florile.

Dar ce să mai zicem de fluture, dacă mamele din Trei Iezi şi ele alergau să strîngă cămăşile de pe frînghii, închideau ferestrele, chemau fetiţele în casă...

Numai unul Guguţă a rămas la poartă să întîmpine picăturile de ploaie. Stropii ţîrîiau pe lîngă urechile lui şi se înfigeau în drum. Guguţă a prins doi în palme:

— Prostuţilor, voi credeţi că aici e semănat grîul?

Şi a început să cînte:

Vîjîiele
Prin nuiele,
Cotcodaci
Prin copaci!

Stropii au strîns din umeri şi ce mai gînd i-a venit lui Guguţă!

Şi-a suflecat pantalonii, a ieşit în fruntea ploii şi le-a strigat picăturilor:

— După mine!

Ploaia de primăvară, cum avea picioare lungi, de ce să mai stea pe gînduri? A pornit-o tot o fugă în urma băieţaşului.

Dar ploaia era ma-a-re şi nu încăpea pe drum. Se strecura prin ogrăzi, păşea gardurile, sărea casele.

Oamenii lăsau cîmpul şi alergau în sat care cu sacul pe cap, care aşa, veneau pe jos, în căruţe, cu maşinile şi numai unul Guguţă ţinea drumul îndărăt cu ploaia după dînsul.

Picăturile ştrengare îl muşcau de urechi şi de nas, i se vîrau după gît, dar Guguţă să-şi pună mintea cu nişte gîgîlici?

A cotit pe lîngă moară, a scos ploaia din sat şi a băgat-o într-un lan de grîu cu picioruşele subţirele ca ale ploii.

Ploaia s-a tot dus prin grîu, iar băiatul s-a întors cu hăinuţele ude în sat...

Cînd a ajuns acasă, mamele deschideau ferestrele, că peste ograda lui Guguţă răsărise curcubeul. Cocoşul se căţărase pe poieţică şi chitea cum să se urce pe curcubeu să-i tragă un cucurigu de să-l audă găinile de pe tot globul.

O TAINĂ

Cînd toate răţuştele de pe uliţă se fac raţe, iar cocoşii cei tineri încep a cînta pe sub ferestre şi harbujii din cîmp vin în sat, înseamnă că se apropie ziua lui Guguţă.

O săptămînă întreagă caii îi stau neadăpaţi — băiatul n-are vreme. Meştereşte steaguri şi le înalţă pe gard, pe sarai, pe casă — să ştie toată lumea că vine ziua lui Guguţă.

Bunica vede din celălalt capăt de sat steagurile şi apare dis-de-dimineaţă în prag şi-i aduce o poală de toate celea, şi-l trage de urechi, şi-i doreşte ani de cei lungi şi frumoşi pînă la vîrf.

Vin şi alţi oameni şi toţi îl sfătuiesc pe Guguţă să crească mare şi voinic, că ţara are nevoie de băieţi ca dînsul.

Cînd aude de ţară, Guguţă îşi prinde sabia de lemn la şold.

Şi, pentru că e băiat de treabă, mama îl ia de ziua lui în oraş.

Mai întîi se duc pe la piaţă. Mama scoate nişte ouă de vînzare, iar Guguţă ţine ţanţoş un cocoşel adevărat, care te ciupeşte dacă vrea.

Oamenii din piaţă se tot învîrtesc pe lîngă Guguţă şi-l iscodesc cît vrea pe cocoşel. Un om cu ochelari îl ia şi-l cumpăneşte în mînă, altul îi caută creasta, iar o femeie îi suflă în pene. Măcar cineva să întrebe:

— Măi băieţele, dar porumbacul tău cîntă?

— L-am auzit cu urechile mele, i-ar fi răspuns Guguţă.

Aceia se duc şi-l împresoară alţi oameni, de parcă au pierdut un cocoşel în braţe la Guguţă. Băiatului îi vine un gînd să-i dea drumul să zboare pe deasupra pieţii unde l-or duce ochii.

— Îţi plătesc cît ai zis, măi ţîcă! îi arată banii o femeie.

— Nu-l mai dau! pune Guguţă nasul în jos şi-şi strînge cocoşelul la subsuoară.

Abia către sfîrşitul pieţii i l-a vîndut unui marinar, care i-a făgăduit că n-o să-l taie.

Cu banii cîştigaţi, mama l-a tuns pe Guguţă la frizerie, i-a cumpărat din oraş un covrig cu mac, o pereche de pantaloni de baică şi l-a dus la muzeu.

Dintr-un autobuz de pasageri, care ţineau drumul spre sat, Guguţă era cel mai de seamă om: ducea copiilor din Trei Iezi o taină.

Ajuns acasă, îmbrăcă pantalonii de baică şi sună cornul.

Peste o clipă-două s-au adunat toţi prietenii lui de pe uliţă. Care călări pe beţe de răsărită şi cu părul zburlit a cavalerie, care cu binocluri în mînă şi cu două lumînări verzui sub nas...

Guguţă i-a dus în fundul grădinii şi a pus-o pe surioara lui de pază lîngă gard, să nu se strecoare vreun spion. Apoi s-a urcat pe un copăcel de vişin:

— Cine a venit acum la mine în grădină, a început Guguţă, o să afle o taină. Dar să vă ţineţi limba după dinţi, că altfel vă dăm afară din cavalerie.

Copiii s-au dat aproape de copăcelul de vişin şi au căscat o gură cît cuşma lui Guguţă!

— Voi ştiţi cocoşul meu cel porumbac?

— Îl ştim, s-au auzit cîteva voci.

— De azi înainte o să călătorească pe Marea Neagra şi o să trezească în fiecare dimineaţă corăbiile.

— Ura-a-a! au ridicat copiii o zarvă cum nu s-a aflat demult pe uliţă.

Guguţă a sărit triumfător din copac şi cei adunaţi l-au ales comandantul lor de cavalerie.

Cînd a venit seara şi s-au întors pe la casele lor, încă multă vreme nu puteau adormi — se tot gîndeau băieţii ce noroc a mai avut pe lumea asta porumbacul lui Guguţă.

MOŞ PAZNIC

Are ce are Guguţă cu poarta. Îi place să iasă la drum mai ales toamna, cînd coboară în sat carele cu struguri.

Guguţă le numără pînă i se termină aritmetica, dar vin şi vin alte care şi băiatul se încurcă. Ce bine ar fi să se strice vreun car cu struguri în poarta lui Guguţă!

Dar boii trec pe lîngă ograda lui cu coarnele în frunte şi duc carele la cramă, unde stau clădite grămezi de butoaie.

Mai toamna trecută Guguţă credea că boii aduc struguri din ţările calde. Acum îi vine a rîde cum de i-a trăsnit prin cap una ca asta. Ce, boul e bondar să călătorească în ţările calde? Se vede că acum un an el era mic de tot. Şi apoi via e aproape de sat. A fost cu tătuţa la stropit frunzele. Dacă vrea, poate să se ducă şi acum. Mare lucru! O iei pe urmele carelor.

Şi Guguţă a pornit-o, însă nu pe urmele carelor, ci prin hudiţă, de-a dreptul. Cînd trecea pe lîngă ogrăzile unde sînt cîini, vîra băţul prin gard şi cîinii săreau mulţumiţi că au la cine hămăi...

La marginea satului Guguţă a găsit un deal cu struguri albi. S-a uitat la stînga, a întors capul în dreapta — nu se vedea nimeni.

— Este cineva în vie? a întrebat întîi încet, apoi mai tare Guguţă.

Nu i-a răspuns nimeni, decît a zburat un vinderel pe lîngă urechi.

— De la cine să cer un ciorchine de poamă? a strigat cît a putut băiatul.

Iarăşi tăcere. Guguţă putea să intre, la urma urmei, în vie, dar i s-a părut că nu-i interesant să furi struguri cînd nu-i păzeşte nimeni.

A mai mers Guguţă pe cele două picioare şi a dat de un deal cu struguri roşii. Şi pe cărare, şi-n vie — nimeni. Se vede că oamenii culeg în altă parte. Dar strugurii roşii lui Guguţă îi plac tare. Ce-i de făcut? Cît e să-şi aleagă un ciorchine şi să-l rupă cu mîna lui? Trebuie să se înveţe a rupe struguri, că o să-i prindă bine cînd va creşte mare!

Acum căuta pe la tufe un ciorchine mai potrivit şi a uitat să mai întrebe o dată dacă este cineva în vie. Cînd a chitit ciorchinele şi a întins mînuţa să-l apuce de codiţă, a văzut de cealaltă parte a tufei două ciubote, în ele o pereche de pantaloni, mai sus o cămaşă, două mustăţi şi o puşcă pe umăr.

— Moş Paznic! a înlemnit Guguţă cu mîna întinsă.

— Aşa ne-a fost vorba, bre! Al cui eşti? s-au aplecat mustăţile.

— Al mamei, a murmurat Guguţă cu ochii la armă.

În loc să-l aresteze, cum se aştepta băiatul, Moş Paznic l-a mîngîiat pe cap, a scos puşca de pe umăr şi i-a întins-o:

— Ţine-o, să-mi fac o ţigară.

Băiatul nu-şi credea ochilor, dar a apucat puşca cu amîndouă mîinile:

— Acum, ia, dacă ar veni vreun tîlhar!

Moş Paznic a fumat în voie o ţigară, încă una, dar tîlharul n-a venit. După ce s-a săturat de fumat, Moş Paznic i-a arătat lui Guguţă unde sînt nişte ciorchini roşii cît cîrlanii de mari, a pus puşca pe umăr şi s-a făcut nevăzut.

TOBOŞARUL

Pe uliţa lui Guguţă s-a născut o fată. Toţi vorbesc că o s-o cheme Liliana. Mama fetei, de bucurie, nu stinge toată noaptea lumina din ferestre. Tatăl ei, nenea Mihai, de cînd s-a născut Liliana, îi strînge pe toţi băieţii de pe drum şi-i duce cu căruţa, iar lui Guguţă i-a dat voie să mîne caii prin centrul satului.

După ce l-a pălit norocul acesta, Guguţă şi-a făcut treabă pe la mama Lilianei să vadă cum arată o fată nou-născută. Liliana şedea în leagăn şi se uita cu ochii. Mama ei a spus că fata ştie şi să rîdă prin somn...

O bunică de-a Lilianei împletea colaci, altă bunică scotea din cuptor prăjituri în formă de crai nou. Se pregăteau de cumetrie. Nenea Mihai era dus în sat să caute muzicanţi.

Guguţă n-a stat să-i încurce pe cei mari. Între casa lui şi a lui nenea Mihai era un gard şi Guguţă, cît ai zice *unu,* l-a sărit şi s-a pomenit acasă. A căutat caietul unde îi desenase pe toţi copiii de pe uliţă. Acum trebuia s-o picteze în caiet şi pe Liliana.

Şi, cum stătea Guguţă în cerdac cu un creion în mînă şi chitea deasupra foii s-o facă pe Liliana cu faţa spre casa lui, în clipa aceea se deschide portiţa şi apare lîngă cerdac nenea Mihai.

— Măi Guguţă, tu ştii să baţi toba?

— O bat, nene Mihai.

— Am o fată, bre, şi vreau să cînte deseară muzica la casa mea. Cutreier de dimineaţă drumurile şi nu găsesc muzicanţi. Toţi îs prinşi pe la nunţi. Am tocmit un băietan cu acordeonul, dar toba este ce este.

— Dacă n-are cine, vin s-o bat eu, nene Mihai. Numai că n-am tobă.

— Să fie într-un ceas bun, Guguţă! Tobă găsesc eu.

De la Guguţă nenea Mihai s-a dus la văduva lui Creţuleac şi a cerut toba pentru o seară. Femeia a coborît-o din pod şi nenea Mihai a umflat-o în spate, aducînd-o acasă.

Pe la asfinţitul soarelui Guguţă era în ograda lui nenea Mihai. A venit şi băietanul cu acordeonul. Se uita cu invidie la tobă. Guguţă i-a spus că o să-i dea şi lui să bată toba, dar mai la urmă.

Au pornit muzica. Acordeonul se auzea numai pînă la poartă, iar toba bubuia de-a sculat tot satul în picioare. Demult n-a cîntat toba aceasta! De cînd a murit Toader Creţuleac... Şi, cît a stat toba în pod, n-a fugit nici un cîntec dintr-însa.

— Ia ascultă, bre! se opreau sătenii pe drum. Toba lui Toader Creţuleac. Oare cine-o bate? Grozavă tobă!

Şi oamenii curgeau gîrlă spre casa Lilianei, iar nenea Mihai nu dovedea să întîmpine oaspeţii la poartă. Guguţă şi băietanul cu acordeonul le cîntau marşul şi oamenii ziceau, scoţîndu-şi pălăriile:

— Trăiască muzica!

A venit şi văduva lui Creţuleac să asculte toba.

Cum intrau musafirii în ograda lui nenea Mihai, nu mai puteau să stea cu picioarele lipite de pămînt, se prindeau în joc şi săltau, şi se învîrteau, şi tropăiau doi cîte doi pînă ajungeau leoarcă de apă şi-l rugau pe Guguţă să îngăduie oleacă.

Guguţă, dacă vedea aşa, le intra în voie. Apoi, cînd se apuca iar de bătut toba, se legănau pomii din împrejurimi, păsările îşi trezeau puii de prin cuiburi să-l asculte pe Guguţă!

Sătenii o luau cu jocul de la început şi s-a încins o veselie în casa Lilianei că a răsărit luna şi s-au aprins toate stelele pe cer.

În seara aceea erau trei nunţi în satul Trei Iezi. Mai băteau tobele trei toboşari bătrîni, dar ce folos, că toba lui Guguţă bubuia mai tare! Cînd a luat seama nenea Mihai, nu mai încăpeau musafirii în ogradă. O parte jucau în drum.

Au venit cei trei miri la nenea Mihai să împrumute oameni pentru nunţile lor, dar Guguţă a pornit un cîntec nou şi au intrat şi mirii în joc.

Miresele au aşteptat cît au aşteptat şi, dacă au văzut că nu-s mirii, au lepădat nunţile şi au apucat-o spre casa Lilianei. Cînd l-au văzut pe Guguţă bătînd toba lui Toader Creţuleac, s-au prins şi ele în horă.

În urma mireselor au sosit şi muzicanţii de la cele trei nunţi în frunte cu trei toboşari bătrîni.

Cînd a văzut Guguţă că au venit atîţia muzicanţi să-i cînte Lilianei, i-a dat băiatului cu acordeonul să bată toba, iar el s-a dus la culcare, că era tîrziu. Oamenii i-au umplut cuşma cu bomboane, iar văduva lui Creţuleac i-a spus că din noaptea asta toba o să rămînă a lui Guguţă.

ŞCOALA LUI GUGUŢĂ

De la o vreme Guguţă nu se vede prin ogradă. Umblă prin sat pe la băieţii mai mari şi caută cărţi din cele cu care te duci la şcoală.

Pînă la urmă s-a ales cu patru cărţi de citire şi una de astronomie. Apoi a trecut pe la văru-său şi a împrumutat ghiozdanul.

Seara, în ajun de întîi septembrie, unde sună cornul şi iaca apar la poarta lui trei gîgîlici de pe uliţă. Guguţă le-a spus că de mîine să-şi caute alt tovarăş de joacă. În semn de bun rămas, la unul cu un pistrui pe nas i-a dăruit arcul, la altul — un zmeu şi morişca de pe casă, iar lui Irofte i-a dat voie să adape caii tatii şi să meargă călare pe Roibu.

S-a culcat devreme, dar nu putea adormi : hămăia cîinele. Dacă îi fură Moş Ene ghiozdanul peste noapte ? Guguţă a ieşit afară şi l-a dezlegat pe Tarzan.

Dimineaţa a găsit ghiozdanul la locul lui. Cîinele s-a luptat toată noaptea cu Moş Ene şi acum dormea dus pe prispă.

Guguţă şi-a spălat amîndouă urechile. Apoi a îmbrăcat costumul cel nou, a rupt din grădină o floare şi un-doi, un-doi cu ghiozdanul în spate la şcoală.

— Dacă ai o carte, umbli în clasa întîi, dacă ai două — într-a doua,

îşi face socoteala pe drum Guguţă. E-he-he, pe cîţi i-am întrecut eu!

Cînd să intre în şcoală, iaca şi directorul.

— Guguţă? face ochi mari directorul. Păi eşti cît ghiozdanul, bre! Pînă la clasa întîi mai trebuie să creşti de-o cuşmă. Ei, dacă ai venit, rîde omul pe sub mustăţi, du-te şi mănîncă harbuji la lotul şcolii.

Guguţă mai că n-a intrat în pămînt de ruşine, că era în şcoală un sat de copii. Unde s-a mai aflat una ca asta?! Directorul n-are nici o carte în mînă şi rămîne în şcoală, dar Guguţă, cu ghiozdan cu tot, nu-i bun decît să mănînce ia acolo nişte harbuji?!

— Îi arăt eu! se întoarce Guguţă cu capul în jos acasă.

Ghiozdanul l-a băgat în căsuţa lui Tarzan. Apoi ia toporul din şură şi se duce cu paşi mari spre casa directorului.

„Iii! Guguţă o să-i strice casa!", s-a speriat toporul. Dar băiatul cu gîndul lui:

„Chiar acum chem cîinele în drum şi-i tai coada. Las' să-l rîdă oamenii pe director!"

Încă de departe Guguţă strigă:

— Nia, Buchet!

Cîinele, cunoscîndu-l, vine tot o fugă şi se gudură la picioarele lui. Cînd să ridice toporul, Guguţă se răzgîndeşte. Ştie ce-o să-i facă lui Buchet. Poc! îi dă un bobîrnac drept în frunte, tocmai cînd trecea o femeie pe drum şi hai cu toporul pe umăr înapoi spre casă.

Directorul a auzit că Guguţă e supărat foc şi a venit la el cu un clopoţel în mînă să se împace. A adus vorba directorul şi pe colo, şi pe dincolo, dar băiatul nu se îndupleca şi gata.

— Măi Guguţă, zice directorul şi pune clopoţelul pe masă, dar dacă îţi dau voie să suni la pauză din clopoţelul ăsta?

— Nu mă împac.

— Ştii ce? Cînd va fi serbare, să vii şi tu. Vrei să spui o poezie pe scena şcolii?

— Nu.

Cum a venit directorul, aşa a şi plecat, cu clopoţelul în mînă.

Guguţă l-a căutat pe taică-său, care nu-şi vedea capul de treburi.

— Tată, fă-mi o şcoală în ogradă.

Tata se scarpină la tîmplă:

— O şcoală, a? Ei, dacă e s-o fac, păi să aibă măcar două etaje...

Dar iaca n-am macara şi Bălţii nu-s peste drum!

— Întîi fă-mi o bancă, nu se lasă Guguţă.

— O bancă, da, se luminează tata.

După o săptămînă iaca o aduce meşterul şi o pun în livadă.

Cum auzea clopoţelul şcolii, Guguţă îşi lua pălăria de pe cap, se aşeza în bancă şi îşi făcea lecţiile. Cînd prindea cu urechea: „Un-doi? Stîngul!", ieşea din bancă şi mergea cu pas cadenţat încolo şi încoace. Dacă şcoala cînta, Guguţă bătea toba în tact...

Dar copiii vecinilor se zgîiau prin gard. Cît n-ar fi dat să stea şi ei în banca asta! Numai ce aud într-o zi din gura lui Guguţă că, dacă au straie noi şi cărţi, pot veni cîte unul la şcoala lui.

Vestea despre banca lui Guguţă s-a dus din uliţă în uliţă. Sătenii, de, se bucurau: degrabă o să mai iasă un om învăţat din satul lor. Cine trecea pe drum numaidecît întorcea capul să-i vadă banca, ba unii intrau chiar în livadă şi cereau voie să se aşeze lîngă băiat.

Într-o zi, pe cînd Guguţă era în pauză, numai iaca şi directorul deschide portiţa să vadă şi el cum e în banca lui Guguţă.

— Aa, poftiţi! îi face loc băiatul. Dar mai întîi mîncaţi un măr din livada noastră!

CÎNTARUL

Cînd a fost Guguţă în oraş, a văzut pe la colţuri de străzi cîntare. Lîngă fiecare cîntar şedea cîte un moşneag îmbrăcat în halat alb şi cîntărea oamenii care mergeau pe stradă.

Pe drum spre casă Guguţă şi-a amintit că au şi ei un cîntar în şopron.

A doua zi, cum a plecat tata şi mama la lucru, Guguţă a tîrît cu surioara lui cîntarul la poartă. În loc de halat, a îmbrăcat o cămaşă albă şi i-a dat drumul peste pantaloni. Nu-i ajungeau greutăţile şi surioara lui şi-a descălţat pantofiorii şi a mai scos şi un cuib de cartofi. Apoi Guguţă a scris pe o foaie cifra 4, a desenat alături un ban şi a prins foaia de cîntar.

Totul era aproape aşa ca la oraş, numai că nu venea nimeni să se cîntărească. Oamenii îşi căutau de drum care încotro. Guguţă a schimbat

cifra patru în trei. Nici acum nu se apropia nimeni de cîntar. Dacă a văzut aşa, băiatul a coborît preţul la un ban. Un om a întors capul spre cîntar parcă să spună ceva, dar s-a răzgîndit şi a plecat mai departe. Guguţă a scos foaia cu totul de pe cîntar şi acum ieşea că-i cîntăreşte pe săteni degeaba. Nu venea însă nimeni. Atunci surioara lui a adus o poală de mere şi una de prăsade pentru cei care se vor cîntări. Mere la bărbaţi, prăsade la femei. Dar oamenii rămîneau neînduplecaţi. Au venit numai copiii de pe uliţă, şi-au adus cuşmele şi le-au cîntărit şi au mîncat toate merele şi prăsadele.

Pe la amiază trecea cu căruţa pe drumul de lîngă poartă un prieten de-al lui Guguţă. A oprit să vadă ce se mai aude. Aflînd necazul lui Guguţă, i-a zis :

— Lasă că te învăţ eu ce să faci. Pune cîntarul în căruţă să te reped în cîmp, la arie. Acolo sînt oameni cîtă frunză şi iarbă.

La arie au dat cîntarul jos. Oameni erau mulţi, nu-i vorbă, şi prietenul lui, căruţaşul, a pus cuvînt pentru Guguţă, dar sătenii îşi vedeau de lucru şi Guguţă stătea ca şi la poartă, singur cuc lîngă cîntar. A găsit la arie şi greutăţi adevărate, dar degeaba...

Abia spre seară, cînd era gata să-şi pună cămaşa în pantaloni şi s-o întindă spre casă, lăsînd cîntarul în plata cucului pe vîrful dealului, se desprinde dintre oameni unul, Ion Cumpănă, cu faţa înrourată de sudoare şi zice :

— Hai, cîntăreşte-mă pe mine, măi băiete ! şi s-a urcat omul pe cîntar.

Lui Guguţă i s-au aprins două luminiţe în ochi de bucurie. Pune băiatul greutăţile una peste alta, scoate creionul de după ureche şi socoate greutatea lui nenea Ion Cumpănă.

— Atîta ai, nene, îi zice Guguţă.

— Ba nu, zîmbeşte în mustaţă Ion Cumpănă.

Guguţă scoate alt creion, unul chimic şi numără cu el kilogramele, dar îi iese tot atîta.

— Aşa e, nene.

— Nu-i dreaptă socoteala ta, băiete. Cîntăreşte şi sacul ăsta cu grîu — şi unde umflă gospodarul sacul şi-l pune pe cîntar.

Guguţă adaugă şi kilogramele sacului.

— Atîta ai, nene Ioane.

— Ba nu, măi băiete. Cîntăreşte şi vraful ăsta de grîu.

Guguţă a pus cîntarul să joace pînă s-a lăsat amurgul de-a binelea. Noroc că s-a aprins o lampă electrică deasupra capului. Scria cu un creion şi cu altul. Cînd a terminat, Ion Cumpănă îi zice:

— Bravo! Dar să cîntăreşti şi vraful de colo — şi-i arată un vraf de grîu de şapte ori mai mare.

Guguţă n-a zis nu. Ion Cumpănă i-a dat un cîntar mai mare şi doi oameni să-l ajute. O săptămînă a rămas Guguţă în cîmp. Surioara lui îi ducea la arie mîncare, creioane şi în fiecare zi cîte un caiet nou de aritmetică. Un om stătea lîngă Guguţă şi-i ascuţea toată vremea creioanele.

În a opta zi au apropiat de cîntărit şi vraful cel mare. Dar Ion Cumpănă, încreţind fruntea, a zis că nici acum socoteala nu e dreaptă. I-a mai dat un om lui Guguţă şi un cîntar încă mai mare şi i-a arătat nişte movile de păpuşoi pînă la cer.

După ce le-au pus pe cîntar, au trecut la movilele de răsărită, pe urmă au coborît în sat la cramă să cîntărească şi strugurii.

În miezul toamnei Guguţă şi-a pus într-un geamantan caietele de aritmetică şi s-a dus la cel mai bătrîn învăţător din satul Trei Iezi. Învăţătorul i-a dat pe timp de o săptămînă toată clasa a treia.

Au adunat şi au înmulţit băieţii şi fetele dintr-a treia cifrele lui Guguţă pînă li s-a terminat cerneala în călimări şi a ieşit un număr cît un tren de lung.

Guguţă le-a spus că le-ar mai da el de socotit, dar n-a putut să cîntărească grîul semănat în arătură, strugurii pe care i-au mîncat copiii, boabele ciugulite de păsări şi cîte altele.

Apoi l-a căutat pe Ion Cumpănă să-i arate numărul cel lung cît un tren:

— Mata, nene Ioane, şi-a ridicat Guguţă ochii din caiet, cîntăreşti o sută de mii de puduri.

— Ei, aşa mai merge, şi-a netezit Ion Cumpănă mustaţa şi a adăugat: Iar tu, măi Guguţă, să-mi creşti mare. O să iasă din tine bun şcolar.

POVESTEA LUI GUGUȚĂ CU MOȘII CRĂCIUNI

Moșii Crăciuni au țara lor, unde tremură norii de frig.

De acolo vine iarna.

Soare n-au, că soarele e la noi.

Au pe cer numai o bucată de lună și cîteva stele.

În țara aceea sînt Moși Crăciuni de care vrei — și bătrîni, și tineri, și băieței de Moși Crăciuni.

Mama lor, Mătușa Iarna, îi scoate așa : împrăștie fărîmituri pe jos și pune deasupra cîte o caciulă. Din fiecare fărîmitură, pînă dimineața, iese cîte un Moș Crăciun mititel de-a dreptul cu căciula în cap.

Mătușa Iarna îi ține în casă trei zile și-i hrănește numai cu fulguși pînă le cresc sub nas mustăți și barbă albă.

Apoi le dă drumul pe afară să se facă mari și scoate alții.

Moșii Crăciuni cei mititei cu barbă și mustăți umblă prin omăt, se dau la vale cu săniuța, zvîrl cu căciulile după urșii albi.

Cei care rămîn acasă fac lîngă ferestre păpuși de zăpadă pentru mama lor.

A doua zi se duc toți la școală călare pe pui de cerb.

La școală învață toate limbile și drumurile. Ei n-au tablă — scriu pe un troian de zăpadă.

Moșii mai bătrîni lucrează la fabrica de jucării. Fabrica lor n-are acoperiș, să nu le fie prea cald.

Aproape de Anul Nou, cînd se ridică pe la dînșii zăpada cît casa, Moșii Crăciuni cei mari încarcă jucăriile în desagi și încalecă pe cerbi. Cerbii își croiesc drum prin pădure cu coarnele. Moșii Crăciuni nu se tem de nimeni, că lupii sînt cîinii lor.

Merg, merg prin pădure, pînă ajung la o fermă de cai albi cu ochii mari-mari, care văd drumul și noaptea.

Leapădă aici cerbii, înhamă caii albi la sănii și-i mînă cu barba unii la răsărit, alții la apus, ori la miazăzi prin sate și orașe, să le ducă la copii de toate.

După ce împrăștie în lume Anul Nou și își deșartă desagii și învață de la copii cîntece și poezii, Moșii Crăciuni se întorc iar în țara lor, unde tremură norii de frig, că au pe cer numai o bucată de lună și cîteva stele.

Îşi spun unul altuia poezii, prind a meşteri din nou jucării şi scriu pe troiene numele copiilor care îi aşteaptă să vină la anul.

URĂTORII

Cînd a rămas pînă la Anul Nou un mîine şi doi de poimîine, Pomul de Iarnă a deschis uşa şi a intrat înaintea tatii în casă.

Doiniţa a bătut din palme cîntîndu-i:

Iată-ai păşit peste prag,
Bradule verde şi drag.
Tu o să-mi fii frăţior,
Bradule, brad, brădişor!

Cum au simţit că bradul e în casă, tot felul de păsăruici, veveriţe cu nuci în gură, fluturi cu căpşune-n spate s-au urcat sus, în ramurile lui.

Doiniţa le tot ajuta:

O să te-mbrac cum doreşti,
Dar să rămîi la fereşti.
Tu o să-mi fii frăţior,
Bradule, brad, brădişor.

S-au urcat în brad şi Moş Crăciun şi Alba ca Zăpada...

Apoi s-au aprins luminiţele şi Pomul de Iarnă cu Doiniţa erau gata de Anul Nou.

Dar Anul Nou nu vine aşa. Lui îi place să audă pe la case zurgălăi şi strigăte: „Hăi, hăăii!"

În seara de ajun mama scotea prăjiturile din cuptor, iar Doiniţa s-a cuibărit la fereastră. Şi Pomul de Iarnă se uita într-acolo. Devale, în sat, răsunau zurgălăii.

„Anul Nou trebuie să fie pe-aproape, îşi zise copila. Unde o auzi zurgălăi, acolo are să se ducă Anul Nou... De-ar veni măcar Guguţă cu uratul."

Dar pe cărare nu se arăta nimeni. S-a posomorît Doiniţa şi Bradul a clipit din luminiţe.

„Dacă tata şi-a făcut casa în pădure... Prin sat Guguţă nu se teme, că sînt cîini, dar aici..."

La miezul nopţii au sărutat-o mama, tata, unchiul, i-au pus darul în braţe şi i-au dat de grijă să crească mare. Au sărutat-o, însă n-au strigat: „Hăi, hăi!", n-au sunat din zurgălăi! Şi copila s-a dus iar la geam: „Dacă tata a făcut casa în pădure..."

Făr' zăbavă a venit Moş Ene şi a luat-o de la fereastră. Cînd i-a închis moşul ochii, în urma lui — trop-trop — au sosit şi urătorii. Era şi Guguţă printre ei. Aveau nişte tălăngi cît cuşmele, iar coada buhaiului era aproape cît Guguţă de lungă.

— Hei, moş pădurar, primiţi urătorii? a întrebat Guguţă.

— Primim, primim! a răspuns tata.

Şi, cînd s-au pus băieţii pe urat, zăngăneau ferestrele şi se cutremura casa:

Seara asta din ia seară
Tare-i bună şi uşoară.
Cu trei fire de mătasă
Bine v-am găsit la masă!
Şi cu trei de busuioc
Bine v-am găsit pe loc!

Iar cînd strigau:

Ia mai, îndemnaţi, măi!
Hăi, hăăăii...

Doiniţa sărea în sus de bucurie, că şi-a pălit de cîteva ori capul de marginea ferestrei, dar n-avea cînd s-o doară. Acum nu-i părea rău că tata şi-a făcut casa în pădure.

— Sculaţi, că-i Anul Nou! a trezit Moş Crăciun vietăţile din Pomul de Iarnă.

Afară a început a ninge. Auzind de sus zurgălăii, veneau fulgi cîtă frunză cîtă iarbă să asculte urătura.

Iaca omătul din pădure e pînă la genunchii băieţilor, dar ei se strîng roată şi nu se dau duşi.

Omătul s-a înălţat pînă la brîu, dar urătorii erau tot la fereastră.

A prins a ninge cu fulgi cît mănuşile Doiniţei şi omătul a îngropat băieţii pînă la subsuori, dar ei cum fluturau aşa fluturau din tălăngi.

Dacă a văzut Doiniţa că omătul ajunge pînă la bărbia urătorilor, iar lui Guguţă i se vede numai vîrful cuşmei, a îmbrăcat în fugă paltonul, a pus mîna pe o lopată şi i-a scos din omăt.

Au urat băieţii toată noaptea. Fiica pădurarului a rămas cu dînşii afară să strige „Hăi, hăăii !", iar în locul ei la geam şedea tata, mama, unchiul şi Pomul de Iarnă, care n-a pus geană pe geană în noaptea aceea.

Dimineaţa, cum s-a trezit, Doiniţa a alergat la geam. Din toate părţile o semănau fulgii. Iar un fulg, legănîndu-se, îi cînta :

„Să trăieşti, să înfloreşti,
Ca un măr pe la fereşti !
Pui de Soare, pui de Stea —
Doină, Doină, soră-mea !
Uite-n jur cîţi frăţiori
Ţi-au venit la sărbători !"

Au semănat fereastra, prispa, casa, ograda, pădurea, pînă au înălbit totul în jur.

Era dimineaţa Anului Nou.

Şi a ieşit fiica pădurarului cu o poală de nuci şi prăjituri să le împartă semănătorilor, dar fulgii nu aveau buzunare şi n-au luat nucile şi prăjiturile. I-au mulţumit Doiniţei, au fluturat din cuşmele dalbe şi s-au dus pe la alte case, că-s atît de multe în satul de sub pădure...

DATORIA LUI GUGUŢĂ

Guguţă a mai trebăluit pe afară, apoi şi-a adus aminte că e dator lui văru-său cu un ban.

— Mîine-i Anul Nou şi poate că oamenii n-au parale în casă. Ia să mă reped pînă la văru-meu.

Mama nu era în odaie. Guguţă a cusut bănuţul în căptuşeala cuşmei, şi-a luat pistolul să nu dea peste el hoţii, a pus fotografia mamei în buzunar, şi-a ridicat gulerul la palton şi a luat-o spre satul vecin, unde trăia văru-său.

Pe drum parcă era un făcut.

Îl ajungea din urmă ba o sanie, ba o maşină şi se oprea în dreptul lui. O fi simţit oamenii că băiatul are parale.

— Mă duc pe jos, le răspundea Guguţă. Nu de alta, dar vreau să încerc ciubotele, că-s noi.

Cînd s-a văzut la podul de peste Răut, avea jumătate de cale. I s-a făcut dor de mama şi băiatul a scos fotografia ei.

— Săraca mamă, o căina Guguţă.

A suflat apoi în mîini şi hai mai departe. Omătul nu avea ce face şi scîrţîia sub picioare. L-au mai ajuns vreo două camioane, dar Guguţă le-a spus şoferilor că dealu-i mare şi-o să fie greu pentru maşini. Mai bine l-or lua cînd s-a întoarce înapoi.

În satul lui văru-său copiii umblau cu uratul.

Guguţă şi-a dat cuşma pe ceafă.

— Oare să-mi cumpăr de bănuţul ăsta o talangă şi să ajung la vărumeu cu o prăjină de colaci în spate ?

Dintr-o ogradă au ieşit un băiat şi o fetiţă cu un clopot pe băţ.

— Ce să mă pun eu cu dînşii ! şi-a coborît Guguţă cuşma pe frunte. Alde mine umblă cu uratul noaptea.

În urmă s-a auzit clopotul la o casă şi Guguţă, oprindu-se, şi-a dat iar cuşma pe ceafă.

Iată şi urătorii din dosul portiţei. Credeau că omuleţul de sub cuşmă o să-i roage să-l primească în ceată, dar Guguţă unde le spune :

— Uraţi-mă, măi, pe mine.

— Aici, în drum ?

— Aici, că eu îs din alt sàt.

— Noi în drum nu urăm, a dat să se pornească băiatul, dar fata s-a uitat în jur şi a spus :

— Apoi mata, bade, intră în ograda asta şi te-om ura. Din trei paşi Guguţă a fost în ogradă.

— Cu voie să vă urăm ? a pocnit băiatul din bici.

— Cu voie ! a dat Guguţă din cap şi fata a început :

— S-a sculat badea Vasile
Într-o joi dimineață,
S-a dus la arat, la semănat.
Scoateți colăcelul
Că-ngheață băiețelul.
Hăi, hăii !
La anul și la mulți ani !

— Cine-i bănarul ? a întrebat Guguță.

Băiatul a scos pieptul înainte și Guguță i-a întins bănuțul. În loc de colac le-a dat pistolul, că nu mai avea nevoie de el. Băiețașul și fetița erau bucuroși nevoie mare. Guguță le-a spus să vină și la anul cu uratul și a pornit-o spre casă. La văru-său nu mai avea cu ce să se ducă. O să-i întoarcă datoria altă dată.

Pe drum înapoi nu l-a ajuns nici o mașină...

CIZMARUL

Pe ulița lui Guguță era un om care avea o casă de copii. Cum începea a fulgui, de voie de nevoie omul lua ciocanul, acul și ața, calapoade mai mari și mai mici și se apuca de făcut ciubote.

Cînd isprăvea o pereche, ieșea din ogradă o urmă de sanie. Apoi lua măsura de pe alte picioare...

Acul umbla toată ziua cu ața în coadă, seara se trezea ciocanul și pînă la mijlocul săptămînii mai răsărea o pereche de ciubote în casă. Erau cu tureatca înaltă, să nu intre omătul.

Din ogradă dispărea încă o sanie.

Omul își netezea mustățile și căuta alte calapoade. Pînă isprăvea a treia pereche de ciubote, se stricau primele.

Omul își cumpăra ochelari, îi punea acului o coadă mai groasă și lua iar ciocanul.

— Boc ! Boc ! Boc ! se auzea toată nopticica.

Dimineața picioarele se ascundeau în ciubote și o porneau care încotro.

Omul nu ieșea iarna din casă. Copiii aduceau de foc, duceau la moa-

ră, gospodăreau prin ogradă, pe urmă trăgeau sania de ață. Care erau cît ciubotele înotau prin omăt pînă devale, la dîmbul lui Axinte, ceilalți se încumetau să treacă Răutul și se urcau tocmai pe Dealul Morilor.

Seara ciocanul se punea iar pe lucru. Unde nu mai avea ce drege, omul făcea ciubote noi cu tureatca și mai înaltă.

Femeia îl certa. Mai-mai să hrănească focul cu săniile.

— Lasă-le, bre. Asta-i a copilului! o potolea omul, punîndu-și ochelarii pe nas.

Casa adormea. „Boc! Boc!", cînta ciocanul. Fulgii cădeau somnoroși din cer și uneori se ițea pe fereastră cîte-o pasăre rătăcită și-i părea rău că n-au și ele un cizmar în copac să le facă ghetuțe.

De la o vreme însă au încetat să se strice ciubotele. Omul le caută dimineața, le ciocnește — ciubotele îs bune de încălțat.

— Ia să văd, poate s-o fi mîntuit iarna în Trei Iezi? se dă omul la fereastră.

Omătul era pînă la genunchi...

Dacă nu mai avea ce drege, omul s-a apucat să-și facă lui o pereche de ciubote. Le făcea de iznoavă, în voie.

Într-o noapte, cînd s-a aciuat în pat, aude:

— Boc! Boc!

— Măi, știu că nu s-a pornit ciocanul singur, aprinde omul lumina.

Ciocanul dormea cu capul pe un calapod.

Omul se culcă și aude iar:

— Boc! Boc!

Omul se scarpină în cap și își pune ciocanul sub pernă.

Ciocanul tace cît tace și deodată:

— Boc! Boc!

Moșul se îmbracă și se uită afară. În casa lui Guguță arde lumina. Omul caută clanța, iese în prag și o ia drept spre casa lui Guguță. Se uită cu un ochi pe fereastră: băiatul cel mic al lui împreună cu Guguță șed și cum bat așa bat ținte în tălpile ciubotelor, care de la o vreme nu se mai strică.

— Iată ce-i la mijloc! și-a netezit omul mustățile și s-a întors la perna care îl aștepta.

Dimineața femeia l-a certat că iar nu s-a odihnit. A auzit ciocanul pînă tîrziu. Omul a zîmbit cu înțeles și a pus ață în coada acului.

CEASUL

De-o bucată de vreme Guguţă se dă pe lîngă taică-său cum îl vede mai fără griji:

— Tată, cînd vor rămîne oleacă de minute în ceasul tău şi-i vrea să scapi de el, să mi-l dai mie să-l arunc.

Tata i-a mîngîiat părul şi Guguţă a rămas împăcat.

Trece o zi, trece o săptămînă — tata nu-i dă ceasul să-l azvîrle. Guguţă îşi leagă o cureluşă la mînă şi se bagă în ochii tatii seară şi dimineaţă:

— Să-ţi spun cît e ceasul? se uită Guguţă la cureluşă.

Tata îşi caută de treabă. Ceasul tatii stă mai mult sub mînecă.

Într-o zi Guguţă îl vede pe bunel că se uită la soare.

— Ce faci, bunele? îl întreabă Guguţă.

— Potrivesc cît e vremea.

— Ăsta e ceasul tău, bunele?

— Ăsta-i.

Guguţă îl compară cu al tatii şi găseşte că ceasul bunelului e mai bun. Să tragi un ciocan în ceasul tatii, nu rămîne nici un minut într-însul.

În ceasul bunelului au bătut cu tunul la război şi tot nu s-a stricat. Luminează şi încălzeşte. Apoi la ceasul ăsta se pricep şi păsările şi caii. Umblă şi umblă, nici ceasornicar nu-ţi trebuie.

Într-atîta i-a plăcut ceasul bunelului, că Guguţă s-a întors acasă şi a aruncat cureluşa cît colo.

Într-o seară, pe cînd ceasul bunelului era dus la culcare, Guguţă l-a mai întrebat o dată pe tata dacă n-au rămas multe minute în ceas şi dacă nu-i trebuie un băiat ca să i-l arunce. În loc de răspuns, tata a dat mîneca într-o parte şi a spus cît e ora fix.

— Dar ceasul bunelului e mai mare peste toate ceasurile, nu se da bătut Guguţă. Ceasornicarul, cînd l-a dres pe al tău, tot după ceasul bunelului l-a pus.

— Bravo! l-a luat tata în braţe. Să ştii că-ţi dau ceasul.

Lui Guguţă îi părea grozav de rău că şi-a aruncat cureluşa. S-a dus tot o fugă s-o caute.

N-a vrut să-l pună sub mînecă. Pînă hăt tîrziu a stat cu ceasul la ureche. Dacă i se termină minutele noaptea?!

A doua zi, dis-de-dimineață, Guguță umbla din casă în casă cu ceasul în palmă. Aici bătea la ușă, acolo striga la poartă. Pe unii îi găsea cu perna sub cap, pe alții foindu-se prin ogradă ori scoțînd apă din fîntînă. În cîteva minute a aflat tot satul cît e ora înainte de a răsări ceasul cel mare al bunelului.

TOIAGUL

Era ziua bunelului. Mama lui Guguță i-a dăruit o cămașă, tata niște cipici, surioara flori, iar Guguță un toiag.

Florile bunelul le-a așezat în vază, cămașa în ladă, cipicii sub laiță, iar pe Guguță l-a strîns în brațe și i-a lăudat toiagul în fel și chip. Pînă și la masă bunelul a pus toiagul lîngă dînsul. Tata nu știa cum să aducă vorba despre cipici și se uita mereu înspre laiță și-l întreba pe bunel dacă nu-i e frig la picioare, dar bunelul tot le arăta toiagul și s-a așezat la masă față în față cu Guguță.

În seara aceea Guguță nu putea adormi. Se temea că bunelul o să se plimbe toată noaptea cu toiagul și pînă dimineața o să-i roadă capătul.

În zori Guguță a găsit un inel de fier și a alergat spre casa bunelului.

Pe drum întreba oamenii dacă n-au văzut un bunel cu toiag. Oamenii ridicau din umeri. Inima lui Guguță se făcea tot mai mică: oare ce-a rămas din toiagul bunelului?

Bunelul de-abia se sculase și umbla prin casă în cămașa de la mama și cipicii tatii. Toiagul ședea după ușă. Guguță i-a pipăit capătul:

— I-o fi dat în gînd bunelului că am să aduc un inel. Nici nu l-a atins de pămînt!

— Bunele, îmi pare că ți s-au terminat chibriturile, zice Guguță cu nădejdea că bunelul se va duce la magazin și el o să încerce toiagul. Nu cumva să fie prea greu cu inelul de fier.

Bunelul însă l-a trimis pe Guguță după chibrituri.

După cîteva zile Guguță a venit iar să vadă toiagul și a adus un inel de gumă. Toiagul stătea tot acolo.

— Bine că ai venit, se bucură bunelul. Azi facem stîna.

Și l-a luat pe Guguță tocmai în Hîrtop.

Guguţă umbla ca un sfredel.

Prima dată vedea cum se înjgheabă o stînă. Ba ţinea parii, ba cămașa scînduri.

Strunga au potrivit-o după Guguţă, că oile erau la păscut.

Apoi ciobanul i-a dat o strachină de zăr şi un linguroi de lemn.

A trecut vara. Cămaşa de la mama s-a decolorat, cipicii tatii s-au rupt. Numai toiagul stătea degeaba.

Într-o zi bunelul l-a îmbiat pe Guguţă la iarmaroc.

N-aveau nimica de vîndut.

Bunelul voia să-i întîlnească pe oamenii din alte sate, să mai stea de vorbă.

Lui Guguţă i-a cumpărat o îngheţată, să aibă şi el ce face.

Băiatul a mai prins putere şi l-a apucat pe bunel strîns de mînă, nu cumva bunelul să se rătăcească într-atîta lume.

Cînd se întorceau de la iarmaroc, Guguţă şi-a luat inima în dinţi :

— Bunele, atîta ai lăudat atunci toiagul şi-l ţii după uşă.

Bunelul i-a tras pălăria pe ochi şi l-a bătut pe umăr :

— Tu eşti toiagul bunelului, Guguţă !

MĂRIA SA GUGUŢĂ

Mama i-a dat lui Guguţă gradul de căpitan, tata îl socotea ia acolo un soldat de rînd.

Dimineaţa îi trăgea perdelele să doarmă, iar seara îi aducea pîine de la iepure.

Mănîncă Guguţă azi pîine de la iepure, mănîncă mîine, pînă într-o noapte îşi leagă mîna de piciorul tatii şi dimineaţa sare din pat odată cu soarele.

Şi-a pus de-ale gurii în traistă, dar tata l-a luat numai pînă la poartă.

Ce să caute unul ca Guguţă în cîmp ?

Băiatul însă ia seama că însuşi taică-său, îndepărtîndu-se de casă, se face tot mai mic.

Aleargă în sat. Acelaşi lucru se întîmplă cu toţi oamenii din Trei Iezi.

Cosaşul *Pictor B. Diodorov*

Măturătorii

Pe la marginea satului erau cît surioara lui, apoi cît papucii ei, pe urmă cît un fir de mac.

Guguţă pe lîngă ei era un uriaş şi ajunge el mai marele satului.

I s-a adus un mînz la scară.

Picii din sat curgeau gîrlă la Guguţă cu tot felul de treburi.

— Măria ta, îmi picură în casă şi am nevoie de nişte foi de ardezie.

— Măria ta, dă-mi o căruţă să duc la moară.

Guguţă n-a zis nu.

Cum îşi pune treburile la cale, încalecă mînzul şi o porneşte prin împărăţie. În poartă îi iese în cale un copilaş plîngînd:

— Măria ta Guguţă, am pierdut o raţă.

Guguţă fluieră de trei ori şi apar trei cavalerişti fără cai.

— Vedeţi ce-i cu raţa omului. Căutaţi-o în rîpă.

Mînzul o ia la pas prin sat. Măria sa Guguţă era fără sabie, fără strajă.

Văzînd că din hogeagul unei case iese fum, Guguţă opreşte mînzul şi bate la poartă.

Din casă iese o fetiţă cu şorţ în brîu şi mînecile suflecate.

— Ce umbli cu focul? îi arată Guguţă hogeagul.

— Măria ta, zice fata, trebuie să fac de mîncare pentru părinţi, că iaca soarele-i sus şi cîmpu-i cine ştie unde.

— Spune-le că Măria sa Guguţă le doreşte poftă mare.

Pe alt drum Guguţă dă de un băieţel cu cuşma în cap şi încotoşmănat într-o cogeamite pufoaică, în plină vară.

— Măria ta, îşi scoate băieţelul cuşma, am auzit că din fîntînă se văd stelele ziua-n amiaza mare. Lasă-mă să curăţ o fîntînă.

— Pune-ţi cuşma în cap. Fîntînile se curăţă în zi de sărbătoare.

Cavalerştii au găsit raţa şi au trecut de la un capăt de sat la alt capăt cu portretul lui Guguţă în băţ.

La curte îl aştepta pe Guguţă un cavalerist cu o puşcă de soc:

— Măria ta, n-am cîlţi pentru cartuşe.

Guguţă îi dă un loc în ograda Măriei sale şi, cît s-a odihnit mînzul, au şi semănat un strat de cînepă.

— O să avem cartuşe pentru tot anul! se lăudau cavalerştii.

Pe la chindie Măria sa a plecat în luncă la o vînătoare de fluturi.

Unii fluturi, ca să ajungă la curte, se băgau de bunăvoie sub pălăria Măriei sale.

Guguţă punea cavaleriştii fără cai să-i alunge pe aceşti fluturi din împărăţie.

Multe treburi a mai avut Guguţă în ziulica aceea. Către seară, Măria sa, obosit de-a binelea, a ieşit la marginea satului Trei Iezi.

Oamenii se întorceau din cîmp pe toate drumurile. Întîi erau cît nişte spice, pe urmă cît ciocălăii de păpuşoi, apoi cît tufele de pătlăgele, pe urmă cît tufele de vie, iar Măria sa Guguţă, stînd pe loc, se făcea tot mai mic, pînă l-au luat oamenii de mînă şi l-au dus acasă.

COSAŞUL

— N-ai uitat cutea, Guguţă ? l-a întrebat tata cînd ieşeau pe portiţă.

Cutea... De ce nu-i dă coasa ? Cînd merge un om cu coasa în spinare, ai ce vedea, dar cine se uită la acela care duce ulciorul şi cutea ? I se părea atunci că-i mai mic decît ulciorul din mînă.

Tata îşi căuta de drum, Guguţă venea din urmă, de parcă era cineva nevăzut în cîmp şi-l trăgea de-o aţă.

Pe drum a luat apă de la fîntîna din Sărături.

În luncă tata s-a încins cu un brîu şi a pornit brazda. Din iarbă săreau înaintea coasei cîrduri de calul-popii, zburau buburuze, fluturaşi şi alte gîze speriate.

Cîntecul coasei ba se depărta, ba se apropia. Uneori tata îi făcea semn şi băiatul venea tot o fugă cu ulciorul şi cutea. De fiecare dată credea că tata a obosit şi, uite, o să-i dea coasa, să scoată el brazda la capăt. Tata muia cutea în apă, ascuţea coasa şi Guguţă rămînea cu buza friptă.

Cînd ducea cutea prin sat, lumea putea să creadă că, de fapt, Guguţă coseşte, iar tata îi ajută numai să ducă coasa la cîmp. Guguţă nu s-ar fi pus de pricină. Îl lua pe tata cu vorba, încerca să-l îmbuneze. Dacă vedea că-i degeaba, nitam-nisam îi intra un spin în picior. Acuma tata îl lua pe Guguţă cu vorba, îi scotea spinul, dar să-i dea coasa nici pomeneală.

Chiar de sub picioarele tatii a zburat o prepeliţă...

La amiază au căutat ce le-a pus mama în traistă.

Guguţă a mîncat zdravăn, ca să poată trage coasa, apoi i-a făcut

tatii umbră şi l-a sfătuit să doarmă, să-şi mai tragă sufletul.

— Bună vorbă ! l-a lăudat tata, dar, înainte de a se culca, a scos coasa din coada ei.

Guguţă a înghiţit găluşca. De ciudă s-a dus la izvor să-i aducă tatii un ulcior de apă rece.

Cînd s-a întors, în mîinile tatei fluiera coasa.

Las' că are să vorbească cu fierarul să-i facă şi lui o coasă şi o să vină să cosească noaptea, pe lună. Să vedem ce-o zice tata dimineaţa...

— Iepure, măăăi ! aude glasul tatii.

Guguţă a rămas cu gura căscată : tata stîrnise un pui de iepure şi unde leapădă coasa şi dă-i drumul după dînsul. Iepurele fuga, tata fuga, iepurele după dîmb, tata în urma lui.

— Are să-l prindă, că tata are picioare lungi ! a închis gura Guguţă şi a alergat la coasă.

N-a uitat să scuipe în palme şi cînd i-a făcut vînt... A doua oară a mers bine. Pe urmă iar a înfipt-o în pămînt.

Cînd s-a întors tata, Guguţă cum trăgea aşa trăgea coasa. A cosit vreo zece fire de iarbă !

Pînă seara a strîns un braţ de mierea-ursului, coada mielului şi a cîntat toate cîntecele pe care le ştia.

Seara Guguţă mergea înainte cu ulciorul şi cutea, tata venea în urmă cu coasa.

De întîlnea un copil pe drum îl ospăta cu ochiul-boului, mierea-ursului şi coada-mielului. Cît despre iepure, n-a spus nimănui că era un pui şi tata n-a putut să-l prindă.

POZNA

De cînd a aruncat Guguţă un bulgăre în găina mătuşii Ioana, satul nu mai rîde. Oamenii umblă cu nasul în jos, supăraţi. Nu rîde satul de atunci şi pace. Nici mama lui Guguţă. Mătuşa a tăiat demult găina, dar satul nu poate uita bulgărele acela.

Guguţă a tînjit cît a tînjit şi s-a săturat să tot stea cu gura închisă. Umblă din casă în casă :

— Cu cine să rîd, a ?

Oameni ridică din umeri şi îşi caută de treabă. Întîlneşte în cale găini, raţe, curci. Ce să le faci dacă neamul ăsta cu coadă nu poate rîde ? Cască gura numai atunci cînd mănîncă ori beau apă...

Băiatul ajunge la casa lui moş Luca. Moş Luca nu-i ca alţii... I-a dat acum un an o harbuzoaică ! Bate Guguţă în poartă. Scîrţîie uşa de la tindă şi răsare în prag cuşma lui moş Luca.

— Ce-i, Guguţă ?

— Vreau să rîd, moş Luca, şi n-am cu cine.

— Tu nu vezi că n-a răsărit încă soarele ? Cum să rîd pe nemîncate ?

Şi unde se aşază moşul pe prag şi aşteaptă să răsară soarele. Dar soarele se codeşte.

Guguţă n-are de gînd să sprijine poarta lui moş Luca. Porneşte mai departe. O ajunge pe mătuşa Tudora.

— Mătuşă, ajută-mă să rîd.

— Stai, puişor, să duc vaca la cireadă.

Şi o mînă cu o vărguţă.

Guguţă cîrneşte pe o hudiţă. Se văd acolo nişte oameni săpînd o fîntînă. De-o săptămînă sapă. Scot numai pămînt. Băiatul se lasă în pirostrii şi se iţeşte în fîntînă. Oamenii de pe fund sînt mititei, cît cuşma lui. Curînd o să ajungă în America şi de apă nu mai dau.

— Hai să rîdem ! se-aude de sus.

— Ia pune mîna pe dînsul ! unde se repede la Guguţă un om din cei care scoteau pămîntul cu vîrtejul.

Guguţă s-a întors abătut acasă. Cum să împace lumea ?

„Am să mă vîr în horn, mă fac negru şi ies în sat, se gîndea băiatul. Oamenii o să rîdă şi o să le treacă ciuda. Nu. Mă îmbrac în rochia mamei şi umblu aşa pe drum."

Dar un gînd îi spune :

— Au să te fugărească iar oamenii !

Guguţă nu-şi afla loc.

De-a-mpicioarelea nu-i venea un gînd mai acătării. Atunci s-a aşezat pe prispă. Nici atîta. Abia cînd s-a căţărat pe gard a găsit cum să împace oamenii.

Dă o fugă degrabă în sat, dar nu află pe nimeni în ogrăzi. Iese în cîmp. Dincolo de iaz vede un tractor pe marginea drumului. Tractoristul,

după ce s-a odihnit pe un bulgăre de pămînt, se apucă iar de manivelă, necăjit că nu poate porni motorul.

— Bună ziua, nene Isai.

— A, tu eşti ?

— Nene, ia cîntă-i un cîntecel.

— De unde te-ai mai luat şi tu cu cîntecul ?

— Iaca ăsta :

Un pai,
Un susai,
Hai, tractorule, ce stai ?
N-are timp nenea Isai !

Omul prinde a rîde, dar tractorul : „hur-hur-hur !“ şi o ia singur din loc. Nenea Isai îl ajunge din urmă, sare din mers pe tractor şi-i face din mînă lui Guguţă.

Pe dealul din Sărături băiatul vede nişte moşnegi prăşind într-o vie. Sapele sînt mari, moşnegii îşi şterg cu mînecile sudoarea de pe faţă. Cel de colo e moş Luca.

— Moşule, zice Guguţă, dar eu ştiu ce vrea sapa matale.

— Bre, iar te ţii de şotii ?!

Băiatul cere sapa de la moş Luca, îi mîngîie coada şi prinde a cînta :

— Mie una,
Ţie două —
Şi-ţi mai dau şi-o coadă nouă !

— Ha-ha-ha ! se luminează moşnegii.

Dar sapele, cînd aud că o să aibă coadă nouă, sar din mîini şi unde prind a da din barbă, prăşind singure.

Moşnegii îl bat pe umăr pe Guguţă. Apoi, văzînd că nu mai au ce face în cîmp, s-au luat de mîini şi s-au dus voioşi acasă.

Guguţă ? O ia şi el cu paşi mari spre casă. Cine-l întîlnea, dădea mîna cu dînsul.

„Iaca aşa, îşi zice băiatul. Lasă oamenii să se bucure.“

Dar, cînd a intrat în sat, a apucat-o pe alt drum, ca să nu treacă pe lîngă casa mătuşii Ioana.

SCRÎNCIOBUL LUI GUGUŢĂ

Mult a umblat Guguţă să-şi facă un scrînciob. Mai întîi voia să-l pună pe doi stîlpi de telefon, dar firul era prea subţire. S-o mai rupe şi or curge toate vorbele oamenilor în ograda lui Guguţă.

Veneau copiii să se dea în scrînciob şi lui Guguţă îi crăpa obrazul de ruşine.

Tata nu avea timp să-i bată doi pari în pămînt, dar nici Guguţă nu mai putea aştepta, că cine se dă la bătrîneţe în scrînciob ?

Trece o zi-două şi Guguţă nu mai pomeneşte de scrînciob. Ai casei credeau că băiatul s-o fi luat cu altele.

Într-o după-amiază mama îl caută cu lumînarea, dar Guguţă parcă intrase în pămînt. Tata a luat căldările şi hai să ude pătlăgelele. Cînd a terminat, hop şi Guguţă.

— Unde umbli ? prinde să-l certe mama.

— Am udat cu tata grădina.

Tata îşi caută mîinile : parcă are numai două căldări. Şi unde întoarce doi ochi cu tot cu sprîncene spre Guguţă :

— Măi, tu...

Sîmbătă pe seară Guguţă iar dispare.

Mama îl caută, mama îl strigă. Vecina îşi uda florile.

— Nu l-ai văzut, cumetră Olică ?

Cumetra ridică din umeri.

S-a mai aplecat de cîteva ori cumpăna fîntînii şi, cînd a intrat vecina în casă, iată că apare şi Guguţă. Mama îl ia la rost.

— Am udat florile cu tanti Olica, se apără Guguţă.

— Las' că vine tat-tu diseară.

Seara tata a venit cu căruţa şi a oprit caii la fîntînă, să-i adape.

Mama, cu Guguţă de mînă, a ieşit înaintea tatii să i se plîngă. Cînd se uită, băiatul nu-i. Abia cînd s-a pornit căruţa, Guguţă a răsărit lîngă fundătoarea din urmă.

— Zi ce ai de zis, a desfăcut mama mîinile.

— Am adăpat caii cu tata.

Părinţii s-au uitat unul la altul.

A doua zi mama avea de gînd să ude vrejurile de pepeni şi să-l ducă apoi pe Guguţă la doctor.

Cară mama o căldare de apă, cară două şi deodată zăreşte nişte pietre sub zidul de lîngă fîntînă. Ridică ochii. În coşul de la coada cumpenei parcă este nu ştiu cine. Cînd se dă mai aproape, Guguţă al ei scoate capul.

— Aici îmi erai. Coboară-te chiar acum!

— Nu, că am de udat pepenii.

Tata i-a făcut pînă în seară un scrînciob, dar se dădeau în el mai mult prietenii lui Guguţă. Mai caută un scrînciob să te ridice atît de sus ca cel de la cumpăna fîntînii!

CUŢITAŞUL LUI GUGUŢĂ

Ursul a venit la izvor cu un ştiubei subsuoară. O căprioară i-a făcut loc să bea apă, apoi l-a întrebat:

— Altceva ce mai faci, Moş Martin?

— Iaca mi-am cumpărat radio. M-am deprins cu dînsul şi nu pot fără muzică.

Căprioara a întins urechea să prindă un capăt de cîntec şi cînd colo aude un zguduit de pămînt. Tot atunci din desiş răsare o buburuză călare pe un iepure.

— O veste, Moş Martin! strigă buburuza. Am primit o telegramă de la ciocănitoare. În pădure a intrat Guguţă!

— Singur? era cît pe ce să trîntească ursul radioul de pămînt, că de ce nu i-a dat de ştire la vreme.

— Singur, Moş Martin, dar are cuţitaş! Şi întreabă de tine.

Ursul a rupt-o la fugă cu tot cu radio.

— De-o fi să mor, măcar să mă îngroape cu muzică, gîfîia Moş Martin.

Vestea despre cuţitaşul lui Guguţă a sculat pădurea în picioare. Veveriţele îşi trăgeau perdelele la scorburi, vulpea s-a băgat cu coadă cu tot în vizuina bursucului, lupul s-a înfundat în nişte mărăcinişuri şi se chinuia să-şi amintească dacă nu cumva era din Trei Iezi oaia aceea pe care a mîncat-o deunăzi?...

— GUGUŢĂ ÎNAINTEAZĂ SPRE INIMA PĂDURII! sosi altă telegramă.

Tocmai acolo era ascunsă vulpea. Ţuşti din vizuina bursucului şi o ia spre crîngul de tei.

— M-am jurat că n-am să mai mănînc în zi de vineri găini cu gîtul gol ! Şi labele astea îs bune, m-au dus taman la poiată ! se tînguia cumetra.

— GUGUŢĂ A COTIT-O SPRE VALEA CERBULUI ! veni o telegramă nouă.

— Văleleu ! a urlat lupul ieşind din mărăciniş şi apucînd-o unde îl ducea ochiul stîng, căci de dreptul era chior.

— Măcar ursul are radio, bodogănea lupul. Eu trăiesc ca în vechime şi iaca o pătimesc degeaba.

— GUGUŢĂ COBOARĂ LA COTUL IAZULUI ! vesti a patra telegramă.

Aici se oploşiseră Moş Martin şi vulpea, care, văzîndu-se la strîmtoare, a intrat în slujbă la Moş Martin şi-i ducea acum radioul în spate...

Mare tămbălău a mai fost în ziua aceea în pădure. Trosneau vreascurile de tresăreau puii în cuiburi şi întrebau :

— Nu cumva e război, mamă ?

Către seară, cu blana flocăită şi sufletul la gură, Moş Martin a trimis cuvînt :

— Cine, mă rog, e Guguţă, cum arată el şi din ce împuşcă cuţitul lui ?

Două ciocănitoare, care au dat sfoară în pădure, se tăvăleau de rîs. Guguţă demult nu mai era în codru. Şi-a ales băiatul o creangă pentru fluier şi a plecat încă de la prînz acasă să dea apă la cloşca cu pui.

MACAHONUL

Într-o dimineaţă mama îl scoală pe Guguţă cu somnul în ochi :

— Du-te, dragul mamei, pînă la nanu Simion şi cere macahonul. Am ales nişte sămînţă de hlandan, că lui tat-tu i-a abătut să-i fac lapte de buhai.

Guguţă şontîc-şontîc printre case. Uliţa lui nanu Simion e cine ştie unde. A mers prin tot satul şi, cînd i-a rămas numai să deschidă portiţa

lui nanu-său, şi-a pus mîinile în cap. Tot cu gîndul la laptele de buhai, a uitat să le dea oamenilor bună dimineaţa.

Guguţă se întoarce ca din puşcă, ajunge un om din urmă şi-i dă bună dimineaţa, dar pe ceilalţi ia-i de unde nu-s.

Îl întreabă pe agronom unde s-au dus oamenii la lucru şi o porneşte glonţ într-acolo.

Pe un deal dă de cîţiva săteni la prăşit sfecla de zahăr, pe alt deal — la cules tutun. Guguţă îi iscodeşte dacă l-au văzut cînd trecea prin sat. Unii nu ţineau minte să-l fi văzut şi Guguţă le dădea bună dimineaţa la toţi.

Oamenii, şi ei îl întreabă ce vînt l-a adus.

Guguţă le spune că a venit să-i mai ajute oleacă şi ici cere o sapă, dincolo o pestelcă pentru frunze de tutun, în livadă împrumută o scară să culeagă caise. Celor care treceau cu maşina ori în căruţă, Guguţă le flutura de departe pălăria.

Cînd îl apucă foamea, boc, boc ! în usă şi dă bună ziua la bucătăria tractoriştilor, apoi bea o cană de apă şi îşi lungeşte pasul spre arie.

Mulţi bărbaţi erau acolo, dar băiatul a dat mîna cu toţi şi pe deasupra a umplut o herghelie de saci cu grîu cît Guguţă de mari, pe urmă a coborît la crescătoria de găini de pe malul iazului. Le-a dat bună seara femeilor şi le-a ajutat la număratul ouălor.

A ajuns acasă noaptea. Era mort de oboseală, dar bun-bucuros de parcă ar fi cîştigat un război.

Mama îl ia la rost din prag :

— Unde-i macahonul, Guguţă ?

Guguţă face ochii bulbuc şi o rupe la fugă spre casa lui nanu Simion.

SPĂRGĂTORUL DE NUCI

Fără Guguţă nu se culegeau nucile în satul Trei Iezi. Guguţă se căţăra unde nu ajungea cea mai lungă prăjină. Cine avea cîte un copac mai înalt tot la tatăl lui Guguţă venea.

— Fă bine, cumetre, şi dă-mi băiatul, că altfel mi le fură cioroii. Îţi dau nucile în parte.

Şi curgeau gîrlă nucile în casa omului.

De la o vreme tata lua nuci numai din cele lunguieţe.

Trosneau şi scîrţîiau uşile seara şi dimineaţa, iarnă şi vară de atîta nucăraie.

Tata căra în spate, la lemnar, cînd o uşă, cînd alta. Şi vindea omul pîinea din pod ca să le dreagă.

Nu le aducea bine acasă şi se băgau alte nuci în crăpătura uşilor.

Cînd vedea tata în pragul toamnei că nucile prind a lepăda coaja şi oamenii o să-i bată iar în poartă, îşi lua fiul cu binişorul:

— Bre Guguţă, poate te doare vreun picior?

— Mi-a trecut, tată.

Şi se căţăra încă mai sus decît anul trecut şi iar zuruiau nucile în ograda omului...

Bucuros că o să aibă şi anul ăsta de lucru, l-a luat şi lemnarul pe Guguţă la bătut nuci.

Tatăl lui Guguţă umbla cu fruntea în sus şi nasul în jos.

Şi au prins a trosni iar uşile şi lemnarul îşi freca palmele...

Într-o zi fierarul satului n-avea de lucru şi se plimba pe drum. Auzind cum pîrîiau uşile, a intrat în casa omului.

— Păi să vă fac un spărgător de nuci?

— Asta-i, a zis tatăl lui Guguţă bucuros. Mi se învîrtea mie ceva în cap, dar mata i-ai zis pe nume.

Şi a făcut fierarul un spărgător de nuci.

Dar, cînd s-a călătorit vara, pe Guguţă a prins a-l durea din senin un picior. Spărgătorul de nuci tăcea chitic în ladă şi se gîndea ce-i oare cu piciorul băiatului.

LA MOARĂ

Soarele era la prînz, dar moara încă nu se pornise. Tuşa Margareta a adăugat de trei ori apă în ceaun şi nenea Ion nu mai venea cu făina. A patra oară n-a mai putut răbda:

— Du-te, Irinucă, şi-i spune morarului că am să iau de foc din gardul lui.

Morarul de colo:

— Nu pot porni moara cu trei oameni, îmi fărîm piatra.

Cînd a auzit însă că trei femei îi scot beţe din gard, a lăsat moara descuiată şi a alergat cu capul gol să-şi păzească gardul. Fără gard nu eşti gospodar în sat.

N-a apucat omul să numere cîte beţe nu-s că l-a ajuns nu ştiu care din urmă şi i-a spus că femeile s-au mutat la gardul morii.

Morarul o apucă într-un suflet spre moară. A găsit în gard o gaură cît ar încăpea un om în picioare. Morarul a intrat în gaură şi gardul s-a făcut la loc.

— Nu ies, oameni buni, din gard pînă nu aduceţi beţele înapoi.

De adus le-au adus oamenii, dar nu pe acelea. Nu puteau să le scoată din plită că aprindeau moara. Morarul nu le-a cunoscut şi a zis împăcat :

— Asta-i altă vorbă.

— Dar cum rămîne cu făina ? i-au cerut socoteală oamenii.

— Apoi să vedem. Mai trebuie grăunţe. Trageţi o fugă în sat şi daţi de ştire.

— Păi tu eşti morar.

Morarul a îmbrăcat straiele cele colbuite de făină, să-l cunoască lumea de departe şi a pornit-o pe drumul cel mai lung din sat.

Trei oameni s-au înţeles să-l ajute şi au dispărut pe trei hudiţe.

— Hai la moară !

— Hai la moară ! striga morarul, strigau şi oamenii.

A mai răsărit un tobultoc de ici, un tobultoc de colo.

Morarul a cîntărit sacii cu ochii : nu ajungeau pentru un coş bun de moară.

S-au aşezat oamenii jos împreună cu morarul şi au făcut o listă. Dintre bărbaţi, unul Guguţă mai era în sat.

Morarul a trecut pe la oloiniţă, şi-a umplut toate buzunarele cu miez şi numai ce răsare în ograda lui Gugută.

— Măi Guguţă, tu n-ai de dus la moară ? Îţi fac făină prima-întîia.

Guguţă, văzînd că morarul e piculeţ de apă, şi-a chemat surioara :

— Ai grijă de casă, eu mă reped la moară.

Apoi a luat o cuşmă de grăunţe, un sac pentru făină, s-a urcat pe bicicletă şi mîn-o la moară.

Cu grăunţele lui Guguţă coşul s-a umplut numai bine.

Morarul a pornit moara.

— Bravo, Guguţă ! îşi zvîrleau oamenii cuşmele în sus, iar femeile au ieşit pe la portiţe, aşteptînd făina.

Cînd s-au întors tata şi mama de la cîmp, Guguţă şedea în prag şi cioplea un melesteu.

GUGUŢĂ ŞI OAMENII SĂI DE ZĂPADĂ

Cum veneau din cer, fulgii i se păreau lui Guguţă nişte oiţe albe, pe urmă a văzut un cîrd de iepuraşi, a văzut tigrişori albi, ursuleţi, căprioare. Nu era un om între atîtea jivine — să dai cu puşca.

Guguţă şi-a luat mănuşile, a amestecat oiţele albe, iepuraşii, tigrişorii, ursuleţii, căprioarele şi a făcut un om de zăpadă. Părea un om de treabă şi Guguţă i-a făcut o femeie de zăpadă. Ca să le fie mai vesel, băiatul le-a adus pe lume cîţiva copii de zăpadă.

Pe urmă oamenii s-au înmulţit în toate ogrăzile.

De cu seară oamenii învăţau a merge, iar la miezul nopţii se duceau în musafirie unul la altul şi le aduceau copiilor de zăpadă ţurţuri de gheaţă.

Trăiau în înţelegere şi voie bună, dar au coborît păsările din cer şi au adus vorba de grăunţe.

Oamenii ridicau din umeri. Păsările au început să-i rîdă că degeaba fac umbră pămîntului.

— Dar unde să semeni ? se întrebau oamenii. Pămîntul e îngheţat bocnă. Ce să prăşim ? Zăpada ?

Aflînd că mai sînt pe lume şi boabe, copiii de zăpadă nu mai voiau să mănînce ţurţuri.

— Chiar aşa, ziceau mamele de zăpadă, ne-au pus ceaunele astea în cap, dar de ce nu ne arată cum sînt boabele acelea ? Am face tîrg cu păsările şi am scăpa de gura lor.

Oamenii de zăpadă au prins a-şi trimite unul altuia scrisorele pe fulgi :

„Guguţă şi ceilalţi băieţi sînt nişte uituci“.

Copiii au simţit că oamenii de zăpadă au ceva pe suflet şi le-au mai pus cîte o mătură şi în mîna stîngă : ogrăzile sînt mari, să aibă noaptea ce face.

Atît le-a trebuit păsărilor — şi-au chemat acum neamurile din satele vecine şi rîdeau cu toate ciocurile de gospodarii de zăpadă.

Într-o noapte răbdarea lor a crăpat. Oamenii şi femeile de zăpadă din Trei Iezi au ridicat răscoală. Numai unul mai fricos s-a ascuns în şopron. Ceilalţi veneau buluc pe străzi, măturînd omătul cu paltoanele şi mătăhăind cu măturile. Ţineau în mîini străchini de fier, ceaune.

Şi iată că au înconjurat casa lui Guguţă.

Cîinele a prins a lătra. S-a aprins lumina în casă şi s-a arătat un cap la fereastră. Apoi a mai apărut unul şi încă unul. Se vede că băiatul şi-a trezit părinţii. Nu e şagă să-ţi vezi în plină noapte casa înconjurată.

Guguţă a ieşit în tindă, a pus zăvorul şi a întrebat prin crăpătura uşii :

— Ce s-a întîmplat ?

Cînd au cîntat cocoşii de miezul nopţii, oamenii de zăpadă se întorceau în ogrăzile lor cu seminţe în buzunare.

MINISTRUL BUNELULUI

Guguţă avea un unchi la oraş. În ajun de Anul Nou a primit o scrisoare de la unchiu-său că n-are cine ura capitala.

Guguţă a luat clopotul cel mare, şi-a dres buhaiul şi tata l-a dus în fuga cailor la tren.

Trenul alerga ca un haiduc prin codru. Toată noaptea Guguţă a stat lîngă fereastră şi a repetat urătura. Unde trebuia să strige „hăi, hăi !“, chiuia trenul.

La gară îl aştepta unchiu-său. Guguţă l-a trimis prin oraş să caute borş.

În seara de Ajun l-a urat mai întîi pe unchiu-său. Pe urmă unchiul i-a dat un pomelnic la cine să se ducă cu uratul şi i-a spus că n-ar fi rău să treacă şi pe la Grigore Vieru, că-i om de-al nostru de la ţară. L-a luat şi pe văru-său, că ştia oraşul ca pe cele cinci degete şi l-a învăţat să tragă buhaiul de coadă.

Cînd au ieşit în curte, clopotul a început a suna de capul lui. Uşile au prins a se deschide şi din toate casele ieşeau oameni cu căldări de gunoi în mînă.

Guguţă a vrut s-o rupă la fugă, dar văru-său a pufnit în rîs şi i-a spus că aşa-i obiceiul la oraş. Dacă sună clopotul, e semnul că a venit maşina după gunoi.

Oamenii căutau maşina cu ochii, iar unul a cunoscut drăcovenia care o ţinea vărul lui Guguţă subsuoară, şi-a cerut iertare de la băieţi şi i-a poftit în casă.

— Cu voie să vă urăm ? au întrebat Guguţă şi văru-său în prag.

— Uraţi, băieţi, uraţi !

Verişiorii au pocnit din bici întîi în mijlocul casei, apoi omul i-a rugat să-l mai ureze o dată de la balcon. Şi s-a sculat bădica Traian şi-a încălecat iar pe-un cal cu şaua de aur şi frîul de mătase.

— A naibii urătură, bre femeie ! a zis omul la urmă şi i-a dat buhaiului să bea borş, apoi a ridicat receptorul.

Un glas de la celălalt capăt de telefon i-a poftit pe băieţi să ureze şi casa lui. Vărul lui Guguţă a pus buhaiul să ragă la telefon. Omul unde scoate portmoneul şi le dă încă un leu.

Verişorii şi-au luat rămas bun, dar a prins a zbîrnîi telefonul. Pesemne oamenii au aflat că Guguţă e în capitală. Şi au pus iar buhaiul să ragă la telefon...

Pe urmă Guguţă şi-a adus aminte de pomelnicul lui unchiu-său.

Au urat o stradă, au urat alta, au urat un autobuz şi un troleibuz. Pe la miezul nopţii, buhaiului i-a rămas numai oleacă de putere, dar bădica Traian abia a prins gustul să încalece pe cal.

— Tare aş vrea să-l urez acuma pe tata ! a zis Guguţă cînd s-au întors la unchiu-său.

Omul a pus mîna pe receptor, dar tata încă nu avea telefon...

— Las' că ne descurcăm noi, îşi aruncă unchiu-său paltonul în spate.

...Mama, tata, surioara şi bunelul stăteau la masă. Scaunul lui Guguţă venise între ei, pe masă îl aştepta furculiţa şi mama a pus lîngă dînsa o fărîmitură.

Trei flăcăi cu cuşmele boite în brumăriu îi ziceau o urătură la televizor. Unul avea o hîrtie în mînă şi trăgea cu coada ochiului, ceilalţi strigau „hăi !“ de parcă mîncaseră numai miercurea şi vinerea.

— Oare unde-i Guguţă al nostru ? a oftat mama.

Tata, ca întotdeauna, le ştia pe toate :

— Cred că-i la bradul acela cît biserica.

— Ia! Parcă-i aud buhaiul! a sărit surioara.

Deodată băieţii s-au dat în lături şi unde iese Guguţă al lor pe ecran:

— Se poate să vă urez? a întrebat băiatul.

Ai casei şi-au pierdut graiul. Mama s-a dezmeticit întîi:

— Urează, urează, dragul mamei, dar cum să-ţi dau colacul?

Guguţă a pornit urătura şi, cînd striga „mînaţi, măi!", trîntea cuşma de pămînt.

Buhaiul răgea în lege, de i-a rămas pînă la urmă un şfichi în loc de coadă.

— Iaca am văzut-o şi pe asta! a zis tata, iar bunelul a umplut un pahar de vin şi a ciocnit cu cuşma lui Guguţă din televizor:

— Să trăieşti, ministrul bunelului!

BUCHIILE LUI ION CREANGĂ

Bunelul are numai două clase. Face ce face şi se aşază în banca lui Guguţă.

— Bună treabă cînd vine şcoala acasă, zice bunelul. Eu umblam în clasa întîi tocmai la Strîmba, cale de două verste. Mă scula mama cînd cîntau cocoşii de ziuă, îmi punea cărţile în trăistuţă şi-mi da un şip cu cerneală de boz în mînă. Ca să nu mă pierd, mergeam pe malul Răutului.

— Tu ai învăţat cu Ion Creangă, bunele?

— Creangă-i mai mare de ani. Cînd umblam eu într-a-ntîia, el era învăţător în tîrgul Ieşului. Hăt încoace a trecut un şcolar de-al lui Creangă prin satul nostru. L-am tras de limbă şi omul ne-a spus cum a învăţat a buchisi. Să vezi, măi Guguţă!

Cică Ion Creangă venea la şcoală cu o cutie de carton subsuoară. La lecţie unde scotea din cutie nişte litere de prăjitură, unse cu zahăr topit. Una cîte una prindea literele pe tablă cu bolduri şi alcătuia astfel cuvinte.

Apoi chema un elev la tablă şi-l întreba:

— Spune tare: ce scrie pe tablă?

Dacă elevul deslușea cuvîntul, Ion Creangă îi dădea voie să mănînce litera care și-o alegea. Cînd băiatul din clasa întîi își lingea buzele, Ion Creangă de colo :

— Ei, acuma să citești ce e scris pe tablă, ținînd minte litera pe care ai mîncat-o.

Al naibii mai erau de gustoase literele lui Ion Creangă și băieții, pofticioși cum sînt, nu-și dădeau rînd la tablă. Și era sărac Ion Creangă de i-a mers vestea, dar în fiecare seară cocea cofeturi pentru copii.

— Tare-aș mînca și eu o literă din aceea, bunele.

Bunelul a încrețit fruntea :

— Apoi să cauți în casa cea mare. Îmi pare că pe undeva trebuie să fie un covrig de-al lui Ion Creangă.

Guguță s-a uitat pe după fotografii, pe sub peretare, a scos busuiocul de după grindă — nici urmă de covrig. L-or fi ros șoarecii, că n-a rămas nici un punct dintr-însul.

Uitase de covrigul lui Creangă, cînd iată că vine într-o zi bunelul :

— Ei, Guguță ?

— Ai șuguit, bunele.

Bunelul îl ia de mînă, îl duce în casa cea mare și-i arată o carte :

— Iaca aici, măi Guguță, îs toți covrigii din cuptorul lui Ion Creangă. Și-s cu pojghiță de zahăr, ia gustă-i :

Trei iezi cucuieți,
Mamei ușa descuieți...

Guguță a pus cartea în sîn și a sărit în brațele bunelului :

— Nu-i drept că ai două clase, bunele. Tu ai optzeci de clase !

GUGUȚA

S-a adunat toată ulița să-l petreacă pe Guguță la școală. Surioara îi ajuta să ducă florile, din urmă venea tata cu banca lui Guguță în mașină. Directorul și-a prins toate medaliile în piept, a ieșit în poarta școlii și a dat mîna cu Guguță.

Măria sa Guguță *Pictor I. Vieru*

Ocheanul lui Guguță și omuleții verzi *Pictor T. Vieru*

Banca au primit-o în clasa a doua. Lui Guguţă i-au dat una nouă în clasa întîi şi l-au pus alături de o fată.

— Cum te cheamă ? a întrebat-o Guguţă la lecţie.

Fata a aşteptat pînă a sunat clopoţelul şi i-a răspuns :

— Mă cheamă Guguţa.

La lecţia a doua le-au dat să facă nişte puncte. Fata acoperea foaia cu mîna, nu cumva Guguţă să copieze punctele ei.

În fiecare zi învăţătoarea făcea cîte o literă pe tablă şi copiii o mutau cu peniţele în caiet.

Cum învăţa o literă nouă, Guguţa scotea cîte un zemos din bancă, i-l dădea lui Guguţă să-l miroase şi-l mînca în recreaţie. Dacă pepenele galben era mare şi nu-l putea dovedi, îi dădea lui Guguţă o bucată.

La recreaţia mare copila deschidea fereastra şi învăţa păsările a citi : „Cip, cip, cip, cirip !“ Băiatul nu-şi punea mintea cu vrăbiile : banca lui era în clasa a doua !

Guguţa locuia pe altă uliţă. Acasă trecea litera nouă în caietul cel curat şi dimineaţa geanta ei se făcea mai grea cu o literă. Ca s-o poată duce, mama îi punea de-ale gurii în geantă.

Fata se lăuda că a trecut clasa în fiecare zi şi n-a rămas repetentă cu nici o literă.

Banca lor era la fereastră şi îi intra soarele în ochi. Cînd se scula Guguţă în picioare să răspundă la lecţie, Guguţa o ducea împărăteşte. Dar de sculat Guguţă se scula des şi fata îi dădea pepene galben în recreaţie şi-i spunea că-şi hrăneşte umbrela. Guguţă, mînios nevoie mare, mînca zemosul, apoi tăcea cît tăcea şi numai ce-l vedea că ridică iar mîna să răspundă. Şi Guguţa bine-o mai ducea la umbră...

Cînd le-a mai rămas să înveţe numai pe „Z“ şi încă vreo două cozi de literă, copiii au prins cu un capăt de ureche că învăţătoarea lor se mută în centrul raional. O iubeau ca pe litera A şi-i aduceau în fiecare zi cîte o floare ori ce găseau pe drum. Guguţă i-a dăruit într-o zi o buburuză galbenă cu 21 de puncte...

— O să vină altă învăţătoare ! îi liniştea învăţătoarea lor.

— Dumneavoastră sînteţi mai frumoasă, nu se lăsau copiii. Rămîneţi cu noi şi o să vă tragem la iarnă cu săniuţa.

Îi plăcea ei, învăţătoarei, să se dea cu sania, dar o chema ministrul să-i înveţe pe învăţători. Nici directorul n-a putut-o opri.

Învăţătoarea şi-a luat rămas bun de la copii şi a intrat în cancelarie.

Atunci unde se scoală Guguţa, ia geanta şi paltonul şi iese tăcută din clasă.

Un copil a crăpat uşa şi a văzut-o pe Guguţa şezînd de-a dreptul pe scări cu geanta lîngă dînsa. A întins mîinile în lături şi a închis drumul.

Unul cîte unul, copiii au ieşit din clasă şi s-au aşezat pe scări lîngă Guguţa, cu cărţile în mînă. Învăţătoarea, cînd a dat să coboare scările, ieşi din şcoală dacă ai cum!

O lacrimă cît un punct de mică i s-a căţărat pe gene şi învăţătoarea a lepădat pardesiul şi s-a întors în clasă. Copiii au venit după dînsa. La urmă a intrat Guguţa.

În seara aceea învăţătoarea i-a scris ministrului că rămîne în satul Trei Iezi ori, dacă nu, vine cu treizeci de copii.

A doua zi au ales-o pe Guguţa şefa clasei şi Guguţă nu se mai lăuda că are o bancă în clasa a doua.

MĂTURĂTORII

De bucurie că l-au primit în clasa întîi, Guguţă a măturat drumul de acasă pînă la şcoală cîntînd:

— Mă duc, mă duc la şcoală,
Portiţă, tu rămîi.
Căciula o să umble
Şi ea în clasa-ntîi.

Papucii vor la şcoală,
Că nu sînt mititei.
Papucii mei, papucii
Vor fi şcolari şi ei.

L-a văzut un băiat de pe uliţă şi a ieşit şi el cu mătura.

N-a trecut mult şi au prins a da măturile din coadă şi pe alte uliţe. Seara nu ajungeau drumuri în satul Trei Iezi.

Cei din clasa a doua s-au sculat odată cu luceafărul de dimineaţă să arate că şi ei sînt feciori de gospodari. Fiecare îşi lua bucata de drum de

lîngă ograda lui, o iscălea şi rămînea el măturător aici.

Numai lui Guguţă i-au lăsat o cărare de acasă pînă la şcoală.

Pe ici, pe colo mai aveau hudiţe şi cei din clasa a treia, dar au găsit o bucată bună de drum lîngă spital, alta la cramă şi pe lîngă casele celor de la grădiniţă.

Prin sat era ca în casa cea mare de curat. Cine şi de unde venea trebuia să arate picioarele la marginea satului. Aveau şi cîntecul lor:

Drumule, să fii curat,
Acuşi intră tata-n sat.
Drumule, să fii frumos,
Vine maică-mea pe jos.
Vine sora, vin bunici
Şi prieteni vin pe-aici...

Cei încălţaţi umblau cu peria de ghete în buzunar, cei desculţi, cînd să intre în sat, îşi spălau picioarele în Răut.

Oamenii nici nu voiau să-şi aducă aminte cum o duceau cu drumurile înainte de a umbla Guguţă la şcoală. De atunci au mutat şi iarmarocul la marginea satului.

Iarna copiii făceau cărări prin sat şi puneau oameni de zăpadă pe ici pe colo, să nu se teamă fetele pe amurgite.

Primăvara îşi căutau mături noi şi iar se sculau în zori, ca măturătorii din oraş.

S-a zvonit prin sat că o să le dea chiar medalii, alţii pregăteau saci pentru bomboane.

Mai-marii satului s-au adunat lîngă casa lui Guguţă. Întîi au socotit cît au măturat cei care au stat cu mîinile în sîn: a ieşit un drum mai scurt decît coada măturii. Pe urmă au pus cap la cap toate drumurile celorlalţi şi a ieşit un drum pînă la raion. Cînd l-au înmulţit cu zilele anului, drumul s-a întins — he-he!

— Dacă s-a făcut drumul lung, trebuie călătorit pe el! a zis un om bătrîn din Trei Iezi.

Le-au dat atunci voie măturătorilor să-şi aleagă o maşină. Cît ai zice miei, copiii au umplut maşina. Guguţă s-a aşezat lîngă şofer şi au apucat-o spre Marea Neagră, iar de acolo tocmai la munţi, pînă unde s-a întins drumul măturat de ei.

POŞTAŞUL

A îmbătrînit poştaşul satului şi oamenii au început a primi scrisori mai rar. Cine păstrase cîte-o scrisoare veche, îndrepta pe ici pe colo literele şterse, schimba luna şi anul, se uita de la cine-i şi o mai citea o dată. Care au pierdut sfîrşitul scrisorii se duceau la vecini să afle ce se mai aude prin lume.

Cînd trecea poştaşul pe drum şi nu bătea pe la porţi, oamenii se uitau unul la altul şi oftau :

— Dacă o îmbătrîni poştaşul de tot, să ştii că am pus-o de mămăligă.

Cei care nu ţinuseră scrisoare în mînă de cine ştie cîtă vreme s-au adunat lîngă poştă să vadă ce-i de făcut. S-au dus apoi cu toţii la grăjdar şi a doua zi poştaşul a căpătat un cal.

Omul a prins puteri şi pînă seara au venit două scrisori în sat.

— Las' că nu-i chiar bătrîn poştaşul, s-au înviorat unii.

Plicurile umblau din casă în casă, ici se stingea lumina, colo se aprindea.

Într-o noapte, tot satul a citit scrisorile. Copiii îşi cereau voie a doua zi să le povestească la lecţii, scriau propoziţii din scrisori pe tablă. Oamenii ciocneau paharele şi calul poştaşului mînca numai fîn şi ovăz.

Veselia a ţinut o săptămînă, pe urmă scrisorile au încetat a sosi şi calul a rămas fără ovăz.

— Se vede că aşa a fost să fie... ziceau oamenii. A îmbătrînit poştaşul.

— Dar cu ce e vinovat calul ? se întrebau copiii.

Poştaşul umbla amărît. Nu ştia omul cum că iasă din încurcătură cu bătrîneţele lui. Colac peste pupăză, l-a întîlnit într-o zi grăjdarul şi i-a spus că, dacă n-o să prea vină scrisori în sat, te-i mira să nu rămînă fără cal...

A auzit şi Guguţă de păsul omului şi a prins a căuta capăt de vorbă cu poştaşul. Ba îi adăpa calul, ba i-l ducea seara la grajd. Dintr-o vorbă, din alta, a aflat ce-l interesa. Apoi nu l-a văzut vreo două zile poştaşul.

Guguţă a cumpărat harta ţării de la magazin şi însemna în taină unde au plecat oamenii din sat. Cînd era vorba de un bărbat, făcea un pui de cuşmă, cînd era vorba de o femeie — o floricică.

Pe urmă Guguţă a întocmit harta satului. Casele care aşteptau scrisori le-a făcut cu uşa deschisă...

A început-o cu celălalt capăt de sat. O casă de aici avea un student la Chişinău. Guguţă s-a dus s-o vadă. Casa era troienită, din hogeag ieşea fum, iar cîinele s-a aciuat pe prispă.

În seara aceea Guguţă a scris nu ştiu ce pînă tîrziu. Dimineaţa s-a dus la poştă. Poştaşul şi-a adus aminte că, pe cînd era mic, grozav îi mai plăcea ştampila şi i-a dat-o acum lui Guguţă, ca s-o pună pe nişte documente.

Pe la prînz mama studentului a primit o scrisoare cu ştampilă.

— E de la Gheorghe ! s-a bucurat femeia şi a alergat să i-o citească unei vecine :

„Dragă mamă, îţi scriu cu litere mari ca să nu te doară ochii. Eu sînt sănătos. Şi la noi a venit iarna. Casele de pe aici au multe etaje, dar sînt fără de hogeag. Este un hogeag ma-a-are, prin care iese fumul din toate casele. Şi ce de-a oameni pe străzi ! Dar nu-şi dau bună ziua ca la noi în sat. Ce mai faci, mamă ? Tare mi-e dor de mata. Şi de cîinele nostru mi-e dor. Vezi să-i aşterni nişte paie în căsuţă, să nu îngheţe. Te sărut, Gheorghe.“

Nu peste multă vreme toată uliţa a aflat că pe la Chişinău e iarnă şi Gheorghe e sănătos.

Spre seară Guguţă umbla pe lîngă altă casă. Omul de aici era plecat în armată.

— Alinierea ! Drepţi ! Înainte marş ! îşi comanda sie însuşi băiatul şi mergea cu pas milităresc pe lîngă portiţa femeii, poate i-o veni vreun gînd de soldat. Un-doi ! Un-doi ! Stînga-mprejur ! Un-doi ! Un-doi !

Nu ştia însă un lucru : ce fel de armă are omul ? Ca să nu spună vreun secret militar şi să nimerească în vreun bucluc, s-a gîndit Guguţă, s-a tot gîndit şi a făcut un hulub în loc de scrisoare. L-a pus în plic şi femeia l-a primit a doua zi.

Mare bucurie a intrat în casa ei. Umbla voioasă cu hulubul de la soţ prin sat. I l-a dat pînă şi lui Guguţă să-l ţină oleacă în mînă... Pe urmă l-a pus în fereastra de la drum şi ieşea să-l privească de afară.

— Aşa un hulub n-a mai avut satul ! spuneau bătrînii.

De cînd a început Guguţă să-l ajute pe poştaş la pus ştampila, pe hartă rămîneau tot mai puţine case cu uşa deschisă. Oamenii îşi scoteau cuşma încă de departe, cînd îl vedeau pe bătrînul poştaş, iar calul lui mînca numai ovăz.

Partea a doua

CUM A CRESCUT GUGUŢĂ ÎNTR-O NOAPTE

Tatăl lui Guguţă a primit camionul taman în ziua cînd a trecut băiatul în clasa a doua.

Guguţă o luă tot o fugă spre casă să-i ducă mamei noutatea, iar tata cum venea aşa venea din alt capăt de sat cu tot cu maşină şi claxona şi le făcea oamenilor semn cu mîna să se dea la o parte.

Lumea dintr-o jumătate de sat credea că Guguţă aleargă acasă să vadă ce culoare are maşina tatii, iar oamenii din cealaltă jumătate de sat credeau că tata vine cu camionul să-l felicite pe Guguţă că nu mai e mic — a trecut în clasa a doua!

Aleargă Guguţă cît aleargă şi, cum drumul cotea pe lîngă casa nanei Caterina, iaca aude o voce din ogradă:

— Tu eşti, măi Guguţă!

— Eu, că altul cine?

Cînd a auzit în ce clasă a trecut Guguţă, l-a poftit în casă şi i-a umplut buzunarele cu prăjituri.

Dacă vede băiatul una ca asta, îşi face pe loc socoteală să mai treacă pe la cîteva neamuri în drum spre casă.

Neamurile parcă s-au sfătuit... Unul îl pune în capul mesei, altul îi strecoară nuci în sîn, iar nana Mărioara i-a spus că o dată în viaţă trece omul în clasa a doua şi i-a dăruit o cloşcă cu doi pui.

Guguţă a pus-o de mămăligă. Puii i-a băgat în ghiozdan, dar cloşca?

Noroc că i-a ieşit tata înainte cu camionul.

Cînd a văzut-o şi pe asta, Guguţă a rămas cu gura căscată.

Bun-bucuros că are maşină, tata a scos capul din cabină, dar a uitat să-l felicite pe Guguţă.

— A-a, ţi-au dat camionul de-atîta că am trecut eu în clasa a doua ?! se luminează Guguţă şi aleargă la cabină cu cloşca subsuoară.

Tata unde-l îmbrăţişează cu tot cu cloşcă şi dă să pornească maşina. Cloşca hai să cloncănească şi să cotcodăcească, încît oamenii credeau că aşa claxonează camionul tatii şi se dădeau de departe în lături.

Era o zi de iarmaroc în satul Trei Iezi. Pe uliţa mare foiau oamenii încoace şi încolo : care avea o gîscă subsuoară, care un curcan, care mîna un porc cu nuieluşa, iar un flăcău ducea un juncan de frînghiuţă. Şi mai cărau oamenii coşuri cu ouă şi miei graşi şi roţi de caş proaspăt şi cîte şi mai cîte. Şi erau toţi în duşi buni şi-i făceau din mînă lui Guguţă.

„Mare petrecere o să mai fie în satul nostru deseară, se gîndi băiatul. Şi cum de a aflat atîta lume că am trecut eu în clasa a doua ?!"

Guguţă îi arătă tatii nişte oameni care lucrau pe malul Răutului.

— Iaca, dacă am trecut în clasa a doua, ei fac un pod peste Răut.

— Bi-bi-bi ! Clonc-clonc-clonc ! răspundea bucuros camionul în locul tatii care stătea ţanţoş la volan.

Vecinul lui Guguţă scotea ardezia de pe casă şi o acoperea cu tablă.

— Tot e bine că am trecut clasa. Ce făcea omul cu tabla dacă rămîneam într-a-ntîia ?!

Pe cel mai înalt copac de pe uliţă fluturau două steguleţe, iar între ele pălăria lui Guguţă.

Tata a tras camionul în ogradă.

Ferestrele erau deschise vraişte şi uşa de la casă era deschisă, şi cea de la bucătărie era deschisă, şi cea de la beci deschisă.

Gardurile de jur împrejur erau îmbrăcate în covoare, pe frînghie stăteau înşirate toate cămeşuicile lui Guguţă din clasa întîi şi mama le-a ieşit în cale cu trei buchete de liliac : unul i l-a dat lui Guguţă, unul i l-a dat tatii, iar pe al treilea l-a agăţat la fereastra camionului. Apoi a strîns capul lui Guguţă la piept şi în ochi i-a încolţit un puişor de lacrimă.

— Puiul mamei, pui ! Ca mîine te duci la armată şi cu cine rămîn eu ?

Guguţă era în al nouălea cer :

— Iaca, dacă ai o clasă ! Satul îţi dă camion, tata e şoferul tău, iar mama e gata să te petreacă la armată !

— Eşti acasă, Guguţă ! deschide portiţa, cu o căldare goală în mînă, Gafia lui Toader Putină, care nu l-a văzut de ieri. Aracan, ce mare te-ai făcut astă-noapte ! Am venit să te pup în frunte — şi pune căldarea lîngă Guguţă.

Guguţă pricepe unde bate vecina. Ia căldarea, dă fuga la fîntînă şi i-o duce acasă. Apoi, pînă se întoarce stăpîna, îi umple cu apă marcoteţul, castroanele, oalele, străchinile, toarnă apă în treucă, în covată, mai umple şi un poloboc, să aibă Gafia apă pînă la bătrîneţe.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, un bătrîn îşi leagă vaca la poarta lui Guguţă şi intră în ogradă. Guguţă ştergea farurile camionului. Avea de gînd să se ducă cu tata la Bălţi.

— Bre, bre, bre, face bătrînul, de aseară vuieşte uliţa că ai trecut în clasa a doua. Cum am ieşit cu vaca din ogradă, zic : ia să-l văd la ochi. Ieri erai atîtica, azi iaca îmi ajungi la umăr ! şi omul se aşază pe prispă.

Guguţă n-are încotro, îi duce vaca la cireadă.

— A-a, Guguţă ! îşi scoate pălăria văcarul. Am auzit, cum să nu ! şi-i strînge mîna.

Lasă că nici Guguţă nu-i cu obraz de scoarţă. Unde îi dă drumul văcarului acasă şi rămîne el cu cireada în ziua aceea.

La prînz tata i-a adus mîncare cu camionul, iar pe la chindie vine poştaşul pe bicicletă şi-i întinde o scrisoare cu litere măşcate, de la mama.

Seara Guguţă s-a întors în sat cu geanta poştaşului la şold şi vacile intrau în ogrăzi cu telegrame, ziare şi scrisori agăţate de coarne.

Aşa au aflat toate casele din sat că Guguţă a trecut astă-noapte în clasa a doua, iar, cînd au terminat podul cel nou peste Răut, vestea s-a dus şi-n Pelenia, şi-n Sofia, şi-n Recea — în toate satele dimprejur.

FRIZERUL

Cînd aude că vor să-l tundă, ia-l pe Guguţă de unde nu-i. Umblă pe unde umblă pînă coboară amurgul, iar frizerul din satul lor, de cînd a tăiat o ureche, nu ţi-ar lua noaptea foarfecele în mînă măcar să vină şi împăratul.

Cîte un gospodar, care nu avea vreme ziua, bătea noaptea la uşa frizerului.

— Eu nu-s acasă, oameni buni, se-auzea dinăuntru glasul frizerului. Dacă nu vă place să umblaţi cu urechi, veniţi mîine seară.

O dată pe lună frizerul lepăda halatul, se urca pe bicicletă şi se ducea la centrul raional să se tundă.

Întors acasă, omul se uita în oglindă cum l-au frizat acolo şi hai să-i tundă şi pe gospodari aşa.

La o săptămînă-două părea că toţi oamenii din satul lui Guguţă umblă cu capul frizerului pe umeri! Noroc de nas şi urechi, altfel copiii nu-şi mai cunoşteau părinţii.

Pe Guguţă însă, cînd îl găbjeau, îl tundeau pînă la piele... Şi-apoi vai de steaua lui! Frizerul, primul, îl ciocănea în vîrful capului, rîzînd că bostanul e verde încă şi-l trimitea afară să se coacă.

Mai necăjit om decît Guguţă nici că se afla în clipa aceea pe pămînt. Unde pui că şi pe drum se găsea ba unul, ba altul şi-i tot ciocăneau bostanul, că pînă acasă i se părea că o să-l mănînce o vacă.

În ziua aceea Guguţă se încuia în poiată, punea mîinile pe piept şi se jura că acolo are să moară. Cînd închidea ochii, i se năzărea că stă în sicriu. Nu ştiu cine anină un şervet în streaşina casei... Pe mama o stropesc femeile cu apă, tata umblă prin ogradă cu capul gol, nebărbierit...

— O-o-o-f, Guguţă, de ce nu mi-ai spus mie jalea ta-a-a! boceşte Gafia lui Toader Putină, netezindu-i capul chilug.

Vin copiii de la şcoală. Aduc portretul lui Guguţă în ramă neagră. Iaca şi frizerul în urma lor cu o floare în mînă. Guguţă sare în picioare şi mai pune un drug în uşă...

Găinile se ouau în sîmbăta aceea la vecini. Abia pe la chindie Guguţă scotea nasul în ogradă cu capul încoronat de pene colorate. Băiatul trecea de partea pieilor roşii!

De la o vreme, cum simţea că vor să-l tundă iar, una-două se şi căţăra în vîrful unui salcîm mai înalt decît casa.

Mama se învîrtea în jurul copacului, îl ameninţa cu degetul, se făcea că aduce scara, dar Guguţă habar de grijă. Acolo rămînea o bucată de zi tot aşteptînd să se facă pasăre.

Cînd cobora pe pămînt, tot om era. Ba dimpotrivă, în copac îi mai creştea părul şi acum o scotea pe mama cu totul din sărite.

— Ştiu că n-am să-ţi aduc frizer din altă ţară, măi bumbule!

— Nu te supăra, mamă. Mai bine alung capul de acasă — şi-l băga sub pălărie.

Şedea cît şedea capul lui Guguţă sub pălărie, dar odată şi odată ve-

nea vremea prînzului şi, cînd îşi scotea capul de sub pălărie, părul îi era şi mai lung. Aţine-te atunci, Guguţă!

Sîmbătă mama îi trimitea frizerului plăcinte. Guguţă i le punea pe prag şi o rupea la fugă acasă netuns. Biata mamă, îl ocăra apoi pe frizer că n-are obraz.

Cînd plăcintele erau din cele cu marginile flenduroase, frizerul îl ajungea din urmă pe Guguţă, îl lua în casă şi i se lăuda că un om, pe care l-a tuns el cîndva, a ajuns general.

În loc să se urce pe scăunel, Guguţă unde îi spune odată:

— Învaţă-mă dar şi pe mine a tunde!

Cum nu avea nici un băiat, frizerul era bucuros să lase un urmaş în sat. Coboară omul din pod un manechin cu perucă, îl aşază pe scaun cu faţa la oglindă şi-i întinde foarfecele lui Guguţă:

— Azi îl tunzi la urechea dreaptă.

„Cîrţ... cîrţ... cîrţ...", muşca foarfecele părul, iar Guguţă se gîndea care om din sat merită să ajungă general.

— Aşa-a! îl lăuda frizerul. Mai ia de aici... Aşa-a! Lasă că degrabă te fac ajutorul meu!

Apoi mînca plăcinte şi se frăsuia că nu prea are cîştig. Oamenii din sat, cică, se iau cu lucrul şi, cînd se trezesc, nu le mai stă pălăria pe cap.

Dar iată că într-o zi frizerul a născocit un catastif unde însemna cine şi cînd s-a tuns. Dacă vedea că omul zăboveşte, femeia frizerului bătea la poarta celui netuns.

— Iaca aşa şi aşa, îl lua femeia pe gospodar pe nepusă masă.

Omul ridica pălăria şi era taman aşa cum îi spunea femeia.

— Măi, comedie! Vezi ce creşte sub pălărie... Nu cumva ai mata vreun ochean!...

— De ce să n-am, bade? abia îşi ţinea rîsul femeia.

Numai un omulean nu se dădea băgat în catastif. Şi-a făcut o gaură la pălărie să răsufle părul şi îşi vedea de treabă. Femeia l-a poreclit „omul cu hogeag la pălărie".

— Apoi mai bine să fiu cu hogeagul meu decît să mă tundă cine şi cum i-a abate, i-a tăiat-o ţăranul.

De cînd a apărut catastiful, treaba mergea strună. Frizerul nu mai avea vreme să se ducă la centrul raional, că oamenii curgeau gîrlă la frizerie. Se uita acum la o fotografie de a lui şi taman aşa îi tundea şi pe săteni.

A crescut părul frizerului de nu i se vedeau urechile!

— Iaca, oameni buni, nici n-am cînd să mă grijesc. Ori s-au înmulţit bărbaţii în sat, ori s-au mărit capetele! se bucura frizerul şi scotea cîte-o ureche să audă ce i-o spune omul.

— De, răspundea cîte unul, dar ce fac cei de la oraş, că acolo umblă şi femeile la frizerie.

— Vai mie! sărea frizerul. Dacă se întîmplă una ca asta, mă îmbogăţesc!

Într-o sîmbătă, Guguţă unde aduce iar plăcinte şi o ia tot o fugă spre casă.

Frizerul, cum avea o crăpătură la uşă, îndată a simţit după mirozna că au apărut pe aproape plăcinte, ba s-a priceput chiar de la cine-s. A deschis bucuros fereastra şi l-a strigat pe Guguţă, făcîndu-i semn că chipurile n-o să-l tundă.

Băiatul s-a întors cu inima în călcîie.

— Mă rog de intră, Guguţă, i-a deschis frizerul uşa cu o bucată de plăcintă în mînă. Bine că ţi-a dat prin gînd să vii. Mă tem că azi mă tunzi tu pe mine. Măcar la ceafă, bre. Ian cată, parcă-s un urs. Am făcut oleacă de parale, dar îmi pare că s-a urcat în capul meu tot părul pe care l-au lepădat oamenii din sat.

— Apoi să vedem, bade, dacă n-am uitat a tunde, prinde Guguţă curaj.

Demult chitise băiatul cam cine e bun de general în satul lor!

A îmbrăcat îndată un halat alb, a suflat în maşină şi hai s-o împingă ca pe-o roabă pe gîtul omului. La deal — la vale, la deal — la vale...

Frizerul, cît era de zdravăn, se făcea tot mai mic în scaun.

— Lasă-mă, bre, să mă odihnesc, oftează frizerul lac de apă şi îşi pipăie gîtul roşu.

— Pişcă?

— Îhî... Ia seama la urechi!

Guguţă pune două semne cam pe unde-s urechile şi porneşte iar roaba pe gîtul omului:

„Cîrţ-cîrţ-cîrţ-cîrţ..."

— Mai ai? îl iscodea omul.

— Olecuţă, îşi şterge sudoarea Guguţă.

Frizerul parcă simte că îl bate vîntul pe la urechi şi, cînd pune mîna...

— Aoleu ! Ce-ai făcut, bahure, din capul meu ?! a sărit cu scaun cu tot frizerul.

Guguţă aruncă maşina de tuns cît colo şi ţuşti pe fereastră :

— Mai rămîneţi cu bine ! atît a reuşit să-i strige băiatul.

Frizerul cu o mînă îşi pipăia capul, iar cu alta a înşfăcat scăunelul pe care tundea copiii şi zvîrr ! în urma lui Guguţă.

În ziua aceea era o mamă de căldură că nu se ridica pasăre în văzduh. Frizerul însă a ieşit în sat cu cuşma în cap. Lumea credea că l-or fi ajuns răcelile de astă-iarnă şi-l întrebau dacă nu cumva are gîlci.

Colac peste pupăză, în centrul satului taman a prins a suna clopoţelul de la şcoală şi drumul s-a umplut de copii. Îi dădeau bună ziua din toate părţile.

Se uită frizerul în stînga, se uită în dreapta. Cum să le răspunzi la toţi odată ? Şi unde îşi scoate omul căciula, apoi o coboară repede peste urechi, dar era prea tîrziu. Copiii au rămas cu gura căscată. Pînă acasă au uitat tot ce au învăţat în ziua aceea la şcoală. Ştiau una : frizerul e tuns chilug !

Tare se mai bucurau copiii că s-a găsit măcar unul dintre cei mari care împarte necazul cu ei...

Cînd au aflat ce ascunde cuşma frizerului, oamenii din satul lui Guguţă s-au îngîndurat : credeau că frizerul a fost la centrul raional şi de mîine o să-i tundă şi pe dînşii pînă la piele ! Din sîmbăta aceea au prins a ocoli casa frizerului. După o săptămînă toţi umblau cu hogeag la pălărie.

GUGUŢĂ — CĂPITAN DE CORABIE

— Să stai acasă, Guguţă, i-a strigat mama ieşind din ogradă, că o să vină meşterul să înfunde un poloboc.

Guguţă a pus un clopoţel la portiţă, să audă cînd va intra dogarul şi s-a luat cu treburile lui.

Iaca soarele se ridica, dar omul acela nu se arăta.

Ca să-l găsească meşterul acasă, Guguţă s-a băgat în poloboc. Cum îl bătea soarele, în loc de pălărie, a tras fundul polobocului deasupra şi,

obosit de atîta alergătură şi cu nădejdea că este clopoţelul la poartă, a adormit buştean.

Trebuie să vă spun că dogarul din satul lor era cam surd de-o ureche şi fluiera toată vremea, ca să vadă dacă aude cu cealaltă ureche.

Numai adormise Guguţă şi iaca apare şi meşterul fluierînd, sau poate că acela nu era meşterul ! Cum intră în ogradă, dă cu ochii de butoi.

— Ăsta-i, zise meşterul, sau poate că nu era meşterul ?

Una-două, omul pune fundul la butoi şi-i întăreşte cercurile, dar le bătea încet-încetinel, i se părea lui că sforăie nu ştiu cine în ogradă.

Apoi dogarul, sau poate că nu era el, a luat-o la picior. Abia cînd a ieşit omul din ogradă, Guguţă a auzit clopoţelul de la poartă şi s-a trezit.

În jur întuneric de să-ţi bagi degetele în ochi. Guguţă s-a întors pe cealaltă parte şi în butoi a prins a se crăpa de ziuă.

Cînd îşi dă seama unde-i, sare în picioare, dar ieşi din butoi dacă ai cum ! Guguţă pune ochiul la vrană :

„A-ha... Parcă-i ograda noastră. Iată streaşina şopronului, treuca, un colţ de casă... Aoleu, uşa e descuiată ! Dacă vin acum tîlharii ?!“

Guguţă bate cu pumnul în butoi, strigă la vecini, dar nu-l aude nimeni. Numai viţica rage, că n-are cine-o adăpa.

Şi, cum stă covrigel în butoi, unde îl apucă un dor de mamă şi de tată, şi de neamuri, şi de băieţi, şi de soare, şi de bulboana de la Răut...

„Iaca am rămas singur-singurel pe lume !“ şi hai să dea butoiul de-a dura cu gîndul să iasă în drum şi s-o ia prin sat pînă la casa lui bunelu-său.

„Hop, hop, hop !“, se rostogoleşte polobocul, dar nu poate nimeri poarta. Ba o apucă spre poieţică, ba se opreşte în gura beciului...

Peste un ceas lui Guguţă îi părea că stă în butoi de un car de ani. Din cînd în cînd îşi pipăia faţa să vadă dacă nu i-a crescut barbă.

Deodată în butoi se întunecă.

— Iaca mi-a slăbit acum şi văzul, oftează Guguţă.

Dar tot atunci se aude un bubuit afară. O clipă s-a făcut lumină. Guguţă şi-a zărit o mînă şi-un picior, iar a trăsnit cerul şi în butoi a prins a mirosi a ploaie.

Plouă,
Am umbrelă nouă !

strigă Guguţă vesel din butoi.

Ploaia nu ştia unde se ascunde băiatul care o zădăra. De ciudă, hai

să ude tot satul. Şiroaiele o luau tot o fugă spre Răut.

Guguţă ascultă cum bat tobele ploii şi inima îi fuge în călcîie. Casa lui era devale, chiar pe malul Răutului!

„Iii! Acuşi se umple ograda cu apă, dărîmă gardul şi duce butoiul drept în Răut. De unde să ştie lumea cine e în butoi? Cînd vor cînta cocoşii de miezul nopţii, te pomeneşti că ajung la Nistru. Mîine în zori huştiuluc! în Marea Neagră...", se îngrozeşte Guguţă şi unde îşi dezbracă repede cămeşuica şi astupă cu ea vrana.

„De balenă nu mă tem. Cum o să intre pe găurica asta în butoi? Dar tot mai bine să-mi iasă în cale un delfin. Fac hăţuri din pantaloni, îl înham la poloboc şi di-i! pe mare.

— Iaca un butoi care vorbeşte! o s-alerge alţi delfini. Îţi dăm, bre, o corabie pe dînsul! şi-o scot de la fundul mării.

— Bun, zic eu.

Mă urc la cîrmă şi vin pe Răut acasă. O strig pe mama, îl strig pe tata.

Mama îşi clăteşte repede picioarele în treucă, tata încuie casa, luăm cu noi găinile şi viţica, eu ridic ancora şi unde crezi că ne ducem? În ospeţie la australieni! Mama bucătar de bord, tata — ajutorul meu, iar eu — căpitan de corabie!"

Cînd a stat ploaia, corabia lor se afla tocmai în Marea Galbenă.

Tata rabdă cît rabdă şi unde zice:

— Dă, bre, s-o conduc şi eu oleacă!

Guguţă îi face semn, chipurile, mai pe urmă, acum valurile sînt mari.

Dar mama, cînd o căutai, tot pe lîngă găini: „Pui, pui, pui, nu vi-i dor de casă?!"

Iar cu viţica mai mare buclucul. Cum vedea o insulă, începea a rage. De voie, de nevoie opreau corabia s-o pască pe mal. Drept că şi viţica avea obraz — pînă în Australia s-a făcut ma-a-are, o coşcogeamite vacă!...

Tocmai atunci, hop, că se aude clopoţelul de la portiţă. Intră mama în ogradă şi vede că spînzură din butoi o mînecă de la cămaşa lui Guguţă. Mama, mirată, dă să scoată cămaşa. Guguţă, în loc de australieni, zăreşte picioarele mamei.

— Eu-s, mamă...

— Aracan de mine: da' cum te-ai băgat acolo?! Eşti viu?

— Viu, mamă.

— Iaca scot un fund! aleargă mama după ciocan, dar se răzgîndeşte.

Dacă zdruncină ceva în capul băiatului ?! Unde pui că butoiul s-a umflat după ploaie ?

Şi, cum trecea o căruţă pe drum, mama o opreşte, urcă în doi cu căruţaşul butoiul în căruţă şi o iau spre casa meşterului.

În urma căruţei s-au strîns îndată un buluc de gură-cască. Printre ei era şi un felcer cu o coşcogeamite seringă subsuoară.

Un omulean, văzînd pe fereastră căruţa cu butoiul, crede că mama lui Guguţă duce vin nou de vînzare şi iese la drum cu furtunul şi paharul în mînă.

— Acolo e Guguţă! arată cu degetul la butoi o fetiţă.

Mama, din cînd în cînd, dădea drumul în poloboc la cîte-o fărîmitură de pîine, ca să-l prindă pe băiat cu suflet.

Ograda meşterului se umple de lume.

— Ce s-a întîmplat, oameni buni ? iese dogarul zburlit din casă.

— D-apoi bine, omule! Aşa meşter mi-eşti! îl face mama de două parale. Acum scoate-l din butoi, ce stai şi te holbezi la mine ? şi mama mai sloboade o fărîmitură pe vrană.

Cînd înţelege dogarul că este nu ştiu cine în poloboc, înfăşură ciocanul într-o cîrpă, aruncă fluierînd trei cercuri şi dă afară fundul. Guguţă scoate capul din butoi viu şi bun sănătos.

— Apoi cum vine asta, măi băiete ? îl iscodeşte meşterul şi se întoarce către mama lui Guguţă. N-am ieşit azi din ogradă, femeie! Mă gîndeam să trec mîine pe la mata să înfund butoiul.

Guguţă ridică din umeri.

— Asta-i trebuşoara frizerului, zice un vecin de-al lui Guguţă. De cînd i-a făcut Guguţă şotia şi se culcă omul cu cuşma în cap, mă aşteptam eu că o să pună ceva la cale. Şi-apoi l-am văzut pe la prînz umblînd pe uliţa noastră.

Şi lumea se strînge ciucure în jurul vecinului, iar mama îl trage de limbă ce avea frizerul în mînă şi dacă acela într-adevăr era frizerul...

Numai unul Guguţă e în duşi buni : cum-necum, dar a fost azi căpitan de corabie!

CUM O ÎNVAŢĂ GUGUŢĂ PE MAMA SĂ MEARGĂ PE BICICLETĂ

— Mamă, o întreabă tam-nisam într-o zi Guguţă, eu sînt băiatul tău ori nu ?

— Aracan ! Nu cumva ai fierbinţeală ?! se îngălbeneşte mama şi-i pune mîna pe frunte.

— Ei, dacă-s băiatul tău, am să te învăţ a merge pe bicicletă !

Mamei îi vine inima la loc, dar, cînd îşi aduce aminte că bicicleta are numai două roţi, îl ia la trei parale :

— De *lisapet* îmi arde mie ? Tu nu vezi că iaca-iaca ne vine rîndunica din ţările calde şi eu încă n-am muruit în căsoaie ? Ia să te scoli mîine mai diminecioară, ca un băiat de gospodar ce eşti şi să umbli cu căldarea în mînă pe unde îi şti tu şi să-mi aduci nişte mere de cal.

Femeile din sat, chiar dacă s-au sculat cu noaptea în cap, muruie dacă ai cu ce ! Auzi dumneata ? Guguţă a aninat de cu seară nişte tolbe sub coada cailor şi dimineaţa erau pline. Le-a dezlegat frumos şi acasă cu ele :

— Iaca, mamă, am făcut treabă.

Ba şi lutul l-a călcat cu picioarele, apoi l-a cărat cu furca în căsoaie. Mamei nu-i ajungea gura să-l laude, băiatul însă aduce vorba de un dar. „Ei, iaca..." oftează mama, dar, mă rog, bun-rău, e băiatul ei.

Cînd căsoaia e gata muruită, îl întreabă :

Acum spune ce să-ţi iau, ochiosule ?

— Nu-u, eu îţi fac un dar, zice Guguţă cu nasul plin de lut.

Mama îi strînge capul la piept.

— Apoi... o să te învăţ a merge pe bicicletă. Iaca darul meu.

— Da' ce-o să zică lumea, măi băiete ? se uită mama serioasă în ochii lui.

— O s-o învăţ şi pe nana Jenia şi o să fiţi două pe uliţă.

Gîndul ăsta i-a plăcut mamei, dar, în loc să zică da, întoarce cojocul pe dos :

— Învaţ-o pe nan-ta Jenia. Eu nu-s de *lisapet,* măi, şi mai mult să nu mă sîcîi.

„Iii ! Nu cumva mama se teme ?!" s-a posomorît Guguţă.

De atunci parcă nu avea inimă într-însul. Şi iaca într-o zi, ca să afle: e vitează mama lui ori nu, îi dă un băţ cît dînsul de lung şi-i spune:

— Bate-mă, că eu îs cel mai rău dintre băieţii tăi!

Mama, cum n-avea alţi fii, abia îşi ţinea rîsul.

— Bate-mă, mamă, o ruga, iar femeia dă să-l mîngîie.

I-au ţîşnit atunci nişte lacrimi cît alunele şi a ieşit glonţ din casă. S-a închis apoi în căsoaie, unde gospodărea rîndunica şi a plîns de înota cămaşa pe dînsul. Pasărea îl privea cu ochi mari.

— Mama mea-i fri-coa-să! i s-a jeluit el.

Rîndunica însă credea că băiatul e flămînd şi s-a dus să-i prindă o musculiţă.

Acum Guguţă umbla şi mai necăjit. Mama vedea că este ceva la mijloc, dar nu putea scoate o vorbă din el nici cu cîrligul.

Într-o zi iată ce se întîmplă. Era o vacă în Trei Iezi care se ţinea numai de pozne. Nu degeaba stăpînul îi băga coarnele în două mîneci de pufoaică, legîndu-le strîns cu o sfoară.

Cum venea seara de la cireadă cu un corn ieşit din mînecă, vaca asta dă de o femeie pe drum. Şi unde se repede, îmbourînd capul, şi o strînge la gard gata-gata să-i bage cornul sub coaste. Femeia şi-a pierdut graiul şi s-a făcut albă ca varul. Un gospodar de pe uliţă a încremenit cu gura căscată şi cuşma în cap. Dar mama lui Guguţă a alergat despletită, cum era, şi a alungat vaca cu un... strujan.

Atunci i s-a luat băiatului piatra de pe suflet. Îi venea să se urce pe casă şi să strige în gura mare:

— Să mai spună acum cineva că mama mea e fricoasă!

Păi, că nici Guguţă nu-i din cei de îşi lasă corabia în voia valurilor.

— Stop! se lumină băiatul. Acum, s-o vadă satul pe bicicletă, n-are s-o rîdă.

Şi a doua zi unde prinde a scoate din casă pernele, plapumele, ţolurile, paltoanele, cuşmele, sacul cu lînă şi tot ce a mai găsit şi hai să le înşire prin ogradă.

Cînd vine mama, îşi pune mîinile în cap de la poartă:

— Ce văd eu, măi Guguţă, ori mi s-au stricat ochii? Cine şi-a bătut joc de casa noastră?

— Eu le-am scos, mamă. Dacă te-o trînti bicicleta, să ai pe ce cădea.

— Ce să fac eu cu tine, măi? Şi-apoi veţinii îs acasă...

— Acum, mamă, rămînem numai noi doi pe toată uliţa, trage o tananică Guguţă. Pînă îmbraci tu pantalonii tatii, eu mă întorc — şi... ţuşti din ogradă. Tanti Olică-ă! strigă de la poartă.

Femeia iese din casă cu mîinile pline de aluat.

— Racul lui moş Anton e la mata, aşa-i? Te-a rugat să i-l duci îndată, că a scăpat încă de dimineaţă căldarea în fîntînă!

— Şi i-am spus lui Ion să repeadă lucrul omului acasă. Altădată mai ai nas să-i calci pragul ?! Mulţumesc, măi Guguţă, am să-ţi coc o turtă cu mac.

— Mătuşă Casune-e! sare Guguţă gardul la altă vecină.

— Ce-i, Guguţă? scoate femeia capul din beci.

— Viţelul matale aşa mai rage devale!...

— Aracan de mine! se apucă de cap femeia. Încă nu l-am adăpat! Degeaba am mai pus căldarea aceea în mijlocul ogrăzii, cînd oi vedea-o, să-mi aduc aminte. Să creşti tîta mare, măi băiete.

— Tanti Cristină-ă!

Guguţă e acum în a patra ogradă.

— A zis nenea Zaharia că i s-a rupt oiştea şi nu poate veni la amiază acasă. Dacă ai mata cînd, să-i duci ceva la grădină. Pîinea, a zis, s-o înveleşti în şervetul cela pe care ai cusut deunăzi un fluturaş.

Două vecine au luat-o care încotro, a treia nu era acasă, iar tanti Cristina, cum avea cel mai lung nas de pe uliţă, a prins firul de unde bate vîntul. Făcîndu-se că iese pe portiţă, tupiluş-tupiluş s-a întors pe sub gard înapoi şi s-a ascuns după poieţică. În caz că o vede cineva, caută femeia găinile de ouă.

Guguţă, una-două, a înălţat şaua de la bicicletă, i-a umflat bine roţile, dar mama nu se grăbea. Abia cînd a plecat şi rîndunica de acasă, s-a urcat pe bicicletă.

Nu ştiu cum făcea mama, dar cădea numai pe pămînt gol. Guguţă acum muta un ţol, acum alerga în urma bicicletei cu o pernă în mînă, iar mama huştiuliuc! într-o albie cu apă, dar măcar să zică văleu. Se scula şi încăleca iar pe bicicletă...

Cînd s-a întors tata, nu putea intra în ogradă, însă era bun-bucuros de pozna nouă a lui Guguţă. A lăsat baltă camionul la poartă şi, punîndu-şi o pestelcă, hai să pregătească cina, apoi şi-a dorit el însuşi poftă bună, că mama nu mai cobora de pe bicicletă.

Vecina stătea cloşcă după poieţică. Mare i-a fost mirarea mamei cînd i-a spus femeia a doua zi de cîte ori a căzut şi mai ales unde.

— Norocul matale, cumetră, că erai în pantaloni. Da-i bun lucru, zic eu. Am să mă pun pe capul lui Zaharia să-mi cumpere şi mie un *lisapet*.

CÎND VEI AUZI CLOPOTUL

Are Guguţă un cîine mare şi flocos, dar nu prea face treabă. De leneş ce-i, nu deschide ochii cîte-o săptămînă şi atunci adună lătrat într-însul!

Cînd a văzut că i se coc cireşele în ogradă, Guguţă şi-a cumpărat un cîine mic să-l trezească noaptea pe cel mare.

Cum aude un foşnet, hămăie cîinele cel mic, hămăie pînă îl sçoală pe cel mare. Şi, cînd latră acela o dată, parcă ar trage cu tunul: se lasă linişte pe toată uliţa şi se aprinde lumina în ferestre la vecini. Odată treziţi, moş Nichita şi cu Toader Putină nu mai pot adormi, ci rămîn să păzească ei cireşele lui Guguţă.

Dimineaţa tata mîngîia cîinii şi se lăuda celor doi vecini că nu i-a atins nimeni cireşul în faptul nopţii. A doua seară iar latră cîinele şi se aprinde lumina la vecini.

Cînd s-au terminat cireşele lui Guguţă, moş Nichita a intrat în ograda lui Toader Putină cu un ulcior de vin în mînă.

Iaca au trecut vreo două săptămîni la mijloc. Într-o noapte cîinele cel mare i-a sculat iar pe vecini. Au tot stat de veghe, dar nu ştiau ce păzesc. Abia în zori au văzut că în ograda lui Guguţă se coc caisele.

Joi noaptea cîinele l-a trezit şi pe primarul satului. A doua zi omul i-a trimis cuvînt lui Guguţă că ar avea nevoie de un băiat ca el.

— Mă duc, mamă, zice Guguţă şi cheamă cîinii.

— Încaltea s-or mai hodini şi bieţii vecini, făcu mama, că de cînd ai adus bahurul cel mic la casă, umblă sărmanii oameni cu ochii roşii şi se duc la deal cu pernele în traistă.

În dimineaţa aceea primarul i-a dat lui Guguţă o colibă şi l-a făcut paznic de zi, dar cîinii lui trebuiau să rămînă şi noaptea la via satului.

Cum amurgea bine, paznicul de noapte îşi ascundea puşca unde ştia el, îl lăsa de strajă pe cîinele cel mare şi dădea „bună seara“ pernei.

Dulăul atîta aştepta. Îşi lăsa îndată capul pe un bulgăre, pe care îl ochea de cu zi şi adormea buştean, să adune lătrat.

Cîinele cel mic scutura din cap: într-o ureche îi sforăia paznicul, în alta cîntau greierii. Pe la miezul nopţii iaca vede că de după deal răsare numai o jumătate de lună şi hai să hămăie: caraul, hoţii au furat o bucată de lună!

— Ham! bătea cu tunul cîinele cel mare de se auzea tocmai în sat.

— Scoală, cumetre, c-a lătrat cîinele cel mare! ciocănea Toader Putină în fereastra lui moş Nichita.

Moş Nichita arunca o pufoaică în spate şi alerga cu Toader Putină în deal la vie.

— Stai, că trag! striga paznicul, trezit de cîinele cel mare.

Şi se apuca să-şi caute puşca, dar uitase unde a pus-o... Pînă să găsească puşca, i se făcea iar somn şi intra în colibă.

Cîinele cel mare avea grijă să nu i se răcească bulgărele, pe cîinele cel mic îl fura moş Ene şi rămîneau Toader Putină cu moş Nichita să păzească via de hoţi.

Dimineaţa Guguţă le aducea sapele, de-ale gurii şi o desagă cu două perne.

Paznicul se întorcea în sat fudul că nu i-a atins nimeni nici măcar un strugure.

Dacă trecea un om ziua pe drum, hămăia de trei ori cîinele cel mic, lătra o dată cîinele cel mare şi răsărea ca din pămînt Guguţă cu puşca în mînă.

— De ce nu mănînci struguri, moşule? Nu vezi că s-au copt?

— Iartă-mă, Guguţă. Iaca îi gust îndată.

— Apoi te iert. Dar, cînd vei auzi clopotul la iarnă, să ieşi pe Dealul Morilor.

— Aşa are să fie, Guguţă, şi omul se sătura de struguri.

Cîte unul mai viclean se temea să nu fie vreo cursă la mijloc.

— Iaca mă duc după ochelari, nu care cumva să mănînc vreo bobiţă verde, spunea omul într-o doară şi nu se mai arăta pe drumul acela.

Dacă trecea o femeie pe lîngă vie, Guguţă îi mai dădea şi un ciorchine de poamă acasă.

— Şi ce-o să fie la iarnă? se întrebau oamenii.

— Clopotul nu bate niciodată degeaba.

— Nu cumva Guguţă vrea să facem moara de vînt la loc, că şade dealul numai cu numele?

Care îşi cumpără pîslari, care îşi înnoieşte căptuşeala de la cuşmă, al treilea îşi găteşte sacii pentru moară.

Frunza încă nu căzuse de pe copaci cînd copiii din sat, adunîndu-se cîte doi-trei, se închideau prin şoproane şi meştereau nu ştiu ce în taină. Unul se îmbrăca în cojocul tatii, altul lua măsură, apoi se auzeau pînă tîrziu topoarele.

Cînd a prins a ninge, Guguţă umbla din uliţă în uliţă şi vedea cum stau treburile prin şoproane.

A nins, a nins, a nins şi iată că într-o duminică, dis-de-dimineaţă, pe cînd ieşea numai pe ici pe colo fumul din hogeaguri, sătenii au auzit clopotul. Suna lung, prelung, cu mare dor de oameni.

Şi a ieşit tot satul, de la mic la mare, pe Dealul Morilor.

Guguţă aştepta în vîrful dealului cu şaptezeci şi şapte de sănii făcute de iznoavă.

— Aaaracan de mine! cade în zăpadă o femeie. Nu cumva ne mută în alt sat?!

— Oameni buni! şi-a scos Guguţă cuşma din cap şi a ţinut o cuvîntare scurtă, că-i era frig la urechi. Cine a mîncat astă-vară struguri, trebuie să se dea astăzi cu săniuţa! şi Guguţă şi-a pus cuşma în cap.

Sătenii se uitau năuciţi unul la altul. Îi încurcau mustăţile, bărbile, cojoacele, şalurile.

— Şi-apoi ai ales un deal prea mare! a zis nu ştiu care.

— Vrei să mă îneci în Răut pentru un ciorchine de poamă?! se răsti o femeie, punîndu-şi mîinile în şolduri.

— Să se dea copiii, iar noi le ducem săniile în deal, îşi ridică gulerul directorul şcolii, căci mîncase şi el struguri.

Şi iată că iese din mulţime Toader Putină.

— Măi Nichita, unde eşti?

— Aici eram, cumetre.

— Hai, bre, s-o facem şi pe-asta! îşi apasă Toader Putină cuşma pe urechi şi se aşază cu moş Nichita pe o săniuţă.

„U-hu-hu-huuu!“, a răsunat valea Răutului.

— La o parte! strigă soţia unui om cu hogeag la pălărie şi se urcă pe altă săniuţă.

— Uite, bre, că n-au uitat! îşi netezi barba un moş.

Atîta le-a trebuit sătenilor. Nu-şi dădeau apoi rînd la sănii, de s-au trezit peştii sub gheaţă şi căscau gura la Dealul Morilor. Numai cei care s-au dus vara acasă după ochelari stăteau deoparte zgribuliţi.

Oile behăiau în sat, vacile răgeau flămînde...

„Vă-hă-hă-hăăă!" „U-hu-hu-huuu!", răsună pînă tîrziu valea Răutului. Directorul şcolii, cînd s-a răsturnat o dată, nu-l puteau găsi în troiene, iar primarul satului şi-a pierdut ştampila dîndu-se cu săniuţa.

La urmă au înălţat pe Dealul Morilor un om de zăpadă. Cînd i-au pus capul, semăna leit cu Guguţă. La picioarele lui au făcut doi cîini de zăpadă — unul mare şi unul mic.

OCHEANUL LUI GUGUŢĂ ŞI OMULEŢII VERZI

Guguţă s-a procopsit cu un ochean, dar, întrucît lumea văzuse lucruri şi mai dihai, nu-l lua nimeni în seamă. Lăsa ocheanul ziua pe prispă, de acolo îl lua seara, îl uita la poartă, la poartă îl găsea.

— Iaca la război, îi spune un vecin bun de gură, he, la război un ochean făcea parale. Generalul nostru avea o mamă de ochean, că numai îl punea la ochi şi neamţul ieşea de pe unde era ascuns şi ridica mîinile!

Guguţă ce să zică? Ştiu că nu avea să stîrnească un război ca să aibă ce face cu ocheanul!

Poate că ar fi uitat lumea cu totul de ocheanul lui, dar iată că băiatul îl pune într-o zi la ochi şi vede că merge pe şleau o căruţă din satul lor.

Vizitiul, cum era dus pe gînduri, n-a luat seama că s-a deshămat un cal şi a rămas să pască pe marginea drumului. Omul l-a tot mînat cu biciuşca pe celălalt la deal, la vale, pînă a ajuns cu căruţa în sat.

Guguţă îi iese înainte cu ocheanul.

— Moşule, ai pierdut un cal!

— Ei, comedie, se cruceşte moşul, da' unde-i celălalt?

Guguţă pune ocheanul la ochi şi dă de calul omului tocmai lîngă movila de la Hîrtop.

Moşul îl deshamă pe cel de la căruţă, încalecă şi o ia la trap. Pînă la şleau a căzut iar pe gînduri. Bucuros că şi-a găsit calul, a sărit călare pe Bălan, dar l-a uitat pe Murgu lîngă movilă.

— Moşule, da' unde-i cel cu care te-ai dus?

— Ia, măi, lucru de ochean! îşi scarpină moşul vîrful cuşmei şi face drum întors la şleau.

Cînd coboară în vale cu amîndoi caii, nu dă de căruţă. Vine de-a dreptul la Guguţă şi bate la poartă.

Guguţă se suie cu ocheanul pe casă. Căruţa era la un capăt de sat, iar omul o căuta la celălalt capăt.

Seara omul i-a adus lui Guguţă o strachină de urdă proaspătă şi de atunci i-a mers vestea ocheanului.

Dacă pierdea un om ceva, venea la Guguţă, dacă găsea ceva, tot la Guguţă venea să întrebe cine e păgubaşul.

Guguţă se scula pe rouă, îşi lua ocheanul, de-ale gurii şi se căţăra în salcîmul mai înalt decît casa. Oamenii se bucurau văzîndu-l deasupra satului. De, e altă viaţă cînd are cine te lua în seamă!

Cum auzea un vuiet, Guguţă îndrepta ocheanul în cer. Poate că-i un avion străin? Numai să-l prindă deasupra satului!

Mama îl ocăra de jos, că-i trece viaţa în copac, dar, de-l pălea setea, tot mama lega un şip cu apă de capătul unei sfori şi Guguţă îl trăgea în sus.

Cînd avea treabă în sat, băiatul lua ocheanul cu dînsul.

Odată l-a pus la ochi în dreptul casei lui Teleguţă, primarul satului, şi a văzut doi oameni. Unul se apropia şi se făcea tot mai mare, că abia încăpea în ochean. Al doilea se depărta micşorîndu-se.

În seara aceea omul pe care l-a mărit ocheanul a ajuns ajutor de primar în locul celuilalt.

De atunci Guguţă se învîrtea cu ocheanul mai mult pe lîngă casa primarului. Nu apuca omul să pună ceva la cale şi sătenii răsăreau ca din pămînt cu bulucul.

— Iaca ce arată ocheanul! şi mai adăuga fiecare ce ştia, căci ocheanul băiatului vedea cu toţi ochii din sat.

— Poveşti de-ale lui Guguţă! se înfuria Teleguţă, dar, pînă la urmă, dacă o lua hăis, dădea înapoi.

E-he, la cîţi le-a făcut dreptate ocheanul băiatului.

De lîngă casa doctorului, Guguţă vedea cu ocheanul cine s-a îmbolnăvit în sat şi trimitea vorbă să vină imediat la spital că nu e lucru de şagă.

— Mulţumesc că m-ai chemat, îi spunea cutare femeie doctorului.

Doctorul făcea ochi mari şi-i măsura temperatura.

De lîngă portiţa directorului Guguţă vedea prin ochean care dintre şcolari au rămas acasă. Nu peste multă vreme, părinţii aflau că-i pofteşte directorul la şcoală, dar să vină cu cărţile copiilor.

— Iaca am venit, îşi scotea omul cuşma, se aşeza în banca fiului său din clasa întîi şi se apuca să facă cerculeţe şi cîrlige.

„x+y=...", scria pe tablă mama unei eleve din clasa a doua.

„...Limba noastră-i foc ce arde
Într-un neam ce fără veste
S-a trezit din somn de moarte
Ca voinicul din poveste..."

îşi amintea poezia un moş în locul nepotului din clasa a şasea.

Cînd vedeau părinţii cîtă bătaie de cap au copiii lor la lecţii, îi aduceau a doua zi de mînă la şcoală şi pe deasupra le mai puneau prin buzunare ciocolate din cele mari în hîrtie de argint.

De cînd a apărut ocheanul, oamenii se sculau cu un ceas mai devreme şi se culcau cu două mai tîrziu, dar erau veseli şi puneau capul pe pernă cu sufletul împăcat, iar copiii lor creşteau ca din apă şi erau frumoşi ca o lună nouă.

Paznicii, cînd au văzut că de la o vreme tîlharii s-au cam rărit, unul cîte unul s-au întors pe la casele lor.

Dar erau în sat şi cîţiva oameni pîcleşiţi şi cu mîna lungă, care au prins ciudă pe ochean.

— Am să-i scriu generalului că cheltui ocheanul în vreme de pace, îl ameninţa vecinul cel bun de gură. Ce ai cu mine de mă bagi în ochean cînd îţi abate ?!

— Spune-mi, dar, ce-i cu omuleţii aceia verzi ? Umblă toată vremea cu mata...

— Care omuleţi, bre ? se îndîrji gospodarul. Eu nu ţi-s moşul cel de pierdea caii ?!

Băiatul duce ocheanul la ochi : iată-i ! Un omuleţ cum se da aşa se da huţa pe manşeta pantalonilor, altul stătea călare pe un bumb de la haină... Al treilea a scos capul din mînecă...

Guguţă îi văzuse nu o dată. Cînd omul dormea de amiază, umblau de capul lor pe afară, ori se căţărau pe gard, numai că în ograda lui Guguţă nu se încumetau să coboare.

Pun rămăşag că omul avea ştire de dînşii, dar îi ţinea în taină.

— Toba lui de ochean ! strecoară printre dinţi vecinul şi unde se pune la cale cu doi oameni pîcleşiţi să scape satul de bucluc.

Iaca a doua zi vecinul intră la Guguţă cu un căţel subsuoară, cu gînd să-l schimbe pe ochean. Băiatul nici să n-audă. Atunci vecinul îi aduce un cîine întreg. Guguţă îl mai bagă o dată în ochean :

— Aa, ai venit cu tot cu omuleţi !

Cînd a rupt-o la fugă vecinul, îi scăpărau călcîiele. Cîinele s-a oprit la poartă şi lătra la Guguţă. Omuleţii cei verzi îi făceau semne cu pumnul...

N-au putut să cumpere ocheanul, nici să-l fure.

Totuşi deunăzi ocheanul nu arăta decît nişte flenduri de nori. Şi-a făcut-o Guguţă cu mîna lui...

Îi zice mama :

— Du-te, măi băiete, pînă la unchiul Pintilie şi spune-i să vină să-mi tragă brîiele, că iaca mă apucă duminica mare cu casa nemîntuită.

Guguţă avea un interes al lui mai ceva decît brîiele mamei. S-a făcut că pune ocheanul la ochi şi a cîrpit minciuna : cică unchiul Pintilie nu-i acasă.

Mama ca mama, l-a crezut şi s-a apucat singură de brîie. Brîiele ieşeau strîmbe. Mama s-a chinuit cît s-a chinuit cu ele, apoi s-a dus în sat să-l caute pe unchiul Pintilie.

Lui Guguţă i s-a părut că minciuna care a spus-o el nu era chiar mare... ia atît cît a încăput în gura lui.

Dar, cum a ieşit mama din ogradă, Puiul de Minciună s-a dat peste cap şi s-a prefăcut într-un omuleţ cu pălărioara pe ureche.

— Bună ziua, tată ! şi-a scos omuleţul pălăria.

Guguţă şi-a rotit ochii : în preajmă nu era nimeni. Omuleţul vorbea cu dînsul. S-a aplecat să-l vadă. Avea chica verde. Leit un omuleţ de-al vecinului !

— Mi-e foame, tată ! se ruga musafirul.

Guguţă îl ia în palmă şi-i întinde o fărîmitură de pîine. Omuleţul scutură din cap, că nu mănîncă pîine. Guguţă îi aduce în grabă un miez de răsărită. Omuleţul îl dă deoparte cu picioruşul.

— Eu mănînc cu urechea, tată. Dă-mi un bobuleţ de minciună, chiţcăi omuleţul şi-i întinse o urechiuşă cît o furnică.

Guguţă îl privea buimac.

— Ia spune-mi, unde-i unchiul Pintilie ? întreabă musafirul cu chica verde.

— Nu-i acasă, mormăi băiatul.

— Hi-hi-hi, s-a dat omuleţul vesel peste cap şi s-a făcut mai măricel. Mulţumesc pentru masă, tată !

Guguţă face nişte ochi mai mari decît omuleţul şi o rupe la fugă. O coteşte prin păpuşoi, sare printre vrejurile de pepeni, luînd-o razna prin cartofii înfloriţi, care-i ajung pînă la brîu, apoi se urcă în podul casei şi se bagă în hogeag.

Cînd credea că omuleţul verde i-a pierdut urma, simte cum i se caţără nu ştiu cine pe ureche şi aude o voce :

— Tată, ştii la ce mă gîndesc eu ? Dacă vine acum mămuca şi aprinde focul în cuptor ? Că voia să coacă azi mămuca...

Guguţă iese din hogeag supărat.

— Iaca te-ai murdărit de funingine, tată ! şi omuleţul sare de pe un umăr pe altul şi-l scutură cu pălărioara. Zici că unchiul Pintilie nu-i acasă ?!

— Ce te ţii ca un scai de mine ? se răsteşte Guguţă şi coboară supărat din pod. Hei, unde eşti ? întreabă băiatul.

— Aici, tată ! Trei paşi mai sus de urechea stîngă. Tu te uiţi înainte, eu în urmă, aşa că ai acuma patru ochi !

Guguţă o ia cît îl ţin picioarele devale şi, cum ajunge la Răut, sare cu capul în jos în bulboană la Luşcă. Stă cît stă sub apă cu gîndul că a scăpat de omuleţ. Cînd scoate capul să tragă aer, vede pe apă pălăria omuleţului... Iar în pălărie şade teafăr, cu burta la soare, musafirul cu chica verde.

— Ai uitat să te dezbraci, tată ! rîde cu poftă omuleţul.

Apoi, cît ai zice peşte, el îşi mută locul şi unde sare tocmai din vîrful capului lui Guguţă drept în apă şi înoată de mai mare dragul. Mai sare o dată şi încă o dată, făcînd tumbe prin aer şi stropindu-l pe Guguţă.

Pe drum spre casă omuleţul îi zice :

— Acum mi-e somn, tată. A-a-a! După scăldătoare mi-e somn. A-a-a!

Guguţă îl bagă într-un cuib de vrabie de sub streaşină şi astupă gura cuibului. Apoi duce scara la loc şi pune ocheanul la ochi să vadă dacă nu vine mama. Suceşte, învîrteşte ocheanul, dar parcă-i un făcut: arată numai nişte flenduri de nori verzi.

— Aceea nu-i mămuca! se aude un glăscior din ochean.

— Acolo îmi eşti? Cîş afară! scrîşneşte Guguţă.

Tocmai atunci se deschide portiţa şi intră în ogradă agronomul.

Băiatul ascunde repede ocheanul în sîn.

— Măi Guguţă, îl roagă omul, dă ocheanul acela al tău să văd dacă n-au crescut buruieni în păpuşoii de la şleau. Ştii că alaltăieri a plouat...

— Ţi l-aş da, nene, dar i l-am împrumutat pentru azi lui vărumeu, a cîrpit altă minciună Guguţă, de frică să nu rîdă agronomul de ocheanul lui.

Agronomul şi-a căutat de drum.

Cum a spus Guguţă minciuna, mai apare un omuleţ cu chica verde. S-a aşezat pe marginea pălăriei lui Guguţă şi bălăbănea picioarele.

— M-ai chemat, tată? întreabă omuleţul.

— Hi-hi-hi! Sîntem doi! se bucură omuleţul din ochean.

— Am să vă dau la mîţă! le face cu pumnul Guguţă. Ce-s cloşcă, să umblaţi după mine?! Aa, vreţi să-mi furaţi ocheanul?!

— Guguţăăă! strigă o femeie de pe drum. Mă rog frumos, vezi unde-i primarul, că a venit un om de la Chişinău.

Guguţă se urcă cu ocheanul în copac. Cînd să-l pună la ochi, al doilea omuleţ ţuşti! şi el în ochean:

— Iii, ce de-a case în ocheanul tatii?! Şi-o găină, şi-un om, şi-o fîntînă... chiţcăiau musafirii. Băiatul însă nu vedea decît nişte nouraşi verzi.

— Cîş! scutură Guguţă ocheanul, dar parcă ai cu cine vorbi?

Iaca şi mama cu unchiul Pintilie. În copac rămîne numai ocheanul. Guguţă aleargă să le deschidă portiţa. Omuleţii ies din ochean şi ţup! ţup! după dînsul, ţinîndu-şi cu mîna pălărioarele.

— Mamă! cade Guguţă în genunchi la picioarele ei. Alungă-mă pe lume, dar iartă-mă, mamă. Unchiul Pintilie era acasă.

Cînd vede mama că Guguţă i se uită drept în ochi, îi face semn să se scoale şi-l iartă.

— Vai, s-a auzit un glăscior din spatele lui Guguţă şi, pînă a întors băiatul capul, primul omuleţ a intrat în pămînt. A rămas doar pălărioara lui, agăţată într-un fir de iarbă.

Al doilea, palid ca ceara, îl trăgea de mînecă pe Guguţă:

— Nu te lăsa, tată! îi şoptea omuleţul.

— Cu cine stai de vorbă, Guguţă?

— Ia nişte omuleţi, mamă. Unul a fugit...

Mama abia îşi ţine rîsul şi îşi vede de treabă cu unchiul Pintilie, iar Guguţă s-a dus să-l caute pe agronom, să-i spună cum a fost cu ocheanul...

Acasă s-a întors vesel, de parcă i-ar fi căzut un munte din spate.

Din ziua aceea nici pomeneală de nori verzi în ochean. Sătenii vin ca şi mai înainte la Guguţă. Paznicii din satul lui s-au făcut care croitor, care cizmar, iar unul s-a mutat la oraş şi vinde îngheţată.

MUZICANTUL DIN TREI IEZI

Bunelul i-a dăruit un miel, şi cum tatăl lui Guguţă nu mai avea oi, mielul umbla toată vremea în urma băiatului. La o adică, mama nu-şi mai fugărea picioarele — îl găsea una-două pe Guguţă, căci mielul rămînea să pască în dreptul casei unde intra băiatul.

Nu ştiu cine i-a pus mielului un clopoţel la gît. Copiii, auzindu-l, îi dechideau porţile şi-l sărutau în frunte. Mielul alerga după fluturi şi era bucuros nevoie mare că a ajuns muzicant în Trei Iezi.

„Bim-bom-bim! Dzin-dzin-dzin!“ cînta clopoţelul.

Luni, de ziua naşterii mielului, Guguţă îl ducea la stînă s-o vadă pe maică-sa şi să mai pască iarbă din Hîrtop. Acolo se întîlnea cu alţi miei. Cereau şi ei clopoţelul, rugîndu-l să mai rămînă.

— Dacă eu am treburi în sat... le spunea muzicantul şi pornea tropoţel în urma lui Guguţă.

De unde pînă unde s-a pomenit că-i răsar două corniţe şi i-au rămas încă multe treburi nefăcute, cînd tatăl lui Guguţă a înjghebat un ocol în jurul lui.

„Bim-bom-bim!“ s-a întristat muzicantul.

Vede că parii nu se dau în lături şi cade pe gînduri : nu se dumerea cum o să umble în urma lui Guguţă cu tot cu ocol — prea e mică poarta să poată ieşi din ogradă şi drumurile-s strîmte.

„Bim-bom-bim ! Dzin-dzin-dzin !“ chema în ajutor clopotul.

Mama şi mieii de la stînă nu-l auzeau. Guguţă n-a putut scoate parii : intra el în ocol din cînd în cînd. Îi aducea iarbă de pe malul Răutului, dar fără fluturi... Şi în braţe nu-l mai lua nimeni...

O dată Guguţă a uitat portiţa de la ocol deschisă. Umblînd prin ogradă, muzicantul s-a uitat în treucă : în locul lui vede în apă un berbec. Atunci dă fuga pe la toate porţile, pe unde ştia că păscuse cîndva, dar mielul parcă intrase în pămînt.

„Nu alta, dar treuca e de vină !...“ şi o răstoarnă şi caută pe cine să mai împungă.

Într-o sîmbătă Guguţă bătea un covor cu băţul.

— A-a, iaca cine e vinovatul ! unde sare muzicantul din ocol şi buf ! trage un cap covorului.

Guguţă se suie călare pe berbec. Îi părea că ţine în mînă o spadă, iar covorul e coliba sub care s-a ascuns zmeul.

„Bim-bom ! Buf ! Poc !“, ieşea fum din coliba zmeului de se oprea lumea pe drum să caşte gura.

La urmă berbecul aleargă la treucă. Cînd vede că a rămas tot berbec, ridică coarnele : „Adică umbli cu păcăleli, măi Guguţă ?!“ şi-i arde un cap. Băiatul credea că muzicantul a vrut să-l scuture de praf.

Guguţă îl lua la cules nuci. Cînd trăgea un cap în copac, ploua cu nuci şi cînta clopotul.

Dacă avea cineva de stricat vreun gard ori vreun şopron, îl chema pe Guguţă cu berbecul.

Într-o zi iaca se înglodează maşina lui Teleguţă taman la poarta lui Guguţă. Şoferul încearcă încoace, şoferul încearcă încolo, dar roţile se învîrt pe loc, n-aveau habar că omul întîrzie la adunare. Voiau să caute un tractor şi numai ce-l văd pe Guguţă cu berbecul. Muzicantul unde îşi face vînt şi, cînd opinteşte un cap în roata din spate, sare şoferul cît colo de la volan, dar maşina iese din glod.

Teleguţă n-a spus la adunare cine l-a scos şi de unde l-a scos. Din cînd în cînd îşi pipăia cucuiul din frunte, iar cum a început să-l frigă şi să-l usture, omul a pus adunarea să ridice mîna că pînă la primăvară drumul

de lîngă casa lui Guguţă, mort-copt, o să fie pietruit.

Iar berbecul tot nu-şi găsea astîmpăr. Aşa l-a apucat iarna. Cînd vedea că ninge şi el nu se face miel, credea că Guguţă l-a băgat anume în blana asta miţoasă şi i-a pus coarne.

„Astă-vară, îşi încreţea fruntea berbecul, era şi Guguţă mai subţire. Cum a dat frigul, s-a îngrăşat de jur împrejur şi i-a crescut păr de miel pe cap..."

De unde să ştie un berbec că Guguţă umblă iarna în palton, iar aceea din cap e cuşmă ?!

Cînd, într-o zi de primăvară, l-a văzut pe Guguţă slăbit şi cu capul gol, aştepta să iasă şi el din blana miţoasă şi să se facă miel. Cum însă rămînea berbec, şi-a pierdut răbdarea. Unde sare gardul şi hai să bată în oameni cu capul, poate va da şi de cel vinovat... Pînă îl ia într-o duminică Guguţă de frînghiuţă şi-l duce pe drumul cel pietruit la stînă să se împungă cu alţi berbeci.

„Bim-bom-bim ! Dzin-dzin-dzin !", rămînea în urmă satul Trei Iezi.

GUGUŢĂ ZBOARĂ

De cînd a atins Guguţă cu mîna lui coada unui avion, care abia coborîse din cer, nu mai avea astîmpăr. Umbla mai mult de unul singur şi tînjea cu ochii pe sus... Acum ar fi vrut să fie pasăre, ori măcar un cărăbuş.

Iar într-o zi unde îşi leagă nişte aripi de gîscă la mîini şi la picioare şi aleargă îndată la gireada de paie de lîngă sat. Nu-i, nu-i şi iaca se întoarce acasă şchiop.

Pînă i-a trecut piciorul, şi-a meşterit două aripi mari de carton. Şi, cum a prins a bate vîntul, s-a urcat cu ele pe casă. Un capăt de frînghie era legat de hogeag, alt capăt de piciorul lui Guguţă, nu cumva să-l ducă aripile cine ştie unde. E, de l-ar fi ridicat măcar deasupra satului !

De cîte ori se ducea cu mama la Bălţi, îşi făcea de lucru pe la aeroport. O dată a venit cu o pompă, să-l lase să umfle roţile avioanelor. Nu l-au lăsat. Altă dată a adus o mînecă de la un palton de-al tatii, ca să şteargă colbul de pe avioane Tot nu i-au dat voie. Nu i-a ajutat nici docu-

mentul pe care i l-a dat tata, cum că știe să întoarcă camionul și poate să-l dea înapoi, nici adeverința cum că are două clase.

Tot umblînd pe la aeroport, a aflat că un țăran din Hăsnășenii Mari are nu unul, ci trei feciori și fiecare zboară cu avionul lui și apoi îl așază pe aeroporturi mari, nu ca ăsta din Bălți, unde pasc caprele.

Cînd au cercetat cu tata, omul acela era chiar oleacă de neam cu Guguță, ori Guguță era neam cu dînsul — n-au mai avut cînd să se descurce. S-au urcat cu tata în camion și bi-bi-bi la Hăsnășenii Mari.

Țăranul, de, îi pune la masă și pe deasupra le dă la mînă o hîrtie cu semnătură, cum că de ce adică să nu fie și din Trei Iezi măcar un zburător ? Are Guguță rude în văzduh ? Are ! Păi n-o fi bun încaltea să șteargă, deocamdată, colbul de pe coada avionului ?

Omul lasă o jumătate de casă neacoperită și hai cu dînșii la Bălți. I-a luat pe colo și pe dincolo și numai ce aud :

— A, ăsta-i băiatul cel cu două clase ?!

Și lui Guguță nu i-a rămas decît să umble pe pămînt.

Adevărat că două clase, cînd stai și le numeri, sînt cam puține, dar el e gata să le facă pe celelalte opt în zbor. Pune o bancă în avion, ia cărțile, un catalog și învață de sus geografia, istoria, astronomia... Pentru note nu-și bate capul. Și le pune el singur.

Ce, țara noastră nu are avioane ? E-he-he-he ! Măcar dă la fiecare elev cîte unul !

A mai tras el cu piciorul pe la aeroport. Cum găsea în grădină un zemos cu pîntecele mai galben, hai cu el la Bălți, să-i mai încerce o dată. Și vîzdoage le-a dus, și busuioc de-acum un an, să-l pună piloții la grinda avionului. Degeaba. Îl rugau să închidă ușa pe partea cealaltă.

Și Guguță a prins a-și ciopli alte aripi.

Într-o zi i s-a făcut dor de nuci. Cum trecea dealul, numai ce vede că se așază un avion pe șosea, chiar lîngă dînsul.

— Tu de unde ești, bre ?! întreabă pilotul.

— Din Trei Iezi.

— Aa, tocmai satul care îmi trebuie ! îi dă pilotul mîna. Au telefonat acum din Cucuieți că e prăpădenie la grădinița lor. Cică educatoarea a mîncat înghețată și a făcut gîlci. De alaltăieri n-are cine să le spună copiilor povești. Ta-a-are m-au rugat să le aduc cu avionul un moș din Trei Iezi.

Guguţă unde umflă pieptul:

— Dar dacă mă duc eu în locul moşului? Că ştiu şi *Capra cu un ied* şi *Capra cu doi iezi* şi *Capra cu patru iezi* şi pe aceea cu cinci iezi... Cu cîţi iezi vrei!

Pilotul îl cîntăreşte din ochi: adicătelea, de ce nu? Că-i din Trei Iezi şi băiatul. Acolo trebuie să fie toţi buni de gură.

Guguţă, cînd se vede în avion, de-acum o întoarce:

— Merg, zice, dacă mă lăsaţi măcar oleacă în cabină. Şi unde scoate documentul că ştie să întoarcă camionul şi poate să-l dea înapoi.

Pilotul zice:

— Om vedea.

Cînd erau sus şi Guguţă căsca gura la dealuri şi făcea ia aşa nişte ochi, numai ce aude:

— Poftim! Hai, intră!

He-he-he, şi cînd s-a văzut Guguţă lîngă pilot, mai aproape de aripi!

„U-u-u-u!", se auzea jos. Care se uita la avion, care nu, dar Guguţă în gîndul lui:

„Iaca acela nu înalţă capul. Dar ia să-l pui pe dînsul să conducă avionul — crezi că ştie?!" Şi deodată către pilot:

— Ce-ar fi să zburăm şi pe deasupra satului meu, ca să vă arăt casa unde trăieşte moşul acela. Poate că altă dată eu o să fiu ocupat.

— Buuun, face pilotul şi întoarce avionul.

Iaca jos valea Răutului, iaca satul lor... Lui Guguţă îi părea rău că n-are nişte afişe ceva, ca să afle lumea cine e în avionul de sus.

Şi unde îşi scoate băiatul cămaşa şi o aruncă în sat. După dînsa zboară pantalonii lui, cureaua şi sandalele una cîte una.

— Oare ce să fie? se întrebau cei de jos cu ochii în sus. Poate că s-o fi aprins avionul? Ori dă nişte semnale.

Şi unde ies gospodarii de prin ogrăzi şi o rup la fugă în urma avionului, făcîndu-i semn cu mîinile, cu pălăriile şi basmalele să se aşeze pe imaş.

Cei din avion credeau că s-a întîmplat vreo nenorocire jos şi au prins a se roti deasupra satului.

— Iaca se aşază! strigă Costică a Artinei şi, cînd îşi face odată vînt, ajunge avionul din urmă.

Apoi se arată şi ceilalţi. Unul vine cu o plăcintă proaspătă, altul cu

Scrînciobul lui Guguță *Pictor B. Diodorov*

Cum o învață Guguță pe mama să meargă pe bicicletă *Pictor B. Diodorov*

o pernă, al treilea cu un burlui de apă...

Cînd colo, scoate capul din avion Guguţă. Zîmbea mălăieţ ca un zemos.

— Dar oare de ce nu se dă jos ? Mă tem că-i fără picioare ?! A-aracan de mine ! leşină mama lui Guguţă, care se afla de faţă.

— Stai, femeie, nu muri, că iaca îi aduc eu picioarele ! cum venea aşa venea Mihail Iepure cu pantalonii lui Guguţă subsuoară.

Altul îi aducea cămaşa...

— Aa, iaca de ce alerga lumea, îşi zice pilotul, cînd s-au înălţat în văzduh. Ştiu că nu avea să se ducă Guguţă aproape gol în satul unde-l aşteaptă pe moşul din Trei Iezi ! şi-l cheamă iar în cabină, lîngă aripi.

VÎNĂTORUL

Cînd oamenii uitau de dînsul, „bah, bah !", răsuna tocmai atunci valea Răutului. Cîte-o femeie mai slabă de înger îşi făcea semnul crucii, ca la război, iar soţia vînătorului, cum auzea o bubuitură, punea apă în ceaun şi aprindea focul.

Vede vînătorul că iese fum din hogeagul lui, dar nu se grăbeşte acasă. Anină raţa sălbatică la şold şi îşi caută de lucru prin sat.

Guguţă nu alerga ca alţi copii să vadă raţa. Cînd auzea împuşcătura, răsărea ca din pămînt cu toporul pe umăr în ograda vînătorului şi îi ajuta soţiei lui să taie lemne.

Vînătorul îl găsea lucrînd, dar nu-l lua în seamă. Mai mult vorbea cu cîinele.

Într-o duminică, un paznic n-are ce face şi trage un foc de armă în sus, ca să audă oamenii că el nu doarme. Soţia vînătorului hai să-şi spele ceanul. Hop şi Guguţă cu toporul pe umăr.

Vînătorul era în preajma iazului. Unul îi arată că iese fum din hogeagul lui şi omul se scarpină la ceafă : ard lemnele de pomană. Atunci trage şi el un foc de armă, poate or pricepe cei de acasă şi or stinge încaltea focul pînă va împuşca ceva. Soţia lui, dimpotrivă, mai pune, bucuroasă, un ceaun pe plită şi mai aduce un braţ de lemne...

Că s-a aprins casa, că nu s-a aprins, știe unul Guguță. Cînd a luat seama femeia, băiatul era sus, pe acoperiș. E drept că din hogeag ieșeau încă scîntei. Guguță huștiuliuc ! în el o căldare de apă. Și mai toarnă vreo trei-patru pe acoperiș. Era ne-egru de funingine și ud pînă la piele.

Iaca și vînătorul aleargă prin fumăraie. Aflînd că puiul de om i-a stins casa, i se moaie inima.

— Apoi cum te cheamă, măi băiete ? îl măsoară din ochi vînătorul și-i dă o pereche de pantaloni uscați.

Tare scurt i s-a părut lui Guguță drumul pînă acasă. Și mergea cît putea el de încet, să vadă toți că-i în pantaloni de vînător. Că fundul lor spînzura mai pînă la călcîie, de asta nu-și bătea capul.

Cîinele vînătorului, văzînd că pantalonii stăpînului ies din ogradă, o pornește ață în urma lui Guguță.

De atunci omul îl lăsa să-i curețe pușca și s-o anine în cui. Apoi a venit ziua cînd au ieșit doi cu o pușcă la vînătoare. De fapt erau trei, dacă socotim și cîinele.

Cît au stat la pîndă în coada iazului, nu-i treaba noastră. Știu că în ziua aceea vînătorului i-a mers : cu un singur foc de armă a pus la pămînt două rațe ! Pe una a scos-o din iaz cîinele, pe alta a găsit-o în stufăriș Guguță.

— Măi, am să te iau și duminică ! îl bate vînătorul pe umăr și de bucurie îi dă un ou de rață sălbatică. Adică nu i l-a dat chiar, dar a zis : Știu, bre, un cuib. La primăvară precis că vine rața. Și primul ou, iaca cu mîna asta a mea, ți-l dau ție...

Cînd se întorceau acasă, primul după vînător mergea Guguță și apoi cîinele. Așa s-au deprins oamenii să-l vadă, ba cîte unul făcea haz pe socoteala lui Guguță numindu-l „codița vînătorului".

— Dar eu zic să mai așteptăm, îi lua apărarea unul de pe uliță. Să nu mă cheme Leonte dacă nu-l vezi pe Guguță mîine-poimîine cu pușca vînătorului în spate.

De unde putea să știe Leonte că într-o zi, pe cînd căuta o rață împușcată, Guguță avea să-și rănească un picior ?! Și, cum umbla șchiopătînd și scrîșnind de durere prin stufăriș, deodată se întîlnește cu cîinele vînătorului și unde îl străfulgeră un gînd :

— Ai crezut că-s o rață, a ? Pif-paf ! de pe mal, iar eu buf ! în apă. Și tu m-ai găsit, a ? Nici nu mă întrebi unde mă doare ? Hați ! în gură și la stăpîn — și băiatul dă stuful într-o parte și se uită cu ciudă la hogeagul

din care ieşeu şomoioage de fum. Nu-u, eu mă duc în ţările calde aşa rănit cum sînt !

În noaptea aceea Guguţă n-a avut pic de hodină : sărea buimac din pat şi striga „mac-mac-mac“ prin somn.

Ce-a făcut, ce-a dres băiatul, dar a doua duminică vînătorul n-a nimerit o raţă, pe care puteai s-o dai jos cu băţul. Pasărea i-a arătat coada şi s-a dus, fîl-fîl, hăt în Egipt. Iar Guguţă îi făcea cu mîna. Vînătorul era cît pe ce să-i ceară înapoi oul cel de raţă, pe care nu i-l dăduse încă.

Apoi nu l-a mai luat pe Guguţă la iaz. Dar, tocmai cînd să apese pe trăgaci, na ! că începe a lătra cîinele. Raţa sfîrr ! în văzduh şi rămîne vînătorul cu gura căscată.

Abia mai pe urmă i-a venit inima la loc, cînd un sătean i-a adus vestea că s-a ivit un iepure pe moşia satului.

Cîte un gospodar fluiera a pagubă că n-are şi el o puşcă, în multe case din Trei Iezi căinau musafirul... Dar vînătorul, de ciudă că a scăpat atîtea raţe, unde tocmeşte un muzicant cu trubă să-i cînte un marş, cînd va intra duminică în sat cu iepurele la şold.

Sîmbătă seara s-a culcat odată cu găinile, dar tot atunci a apărut o cucuvea şi nu-i dădea pace să doarmă. Apoi a prins a scîrţîi fîntîna. Pe urmă hop că nechează un cal...

— Măi femeie, se scoală vînătorul într-un cot, ăsta nu-i cal cum nu era aceea cucuvea... Nu ştiu care îmi tulbură anume somnul.

Dimineaţa, supărat foc, mai tocmeşte încă doi muzicanţi punîndu-le arvuna în mînă, dar să fie marşul odată marş : şi cu trubă, şi cu tobă şi cu scripcă !

Acum iată-l coboară între cele dealuri, unde venea iepurele la trifoi. În jur — ţipenie, doar soarele a deschis pleoapa şi se uita de sus la omul cu puşcă.

Deodată vînătorul parcă aude un clopoţel. Umblă prin trifoi, umblă şi aude iar clopoţelul. Vînătorul se întunecă. Mai face cîţiva paşi : dzin-dzin-dzin ! îi sună în amîndouă urechile.

„Bah ! Bah !“, umple vînătorul valea de bubuituri, ca să nu mai audă clopoţelul. Tocmai atunci sare şi iepurele dintr-o vîlcea. Şi, cum iese teafăr din trifoi, se tot duce prin păpuşoaie către soare-apune.

Undeva în sat a prins a scoate fum un hogeag...

— Hi-hi-hi !

— Ha-ha-ha !

— Ssst ! se bucură Guguţă cu încă doi băieţi, care s-au sculat cu noaptea în cap şi au înşirat nişte aţe cu clopoţei prin trifoi, iar acum stau ascunşi pe dealul din preajmă şi-l urmăresc pe vînător. Cîinele omului e cu dînşii.

De necaz vînătorul îşi aruncă un papuc la răsărit şi altul la asfinţit, apoi hai să-i caute prin trifoi, că unde să se grăbească ?! La marginea satului e prăpădenie — stă unul cu toba, unul cu scripca şi altul cu truba şi he-he, cîţi gură-cască s-or mai fi adunat pe acolo !

BUNELUL

Cum s-a pornit de alaltăieri, ninsoarea nu mai conteneşte. Omătul e de un stat de om în Trei Iezi. Lumea, bucuroasă că a scăpat de treburi, stă în casă la cald, dar nu-şi ia ochii de la fereastră. Afară iese doar viteazul care are turetci de un arşin.

Numai la bunelul e forfotă în ogradă şi ninge aşa de trist la bunelul...

În casă se aprind şi se sting lumînări...

Oamenii de pe uliţă, cu feţele încruntate, dau din mîini, să nu-i îngroape omătul : pînă fac o cărare ici, fulgii o astupă pe cea de dincolo.

O sanie încărcată cu saci a ieşit pe poartă şi a luat-o spre moară.

Cîinele, după ce a urlat toată noaptea, nu-şi află locul. Oile stau în ocol cu boturile ridicate, iar cumpăna fîntînii a înmărmurit cu o pasăre de zăpadă în creştet : moare bunelul !... S-a făcut aşa de mititel, că-l poate lua şi Guguţă în braţe. Numai mustăţile i-au rămas mari.

Unul cîte unul vin sătenii prin omătul pînă la gît să se ierte cu bunelul. Care îi aduce un ou în buzunar, care o nucă, un covrig ori te miri ce.

— Te duci, cumetre Ştefan... a venit să-l vadă şi mătuşa Alexandra.

Bunelul tace.

— Mă auzi ? se apleacă mătuşa la urechea lui. Să-i spui lui Toader al meu că am podit în casa cea mare şi vaca mi-a fătat deunăzi un bouţ, dar piciorul acela tot mă doare.

Apoi intră mătuşa Casunea, cu un troian în spate:

— Te-am apucat cu suflet, moş Ştefan? Slavă Domnului. Lui Costică al meu să-i spui că am strîns bani să mă duc în Germania să-i fac praznic la ţintirim. Oare ce face el acolo, săracul, că nu ştia un bob nemţeasca?...

Paraschiţa vine cu un colac cît o roată de car:

— Ion al meu a murit pe foametea aceea. Arată-i colacul ăsta.

Afară ninge. Mai ninge o dată tot omătul acela pe care l-a văzut bunelul în viaţa lui.

Guguţă e aici, fireşte. Umblă cu capul gol: asta e tot ce poate face el acuma pentru bunel.

— Pune-ţi, măi, cuşma în cap, că eu nu mi-am dat duhul încă, îl ceartă bunelul.

Guguţă iese afară. Cînd se uită la herghelia de nori care îşi tîrîie pîntecul alb pe deasupra hogeagurilor, i se strînge inima.

Băiatul se urcă în podul casei, să fie mai aproape de cer şi roagă soarele să iasă din nori, ca să-l vadă bunelul pe fereastră. Îl cheamă, îl strigă, dar soarele e fudul de ureche.

Ninge şi ninge...

Deodată Guguţă prinde ciudă pe cei din jur. Cum, adică, să moară bunelul?! Îndată se furişează în casa cea mare, ia lumînările şi le ascunde în pod...

Se lăsase amurgul, cînd iaca vine năvală femeia omului care s-a dus la moară.

— Mătuşă, a, mătuşă! era schimbată la faţă femeia. Caii s-au întors adineauri singuri! Sacii sînt în sanie, dar grîul e nemăcinat! Şi Gheorghe nu-i!!!

— Vă-hă-hă-ăăă! a prins a boci bunica. O-of, s-a închis cerul şi nu mai ştii ce se face pe pămînt...

Cînd a intrat Gheorghe în casă, sufla ca o locomotivă. Nici să te ducă capul! De la moară, din celălalt capăt de sat, să vină caii singuri acasă?!

— De, face omul, unde să umble moara pe-o vreme ca asta? Las şi eu sania încărcată în uşa morii şi mă duc după morar. Cînd vin, nici tu cai, nici tu sanie...

Pînă să se descurce ce şi cum, iaca aude şi bunelul istoria cu caii care

s-au întors singuri de la moară și... prinde suflet!

— Înseamnă că mai am zile! a dat glas bunelul.

Noaptea a dorit un pepene murat, apoi l-a furat somnul. Cînd s-a trezit, îi răsărea un soare mititel în ochi.

— Parcă m-a pus pe-un cal bun pepenele acela, bre, s-a învoioșit bunelul. A doua zi avea chef de vorbă.

— Gata, am trecut podul! i-a spus bunicăi. Cît pe-aci era să vă lepăd. Dar unde-i Guguță, că nu-l văd?

— E la școală, unde să fie? a zis bunica în doi peri și unde se pune pe plîns.

Acum îl bocea pe Guguță, dar fără cuvinte, să nu afle bunelul că Guguță, săracul, încă de astă-noapte e la spital, la Bălți și te-i mira de scapă. Mama stă santinelă lîngă dînsul, tata s-a dus azi dimineață la spital cu buldozerul, că prin Bălți omătul încă-i mai mare.

— Dacă a umblat cu capul gol... își dă cu părerea unul de pe uliță.

— E, de-ar fi numai atîta! zice altul.

— Măi Guguță, îl roagă mama, nici mie nu-mi spui?!

Guguță parcă-parcă să-și aducă aminte și... iar cade în leșin.

Bunelul a mîncat azi nuca aceea, mîine oul, iar, cînd era pe la jumătate de colac, un vecin n-are altă treabă și bate la ușă:

— Mata știi că s-a prăbușit fîntîna astă-noapte?

Bunelul parcă se aștepta la una ca asta:

— Am zis eu că mult n-o s-o ducă. Încă-i de tata făcută. Cînd au venit să-și aleagă loc de sat, întîi au săpat fîntîna asta și, dacă au văzut că apa-i bună, aici și-au făcut case. Lasă că o fac la loc, să aibă Iezii apușoară de la tata. Și zice către baba: Unde-i frînghia aceea, Oli, hăi?

Bunica se jură că a înghițit-o vițelul, că a scăpat-o în fîntînă, dar pînă la urmă tot o scoate de sub laiță și-i leagă un capăt de clanța ușii. Bunelul apucă de celălalt capăt și trage, trage de frînghie.

— Iaca, măi, că m-am sculat! He-he, multe parale face capătul ăsta de frînghie...

Așa se scoală bunelul din pat, de cînd a trecut de optzeci de ani.

Băiatul era încă la spital cînd bunica s-a urcat în podul casei să caute nu știu ce și a dat de lumînările acelea. Erau în mănușa lui Guguță.

Bunica a tot plîns cu puiul de mănușă în mînă, iar bunelul a adus de la deal ghiocei, a înconjurat mănușa cu floricele și grăia cu dînsa:

— A venit primăvara, Guguţă!

În ziua cînd s-a dus mătuşa Casunea în Germania, s-a întors Guguţă de la spital. Bunelul l-a întîmpinat la marginea satului. Era cu toiagul în mînă. Autobuzul încă nu se oprise, dar bunelul şi-a scos pălăria.

— Mulţumesc, Guguţă, că mi-ai adăugat zile, l-a pupat bunelul. Iaca, am înnoit fîntîna, că de hodinit am cînd.

Seara, îl întreabă pe Guguţă:

— Adică n-au venit caii chiar singuri?... Şi cum te-ai dus, bre, tocmai la moară, cînd afară era prăpădenie?!

— Păi noi eram doi, a mers şi cîinele matale cu mine.

— Colţun? face ochi mari bunelul şi oftează. Săracul, dintr-asta i s-a tras şi moartea.

Guguţă a sărit ca ars şi a dat să întrebe ceva, dar i s-a oprit un nod în gît.

— Ţii minte? i-a pus mîna pe umăr bunelul. În noaptea aceea te-a găsit Vania-ţiganul sub poarta lui. Erai înţepenit de frig şi omul te-a luat în casă.

Guguţă se uita la bunel, dar nu-l vedea printre lacrimi.

— Cînd erai dus la spital, cîinele nu te afla nicăieri şi venea hojma la casa ţiganului. Într-o noapte unde se pune pe urlat în pragul uşii. Vlăjganul de fierar, cum era de pe somn, crede că au dat lupii şi iese afară cu maiul în mînă...

— Îi arăt eu! face semn Guguţă cu pumnul spre casa ţiganului.

Bunelul îl ia cu altă vorbă.

— Dar cum ai rămas de sanie, bre?

— Acolo, la pod, am coborît să iau caii de cap, dar ei au prins a fornăi şi a se da înapoi, pe urmă au rupt-o la fugă. Cînd m-am sculat din omăt, nu puteam să răsuflu, pesemne că m-a trîntit sania. Bunele... coboară Guguţă ochii în pămînt, dar tu nu te temeai să mori, că era aşa o ninsoare?...

Bunelul îşi netezeşte mustăţile:

— Cu frigul m-am deprins eu. Întunericul e mare acolo unde avem a ne duce. Nici lună, nici stea. Şi-apoi stai şi stai degeaba. Chiar că te ia frigul, rîde bunelul. Măcar capătul ăsta de frînghie să mi-l pună bunicăta, să mă mai scol din cînd în cînd. Iar tu să baţi un ţăruş în malul mormîntului, să am de ce lega frînghia, auzi?

A doua zi, cînd deschide portiţa, Guguţă vede că bunelul umblă în genunchi prin ogradă. Seamănă floarea-soarelui bunelul. Se tîrîie ici, se tîrîie colo, că ograda e mare.

— Scoală, bunele, că fac eu treaba asta ! aleargă Guguţă la dînsul.

— E, nuu ! O pun cu mîna mea şi-o să vezi tu cum o să răsară şi o să crească cît calul şi o să facă pălării ca nişte icoane de frumoase. Că umblu în genunchi nu-i sminteală. Altfel mă dor şalele. Şi-apoi să ştii, bre, că pămîntul e cinstit. Ca soarele, ca pasărea, ca izvorul. Iaca, să nu te pui în genunchi în faţa omului nemernic ! şi tot seamănă floarea-soarelui, că bunelul zice că trebuie să faci măcar oleacă de lumină pe unde mergi.

Seara abia se tîrîie pînă la pat şi adoarme îmbrăcat. Guguţă se tot trudeşte să-i scoată haina, pînă adoarme şi el îmbrăcat lîngă bunel.

Aşa îi găseşte bunica şi-i acoperă pe amîndoi cu o plapumă.

Nu mai aprinde lampa, că nu mai are pe cine chema la cină.

Dimineaţa, întîi face ochi bunelul :

— Unde-i frînghia aceea, Oli, hăi ? Apoi se aude :

— Hei rup ! Iaca aşa... Şi bunelul iese din casă.

Sapă colo, bocăneşte ici şi dă de căsuţa cîinelui.

Cînd vede că e pustie, ia un pămătuf şi-l zugrăveşte pe Colţun pe căsuţă, iar cu vopseaua care îi rămîne mai face nişte găini pe uşa de la poiată, că s-au cam împuţinat cele dinăuntru. Bunica, cum nu prea vede, îndată se duce s-o caute pe una neagră de ou. Şi bunelul o rîde.

— Dacă mi s-a părut că anume aceea e mai fudulă, se apără bunica.

Apoi bunelul face un gărduţ la fîntînă, îi închipuie un acoperiş, să n-o bată ploaia şi prinde a zugrăvi pe ghizdele toată suflarea care bea apă : vacă, oaie, capră, iepure, păsări, fluturi, miei, o face pe bunica cu căldarea în mînă, iar alături de ea zugrăveşte un cal ma-are, dar fără călăreţ. S-a gîndit bunelul o zi, s-a gîndit două şi, cînd a înflorit răsărita, de-ţi era mai mare dragul să intri în ogradă, l-a urcat în şa pe Guguţă.

Şi, cum Guguţă aduce la chip cu bunelul, mioapa de bunică se uită, se uită şi pocneşte din palme :

— Iiiracan de mine ! Mă gîndeam eu pe cine aşteaptă calul ăsta ? Te-ai pus pe tine în şa, a ? D-apoi tu eşti bun acum de umblat călare ?

Bunelul zîmbeşte pe sub mustăţi şi-i pune calului o stea în frunte, iar lui Guguţă îi face un pui de soare pe cuşmă, că soarele cel mare e gata-gata să coboare după deal.

SATUL DE SUB ZĂPADĂ

BALADE

Balada podgoreanului

începută cu multe sute de ani în urmă

Avea omul o casă,
În leagăn doi gemeni,
Iar la căpătîiul lor —
O mamă duioasă.

Pe cînd era tata în cîmp,
La săditul viei,
Au venit turcii
Cu iatagane,
Au răsturnat leagănul
Şi l-au lăsat plîngînd,
Au dat foc la casă
Păgînii acei
Şi au mînat-o pe mama
La iarmarocul de femei...

Tata,
Cînd a văzut deasupra
Satului
Copaci de fum,
A alergat acasă,
A ridicat leagănul
Şi l-a împăcat,
Strîngînd la piept
Cu ochii plînşi
U r m e l e
Lăsate în colbul
De pe drum.

Rămas fără casă,
Tata
A dus leagănul în vie.
L-a legănat vîntul,
L-a învelit luna,
Scăldătoare
I-au făcut ploile.
În alba zi
Şi-n noapte tîrzie
S-a întins peste leagăn
Şi le-a dat gemenilor
Piept
Viţa de vie.

Cînd au început
Să vorbească,
Au întrebat:
— Tată,
Unde e mama noastră?
Din sat
Pînă la hotare
Nimeni nu ştia
În care văi,
Sub care bolţi
Se topea mama
Ca o lumînare.

Cînd au crescut
Cît sabia,
Doi gemeni din Basarabia
S-au închinat
Viţei de vie
Şi au plecat
Cu tata
La sfînta bătălie,
Care continuă şi acum,

Căci mama
Încă nu s-a întors
Din lungul ei drum.
Îmbătrîniţi,
Gemenii întreabă:
— Unde-i ea?
O caută în Istambul,
Dar o găsesc
În Siberia!

ŞALUL VERDE

Mamei

Ţarina-i pustie,
Doar un plug s-aude
Şi-un glas de femeie.
Ară cîmpu-o mamă,
Şchiopătînd prin ţărnă,
Că şi-a spart piciorul
Într-un colţ de furcă...
Seara taie lemne
Şi aţîţă focul,
Mai tîrziu, pe lună,
Singură cu gîrla
Rufele descurcă.

Are mama, are
Şase prunci cît bobii.
Pe la miezul nopţii
Cîntă: „Nani-nani,
Cum să facă mama
Să vă scoată-n oameni?“

Dimineața mama
Umblă ca suveica:
— Iată iarna vine,
N-are cușmă, n-are
Măcar cel mai mare —
Cine a pierdut-o
S-o găsesc pe drum?
Podu-i fără pîine,
Grajdul vrea o vacă
Și hogeagul cere
Sus, pe casă, fum.

De-ar trăi tăicuțul,
Tot mai bine-ar fi...
S-a-ncîlcit în gînduri
Măiculița-mamă:
— Doamne, ce mă fac?!
Nici a doua noapte
N-a închis o geană
Cu alt pumn sub cap.

La aprins de ziuă
Și-a trezit în șoaptă
Fiul cel mai mare:
— Mama mi te lasă
Gospodar acasă.
Nu umblați cu focul,
Nici pe la fîntînă,
Am să viu degrabă.
Și, pe nemîncate,
A ieșit pe poartă
Cu un băț în mînă.

Unde își termină
Cîmpul o cărare,
Mama-ncepe alta

Şi o mută pasul
Într-un fund de zare.

Ca o căprioară
Tîrîie-un picior...
Cine a rănit-o,
Care vînător ?

Au, de ce izvorul,
Linul, se-nroşeşte ?
Iarba-n urma mamei
Roşu înfloreşte ?

Corbii negri, corbii
Zbor deasupra ei ?
Au şi corbi-acasă
Pui prea mititei...

Nimeni n-o opreşte,
Nimeni nu-i îngînă,
Unde se grăbeşte
Cu un băţ în mînă ...

Întrebînd drumul de vrăbii,
A tot mers măicuţa
Pînă a ieşit
Din Ţara Pelinului,
Apoi a dat
În Ţara Nopţilor :
Cărarea
Îi fugea de sub picioare,
Prin iarbă
Umblau în cruce jivinele,
Porumbeii îi căutau
Faţa şi mîinile
Şi-i sfîşiau hainele,

Deasupra capului,
Înnegrind noaptea,
Croncăneau corbii...
Dar mama a tot mers
Pînă a ajuns
La curtea Soarelui
Care era atunci pe pămînt.

Ea credea să afle
Un măreţ palat,
Dar găsi o casă
Ca la ei în sat.

Soarele-frumosul
Nu era acasă,
Luna sta pe prispă
Palidă la faţă,
Doi copii-luceferi
Legăna în braţă.

Mama bate-n poartă
Şi aude paşi:
— Bună vreme, Lună,
Sănătate vouă,
Doi luceferaşi!
— Doamne, tu, măicuţă?
Ai adus o veste?
— Unde-i neica Soare?
— Cum îi el, cu drumul.
— Am o rugă, Lună:
În cămara lui
Spînzură în cui
Traista mea cu zile.
Soarele, cum ştii,
Îmi dă cîte una,
Tu îmi dai de-asemeni

Cîte-o noapte numa' —
Nu-mi ajung, bunică,
Dă-mi acasă traista,
Las' că-mi fac eu parte.
Mă aşteaptă fiii
Şi e loc departe.

— Prea te-ncumeţi, maică.
— Am venit de-atîta,
Rogu-te, dă-mi traista,
Ai şi tu luceferi.
— Bine, zice Luna,
Fac pe voia ta,
Dar să ştii, femeie,
Că la fundul trăistei
Este un şal verde —
Cînd îl pui pe umeri,
Nu te poţi mişca.

De-i lua din traistă
Într-o săptămînă
Zilele pe-o lună,
Într-o lună numai
Zilele pe-un an —
Mai degrabă, mamă,
Îmbrăca-vei şalul...
— Ce să-i faci, preabună,
Şalu-i tot al nostru,
Fiii dacă-ar creşte
Şi să-şi afle rostul.

...Se întoarce mama
Cu trăistuţa-n spate,
Tristă şi voioasă.
Gîndul o întrece,
Fuge înspre casă:

Guguță zboară *Pictor B. Diodorov*

Frizerul

„Iată vin, s-aproape,
Mă întorc de-acum.
Mai răbdaţi o noapte
Şi-mi ieşiţi la drum..."

Pe-amurgite mama
Dă de un izvor.
Răcorindu-şi gura,
S-a lăsat în iarbă
De pe cel tăpşan.
Cum era trudită
Adormi buştean.

Corbii negri, corbii,
Ce zburau pe-aproape,
Vin şi-i fură traista
Şi-o deşartă noaptea
Peste lunci, hîrtoape.

Unde scutur traista,
În mijlocul toamnei
Pomii dau în floare,
Hăul înverzeşte
Şi s-aude-n cîmpuri
Behăit de oaie,
Măcăit de raţă
Şi-un cocoş cum cîntă.
Corbii dau ospăţuri,
Se trezesc şi lupii,
Vulpile s-adună...
Numai mama doarme
Într-o văgăună.

Pe la zori măicuţa
S-a trezit şi-ngînă:
— Doamne, ce-o fi asta?

Parcă mă ia frigul.
Cînd se uită-n apă,
Vede o bătrînă;
Părul i-i ca varul,
Zbîrcituri pe faţă,
Creţituri pe mînă.

— Unde-i traista, Doamne?
Am avut o traistă!
Cîmpul verde tace
Şi îşi scutur flòarea
Întristaţi, copacii...
O găseşte mama
Hăt, pe un răzor.
Fără băieri traista
Şi într-însa numai
Făr'mituri de zile,
Lacrime şi dor:
— O, sări-le-ar ochii!

Mama hai cu pasul
Înspre sat, devale.
N-o cunosc copiii,
Nu-i aleargă-n cale.
Unul o cuprinde,
Fiul cel mai mare.

Lîngă pragul casei
Scoate ea din traistă
O cuşmuţă veche,
Trei cămăşi de pînză,
Pîsle — o pereche,
Mampasele scoate
Şi o lumînare...
— Asta-i mama, mama!

Sar voioşi micuţii.
Dar de ce nu rîde
Fiul cel mai mare ?

Pînă-n seară mama
A lipit cuptorul,
A tras brîu la casă
Şi-a sădit la poartă
Un copac în floare.
Iar adăuzi, Doamne,
Cît de-nalt îi pare
Pragul de la uşă !...
Mîinile-s străine,
Soarele e veşted,
Cerul — de cenuşă.

— Mamă, o dezmiardă
Fătul cel mai mare,
Am şi eu o traistă,
Tot la tuţa Soare.
O să-ţi dau, măicuţă,
Zile dintr-a mele.

— Nu, băiatul mamei,
Lasă-le să crească,
Prea sînt mititele...
Eu... mai am putere.
Şi s-a dus să are.
Dar în vîrf de deal
Urma i se pierde —
Mama se preface
În morman de ţărnă,
Şi îmbracă mama
Şalul cela verde.

BALADA PLUGARULUI

— Hăis, Joiene, cea, Plăvane,
Să mai răsturnăm o brazdă.
Hăis, Joiene, hai, tătucă,
Hai, că vremea nu ne crede,
Iaca seara ne apucă.

Umblă plugul prin ţărînă,
Doar atîta ştie plugul.
E ursuz, cu două coarne,
Ciocîrlia n-o aude,
După flori nu se aruncă —
I-a plăcut întotdeauna
Un flăcău să aibă-n urmă.

Cînd îl făuri fierarul,
La Ion s-opri în poartă:
— Pune-mi, bade, o cotigă
Şi să mergi în cîmp cu mine,
Dacă nu, e rău, Ioane.
Fără plug — nu vine toamna.
Fără plug — e rece soba.
Fără plug — îţi plîng copiii.
Fără plug — nu-ţi latră cîinii.
Nici un oaspete nu vine
Şi pămîntul se întoarce
Tot cu spatele la tine.

Şi s-a dus Ion şi basta.
N-avea cînd să fie Newton,
Nici Columb şi nici Kopernic —
A ţinut de coarne plugul
Să hrănească lumea asta.

SATUL DE SUB ZĂPADĂ

S-a întins pe şapte dealuri
Satul ăst' de sub zăpadă.
Din hogeaguri nu ies fumuri,
Nici copiii nu fac larmă,
Satul doarme sub zăpadă.
Casele-s frumos cioplite,
Colo sus mai poartă-un nume,
Bobi de grîu li se mai spune.

Doarme satul ? Nu prea doarme,
Tot pe albe cărăruşe
Umblă-n colo şi încoace
Vorba celor din căsuţe —
Iarna-i lungă, nu-i chip, frate,
Să stai cu zăvoru-n uşă.
Mircea cel Bătrîn veghează
Într-o casă de la margini.
Iar mai sus, pe o colină,
Ştefan-Vodă şi-a pus casa.
De e noapte, de e ziuă
Ştefan-Vodă nu s-aciuă,
Stă cu ochii la hotare,
Gata să-şi trezească oastea.

Au venit din munţi, cu bucium,
Horia, şi Crişan, şi Cloşca...
La o casă duc trei drumuri,
Vodă Cuza e acolo.
Teiul cel Înalt al cui e ?
În sfîrşit şi Eminescu
Are casă, nu stă-n gazdă.
Asta-i poarta lui Neculce,
Cea de colo e-a lui Creangă.

Seara luminează satul
Cerbul cel cu stea în frunte
Şi s-aude o vioară,
A lui Barbu Lăutaru —
Şapte dealuri se-nfioară.

Nu au casă trădătorii,
Vînzători de neam şi ţară —
Noaptea tremură sub garduri
Cu genunchii duşi la gură...
Sus — omătul hăuleşte,
Iară satul odihneşte.

De prin faur Miorița
N-are-astîmpăr, n-are-astîmpăr,
Dar cînd bate mart' în poartă,
Toţi sătenii pîn' la unul
Lasă casele în brazdă
Şi pe-un cap hai să răsară —
Şi se face primăvară.

Tot aşa de-un veac de zile,
Omul le aruncă-n ţărnă
Toamna cîte o căscioară,
Iar sătenii, iar sătenii
Fac ce fac şi ies afară.
Creşte Ştefan-Voievodul
Cu oştenii lui alături.
Petru Rareş e pe-aproape,
E pe aici Mihai Viteazul,
Bravi oşteni îl împresoară,
Vin, tot vin fără de număr —
Toţi ridică înspre soare
Cîte-un spic frumos pe umăr.

1966

TITIRICĂ

GRĂIA-SINGUR ÎŞI CAUTĂ UN STRĂMOŞ

Cînd s-a trezit Grăia-Singur pe lume, a dat cu ochii de un om şi o femeie. Aceştia erau tata şi mama lui.

Grăia-Singur deschide uşa într-o odaie : nu-i. Se iţeşte în alta, caută pe după sobă : nu-i. Se urcă în pod la casă : nu-i... Coboară cu o lumînare în beci : nu-i !

Apoi vine la prispă. Aici şedeau omul cu femeia aceea şi se încălzeau la soare.

— Da' unde e bunicul meu ? îi întrebă Grăia-Singur.

Omul a ridicat capul : avea un şumuiag de mustăţi sub nas. Băiatul îl măsoară cu ochii :

— Nu cumva tu eşti bunelul meu ?!

— Aracan de mine ! Ăsta e tat-tu ! sare femeia. Dar să-l laşi în pace, că azi e duminică ! şi-i dă cîţiva bănuţi să-şi cumpere halva.

Omul se scarpină în vîrful capului : iaca, dacă e numai unul, i-i urît, săracul. Păi altfel n-ar vorbi tare cu el însuşi ! Deatîta îi şi zic Grăia-Singur.

Băiatul, însă, le dă înapoi bănuţii.

— Azi, zice el, n-am cînd să umblu pe la magazin. S-a rătăcit bunicul şi mă duc să-l caut.

Tata îl ia în braţe, chit că e duminică, mama îi netezeşte părul, da' Grăia-Singur :

— Mă tem că bunicul a pierdut ochelarii... Iaca de ce nu găseşte casa noastră.

Pînă nu s-a dus mama în sat şi s-a întors cu un moş cu barbă şi toiag — n-a fost chip.

De atunci, cînd vedea că vine pălăria moşului, Grăia-Singur alerga la portiţă.

Uneori moşul rămînea să doarmă cu băiatul şi Grăia-Singur se culca pe barba lui: na, mai fugi noaptea dacă poţi!

Apoi moşul îl ia odată cu dînsul. Au intrat într-o ogradă unde creştea un dud aşa de mare, că umplea cerul cu crengile sale, iar sub copac stătea pe un scăunel o femeie cu părul alb-dalb şi bună-preabună, că păsările mai-mai nu-i ciuguleau picioarele.

— Iată-mă-s şi eu, bunicuţă! a pus Grăia-Singur capul în poala ei.

Acum, dacă nu venea moşul o zi-două, îi găsea el casa — după copacul din ogradă.

Dar odată vede în dud un băiat rotofei, cu gura boită pînă la urechi. Pe sub copac umblau măcăind nişte raţe şi strîngeau agudele cu ciocul.

— A-a, tu eşti acela care furi bunei străini? a zis grăsunul din copac, auzind portiţa. Să nu te mai prind pe la bunicu-meu!... unde tropăie băiatul.

Jos plouă cu agude. Raţele de acu nu mai sînt albe, dar prea puţin le pasă de asta.

— Bunelul tău e la ţintirim, iaca unde-i. Cînd l-au îngropat, eu am dus cei nouă colăcei... se lăuda grăsunul.

Grăia-Singur a dat să deschidă gura, dar i s-a curmat graiul. Grăsunul e aşa de bogat: are bunel şi bunică! Numai cît a clipit din gene şi o lacrimă iese îndată de sub pleoape, să vadă ce s-a întîmplat cu Grăia-Singur?

Da o furnică, cum alerga pe umărul lui, s-a oprit, apoi fuga-fuga se urcă pe obraz şi înmărmureşte drept lîngă bobul cel de lacrimă. S-o fi uitat în oglindă?

Grăia-Singur o prinde şi o ia la picior, pînă nu l-a ajuns grăsunul. Parcă avea în pumn o mică minune.

„Bunicul venea la moş şi furnica asta numaidecît l-a văzut!“ se bucura Grăia-Singur.

Acasă îi pune toate celea într-o farfurie — un fel de praznic pentru bunicu-său.

Furnica nu era dintre cele ruşinoase: a mîncat, a băut, apoi caută-i urma. N-a întors băiatul casa cu picioarele în sus? Furnica — nicăieri. A strigat-o, celălalt ochi a scos şi el o lacrimă — acum pentru furnică...

Cum îl vede aşa de necăjit, moş Ene îl ia în Ţara lui.

Cînd s-a trezit, sub cap n-avea pernă, dar furnica era lîngă dînsul.

Ba i-a adus şi o fărîmitură în spate, că băiatul nu pusese nafură în gură de dimineaţă.

Pe unde nu putea vorbi furnica, adăuga în seara aceea mama, după ce a muls vaca.

— Bunelul tău ? îl mîngîie mama. Lasă, oi da eu ochii cu grăsunul acela ! Că bunelul nu s-a mutat chiar cu totul la ţintirim... Iaca astă iarnă el ţi-a trimis nuci !

Furnica dă din cap !

— Şi apă bem din fîntîna lui, zice mama. Aici, unde stăm, nu era casă — bunelul a făcut-o şi nu ne plouă...

Furnica a vrut să spună ceva şi s-a pornit spre urechea lui Grăia-Singur.

— Dar cum erau ochii lui, mamă ?

— Ochii ? Albaştri. Unul a rămas la bătălia cea mare, ca să fie albastru şi cerul... îl pupă mama.

Grăia-Singur n-avea răbdare să treacă noaptea.

Cînd îşi arată soarele chipul, aleargă afară în doi cu furnica şi-i strigă cerului :

— Bună dimineaţă, bunele ! Eu îs Grăia-Singur ! Aşa-i că mă vezi ?!

Apoi se duce la nucul din fundul ogrăzii, un nuc ma-a-re, măcar întoarce caii cu căruţă cu tot sub el. L-a pus bunicul cînd era cît Grăia-Singur.

— Iacătă-mă-s. Bună, vreme, bunicule ! îşi scoate pălăria băiatul. Pomul îl priveşte lung cu mii de ochi sub plete...

Moşul cu toiagul venea ca mai înainte, Grăia-Singur, însă, nu mai da pe la casa lui : dacă îi cere grăsunul şi furnica înapoi ?! Că ea umblă slobodă prin nuc, pe prispă, prin casă, dar nu se lasă dusă din ograda asta.

— Am venit după apă, bunicule... zice Grăia-Singur într-o zi către fîntînă. Iar în altă zi unde se urcă pe casă şi drept la hogeagul din care ieşea fum :

— Mai fumezi oleacă, bunele ? îl întreabă Grăia-Singur.

E-he, de atunci a trecut multă apă pe Răut. Acum furnica nu-şi vede capul de treburi : are o droaie de nepoţei în ogradă, iar Grăia-Singur e mare, în clasa a treia, şi umblă şchiopătînd, că l-a ros duminică o sandală.

Gard în gard cu dînsul trăieşte unul Titirică. E cu două zile mai mare şi are bunic viu !

Grăia-Singur i-a făcut deunăzi o mamă de trîntă de-a vuit pămîntul, da acela, şmecheroiul, ca să-i ia apele, îi spune la ureche:

— Aseară tata a prins un peşte ia aşa de mare, taman cît barba bunicului!

În ziua aceea gata, nu l-a mai putut trînti.

Cînd vin de la şcoală şi Grăia-Singur are o notă mai bună, Titirică unde se apucă de burtă pe drum:

— Bre, aşa mi-i a mînca, zice el. Şi-i o foame nu de cele rotunde, dar una lungăreaţă... Ei, cum să-ţi spun: de la gură pînă la cureauă, şi-ncă oleacă. Cît barba lui bunicu-meu!

— Da mie îmi vine să zbor acum, măi Titirică, nu se dă Grăia-Singur. Pe deasupra ta, pe deasupra satului, pînă hă-ă-ăt, cît ţine ochiul albastru al bunicului.

Titirică — cogîlţ! înghite găluşca.

Dar acasă Grăia-Singur tot se iţeşte prin gard, ca să-l vadă pe bunelul lui Titirică. Dacă nu, se apucă de sculptură: Boc-boc! Tuc-tuc!

O zi cioplește, două, o săptămînă, şi iaca răsare dintr-o bucată de lemn mama.

— Ei, ce mai faci? o întreabă fiul, bucuros că mama asta o să stea cu el acasă.

Acum tare mai vroia să-l aibă şi pe bunicul.

— Ia du-te de-l vezi pe cutare şi pe cutare, îl trimite mama în sat. Cam aşa era şi bunicul tău.

Caietul lui Grăia-Singur se umple cu urechi, nasuri, mustăţi, bărbi...

„Dacă le amestec, o să iasă ori bunicul, ori alt strămoş de-al meu!" îşi ascute bărdiţa băiatul.

Tata a tras electrică în căsoaie, mama umbla în vîrful picioarelor prin ogradă, numai fumul de la cuptoraşul lui Titirică hai de-a tăvălugul prin aer şi se strecoară pe sub streaşină să vadă ce pune la cale Grăia-Singur.

„Chî! Chî!" se înăbuşă acela cu ochii roşii, dar nu lasă barda din mînă.

Maică-sa nu-i prea mearsă la biserică — fuga la vecină:

— Fa Titirichioaie, bate ea cu piciorul în pămînt. Băiatul tău, dacă are bunel viu, să nu-l încurci pe-al meu să-şi facă un strămoş, că vrea să fie şi el în rînd cu lumea! şi ia şi-i cîrneşte hogeagul de la cuptoraş.

Da în sat femeile :

— Ai auzit ? Îi pînă la genunchi băiatul, dar îi face statuie lui bunicusău !

— Ei, ba ?

Sîmbătă pe seară se strîng toate neamurile, vecinii, ba iaca şi străini tocmai din alt capăt de sat.

Mama n-a tras cu obrazul, ştia ea de una ca asta. A făcut şapte oale cu găluşte cu frunză de vie, a făcut alivenci, plachie.

Oaspeţii erau în straiele cele bune. Unul îşi netezea colea mustaţa : ai mai văzut strămoş fără mustaţă ? Altul trăgea nădejde că mult nu, da o ureche de-a lui tot o să fie. Al treilea umbla ţanţoş : şi-a zărit în caietul lui Grăia-Singur sprîncenele — una oleacă despicată, de cînd i-a tras armăsarul cela o copită.

Era aici şi moşul cu toiagul, numai furnica cu toţi nepoţii şi strănepoţii ei se afla în căsoaie — îl ajutau pe băiat, cărînd surcele în spate.

Da Grăia-Singur bocănea, da Grăia-Singur ciocănea : figura i-o cioplea cu barda, nasul îl scotea din lemn cu dalta, urechea i-o adîncea în cap cu sfredelul.

„Gîl-gîl-gîl !“ se deşerta butoiul, că oaspetele de ce e oaspete ? Cum trece pragul, se aşază la masă.

— Hai, bre, odată, că mi se împuţinează vinul, tot alerga tata la uşa căsoaiei.

— Iată acuşi, se auzea vocea lui Grăia-Singur, dar nu lua zăvorul.

Ba capul nu încăpea pe umeri, şi-l mai cioplea, acum trupul era din cale-afară, şi-l subţia, apoi iar se muta la cap — îi părea că-i oleacă dat într-o parte. Pînă la urmă din tot strămoşul rămîne cu un băţ în mînă.

Da butoiul : „gîl-gîl-gîl !“ Da mama : „Iaca am pus prăjiturile !“ Da oaspeţii s-au cherchelit şi nu-i încăpea casa. Unul unde se scoală :

— Eu îs strămoşul !

— Ba eu ! se bate cu pumnul în piept altul.

Iar Grăia-Singur nu ştia unde să se ascundă. A-ha, pe căsoaie ! Cocoşii cîntau de miezul nopţii... Şi cum stătea, frînt de oboseală, cu ochii la cer, deodată i se luminează capul. Un bob zăbavă se închide iar în căsoaie.

Oaspeţii rabdă cît rabdă, apoi nu ştiu care intră pe fereastră şi ia zăvorul.

Jos, pe un vraf de surcele, dormea Grăia-Singur cu pumnul sub cap. În loc de sculptură — mai tot peretele boit în albastru. De după un deal verde răsărea soarele în pălăria lui bunicu-său, cu picioare de om...

— Iaca, măi ! unde zice o femeie. Băiatul ăsta e mai căpos decît noi. Haideţi acasă, că ne apucă dimineaţa.

BUTOIUL LUI TITIRICĂ

Ca să-i vadă, se strîngeau cîte doi-trei băieţi, luau de-ale gurii, că apă găseau ei şi pe drum şi hai-hai tocmai în satul Nicoreni. Acolo era un cuib cu doi cocostîrci.

Băieţii se uitau la dînşii pînă îi dureau ochii, apoi făceau planuri cum să aducă şi în satul lor măcar unul. Nici Titirică nu se pricepea să le arate drumul în Cucuieţi. Din limba cocostîrcilor ei ştiau numai a bate toaca şi o tot băteau, cînd se întorceau acasă, dar degeaba.

— Hai, bre, şi le-om face noi cuibul, zice Grăia-Singur.

Cînd era cuibul gata, iaca ce-i dă în gînd lui Titirică : unde îmbracă o cămaşă albă, se urcă pe casa aceea şi şade într-un picior, poate l-or vedea cocostîrcii.

Dacă obosea Titirică, se suia în locul lui Grăia-Singur, dar nu vedeau zare de cocostîrc în preajmă, nici în binoclu măcar.

— Nu alta, s-au supărat pe Cucuieţi, ofta Titirică. Şi iaca Răutul e chiar sub sat şi e pli-i-n cu broaşte. Îţi trebuie numai un clonţ lung sub ochi.

— Se vede că au aflat de cocostîrcul împăiat din şcoală. O fi un bunel de-al lor... vorbea cu el însuşi Grăia-Singur.

— De acu-i spre toamnă, bre. Gata, s-au dus, dă din mînă un omulean.

I-a coborît de pe casă clopotul şcolii...

Azi sună clopotul, mîine sună — din copaci se tot desprind păsăruici galbene şi se iau pe urma băieţilor să vadă de ce se strîng ei la şcoală. Degrabă pomii s-au pomenit goi, ca nişte cuiburi uriaşe de cocostîrci.

Şi iaca într-o zi, pe cînd înfrăţea grîul în cîmp, Titirică a primit nota

cea mare şi venea cu pas fudul spre casă, de parcă era toată lumea a lui.

O dată numai a coborît ochii în jos şi a văzut în drum o monedă. Titirică o ridică : dacă e turcească, o duce la muzeu. Era de-a noastră, de cinci bani.

— Măi Grăia-Singur, ce zici tu ? De-o pun la loc, mîine găsim aici două monede ?

— Nu cred.

— Dar eu cred, unde face Titirică şi se duce acasă şi vine cu un polobocel. Dă drumul la monedă pe vrană şi-l leagă de gardul lui Ion Duminică.

Cum fîntîna era aproape, lumea credea că Ion Duminică a scos polobocul să-l umfle şi nu-l lua în seamă.

A doua zi iaca Titirică vine cu Grăia-Singur şi luminează cu lanterna butoiaşul pe dinăuntru.

— Ei, nu ţi-am spus ?

Pe fund erau acum două monede. Grăia-Singur s-a scărpinat, deşi nu-l mînca capul. Ce, Titirică e prost să-i destăinuie că a pus-o cu mîna lui astă-noapte ?!

După-amiază băieţii au bătut cepul, apoi l-au tăiat, adicătelea au înfundat polobocul şi au făcut o găurică la un fund — aşa că puteai să dai drumul la monedă în polobocel, dar s-o scoţi înapoi — nu. Ba au adus şi o frînghie de au legat bine polobocelul de gard, că banii, ştiut lucru, îs grei.

Şi care copil vroia, slobozea în polobocel cîte-o monedă — mai mare, mai mică, de care avea. Întîi îi dădea drumul aşa de interes, să vadă dacă o să mai fie şi mîine polobocelul acolo, apoi — cu gîndul că asta e un fel de comoară.

Cînd află Ion Duminică ce e în polobocel, nu se culca seara sub gard să-l păzească ? Ba şi la cîine dădea drumul pe noapte, că, de, e casă de gospodar şi nu vroia să tragă cu obrazul.

Cei mari se făceau că nu văd butoiaşul, dar într-o duminică le crapă răbdarea : adicătelea copiii, măi oameni buni, ne-au dat afară din sat ?!

Şi unde vin cu căciula în mînă la alde Titirică.

— Mă rog, zice băiatul, numai că trebuie să schimbăm polobocul.

Şi au adus un butoi mare, dar nu l-au legat de gard, putea să-l prăvale. L-au ridicat pe un stîlp, ca să nu-l ia apa, au bătut în stîlp nişte scîn-

durele, chipurile, acelea erau scări şi care gospodar se urca să pună banul cu mîna lui, care chema un băieţel.

Femeile îi dădeau polobocului „bună ziua“ mai ales în zi de iarmaroc. Una vindea o găină, alta un boţ de unt ori te miri ce şi, cînd treceau înapoi pe lîngă stîlp — numaidecît se opreau şi dezlegau batista.

Băieţii au pus o scară de nădejde să se poată urca la butoi şi femeile şi cei cu floarea omătului sub cuşmă.

— Iaca, măi, se mira cîte unul, de acum poţi să laşi uşile descuiate în satul nostru.

Şi s-a dus vestea că în Cucuieţi stă un poloboc cu parale în mijlocul satului şi nu-l atinge nimeni.

— Dar la noi, zicea unul din Recea, nici o polobocică deşartă n-ar înnopta în drum, că o polobocică la casă nu strică şi nici de mîncare nu cere.

Băieţii erau în al nouălea cer, iar Titirică în al zecelea : să ai tu un poloboc cu bani — ia gîndeşte-te numai !!!

Dar gospodarul cu ograda :

— Măi oameni buni, măi băieţi, măi, nu vă pară lucru de şagă. Ia ! Aşa-i că pîrîie ? Crapă, bre, oul corbului de frig şi eu gata — nu mai pot să mîn pe prispă, nici să ies afară de cîte ori a lătra cîinele noaptea.

— Ia lasă, mata, îl ogoia vecinul, Gavril al Varvarei, că dacă a stat pînă acum neatins, treaba e bună. O să umblăm la dînsul cînd o fi plin. Aşa că mută-ţi sănătos perna în casă, cu tot cu cap.

Dar altul mai cotoros zice :

— Apoi dormi, bade, dar tot să laşi o lampă aprinsă. Taci, gură ! se făcea acela că se bate cu palma peste buze. Ce-l înveţi tu pe badea Ion ?

Omul cu ograda chema cîinele şi-i strecura pilule în mîncare, să nu adoarmă.

El îşi punea sub cap o pernă şi o pernuţă, dar cum îl fura somnul, sărea din pat şi la fereastră : este polobocul ori nu ? Ba alerga noaptea cu scara în spate : dacă au schimbat polobocul ?

„Boc ! boc ! boc !“. Taci, că sună a ban...

A slăbit bietul om în iarna aceea cu un pud. Ba încă trebuia să se urce din cînd în cînd şi el şi femeie-sa cu banul în mînă la butoi, că altfel intri în gura satului.

Deunăzi Ion Duminică a visat că iaca vine un om la stîlp: parcă să-l cunoască, parcă nu.

— Adă scara, zice, că am uitat să pun ziua partea mea.

Cînd se vede sus, omul scoate barda şi un sac din sîn:

— De acum, zice, eşti părtaş, c-ai adus scara. Şi sparge polobocul şi umple sacul cu parale. Acum dă-mi nişte pietre că e păcat să lăsăm polobocul gol, şi nu te codi, că ne apucă ziua.

— Iaca îţi dau, zice Ion Duminică cu gîndul că tot îi trebuie o piatră ca să-l pocnească în scăfîrlie.

Numai se apleacă, dar acela hodoronc! scara peste dînsul şi-l dă cu capul în jos în fîntînă... El înşfacă sacul în spate şi caută-i urma.

Cînd s-a trezit, Ion Duminică era ghioalcă de sudoare. I se zbătea inima în piept, de să-l spargă nu alta.

— Fă ceva, Ioane, să-l ia de pe capul nostru, ofta femeia lui.

Cine ştie cu cîte puduri ar mai fi slăbit bietul Ion Duminică şi ce ar fi făcut satul pînă la urmă cu comoara aceea, dacă într-o dimineaţă de primăvară nu găseau nişte crenguţe pe poloboc, iar pe la amiază a crescut din ele o închipuire de cuib, şi nu-l făceau alte păsări decît doi cocostîrci.

Titirică cu Grăia-Singur alergau din casă în casă cu sufletul la gură.

Şi s-a adunat lumea, de parcă ar fi coborît două fiinţe de pe-o stea. Andrei Prispă, cel mai bătrîn om din sat, era şi el aici. Unde îşi ia căciula de pe cap:

— Vă mulţumim, zice către păsări. Credeam că m-oi trece şi nu-ţi mai veni înapoi.

Apoi moşul scoate nişte grîu din buzunar şi unde îi seamănă pe cocostîrci:

— Să trăiţi, să vă-nmulţiţi, că, dacă o trebui, poloboace cu bani mai găsim noi!

Cînd a coborît amurgul, nu ştiu care a aprins o lumînare lîngă stîlp.

Din ziua aceea ba un copil, ba altul lua căldarea şi se ducea la apă tocmai la fîntîna lui Ion Duminică. Ba găsea pe aici şi băieţi din alte sate: veneau să vadă cu ochii lor cocostîrcii de pe butoiul lui Titirică.

De atunci Ion Duminică doarme ca în leagăn: acum nu mai dă nimeni la banii din poloboc.

CUM A FOST TITIRICĂ CUIERUL CAPITALEI

De la o vreme ce l-a apucat pe Titirică ? Nu, că vrea în capitală şi gata. Mama îl amînă cu o săptămînă, să-i mai crească părul, iar tata a zis a lehamite :

— Iaca drumul ! Ducă-se cît e-n vacanţă !

Şi Titirică hai-hai pe drumul acela pînă a ajuns la Chişinău. Şi-a luat cuşma, că în sat la dînşii era încă frig, dar în parcul din Chişinău cioroii îşi făceau cuiburi.

Umblă Titirică prin capitală, cască gura, însă tot la cuiburile acelea se întoarce cu capul pli-i-n de gînduri. Să fie pe voia lui, ar mai anina o stradă de Chişinău şi ar muta casele din satul lor în capitală. Ia atunci s-ar găsi băieţi pentru cuiburile astea de cioroi !

Şi cum era obosit de pe drum şi cu capul greu de atîta gîndit, Titirică şi-a scos căciula şi s-a aşezat pe nişte scări în faţa unei case să-şi mai tragă sufletul.

Un omulean, văzîndu-l necăjit şi cu căciula între genunchi, aruncă o monedă de cinci bani în căciulă şi îşi vede de treabă.

— Am să-mi iau îngheţată... zîmbeşte mălăieţ Titirică.

O clipă zăbavă, cînd îşi dă seama ce s-a întîmplat, unde face nişte ochi, apoi sare în picioare şi fuga după om, cu căciula în mînă... Ai fi crezut că mai vrea o monedă.

Încă un pas-doi şi era să-l apuce de mînecă, dar tocmai atunci omul urcă în autobuz. Titirică, supărat de mama focului, ajunge autobuzul din urmă, făcîndu-i semn şoferului să oprească, mort-copt.

Pînă aleargă să aducă un poliţist de la colţ, ia autobuzul de unde nu-i !

În ziua aceea Titirică nu şi-a scos căciula, ba o ţinea pe cap cu amîndouă mîinile :

— Iaca, na ! A crezut că-s torbar ! tot ofta Titirică. De-ar şti mama, s-ar pune pe bocit, iar tata, e-he, oare ce-ar face tata ?! S-o arunc ? scoate moneda din buzunar. Păcat, îs bani... A-a ! i se aprinde o lumină în ochi ! Am s-o duc acuşi la poliţie să-l găsească pe omul acela după miros, cu cîinele, şi să-l judece, că m-a luat drept torbar.

După trei paşi, însă, Titirică se opreşte :

— Stai, cap prost, că şi eu am pus mîna pe bani ! Cîinele negreşit o să sară la mine... Or mai zice că am băgat mîna în buzunarul cuiva. Mă iau cu puşca din urmă şi mă-ă-ă duc drept la închisoare.

Nu mai avea Titirică poftă să caşte gura prin oraş. Urcă în troleibuzul zece şi nu mult după aceea : „boc-boc-boc !“ în uşă la un om din satul lui.

Omul, după ce îl pune la masă, îl întreabă de tata, de mama, dar băiatul, dus cu gîndurile în altă parte, răspundea cu jumătate de gură. A rămas acolo pe noapte.

Pe la al treilea cîntat de cocoş Titirică sare din pat, îl zgîlţîie pe omul acela şi-l întreabă dacă are ciocan. Omul, somnoros, zice că nu-s şoareci în casă.

— Ciocan, măi, nu motan ! rîde femeie-sa.

— A ? se trezeşte omul. Du-te şi te culcă. Nu vezi că e noapte afară ?

De somn îi ardea lui Titirică ?! A tras ieri cu urechea că trebuie reparat un pod în capitală. De ce să nu-l dreagă el pentru cei cinci bani ? Numai să se scoale mai dimineaţă, ca să nu i-o apuce altul înainte.

Cînd se crăpa de ziuă, Titirică a ieşit din ogradă cu o scîndură, un ciocan şi nişte ţinte şi a pornit prin Chişinău să caute podul cel stricat.

Îl întreabă pe unul, îl descoasă pe altul... Lumea de pe trotuar se uită lung la băiat şi strînge din umeri : unde să fie podul cela ?

Umblă cu scîndura pe colo, pe dincolo — podul nicăieri !

— N-o vinzi, măi băiete ? îl iscodeşte un ţăran.

Titirică se uită chiorîş pe sub sprîncene : adică, drept cine mă iei mata ?!

Şi cum a mutat scîndura pe alt umăr, şi-a adus aminte de Nicolae Sulac.

— Iaca, de-ar cînta bădiţa Nicolae acuma ia un cîntec în stradă, s-ar strînge lume — he-he-he ! se înveseleşte Titirică. Garantat că între atîţia oameni s-ar găsi unul care a trecut pe podul cel stricat.

Şi Titirică a ales o stradă de lîngă piaţă, ba a chitit şi o casă, pe care să se urce bădiţa Nicolae, numai că nu l-a găsit la Filarmonică.

— Nu-u-u, azi el nu cîntă, i-a spus o femeie. Aseară, cică, i-a adus poştaşul trei ţuhali de scrisori. Acuma şade turceşte în mijlocul casei şi le citeşte...

Lîngă piaţă fotografia unul chior de un ochi.

— Poate că ăsta a văzut podul acela ? se apropie de el Titirică.

Cum îi era cald, îşi scoate căciula. Poc ! îi pune nu ştiu care o pălărie pe cap. Stăpînul ei se fotografiază, îşi ia înapoi pălăria şi pleacă.

Altul, cu nişte plete de nu i se vedeau urechile, pune bereta pe capul lui Titirică. Abia după ce s-a dus şi acela, băiatul ia seama că fotograful n-are cuier.

„Ei, îşi face socoteală Titirică, tot îs dator capitalei cu cinci bani..." şi a rămas ca să-l ajute pe acel cu un ochi.

Păcat că nu avea oglindă : acu era într-o coşcogeamite şapcă, acu într-un cuşmoi miţos, ş-apoi iacătă-l într-o bonetă de marinar...

Numai unul cu nasul coroiat a dat să-i întindă pălăria, dar s-a răzgîndit :

„Dacă o rupe cuierul de fugă ?!"

Treaba lui, s-a fotografiat cu pălăria în mînă. Ba a sunat după aceea şi la poliţie :

— Iaca unde stă băiatul. Mă tem că e dintre acei cu mîna lungă. Ia aşa o coadă de ciocan iese din buzunarul lui !

— A-a ! se aude un glas vesel la alt capăt de fir. Păi acesta e băiatul cel de ştie să dreagă poduri ! Pune-ţi pălăria pe cap.

Dar pe Titirică în vremea asta l-a apucat foamea. „Boc ! Boc !" unde potriveşte nişte ţinte în scîndura aceea, o anină de perete şi cuierul e gata — i-l dă fotografului, de tot.

— Ei, cred că m-am achitat cu oraşul, răsuflă uşurat Titirică şi se uită cu alţi ochi la monedă. Oare ce să-mi cumpăr de banii ăştia ? Acum i-am cîştigat cinstit !

Şi cum piaţa era alături, face un ocol printre mese şi gherete să vadă mai întîi marfa. Are ce cumpăra, nu-i vorbă. S-a oprit lîngă un ţăran cu nuci şi se gîndea de care să ia — rotunde sau lungăreţe ?

Cînd vede că băiatul zăboveşte în preajmă, ţăranul, cunoscîndu-l după căciulă, zice :

— M-ai găsit şi aici, a ? D-apoi de unde să-ţi dau în toată ziua ?!

Titirică a înmărmurit : ăsta e omul cela ! Îi bătea inima de să-i spargă pieptul. Cît te-ai şterge la un ochi, băiatul scoate moneda din buzunar.

— Ia, omule, banii înapoi. Nu în cuşma ceea i-ai aruncat !

CUM A FOST TITIRICĂ APROAPE TREI ZILE DOMNUL TITIRICĂ

În clasa de alături era o bancă stricată. Doi băieţi n-au de lucru şi i-o pun într-o dimineaţă lui Titirică. Numai se aşază, banca unde face „scî-î-rţ" şi se cîrligă. Titirică huştiuliuc ! cu capul în jos.

Acum ce să facă ? Se scoală, că nu avea să stea pînă-n vacanţă tologit pe podea. Ridică ochii : adică, ia să văd, nu cumva s-a prăbuşit şi şcoala ?! Podu-i sus, ferestrele : una, două, trei — toate-s în perete.

Colegii — muşuroi în jurul lui. Unul : „ha-ha-ha !" Altul cască gura. Grăia-Singur încearcă să facă banca la loc, da o fetiţă cu cruce roşie la mînă numără cucuiele lui Titirică şi le scrie într-un caiet.

— A-a ! îşi aduce aminte Titirică, de ce i s-a stricat banca : azi dimineaţă el a mîncat un marcoteţ de colţunaşi ! Dar nu le-a spus băieţilor de ce a zis „a-a !" şi ei credeau că s-au ciocnit pe capul lui două cucuie, că ele se mişcă. Parcă nu le-a spus deunăzi învăţătoarea că nimic nu stă pe loc în natură ?!

„Bine că nu se văd colţunaşii în burtă !" se bucura Titirica în gînd.

Învăţătoarea l-a găsit lîngă uşă cu cărţile subsuoară.

În loc să-l trimită pe două-trei zile în vacanţă, cum se aştepta Titirică, că meşter de bănci nu-i în sat şi trebuie să aducă una nouă din oraş — învăţătoarea îi dă scaunul ei şi unde credeţi că-l aşază ? Tot la masa ei.

Bietul Titirică ! Acum nu-i ardea de vacanţă, şi cum să-i ardă, cînd inima i-a fugit în călcîie. Noroc că pantofii nu aveau gaură la talpă, că ar fi ieşit inima cu totul dintr-însul şi s-ar fi dus singurică în lumea mare...

Numai se făcea, sărmanul, că atinge cu fundul pantalonilor scaunul învăţătoarei... Dacă îl strică şi pe acesta, ce obraz are ? Ş-apoi coatele le punea pe masă, dar nu prea. Că dacă mai strică şi masa !...

„He, grozav e de bine că omul n-are burtă de sticlă !" se ducea şi iar venea în capul lui Titirică un gînd ia aşa cît o gîză de mare, dar scump acuma cît toată lumea.

Parcă auzea glasul învăţătoarei şi nişte voci de copii, parcă nu, ca într-un vis. Îi părea că ţine şcoala în spate şi, dacă se întîmplă ceva, el o să răspundă.

Numai pe la sfîrşitul lecţiilor a scăpat un ochi sub masă...

„Vă-hă-hă! îşi pune mîinile în cap: Am stat la masa învăţătoarei cu un şiret dezlegat!"

A doua zi vine cu pantofii lustruiţi şi cu urechile tocmai roşii de atîta spălătură, şi oleacă fudul. E drept că era cam flămînd: mîncase numai o hrincă de pîine cu unt.

Acum nu mai ţinea şcoala în spate: ba îi dădea creta învăţătoarei, ba îi muia tocul în călimară, apoi trăgea cu coada ochiului ce note pune ea şi arăta pe ascuns atîtea degete.

Colegii îi dădeau un măr, o nucă la recreaţie, dar el unde umfla pieptul: adică, o să mai vedem noi!

A treia zi se aşază nepoftit pe scaunul învăţătoarei. Era gătit în straiele cele noi.

Iaca o cheamă pe învăţătoare la telefon. Titirică, nu încape îndoială, rămîne în locul ei.

— Măi Titirică, ridică unul mîna.

— Acum sînt domnul Titirică, îl ia acela din scurt. Că, dacă nu, îţi bufnesc în catalog un doi cît capul tău de mare. Eu nu-s pus aici în loc de matahală!

Unul rîde, altul îi face din pumn pe sub bancă, dar ce li-i lor? Ia să te apuce o nevoie mică sau una mai mare?...

— Domnul Titirică, se scoală o fetiţă slabă de înger, eu, ei, cum să-ţi spun?...

— Du-te, dar numai pe două minute, se uită Titirică la ceasul învăţătoarei de pe masă. Dacă te întîlneşti cu directorul, spune-i că eu ţi-am dat drumul.

Tot în ziua aceea iaca se aude claxonul şi intră în satul Cucuieţi un poet din capitală într-o maşină cu patru roţi şi un şofer mustăcios la volan.

Titirică să nu-şi caute de treabă în clasa lui? Dar tare mai vroia să-i zică domn măcar clasa întîia şi îşi spune în gînd: acu e acu, Titirică!

Şi intră vajnic la cei din clasa întîi, care desenau singurei o cloşcă cu pui, că învăţătoarea s-a dus să caute flori pentru oaspetele din capitală şi nu le-a spus lor ce şi cum, că erau mici încă.

— Vreţi sá vedeţi un poet viu? îi întreabă Titirică.

Clasa întîia tace. Cînd Titirică le-a spus că şi poetul e un om cu nas şi cu două urechi, clasa întîia a zis:

— Vrem !

— Atunci daţi încoace care şi cîţi bani are şi am să vă ascund pe unde voi putea, ca să-l vedeţi şi voi.

„Zur, zur, zur !“ monedele în buzunarul lui Titirică.

— Dar cum mă cheamă pe mine ? pune oaspetele mîinile la spate.

— Titirică, zice o fetiţă din mahalaua lui.

— Ba nu. Eram Titirică, acum sînt domnul Titirică.

Ascunşi pe sub bănci, pe după uşă, după perdele, cei din clasa întîia se uitau cu ia aşa nişte ochi la poetul din capitală, dar n-au înţeles mare lucru din ce a spus, numai atît : că are şi el mamă. Cînd poetul a tuşit, unul din clasa întîia scoate capul de sub bancă şi zice :

— Iaca, dacă a mîncat îngheţată !

Dar alţii doi mai şmecheri au stat mai mult pe lîngă maşina şi şoferul poetului. Şi fiindcă şoferul era de la oraş, unul l-a tras oleacă de mustăţi, să vadă dacă nu-s lipite ca la teatru.

La urmă o fetiţă se apropie de Titirică.

— Acum l-am văzut. Dă-mi înapoi banii că am să te spun la mama.

Titirică cade pe gînduri, apoi se duce la magazin şi vine în clasa întîia cu o cuşmă de bomboane.

— Sînt de la poetul din capitală, zice Titirică. Mîncaţi-le !

Abia acum clasa întîia a înţeles că poeţii sînt aceia care fac bomboane şi umblă cu maşina prin sate şi le vînd.

Grăia-Singur află de istoria asta şi a doua zi clasa îl discută pe Titirică.

— Păi, dacă eu le-am luat bomboane la urmă.

— Da, le-ai luat, zice Grăia-Singur, dar iese că i-ai ospătat pe banii lor ?!

— Păi... a încercat Titirică să se apere, dar a înghiţit găluşca.

Tocmai au adus şi o bancă nouă de la oraş. Aşa s-a terminat domnia lui Titirică.

„Da-a... zice Titirică filozofic, aşezîndu-se iar în banca din fund : Mai tare mi-i ciudă că mi-am făcut-o cu mîna mea.“

La recreaţie, însă, îl vede unul din clasa întîia şi îşi scoate îndată căciula :

— Buna ziua, domnule Titirică !

— Să-mi zici deocamdată numai Titirică, îi dă el mîna cu înţeles,

iar în gîndul lui : lasă că cei din clasa mea nici nu ştiu... Tata a fost ieri la moară şi, cînd a face mama iar colţunaşi, nici banca cea nouă n-o să ţină ş-apoi om vedea noi...

NANI

Îl chema Nică, dar mama îi zicea Nani, ca în leagăn. Poate că deatîta nici nu creştea...

Şi, ca să pară mai bărbat, Nani se încotoşmăna. Astă iarnă era rotund ca o căpăţînă de curechi.

Cînd au lepădat oamenii căciula, de, a ieşit şi el de sub flanele — atîtica numai... De departe îţi părea că umblă un cap singur prin sat.

Cei care vroiau să afle cum o să fie vremea, se uitau la urechile lui : dacă se clătinau, însemna că afară începe să bată vîntul. Iaca aşa de subţirel era gîtul lui Nani.

— Dă, bre, să-ţi duc eu capul ! zicea cîte unul mai bun la inimă.

Mama însă îi punea prin buzunare prăjituri şi alte bunătăţi, dîndu-i de grijă că, dacă nu le mănîncă, o să rămînă aşa mititel şi nici nu s-a putea însura, Doamne fereşte.

E drept că pînă atunci Nani mai are, abia e în clasa a treia. Ş-apoi Ioana, colega de bancă, i-a spus la ureche că dacă îi dă prăjiturile, o să se mărite cu dînsul.

Aşa că mama tot îi cocea alte prăjituri, da de ici îl măsura cu ochii şi ofta : parcă nici nu mănîncă cu gura lui... Dar cu Ioana, păcat de vorbit, se împăca bine.

Într-o zi, însă, n-are de lucru şi-i vinde lui Titirică un buzunar de la pantaloni, că-i trebuiau, mort-copt, nişte bomboane cu urs, tot pentru Ioana.

Dacă ştia el atunci ce-o să iasă din asta...

Că Ioana a mîncat bomboana ursului şi s-a dus în drumul ei, dar n-a trecut nici un ceas şi iaca îl strigă Titirică :

— Măi Nani, îmi trebuie buzunarul cela !

S-a dus, n-avea încotro. Umbla din urma lui Titirică prin pietrărie. Acela scociora cuiburile, iar ouăle — în buzunarul lui Nani. Şi, Doamne

fereşte, să strice vreunul, că apoi trebuia să-i dea înapoi ouă mari de găină !

Cînd da de un pui cu pene, îl punea tot în buzunarul ăstuia. Puiul piuia, pasărea-mamă zbura speriată pe lîngă urechile lui Nani. Şi iar venea şi iar se ducea deznădăjduită... În buzunarul ăsta Titirică îşi ducea acum toate păcatele !

— Dacă îs mic, apoi să-şi bată joc de mine ?! Gata, mai mult nu mă duc cu el ! se jura mirele Ioanei. E-he-he, ce-o să-i facă lui Titirică, numai să se înciude bine.

Dar a doua zi, cum îl striga acela, se ducea ca mînzul din urma lui. A vîndut buzunarul ? L-a vîndut ! Acum ce să facă ? Îi dădea lui Titirică bomboane cu urşi, dar el nici să audă.

Odată Nani zice :

— Azi merg eu înainte.

Au ieşit din sat...

— Iaca am găsit o nucă, bre ! îi spune Titirică. Na, pune-o în buzunarul nostru.

După zece paşi Titirică se apleacă iar :

— Încă o nucă ! pune-o şi pe asta în buzunar !

Apoi a mai găsit una, şi încă una, şi încă una... Titirică era în al nouălea cer. Atîtea nuci şi numai de cele lunguieţe. Cum de nu le vede şi Nani ?

— Bre, se scarpină filozofic Titirică, nu alta, o fi trecut pe aici un cîrd de ciori cu nuci în clonţ. Lor le plac de astea lunguieţe. Ia să vedem cîte-s ! Mai na una.

Cînd să le numere, nici o nucă în buzunar, numai o gaură !

— Unde-s nucile, a ? scrîşneşte Titirică. Da Nani strînge din umeri.

Şi nu s-au întors înapoi ? Le-au căutat ici, colo — şi au găsit numai o nucă.

„Ştia ori nu ştia Nani că buzunarul e rupt ? se tot gîndea Titirică. Dacă ştia, atunci şi-a bătut joc de mine ?! A luat o nucă de acasă şi m-a făcut să mă aplec de atîtea ori degeaba prin colbul drumului ! Mic-mic, dar iaca m-a dus de nas !“

Aşa au scăpat în ziua aceea ouăle din cuiburi. Dar Titirică nu s-a lăsat bătut : a cusut buzunarul cu o sîrmă şi l-a umplut cu pietricele pentru praştie.

Acum Nani trebuia să umble din urma lui și să-i tot întindă pietricica...

Cînd a murit o vrabie rănită, în buzunar, i-a plesnit răbdarea :

— Na-ți-l, dacă e al tău ! unde scoate buzunarul și dă să-l rupă.

— Ai mai vrea tu, rîde Titirică. Buzunarul meu are și pantaloni.

Atunci Nani nu gîndește mult și dezbracă pantalonii chiar în mijlocul satului.

— Ia-i și cară-te din ochii mei !

— Nu, că eu cînd am cumpărat buzunarul, pantalonii mai erau îmbrăcați pe cineva. Mie îmi trebuie și omul acela !

— Măi Titirică, am să te bat.

— Tu ?

— Eu !

— Dacă te-a ajuta Ioana...

Da' Nani zvîrrr ! toate pietricelele din buzunar și s-a dus drept acasă. Acolo a dat de un sac cu lînă și-l bătea cu pumnii. Apoi, ca să meargă treaba mai bine, a umplut niște pantaloni vechi și o flanea ruptă de-a lui Titirică cu paie, le-a aninat în șură și aține-te, măi Titirică ! Tocmai ieșea colb din dușmanul lui ! ! !

— Și ce dacă-s mic ? își face vînt Nani. Na pentru pui ! Na pentru ouă ! Na pentru vrabie !

Bietul Titirică nici nu știa ce pățește el în șură... Așa o zi, așa o săptămînă. Cît l-a tot bătut pe Titirică acel de paie, băiatul a prins la putere.

Și iaca într-o duminică a legat cum știa el o frînghie de grindă, făcînd în șură un scrînciob pentru Ioana. Mai întîi, însă, a pus un pietroi în scrînciob, ca să încerce frînghia. Altădată nu s-ar fi încumetat, dar acum unde s-a opintit și l-a ridicat singur, că era Ioana de față.

Și cum pietroiul se da huța, numai ce-l văd că sare din scrînciob, iese pe ușa șurei și se oprește cine știe unde în ogradă, tocmai cînd Titirică deschidea portița.

— O-ho ! unde cască o gură acela. Nu alta, în șură este un uriaș.

Cînd colo, din șură iese Nani.

— Tu l-ai aruncat, măi ?

— Eu cu Ioana ! prinde la curaj Nani.

Într-adevăr, în șură nu era altcineva decît el cu Ioana și Titirică a făcut stînga 'mprejur. Deunăzi l-a păcălit cu nucile, acum cine știe ce pune

la cale în doi cu Ioana ? Şi s-a făcut că a uitat de buzunarul cela.

La o săptămînă, însă, deschide iar portiţa : cică, a lăsat buzunarul să se odihnească, dar acum îi trebuie.

Nani se aştepta la una ca asta şi-l duce în podul casei, să caute hogeagul de ouă. Au deschis ursoaica : Titirică pe-o coastă, tîrîş-tîrîş, pînă s-a văzut în hogeag. Acolo într-adevăr erau nişte ouă, pe care le-a pus anume Nani.

Cînd să iasă, gura de la ursoaică e închisă. Că Nani între timp n-a stat degeaba : a tîrît tot ce-a găsit în pod şi a pus în gură la ursoaică... Nu mai iese Titirică de acolo pînă la bătrîneţe.

— Măi Nani, mă auzi ?

Nani tace. Acela bate cu pumnul şi piciorul în ursoaică : Nani tace. Stă de se odihneşte şi bate iar, şi strigă în toate limbile, pe care le ştia, apoi schimbă tactica :

— Măi Nănuţ, tu n-ai păţit nimic ? Nu s-a prăbuşit acoperişul peste tine ?

— Parcă nu, dă glas Nani.

— M-ai închis anume ?

— Da !

— De ce ?

— Ca să cloceşti ouăle celea din hogeag. Am vrut să te bag în buzunarul nostru, dacă nu încapi în el...

Cînd vede că a căzut în capcană, Titirică a prins a striga că nu-i ajunge aer. Apoi hai să geamă ca un rănit.

Da' Nani a coborît liniştit din pod, ba a luat şi scara şi îşi căuta de treabă pe lîngă casă. Din cînd în cînd, însă, tot ridica ochii şi se uita la hogeag.

Abia către seară s-a dus să-l scoată pe Titirică din gazda nouă. Bate în hogeag — cel dinăuntru nu răspunde. Îl cheamă pe nume — Titirică tace, să creadă că-i mort.

În loc să-l bocească, Nani coboară din pod şi aprinde un şomoiag de hîrtii în sobă...

E-he-he, Titirică a ieşit glonte din hogeag, tuşind şi strănutînd. Şi a luat-o spre casă sărind gardurile prin ogrăzile oamenilor, că pe drum cum putea să se arate ?! Aşa era de negru, că pe unde mergea tocmai ieşea fum în urma lui.

De atunci nu mai zice că are un buzunar la Nani, dar mite să vină la poarta lui.

CIREŞELE

Era zi de iarmaroc în Cucuieţi. Tata lui Titirică şi-a vîndut oaia, că nu avea unde s-o pască. Acum umbla prin iarmaroc : de, cum să vină cu mîna goală acasă ?

Şi iaca dă de nişte cireşe :

— Uite că s-au copt, mititelele... înghite în sec tata lui Titirică şi, cum nu avea unde le pune, îşi scoate căciula de pe cap şi-o umple cu cireşe.

— Ei, dacă gust una, cuşma rămîne tot cu vîrf, îşi zice tata lui Titirică, cînd iese de la iarmaroc şi cogîlţ ! mănîncă o cireaşă. Dar ia s-o văd pe asta, mai apucă una de codiţă, blagoslovind-o : cireaşă nouă în gură veche...

Apoi ce-a făcut omul pe drum, numai el ştie, dar acasă a ajuns cu căciula pe cap.

Caută omul prin buzunare, caută în sîn, pipăie cuşma — nimic-nimicuţa, să zici că nici n-a fost la iarmaroc. Şi hai înapoi. Pe drum întîlneşte un om cu un coş subsuoară.

— Bre, îl opreşte tata lui Titirică, vii de la iarmaroc ?

Omul dă din cap.

— Văd că ai un coş. N-am cumpărat de la dumneata nişte cireşe adineauri ?

— De cele albe ?

— Iaca n-am luat seama.

De necaz că nu-i ţine minte pe toţi cumpărătorii, omul cu coşul subsuoară a lăsat capul în jos. Apoi tot el se descurcă :

— Dar în copac mata le-ai cunoaşte ?

Tata lui Titirică îşi dă cuşma pe ceafă : e cam mare dealul pînă la casa ăstuia cu cireşele...

Cînd vede, însă, că omul îl aşteaptă, îşi dă căciula la loc, ba încă-i ajută să ducă şi coşul.

„Bu-u-n, răsare un cap de femeie deasupra gardului. Acu ducea o cuşmă, acu iată-l cu un coş. Are bani, şi-o vîndut oaia..." şi unde ia femeia furca de tors, ia fusul şi îşi face treabă pe la mama lui Titirică că ta-a-re-i mai era poftă de cireşe ; în anul acela încă nu le gustase.

Dar tata lui Titirică zice cînd se vede în livada omului :

— Ei, dacă am venit pînă aici, de acu să iau mai multe, ce-i o cuşmă de cireşe ? şi cumpără un vîrf de copac, la hurtă, că oaia a fost bună de lapte.

Săteanul dă să pună scara să i le culeagă, tata lui Titirică îl opreşte.

— Bre, nu ştiu ce se întîmplă că pînă acasă ajung cu cuşma în cap. Le las mai bine în copac pentru băiatul cela al meu, că noi n-avem de astea văratice.

Apoi ia un coş gol să nu uite că a cumpărat cireşe. Pe drum era cald şi omul îşi pune coşul pe cap.

Şi cum mergea prin sat, se uita prin ogrăzi, aducîndu-şi aminte de unde a furat cireşe cînd era de seama lui Titirică. Şi gardul ăsta l-a sărit, şi gardul acela... Colo i-a rupt cîinele pantalonul, dincolo l-a prins stăpînul în copac... Nici nu se săturase măcar. Bucluc cu cireşele astea văratice !

Da în ograda lui îl aşteptau vreo şapte femei cu furca în brîu.

— Aracan ! plesneşte din palme mama lui Titirică. Ai deşertat şi coşul ?!

Omul se uită lung în coş : oare de ce e deşert, a ?

Şi unde bagă şapte femei nasurile în coş : da, aduce a cireşe ! Măi, măi, măi, s-au copt de acum ! ! !

— Chiar că, face tata lui Titirică, mai sînt în copacul acela. Haideţi cu mine, cine n-a gustat încă. La cheltuială nu vă pun.

N-a zis o femeie că nu se duce. Ba pe drum una intra să-şi lase furca, alta ca să-şi schimbe fusta şi apoi ieşeau din ogrăzi care cu un băiat, care cu doi...

Tata lui Titirică mergea vajnic înainte cu alaiul după dînsul.

„Boc, boc !“ în portiţa celui cu livada. Cînd îi vede, omul rămîne cu gura căscată : a venit o clacă de săteni la o cuşmă de cireşe.

— I-am chemat să mă ajute la cules, zice tata lui Titirică.

„Cum să le dai drumul la atîţia în copac ?“ se scarpină omul la ceafă şi unde se urcă el într-un pom, soţie-sa în altul, că nu aveau să-i alunge odată ce au venit.

Ceilalţi au făcut roată împrejurul pomului şi era linişte pe acolo ca în biserică. Atîta auzeai : „Cireaşă nouă în gură veche...“, „Cireaşă nouă în gură veche...“.

Negreşit era aici şi mama lui Titirică. Ea credea că-i o şagă, dar cînd vede că de plătit plăteşte numai acel cu oaia, zice :

— Da ce te-o apucat, măi ?!

— Păi, că a venit vremea să întorc satului cireşele acelea.

— Care cireşe ?

— D-apoi care le-am mîncat, bre. Că am fost şi eu odată copil şi am umblat hotrocol prin ogrăzile oamenilor.

— A-a, parcă îşi aduce aminte mama lui Titirică, deşi era cu şapte ani mai tînără.

Dar lumea nici nu-i vedea, nici nu-i auzea. O vorbă murmura prin livadă : „Cireaşă nouă în gură veche...", „Cireaşă nouă în gură veche"...

— Stai, bre, dar unde-i Titirică, întreabă tata, că nu-l văd ?

— Ei, unde să fie, dă din mînă mamă-sa. Acolo, pe unde umblai şi tu, cînd erai ca dînsul şi se coceau cireşele.

CUM S-A DESUCIT CAPUL LUI TITIRICĂ

— Atunci m-a deocheat un cioroi, zicea Titirică.

Tocmai cînd a dat de ouă în cuib, tro-o-sc ! s-a rupt creanga de sub picioare şi băiatul buf ! cu capul în jos.

„Ia să mă odihnesc olecuţă, îi trăsni prin cap, ş-apoi, dacă mă văd sculat, eşti viu, măi Titirică..."

Cînd se ridică pe şezute, toate bune, dar capul — vă-hă-hă !— capul era sucit. Titirică îşi vedea acum spatele. Mergea înainte, dar se uita înapoi ca nelumea.

Mama lui Titirică aleargă, săraca, în sat, însă de unde să iei tu maşină tocmai cînd îţi trebuie ?

Le-a sărit în ajutor Grăia-Singur. Înhamă băiatul un cal şchiop, mama lui Titirică se înghesuie în teleguţă, iar vizitiul — sus, călare, şi hai la spital la Bălţi că nu e de şuguit. Iacătă Titirică geme cu gura la spate şi grăieşte franţuzeşte...

— Na, i s-a cobîlţîit şi capul ! plîngea mama cu lacrimi rotunde şi lungăreţe : Mînă calul, măi băiete !

Cînd vede că chiar îl duc la spital, Titirică strigă în gura mare :

— Mo-o-or !

Dar nu ieşea nimeni în drum să oprească calul şi să-i pună lumîna-

rea în mînă, iar mama îl ţinea să nu sară din teleguţă.

Grăia-Singur s-a apucat zdravăn de coamă şi calul şchiop zbura nu alta, mai-mai să întreacă o maşină care termina benzina.

Deodată mama ridică ochii: pe cal nu e nimeni! Titirică îl căuta pe vizitiu prin cer, dar mama aude nişte bulbuci în hindichiul de pe marginea drumului.

Şi iată scoate capul din apă Grăia-Singur...

El se jură că n-a căzut de pe cal, aşa a vrut să încerce — e adînc hindichiul ori nu.

Mama, cînd îl vede că iese de acolo şchiopătînd şi ud ca un broscoi, îl aşază în teleguţă alături de Titirică, legîndu-i unul de altul cu broboada, şi se urcă ea pe cal.

Aşa au intrat în Bălţi...

Orăşenii se ţineau buluc după dînşii, iar mamei îi părea că este pe aproape numai Titirică al ei — ceilalţi îs nişte arătări.

— Ei, acu fă-te sănătos, i-a zis mama, văzîndu-l băgat în spital, şi l-a întors cu dinapoiul înainte ca să-l sărute în frunte.

Vreo şapte doctori s-au apucat de capul lui Titirică. 7×2=14. Iată cîte mîini îi puneau injecţii! Doctorii stăteau în rînd la spatele lui cu seringile de-a gata. Ba îl trezeau şi din somn că mai erau şi doctori de noapte.

„Car! Car!“ se bucurau cioroii pe afară cînd îi băgau acul. Se vede că aveau neamuri prin satul Cucuieţi şi l-au pîrît, boalele.

Aşa o zi, aşa o săptămînă, dar nasul tot rămînea la spate. O soră i-l ştergea din cînd în cînd cu batista.

Cu dînsul în salon mai erau patru. Afară ploua, oamenii n-aveau de lucru şi hai să-l înveţe pe Titirică cum să trăiască pe lume.

Unul cu nasul cît o prăsadă îl băga în institut şi-l făcea numaidecît agronom, că băiatul de ce are picioare? Pe unde vor merge ele, să crească ce-a gîndi capul lui Titirică.

Altul, care se culca odată cu găinile, îl scotea din agronom, îi dădea ia acolo un telescop şi poftim, Titirică, fii astronom. Vezi să nu dea peste noi steaua aceea cu coadă.

Al treilea, mai şugubăţ, îl încăleca pe-o albină şi... drept la prisacă:

— Decît mierea mai dulce, altă nu-i nimic pe faţa pămîntului, zicea omul şi-i întindea o lingură de miere, cu gîndul că Titirică o să-i întoarcă pe urmă un poloboc.

— Ba eu l-aş face mai mare pe ploaie, zicea unul din ungher. Să născocească ia acolo o maşină, să apese cu piciorul pe ce-a şti el, să pună mîna unde-a şti el ca să pornească maşina aceea şi să ne dea ploaie cît a trebui şi cînd a trebui. Încolo las' pe noi, numai să ieşim sănătoşi din spital.

De atîtea gînduri bune capul lui Titirică se îngrelează, gîtul face scî-î-rţ ! şi unde cîrneşte nasul şi-l aşază taman în dreptul buricului.

— Ura ! strigă băiatul. Ura !

Cum a stat ploaia, a alergat afară să vadă toţi că i s-a îndreptat capul. Lumea, de, se bucura, numai ciorile parcă s-au sfătuit :

— Car ! Car ! foiau pe deasupra lui... Adicătelea : „Ăsta-i !", „Ăsta-i !"

Titirică unde ia o petricică şi cînd îi face odată vînt în sus, capul i s-a întors iar cu gura la spate...

Paisprezece mîini îşi suflecă a doua zi mînecile şi o iau iar de la capăt !

Cu doctorii Titirică era prieten la cataramă. Unul cu mustăţi îi punea mîna pe frunte şi parcă îi lua boala. Altul înalt şi slab mai-mai să-şi pună el injecţia în locul băiatului. Era, însă, unul cu părul cîrcei, care îi părea că ţinea cu ciorile şi gata.

Cînd intra la doctorul ăsta, ca să nu facă multă vorbă, îl punea să scoată limba.

Ei, na ! Cum să-i spui ce te doare şi unde te doare, cînd stai cu limba afară ! Atîta numai că holba ochii — încolo băiatul tăcea ca o statuie.

Doctorul cu tocul : scîrţ-scîrţ... Şi unde se lăsa o linişte în jur că se auzea musca care zbura prin ogradă.

Scoate Titirică limba o dată, o scoate de două ori, iar a treia oară îl trage pe sfoară :

— Iaca o scot, a zis şi n-a scos-o, că doctorul totuna n-o vedea, gura lui Titirică era iar la spate.

Seara Titirică cere de la unul ac şi aţă şi îşi coase o pungă mare. Oamenii îl trăgeau de limbă să afle de unde are atîţia bani, el se făcea că nu aude.

Apoi vreo două nopţi nu ştia nimeni pe unde umblă băiatul.

Cînd a intrat a treia zi pe la doctorul acela cu părul cîrcei, a luat şi punga cu dînsul.

— Scoate limba, zice doctorul.

— Acuşi, face Titirică dezlegînd punga, şi unde sare din ea un guzgănoi drept pe masă:

— Scoate, bre, şi tu limba, îi zice Titirică.

Pînă în seară Titirică a fost dat afară din spital. Băiatul se apăra: guzganul, adicătelea, e tot din ograda asta şi le arăta gaura de unde l-a prins.

Abia la despărţire, ba un bolnav, ba altul îl luau pe Titirică de-o parte să-i spună un secret. Pînă la urmă secretul era că au stat şi ei cu limba afară.

Apoi tot acei cîţiva au pus mînă de la mînă şi i-au dat bani de autobuz, zicîndu-i:

— Lasă, măi Titirică, că îţi trece capul acasă. Tu să fii sănătos!

Mama, însă, văzîndu-l că intră în ogradă ca nelumea, a prins a boci:

— Acum ce să fac cu tine, măi?!

Trei zile l-a ţinut ca pe un musafir — tot cu zeamă de găină, copturi, apă cu sifon, iar seara îi punea o pernă sub cap şi una în fereastră să-i lungească noaptea, că hodina este ce este la om.

Apoi nu s-apucă mama să-l lecuiască singură? Ba îi pune huşte la gît, ba făină de păpuşoi, înfierbîntată în ciaun, capul rămîne tot sucit.

Şi iaca ce-i dă în gînd: îi leagă la gît o portocală... E-he, Titirică să nu prindă firul că este ceva bun pe aproape? Nasul încolo, încoace — umbla ca o pendulă la spate, dar nu putea întoarce gura la portocală...

Mama nici nu mai ştia ce să facă, cînd într-o zi se opreşte o căruţă la poartă: un unchi a venit să-l ia pe Titirică la lutărie aşa cum era, cu capul sucit, că alt ajutor n-avea.

Au găsit o groapă cu un cotlon făcut nu demult şi — la treabă.

Omul săpa lutul, Titirică îl căra la căruţă cu căldarea. Lua cît putea duce. Şi cum Răutul era aproape, avea de gînd să se scalde la urmă.

— Iaca ieşim la sfîntul soare... zice unchiul din cotlon. Încă o căldare-două...

„Buf!“ aude Titirică şi înmărmureşte: s-a năruit malul şi l-a astupat pe unchiu-său în cotlon!

Băiatul dă să deshame un cal să alerge în sat după oameni, dar va dovedi oare? Satul e cine ştie unde!

— Unchiule! Unchiule! striga plîngînd Titirică şi hai să dea pămîn-

Cînd vei auzi clopotul *Pictor O. Țarălungă*

Bunetul *Pictor T. Vieru*

tul într-o parte cu mîinile. Unchiule, eu îs aici!

Poc! — îi cade şi lui un bulgăre în spate. Băiatul, însă, n-avea vreme să ridice capul.

Cu mare ce a răzbătut la gura cotlonului. Abia acum a prins cu urechea un geamăt. Şi iar îşi înfige degetele în pămînt, sleit de puteri.

— Unchiule!

Dar nu-i răspundea nimeni... Titirică lărgeşte gaura să nu se înăbuşe omul, apoi trece călare Răutul şi o ia în galop spre grădină.

Oamenii l-au scos pe unchiul său. E drept că avea să stea mult la pat după aceea, dar acum umblă fără cîrjă.

Atunci, în învălmăşeală, lumea nici n-a luat seama că s-a mai întîmplat un lucru ciudat în ziua aceea: s-a îndreptat capul lui Titirică!

Unul spunea că de spaimă, altul — că a scăpat un om de la moarte, dar mama lui Titirică mai-mai să ia foc cu gura că băiatul ei nici n-a fost vreodată cu capul sucit şi-l tot pupa în frunte.

CUM I-A AJUTAT TITIRICĂ LA FUGĂ PE ŢĂRANII DIN CUCUIEŢI

— Of, că ţăranii ăştia abia se întorc, parcă-s cu ou, a scăpat nu ştiu care o vorbă la iarmarocul din Bălţi.

— Nu zi aşa, om bun, că-i păcat, sare cu gura un gospodar din satul lui Titirică. Dacă nu mai alergăm şi noi... Că nu cade nimic-nimicuţa din cer.

Din vorbă în vorbă au schimbat pacea pe gîlceavă. În cele mai de pe urmă s-au înţeles să se întreacă la fugă şi care-i cu dreptate — acela o să iasă deasupra. Orăşeanul cu gîndul că are acasă costum sportiv, de acela cu fermoar la pantaloni, iar ţăranul cu nădejdea la Ignat. Este în satul lor unul Ignat. Aşa mai fuge că nu-l ajungi cu piatra din praştie.

„Ş-apoi el nu ştie încă alta, se îmbărbăta ţăranul, Ignat al nostru cînd fuge nu numai fuge, dar şi sare. He-he-he, ce mai sare de frumos, ca acela din Australia, cum boala îi zice?“

Întorcîndu-se acasă, ţăranul s-a luat cu treburile şi a uitat de rămăşag.

Duminică diminicioară, cînd e somnul mai bun: bi-bi-bi! — intră în satul Cucuieţi un autobuz cu perdele şi numai ce iese din el orăşeanul acela şi mai coboară cîţiva.

Măi frate! Toţi îmbrăcaţi în haine sportive: albastre mîinile, albastre picioarele! Pe unde mergeau — păreau că zboară nu alta — iarba rămînea ve-e-rde în urma lor.

Cînd îi vede gospodarul, inima: pîc! pîc! pîc! — coboară în călcîie, apoi încet, încet se întoarce înapoi la locul ei.

— Hm. Om vedea ce-or cînta, cînd or da ochii cu Ignat, face gospodarul şi îşi aruncă pîntecele peste gard, o ia prin ogrăzi şi răsare cît îi el de mare la poarta lui Ignat.

— Eşti azi de aldămaş, cumetre! o trînteşte gospodarul încă de afară.

Cînd colo, Ignat nu-i. Femeia nu se dă să spună unde-i, dar vede că n-are încotro.

— A lăcomit, săracul, la un zemos dis-de-dimineaţă, apoi s-a scăpat la oala cu lapte... rîde femeia. Acum pe mică pe ceas o ia tot o fugă spre fundul ogrăzii. Doamne fereşte, cînd te apucă sărăcia!...

Gospodarul încolo, gospodarul încoace, dar Ignat nu se arată.

— I-a scos dracul taman azi înainte zemosul! Spune-i că-i dau oaia cea cu alb în cap, dacă face cumva şi vine.

— Măcar dă-i mata şi vaca, tot n-o să iasă azi din ogradă.

— Bi-bi-bi! n-are răbdare autobuzul.

Ţăranul îşi apasă căciula pe cap şi măsoară cu ochii casele din jur, chitind care gospodari îs mai iuţi la picior.

— Haide, măi, că ne facem satul de rîs! bate pe la porţi.

— Dar Ignat? întreabă unul.

Ţăranul dă din mînă a pagubă.

Cum necum, s-au grămădit lîngă autobuz cîţiva gospodari gata să intre în foc şi să sară în apă pentru obrazul satului.

Oamenii albaştri unde scot un ceas cu un ac numai şi un pistol cu ţeava de un arşin.

Gospodarii fac nişte ochi cît cepele, iar ţăranul, care a pornit harababura asta, zice:

— Hm! speriaţi lupul cu pielea oii! Noi, iştia care ne vedeţi, dacă ne porneşti cu pistolul, nici cu tunul nu ne opreşti pe urmă.

Lumea de prin case s-a vărsat gîrlă în mijlocul satului. Căci dacă nu mai are nici azi unde căsca gura, cînd o să aibă ?! Aici erau şi Titirică, şi Grăia-Singur.

Dar pe Ignat nu-l rabdă inima — pune scara şi se urcă pe casă...

S-au dezbrăcat ţăranii — numai pantalonii au rămas pe dînşii, au scuipat vîrtos în palme, dar la moară au ajuns întîi oamenii albaştri.

— Drumul ăsta nu-i acela, au zis atunci ţăranii şi au ales altul.

Ma-a-a-are tămbălău a fost în ziua aceea în Cucuieţi. Cădeau unii gospodari de picioare, intrau în fugă alţii, mai odihniţi. Doctorul stătea de-a gata cu trei sanitari îmbrăcaţi în alb.

— Numai să-l găsesc pe văcar ! zice Titirică. Are nişte picioare... şi o rupe la fugă să-l caute pe deal. Ba a fluierat să vină şi ciobanul de la stînă.

Fugeau apoi şi ei de le sfîrîiau călcîiele...

Focul s-a stins demult prin cuptoraşe, lumea răbda cu mîncarea de aseară. Au îngheţat tractoarele cu plugurile în brazdă, s-a închis baia : toţi aşteptau cu sufletul la gură : ce-o să fie ?

Deasupra satului pluteau nouri ca de grea furtună, de două ori fulgerul era să aprindă cerul. Dacă ieşea un capăt de curcubeu, tot cu oamenii albaştri ţinea.

Şi iar cobora o linişte de mormînt pe valea Răutului.

— Oare pe cine îl îngroapă azi la noi ? întreba cîte un ţăran întîrziat, întors adineauri cu taxiul de la Bălţi.

Din două în două minute alerga cîte un gonaş la casa lui Ignat să-i ducă veşti proaspete. Ignat era cu capul teafăr şi trimitea înapoi un sfat mai măşcat decît altul.

Au schimbat trei drumuri, au fugit cu vîntul în faţă şi cu vîntul în spate.

Sudoarea curgea gîrlă pe sub hainele gospodarilor, dar ce folos ? Oamenii albaştri totuna ieşeau deasupra.

Orăşeanul cel mai mare, unde se urcă, farmazonul, pe autobuz şi zice către gospodari :

— Iaca n-avem tun... Oare cum să vă oprim, a ?

Cînd au mai auzit-o ţăranii şi pe asta, de scîrbă şi de necaz erau s-o tulească prin păpuşoaie.

Atunci Titirică unde se scarpină o dată cu toate cele zece degete şi în capul lui se trezeşte un gînd:

— Tu, Grăia-Singur, urcă-te în clopotniţă, îi spune la ureche, iar eu mă duc să dau foc la nişte gunoi în acel capăt de sat.

Cum a prins a ieşi fum, unde bate clopotul cel mare şi apar cîţiva băieţi cu căldări, ulcioare, doniţi, da unul cu polonicul în mînă.

Fugeau ca vijelia şi strigau toţi ca nişte zmei:

— Po-ja-a-ar!

He-he-he, măi tătucă! Unde umflă ţăranii vasele şi cînd o rup de fugă în bătaia clopotului, rămîn oamenii albaştri cine ştie unde în urmă...

CUM AU PRINS CEI DIN CUCUIEŢI UN TAUR CU NĂVODUL

— Că au cîntat cocoşii de ziuă, că n-au cîntat — cine să ştie, dacă bătea clopotul de la o bucată de noapte în Cucuieţi. De data asta îi chema în ograda şcolii pe părinţi.

Şi cum a răsărit soarele, au prins a se deschide portiţele.

În loc de cărţi, oamenii au sub nas mustăţi, au inele pe mînă, ba şi cîte-o lulea în colţul gurii, mai ales cei de şi-au pus cîte-un dinte de aur şi nu ştiu cum să-l arate.

Se strîng la şcoală, că acolo lucrează capul mai acătării. Apoi, la o adică, de n-or încăpea la tribună, scot în ogradă o tablă—două şi omul îşi scrie cuvîntarea pe tablă...

Ce, cretă nu-i? Iacătă copiii vin din urmă cu buzunarele pline.

Iar Grăia-Singur e printre cei mari — se duce la adunare în locul tatii.

Care n-are pe cine îşi lăsa odrasla acasă, îşi pune leagănul pe roţi şi drept la adunare, cel cu piciorul frînt vine şchiopătînd cu cîrjă cu tot, da moş Niculcea, teleap-teleap, în cipici şi cu doi nepoţi învăţaţi alături — Titirică şi cu Nani — să-i strige pe rînd, cînd la o ureche, cînd la alta, ce grăiesc oamenii.

Mătuşa Paraschiţa a intrat cu căruţa în ograda şcolii. Şi-a adus nişte

tutun, că n-a dovedit să-l înşire pe aţă, iar mama lui Titirică unde vine cu un coş în braţe. În coş era o cloşcă, sub cloşcă — ouă.

— A căzut tîrziu, boala, se frăsuia femeia. Abia aseară au prins a ieşi puii din ou. Acasă n-are cine lua seama.

Rar fac adunări cei din Cucuieţi, dar şi cînd le fac, apoi vin la adunare ca la prăşit, cu mîncare de acasă.

Cînd se odihneşte tribuna, ici se păleşte o lingură de fundul străchinii, colo se aude un pîrîit de harbuz, dincoace ies aburi dintr-o oală cu găluşte...

— Păi cum altfel, zice un gospodar, acei din capul mesei beau apă, iar noi, ăştialalţi, ospătăm măcar.

Soarele ieşea din cînd în cînd din nouri, ca să vadă lumea că e trecut de amiază...

Preşedintele gospodăriei, unul Ţopîrlan, se uita ba la ceas, ba la soare. Era o namilă de om că umplea scaunul, cînd se aşeza. Acum avea puse de-o parte nişte vorbe cu care chitea să feţuiască adunarea, cînd iaca aude: „Mu-u-u !"

Ţopîrlan îşi încreţeşte fruntea, dar tot atunci ochii i se turtesc a zîmbet:

— Pe azi ajunge, măi oameni buni, că stau vitele neadăpate.

— Ba nu, se ridică o bătrînică, ţin şi eu o vorbă în gură şi la ce s-o duc acasă ? Văd că aici sînt destule urechi... şi mătuşa iese în faţă: Apoi că noi am pus ţara la cale, da buhaiul cela tot paşte acolo. Cît era de ţîţă, treacă-meargă, dar acum îi cît un lifant.

„Dzin, dzin, dzin !" bate în garafa de pe masă unul şi tot el zice:

— Mata, cînd faci mămăligă, pui făină în sită, aşa-i ?

Femeia dă din cap.

— Aici e obştea, adunarea e sita, ridică acela un deget. Te întreb: ce caută buhaiul în sită ?!

Un omulean cu capul ţuguiat a pufnit în rîs.

— Apoi cu sita mata nu mă încurca, se apără femeia. Eu spun numai de buhai, şi dă-i înainte.

— Care buhai, mătuşă ? o întreabă acel de lîngă garafă.

„Mu-u-u !" s-aude iar în ograda şcolii.

— Iaca aista. Îi negru tot şi are două coarne aşa ia de mari ! întinde mîinile femeia.

— Ia daţi-i un pahar de apă, zice Ţopîrlan.

— Mata să nu rîzi de mine... O căldare îi trebuie, nu un pahar, că-i lehamite de mare, se tem copiii de dînsul. De cînd s-a iscat haramul, nu mai guşti un măr din livadă.

Aici s-a rupt iezătura şi au prins a se ridica ţăranii unul după altul. E-he, numai dă-le voie celor din Cucuieţi!

Părea că iaca-iaca satul o să fie făcut nică şi fărîme, că vine asupra lui o cireadă de tauri, ba încă nu se ştie dacă nu-s şi rinoceri printre ei.

Unul arăta la cer şi lua foc cu gura că ăştia nu-s nouri, dar e colbul ridicat de taurii aceia care vin!

Mai apoi, cînd s-au potolit oamenii, dintr-o cireadă a rămas numai un taur. Iaca paşte colo în livadă, dă din coadă şi se holbează la sat:

„Măi, cei din Cucuieţi, cînd am să vă iau odată în coarne..."

Acum vă întreb: cine e taurul acela, de se încumetă să se pună în poară cu un sat de gospodari? Un neam de-al lui Ţopîrlan? Ori poate că...

Cînd vede că frînghia se apropie de taur, Ţopîrlan îl cheamă cu degetul pe omuleţul cu capul ţuguiat şi-i şopteşte nu ştiu ce.

— Ce-a spus? se aplecă moş Niculcea spre nepotu-său Titirică.

— I-o spus la ureche, tătucă! şi Titirică se ia pe urma omului cu capul ţuguiat.

Cît merg ei pe drum, să ne întoarcem la taur.

Ţopîrlan nu era din partea locului. De la Cotcodaci nu ştiu de unde. Cînd l-au adus acum un an şi l-au pus în fruntea satului, tot atunci a apărut şi taurul în gospodărie.

— La cireadă! se înciudă nu ştiu care.

— Nu, că-i buhai, răspunde altul. Să-l ţie legat la iesle.

Da în livadă aer curat, da în livadă — petice de iarbă pînă la brîu, lăsate anume pentru taur.

Paznicul de la livadă, Gheorghe Cocostîrcu, le arăta la toţi, pe ascuns, că iaca pe unde l-a împuns haramul şi dacă nu-i face el deseară capătul, apoi să nu-i zici pe nume, dar a doua zi taurul iar paşte slobod prin livadă şi dă din coadă în care parte vrea dumnealui.

— Ssst! unde ridică un deget Titirică, pitindu-se după un şopron.

Omul cu capul ţuguiat înhamă caii la căruţă şi ia hăţurile în mînă.

Titirică — pe sub garduri, pe după fîntîni — se ţinea aţă după căruţa aceea.

Caii intră într-o ogradă. Omul cu capul ţuguiat coboară un sac din pod de la casă şi-l pune în căruţă.

Titirică ţuşti ! pe sub roţi şi se anină de inima căruţei. Cum dau caii la trap, aude : „Zur-zur-zur !“

— A-a, se dumereşte băiatul, sacul e cu nuci !

Şi căruţa trece podul peste Răut şi o apucă în sus, spre stufărie.

Cînd vede apa, Titirică nu mai poate răbda : tot atunci se dezbracă şi se scaldă, da căruţa — caută-i urma.

„Zur !“

„Zur !“

„Zur !“

„Zur !“ — sunau nucile în capul lui Titirică şi, gata răcorit, mai avea doi paşi pînă la tătuca Niculcea să-i spună la ureche ce era în sac, cînd iaca aleargă un cucuieştean cu sufletul la gură :

— Săriţi, măi oameni buni, că vin nuci pe Răut !

— Staţi oleacă ! strigă Titirică, dar cine să-l ia în seamă ? Atunci hai să-i caute pe Grăia-Singur şi pe Nani.

Crede-mă, nu mă crede, n-a rămas nimeni în ograda şcolii — numai cloşca cu pui şi tutunul...

Care alerga pe drum, care prin ogrăzi. Unul cu pălăria în mînă, altul cu oala. Dar Petru al lui Petrache îşi suflecă pantalonii din mers şi odată strigă de la poartă :

— Scoate-un ciorpac, măi femeie !

Era şi Ţopîrlan printre ei, ba fugea chiar înainte şi a intrat în Răut cu pantaloni cu tot.

— Măi, este ce este ! îşi zice Gheorghe Cocostîrcu, văzînd că aleargă atîta lume. Şi unde lasă taurul de capul lui, lasă livada, înhaţă fatca şi la rîu.

Răutul s-a umplut cu bărbaţi, femei, copii. Numai Titirică, Grăia-Singur şi Nani nu erau aici.

Venea un cîrd de nuci, apoi conteneau, pe urmă numai iaca alt cîrd...

Cînd şi-au umplut buzunarele, oamenii s-au aşezat de-a dreptul pe mal şi stricau nuci... Pe ici-colo plutea cîte-o pălărie uitată pe apă.

— Mare comedie ! De unde s-au luat oare ?! întreba cîte unul, căutînd scrisori în nuci.

De taur au uitat.

— Ce facem la noapte, măi oameni buni ? aud vocea lui Ţopîrlan.

— N-ar strica un năvod, zice Gheorghe Cocostîrcu. Îngrădim Răutul şi punem strajă.

Cum au adus năvodul, s-au terminat nucile. Aşteaptă lumea, aşteaptă — degeaba.

Deodată, în loc de nuci, vine apă tulbure dinspre stufărie. Şi numai ce văd într-un nour negru de stropi o arătare cu coarne, iar în urmă, că două umbre, că doi pui de draci !

„Ştiobîlc ! Ştiobîlc !“ venea arătarea drept înspre ei, că o femeie a rupt-o la fugă tot uitîndu-se înapoi şi făcîndu-şi semnul crucii.

Cei doi nu erau alţii decît Nani şi Grăia-Singur. Uzi ghioalcă şi orbi de glod, farmazonii de băieţi cum mînau aşa mînau cu nişte prăjini un taur prin mijlocul Răutului.

Da Titirică unde crezi că se afla ? Sus, călare pe haram !

— Aista-i ! au strigat oamenii lăsînd nucile.

Ţopîrlan a clipocit din ochi şi a deschis gura să-i facă ţăndări pe băieţi, dar a zis cu totul alta :

— Un' l-aţi găsit, măi ?!

Lumea s-a repezit din toate părţile şi un bob zăbavă taurul mugea învălătucit cu năvodul. Taurul ? Dar poate că acela era însuşi Ţopîrlan, care, prins cu oca mică, şi-a luat tălpăşiţa din Cucuieţi.

OMUL CU DOUĂ CUŞME

Cînd ieşea din satul lui, omul era într-o cuşmă brumărie, înfiptă colea pe-o ureche, cuşmă cu valuri în faţă, valuri în urmă, cusută la tocmeală. Dar în sîn mai avea ascunsă o căciulă : ia acolo un ceaunaş de piele, jerpelit, la care a aninat cu mîna lui două urechi de-un arşin.

Cum îl zăreau pe şosea în cuşmoiul cel brumăriu, şoferii, mort-copt, opreau maşina :

— Sui !

Ajunşi la Bălţi, de, îşi pregăteau buzunarul pentru un leu mai măşcat. Cînd colo, în locul celui cu căciula brumărie şade în maşină un omulean gîrbovit, cu o cuşmă cu urechi pe cap şi trei bănuţi în mînă.

— Ce dracul, parcă era altul aici ! se uitau lung în urma lui şoferii.

Şi s-a lăţit vorba la răsărit şi la apus : umblă prin părţile astea unul cu două cuşme şi trei bănuţi.

Lumea îl caută colo, el răsare ici.

Iacă deunăzi vine o veste din satul Cubolta : căruţaşul cutare s-a dus să-şi scalde caii şi n-a mai ieşit din apă. O femeie a văzut pe fereastră că taman atunci cînd omul striga că se îneacă, mergea pe malul iazului unul cu cuşmă cu urechi...

Pînă aleargă femeia să dea alarmă în sat, cel cu cuşma cu urechi parcă a intrat în pămînt. Apoi, între cei de s-au adunat pe mal, era şi unul străin cu cuşmă brumărie.

L-au scos pe căruţaş, iar femeia :

— Oameni buni, nu alta, dar cel cu cuşmă cu urechi a sărit să-l scape pe-al nostru şi s-a înecat şi el, săracul !

Nu l-au căutat la fundul iazului două zile încheiate ? Cu prăjina, cu cangile, cu năvodul, dar cuşma cu urechi era de acum la moară în Sofia.

Cum îl văd aşa de plouat, sofienii, oameni de treabă, îi dau drumul fără rînd, ba unul zice :

— Hai să-l ajutăm, măi. Nu vedeţi că n-are nici cuşmă ca lumea ?

Şi unde îi cară sacii cu spatele sus, dar nu se uită ce toarnă în coş.

Apoi cuşma cu urechi îşi umple ţuhalii cu făină albă-dalbă şi pe aici ţi-i drumul.

Cînd au dat sofienii că jos curge o făină neagră, hai s-o guste : cronţăieşte. O duc la nas : aduce a pămînt ! Şi unde îl iau de gît pe morar :

— Făină se cheamă asta, măi ?!

— Vă-hă-hă ! îşi pune mîinile în cap morarul şi opreşte moara : unul ne-a făcut pozna ! De unde să ştii ce are omul în sac ?!

Ia tămbălău s-a mai ridicat în moară :

— Care-i, să-l vedem la ochi ! îşi dădeau din pumn unul la altul sofienii.

Nu s-a sfădit o moară de oameni ? Abia cînd le-a obosit limba în gură, îşi aduc aminte de cuşma cu urechi şi hai pe urma lui, dar ia-l de unde nu-i.

Apoi s-a întîlnit un om din Sofia cu unul din Cubolta şi vorba s-a dus mai departe : păzea, oameni buni, că o băgăm pe mînecă. Acel cu cuşmă cu urechi nu s-a înecat !

Un gospodar lua foc cu gura că l-a văzut coborînd valea spre satul

lui Titirică. Drept că pe acolo sînt mulţi în cuşme brumării.

De atunci acei din Cucuieţi tot îşi fac treabă unul la altul, da' de ici trag cu ochiul pe la cuiere. Titirică căuta cuşma cu urechi cu binoclul. Urechi găsea cîtă frunză, cîtă iarbă, numai cuşma nu.

Dar iepurele sare de acolo de unde e ascuns.

Toamna ţăranul acela ducea struguri de vînzare la Bălţi.

Orăşenii îl cam ştiau. Se iţeau oamenii pe ici, pe dincolo — cuşma cu urechi nu era.

„Măi, dar cum vinde fără dînsa că parcă e acela, dar poate că e altul ?" ziceau bălţenii şi tot atunci li se făcea dor de poamă.

Cumpără oamenii poamă azi, cumpără mîine cu ochii ţintă la cîntar. Arată ca la farmacie, dar acasă nu ajungea un strugure, măcar mori. Greutăţile la locul lor, au controlat oamenii cîntarul — şi acela bun că n-ai de ce te lega. Şi au prins a căuta iar cuşma cu urechi.

— Care cuşmă, oameni buni ? se apăra ţăranul. Că iaca şi poliţia cumpără poamă de la mine.

Dar nici bălţenii nu-s făcuţi din făină de păpuşoi. Tot căutînd căciula cu urechi, dau de un stup sub tejghea. Abia atunci văd oamenii un cîrd de albine pe cîntar. Umblau printre bobiţele de poamă ca în stup... Cumpărătorul îşi deşerta poama, alunga albinele şi ele se aşezau pe alţi struguri care veneau pe cîntar şi omul iar cîntărea ca la farmacie.

— Poamă prima-ntîia ! se lăuda gospodarul. Altfel musca nu ţi-a veni s-o tragi cu frînghia, şi iar cîntărea aceeaşi albină şi încă o dată o punea la cîntar.

Unde înşfacă atunci bălţenii stupul, dar şi albinele scot acul şi la bătălie. Unul se apără cu pălăria, altul cu geanta, al treilea fugea cu ziarul în mînă...

Cînd s-au întărîtat albinele, hai să-i înghimpe pe toţi delaolaltă şi unde se ridică o mamă de hărmălaie la piaţă : „Văleu !" „Of !" ţipau orăşenii ca ţăranii.

— Fum ! Daţi fum ! strigă unul mai priceput într-acestea.

Aprinde care şi ce poate.

— Măi, arde piaţa ! sar pompierii în maşini.

Mai cu fum, mai cu apă şi-au făcut drum printre albine. Cînd se iţeşte un pompier în stup, dă acolo de cuşma cu urechi şi o scoate afară. Pe fundul ei era ca la un pumn de faguri cu miere.

— Iacătă-o ! au zic bălţenii şi i-au rupt urechile.

— Vă dau la lege ! se înfurie ţăranul. Mi-aţi făcut pagubă. Nici suflet n-aveţi în voi, vă puneţi mintea cu nişte albine ?!

Iar bălţenii, după ce îi iau şi stupul, îl scot afară din oraş, hodicăindu-l.

Ţăranul se aşază pe un muşuroi de cîrtiţă de la marginea drumului :

— Lasă că mă amestec la iarnă printre acei cu cuşme brumării şi nu mă mai cunoaşte nimeni cît e lumea şi babilonul !

Dar pînă la iarnă omul a avut cînd să-şi coase alt ceaunaş de piele şi i-a pus două urechi şi mai lungi. Cînd a prins a cădea bruma, îl lua în sîn. Drept că pe la Bălţi nu se arăta, dar avea loc de joc.

Şi poate că nu-l aflau nici azi acei din sat, de nu avea omul acela o pernă anume pentru oaspeţi. Seara femeia i-o aducea în braţe : albă ca o lebădă şi moale de se îngropa capul cu urechi cu tot într-însa.

— E cu pene de gîscă, gurluia femeia, dar mărogel, să iei seama că am scăpat, păcatele mele, un ac într-însa !

Oaspetele dormea cu pumnul sub cap şi mai mult nu le călca pragul.

Către toamnă femeia a spălat totul din casă. Mă rog, se gătea de iarnă.

Şi cum schimba coşurile, iaca încurcă pernele.

— Văleu ! sare noaptea din pat femeia. Ia scoală, măi 'neata, şi uite nu mi-o intrat acul acela undeva ? Mă înghimpă pe ici şi pe ici, şi pe ici, arată femeia.

Omul rîde :

— Unde îl găsesc, acolo îl las, că tot îmi trebuie un cuier de nădejde pentru cuşma aceea, dar îi ţîţîie şi lui inima.

Acul — nicăieri.

S-au culcat, că noaptea era înainte. Cînd schimbau o pernă, cînd alta, dar nu se mai lipea somnul de dînşii. Şi iaca aprind lumina, se aşază amîndoi turceşte în mijlocul casei şi hai să caute cu patru ochi şi cu patru mîini acul. Desfac o pernă, scot pană cu pană, desfac alta, mai desfac una — acul nu-i... Zburau prin casă penele, de nu se vedea om cu om.

Afară era demult ziuă, dar de unde puteau ei să ştie ? Şi iar luau pernele de la capăt.

Aşa i-a găsit vornicelul care poftea la nuntă. Unde lasă băiatul garafa într-un ungher şi o zbugheşte glonţ afară, că în casă era prăpădenie. Nişte

pene s-au luat după dînsul să cheme şi ele gospodarii din Cucuieţi la nuntă.

Şi atunci omul cu femeia se spală, culeg unul de la altul penele din cap şi coboară tocmai în beci, de se îmbracă cu hainele cele bune. Îşi fac apoi ghetele, se pospăiesc cu parfum şi hai la nuntă cu pas rar şi fudul. El o ducea pe dînsa colea la braţ şi se furau din cînd în cînd cu coada ochiului: nu cumva iese vreo pană?

Muzica, de, a prins a le cînta marşul încă de departe... Pe unde auzea trombonul, gospodarul bătea vîrtos cu piciorul în pămînt. Iată îl mai ridică o dată, dar rămîne aşa cu piciorul în aer: muzica s-a oprit.

— He-he-he! cască nuntaşii o gură cît trombonul. Tu eşti acela, măi?!

Femeia caută-n jur şi abia atunci ia seama că omul ei a venit la nuntă în cuşma cu urechi.

CALUL LUI NANI

Calul era alb ca floarea omătului.

Cum venea de capul lui prin grîie şi prin păpuşoaie, a trecut pe lîngă trei sate, dar le ocolea cale de o poştă: acum se temea de oameni.Era fugar... De unde a fugit, numai el ştia.

Iaca şi Cucuieţii. Fără să-şi dea seama, o cîrneşte spre satul ăsta. Pe cînd era mînz,a pierdut în Cucuieţi un zurgălău. E-he, l-o fi găsit cineva de atunci...

S-a oprit. În vale curge Răutul, iar pe malul lui calul vede nişte băieţi călări pe cîte două roţi, numai unul merge pe jos cu mîinile în buzunare.

„Una, două, şapte, nouă!“ numără calul bicicletele.

Deodată băieţii se opresc, pun nu ştiu ce la cale şi arată cu mîna un pod.

„Nu cumva să mă vadă...“ se dă fugarul după un copac.

Şi odată face nişte ochi: una, două, şapte, nouă biciclete cînd o iau la goană, dîrdîie valea... Da băiatul cel pe jos tot o fugă le ajunge din urmă, da băiatul cel pe jos iaca le întrece şi pune el întîi piciorul pe pod!

„Roţile astea trebuie să fie neam cu cele de la căruţă“, a oftat calul, care acum avea ciudă pe toate roţile.

Cînd colo, doi oameni pe malul Răutului! Calul se dă după deal...

Pe băiat îl chema Nani. Mama deocamdată nu putea să-i cumpere bicicletă. Deunăzi însă vine un căpos la poarta lui pe o bicicletă cu umbrelă.

— Încalecă, bre, un băţ şi-i fi Sancio Pansa al meu, îi zice acela.

— Eu? Sluga ta?! se aprinde Nani. Măi, dacă te întrec acuşi, să nu te mai prind cu melcul ăsta pe lîngă casa mea!

— Hai, se hlizeşte capul de sub umbrelă, ştiindu-l cam bicisnic.

Da Nani parcă a mai simţit o inimă în partea dreaptă. Şi cînd îşi face odată vînt— îl lasă pe acela în urmă cu bicicletă cu tot.

Au mai păţit-o şi alţii, dar dădeau vina pe drum şi iată acum s-au strîns toţi şi l-au chemat devale.

Calul a mai dat pe acolo. Biciclete umblau prin luncă, Nani, însă, nu se arăta.

Odată, apropiindu-se de izvor să bea apă, vede un băieţaş spălîndu-şi cămaşa...

„Îi el! Băiatul fără bicicletă", tresare calul. Pas, pas — vine drept la dînsul şi unde se pune în genunchi.

Băiatul îi netezeşte coama şi-i dă apă din pumn, apoi, lepădînd cămaşa la izvor, se urcă bucuros călare.

Calul îl poartă pe unde ştie el: i-a spus inima că băiatul e bolnăvior — e galben la faţă, ba l-a şi auzit tuşind. S-o fi aprins plămînii într-însul de atîta fugă.

Către seară, trecînd podul peste Răut, îl lasă la marginea satului şi o ia de unul singur spre stufăria unde se ascundea.

A doua zi Nani a stat mai mult la izvor. Pe la chindie iaca şi calul. Băiatul îi cuprinde gîtul, îl pupă şi acum se pune el în genunchi:

— Hai, mărogel, pînă la casa mea, că mama plînge. Zice că mi s-a betejit şi capul: am început a vedea cai albi...

Calul cum să nu-l asculte?!

— Iaca şi noi! zice Nani intrînd călare în ograda cu liliac. Trrr! Asta-i casa mea.

Mama, cum mulgea vaca, aleargă cu căldare cu tot şi i-o pune calului dinainte.

— Îi dai lapte, mamă! rîde Nani.

„Acum lasă-mă, i se uită calul în ochi, c-or veni oamenii şi m-or

prinde", şi o ia la trap să înnopteze în stufărie.

În Cucuieţi, nu mult la mijloc, izbucneşte un război. Şi iaca de la ce: Grăia-Singur a făcut un Titirică de lut. Avea un năsoi, că-i trăgea capul la pămînt.

— Hi-hi-hi, rîdea Grăia-Singur în şură. Mai ridică acum nasul!

Peste un ceas Titirică acel viu săpa o tranşee sub gard. Război! Pe casă a pus un steag de altă culoare decît steagul lui Grăia-Singur.

Ce să mai zicem de el, dacă şi Titirichioaia era supărată foc. Iacă-tă-o, bate chiroane în portiţa care dă la Grăia-Singur. Apoi, bodogănind, aruncă peste gard o tigaie, covăţica şi macahonul — tot ce-a împrumutat de la mama lui Grăia-Singur, ba varsă şi apa din căldare şi se duce la altă fîntînă.

Da Titirică sapă gîfîind: o să fie lung războiul...

La amiază mama i-a adus o strachină cu borş la tranşee şi i-a arătat o pietricică: dacă e bună, o să mai strîngă de astea pentru praştia lui.

Au pîndit apoi cînd s-a urcat Grăia-Singur în copacul de nuc, unde avea o colibă.

Primul rănit a fost motanul lui Grăia-Singur... Titirică l-a nimerit printre gard cu o pietricică din praştie. Ba lua la ţintă şi găinile, şi vrăbiile din ograda vecină. Numai avioanele puteau zbura liber deasupra celor două case.

„Pe pămînt nu-l mai las, gata! se grozăvea Titirică. O să trăiască în copac şi taică-său, şi maică-sa, şi vaca lui, şi oile. Ha-ha-ha! Dar la iarnă om vedea ce-or face ei în copac!"

Cum nu avea cu ce, Grăia-Singur rupe nişte nuci să se apere. Cu una nimereşte drept în mama lui Titirică.

— U-liu-liu! ţipă aceea. D-apoi că-i şi răsare un cucui ia aşa de mare în frunte.

— Ne bate acasă! strigă Titirică şi o cheamă pe maică-sa în tranşee.

„Buf! Trosc!" bombarda el coliba din copac.

— Trrr! intră tocmai atunci în ogradă Nani pe calul cel alb, care înnoptase la el în şură.

— Măi, ce cal! scoate capul din tranşee Titirică. Tu cu cine ţii, vărule?

Grăia-Singur se iţeşte din colibă.

— Eu? zice Nani. Ţin cu calul ăsta şi el ţine cu mine. Dacă te laşi de

bazaconii, o să-l rog să te ia şi pe tine călare.

— Să mi-l dea întîi pe Titirică acel de lut ! sloboade Titirică o piatră în colibă.

— Hai, Fulgu, că aici nu-i de noi ! şi Nani întoarce calul cu capul spre poartă.

— Rabdă, bre, iese din tranşee Titirică. Da o să-l iei şi pe Grăia-Singur călare ?

Vărul Nani dă din cap.

— Ei, bun, se scarpină războinicul la ceafă, dar mie să-mi dai partea de dinainte a calului.

— Aşa nu mă unesc eu ! aud ei vocea lui Grăia-Singur. El o să-l poarte de cap tralea-valea şi acolo o să se ducă şi partea din urmă a calului...

— De hrănit n-o să-l hrăneşti tu, îndoaie Titirică un deget, de adăpat nici atîta, mai îndoaie unul, numai cît o să umbli din urma lui să strîngi gunoiul şi încă mai sari cu gura ?! S-a întins iar o praştie.

— Hai, Fulgu, că o să te taie în două cu ferăstrăul...

„Aa.... îşi aduce aminte calul, ăştia-s băieţii care alergau atunci călări pe cîte două roţi !“

— Măi, unde iese din păpuşoi Titirichioaia, unul luaţi-l azi, altul — mîine.

— Eu întîi ! sare Titirică.

— Tu, se uneşte călăreţul, şi calul nu e împotrivă.

Grăia-Singur tot atunci coboară din copac şi vine la gard.

— Bre, ce cal ! se apropie Titirichioaia cu mîinile în şolduri. Apoi, cînd îl vede pe Titirică al ei călare, bagă capul într-o spărtură din gard şi-l pupă pe Grăia-Singur în vîrful nasului. Ba a dezbătut pe loc şi chiroanele din portiţă.

Iaca aşa Titirică s-a urcat pe calul cel alb în ziua aceea. Copiii lepădau casele şi umblau roi după cal. Ba şi în iaz au intrat cu hurta în urma lui Fulgu...

Noaptea, însă, cînd sărea Titirichioiul din pat, cînd Titirichioaia şi ieşeau cu o lumînare aprinsă afară : este calul ori nu ? Numai Titirică dormea neîntors, dar la zori cine dacă nu el s-a sculat şi i-a dus lui Fulgu grăunţe în pălărie ?!

Apoi Fulgu s-a mutat la Grăia-Singur, pe urmă la alţi băieţi şi bicicle-

tele nu mai aveau aşa mare trecere în Cucuieţi.

Cum i se făcea dor de Nani, calul venea la poarta lui şi bătea cu copita în pămînt. Băiatul îl auzea din fundul ogrăzii, din beci, din pod, unde se afla şi tot atunci era la poartă.

De cînd a apărut calul, Nani se înzdrăvenea văzînd cu ochii, dar şi calul se făcea tot mai frumos. Ş-apoi... numai că asta v-o spun la ureche : nu se mai temea de oameni...

Azi cu un băiat, mîine cu altul — ducea cu fuguţa scrisori din casă în casă, căci Fulgu era acum poştaş în Cucuieţi. Ba şi la nunţi tot el poftea.

— Apoi să fie sănătoşi şi vornicelul şi calul, zicea ici-colo cîte un gospodar, scoţîndu-şi pălăria.

Pînă şi păsările din sat îi mulţumeau lui Fulgu, că le-a găsit de lucru băieţilor şi ei lasă cuiburile în pace. Măi, ce de-a pui au mai scos în vara aceea !

Iaca într-o joi calul vine de unul singur la poarta lui Nani şi bate cu copita în pămînt. La gît avea o coroană de flori de cîmp.

Cînd apare cel chemat, cad bob sositor : Titirică, Grăia-Singur, Ioana şi alţi băieţi cu flori şi un cîrd de fluturi după ei.

— Păi azi e ziua ta de naştere, bre ! zice Grăia-Singur şi ei fac o colibă de flori în jurul lui Nani.

Nani nu avea tată. Cum a adus lut în ogradă, n-a mai dovedit să-şi înalţe o casă nouă.

Cît ai duce lingura la gură, băieţii dispar care şi unde. Ioana se întoarce cu două căldări, Grăia-Singur dă de-a dura un poloboc, Titirică împinge o teleguţă, la care înhamă calul şi — la Răut după apă. Ceilalţi au făcut rost de paie.

Apoi unde se bagă cu toţii în lut, calul — cu tuspatru picioarele. Îl calcă, îl răscalcă şi pînă pe la chindie au umplut ograda cu chirpici unul ca unul.

— Acum, bre, ţi-i dăruim ţie pentru casă, zice Titirică cu pantalonii numai lut.

Fulgu a rămas să doarmă la Nani.

Seara, cînd vine mama de la deal şi dă de chirpici, se freacă pe la ochi.

— Calul ăsta i-a făcut, mamă, zice Nani, punîndu-i flori în coamă.

Grăia - Singur își caută un strămoș *Pictor A. Culibneac*

Mătușa cu doi brazi *Pictor A. Colibneac*

E năzdrăvan. Să vezi că tot el o să ne clădească şi casa cea nouă.

Dar a doua zi hop că vine o scrisoare în sat. Calul alb, cică, a fugit de la abatorul din Bălţi. Dacă nu-l duc pînă mîine, e bucluc.

Un ceas zăbavă mama lui Nani ţinea drumul la Bălţi cu banii în mînă...

Cei de la abator încă au luat-o în rîs. Unul cu părul roşu însă i-a spus:

— Aici nu-i iarmaroc, femeie. Iaca ştampila că i s-au terminat zilele! şi i-o băgă sub nas.

În noaptea aceea Nani a intrat în şură la Fulgu, i-a luat capul în braţe şi au plîns în doi cu calul.

— Tu nu cumva ai fost întîi om? îl mîngîia băiatul.

Tot noaptea au venit să-şi ia rămas bun de la cal Titirică, Titirichioaia, Grăia-Singur, Ioana şi ceilalţi.

Dimineaţă însă nu-l duc. Unde sapă băieţii o tranşee în jurul calului. Titirică cu mama lui comandau cu oastea de jos, în care intrau acum şi Ioana, şi vărul Nani. Da Grăia-Singur se pune la pîndă cu binoclul sus, într-un copac.

Duminică iaca intră în sat doi oameni de la Bălţi.

— Săriţi, că ni-l iau pe Fulgu! s-a răspîndit vestea printre case.

Primarul, care avea şi el un băiat în tranşee, cînd vede că se cam îngroaşă gluma, îi ia pe cei doi de-o parte şi le dă pe cal un camion vechi, ca să-şi caute de drum.

Iar Fulgu trăieşte şi azi în Cucuieţi. Iarna, cîţi copii sînt pe acolo, leagă săniile una din alta şi calul cel alb îi plimbă pe toate drumurile.

MĂTUŞA CU DOI BRAZI

Trăia mătuşa de una singură. Avea copii, dar erau împrăştiaţi prin lume. O căţeluşă — atîta i-a mai rămas la suflet. Drept că venea cîte un vecin s-o întrebe de sănătate, dar cînd îi aducea poştaşul o scrisoare, mătuşa îşi punea ochelarii şi cui s-o citească întîi? Căţeluşei Cnopca...

Şi ea o asculta ca un om, iar noaptea numaidecît îi aducea în gură ba un papuc vechi, ba o sandală...

Se scoală baba, dă de ele în prag şi se bucură : de, a avut oaspeţi !

Ca mîine-poimîine se înnoia anul în Cucuieţi. Nu era însă omăt măcar de aşternut în prag. Dealurile îngenuncheaseră în jurul satului ne-e-gre şi mohorîte ca la priveghi.

Oamenii ce să facă ? Îşi mută picioarele în ciubote, îşi pun căciuli, trag mănuşile pe mîini, dar tot nu ninge.

— Bre, ia hai şi-om mînca ! zice unul burduhos.

Şi iată hogeagurile îşi pun pălării albe de fum : o să vadă fulgii ori nu unde-s Cucuieţii ?

Da unul mai şugubăţ a stîrnit anume un cioroi somnoros şi acela îşi scutura cîrîitul pe deasupra satului...

— Gata, o să ningă ! zburau căciulile în sus.

În noaptea aceea ba ici, ba colo se deschidea cîte o uşă şi apărea cîte un cap în prag : fulguie, ori nu ? Na, stele pe cer !

Dimineaţă iar herghelii de nouri sus : taurii cei negri îi mîncau pe taurii cei albi...

— Ia hai, măi, şi-om bea de sănătatea iernii ! îi cheamă în casă cel şugubăţ. Ş-apoi cum i-a fi obrazul...

Numai mătuşa se ruga să mai ţină vremea, grăind cu căţeluşa ei :

— Tu ştii doar că nu ne-am adus încă de foc pe iarnă ?

Abia cînd a intrat un car cu lemne în ograda mătuşii, iaca şi un fulg prizărit, ba şi pe acela l-a înghiţit din văzduh o vrabie tînără, care credea în capul ei că-i un grăunte alb.

Că era vrabia de vină, că nu era ea, dar nu multă zăbavă au prins a veni turme albe de sus.

Vrabia : „Chî ! Chî ! Ce-s reci grăunţele astea !“ şi se ascunde în cuibul de sub streaşină.

Da oiţele albe parcă au rupt porţile cerului — toată nopticica au tot coborît în Cucuieţi.

Dimineaţă — numai dă-te la fereastră ! Părea că satul s-a mutat peste noapte sus, în munţi. Alb-dalb totul în jur...

Atîta omăt că lumina pămîntul, nu cerul. Şi o tihnă ca pe altă lume.

Gospodinele pun ceaunele somnoroase la foc, iar bărbaţii umblă vajnici prin omătul puhav ca printr-un lan de grîu : de, a rodit cerul şi li-i inima plină !

La fereastră nu mai e nimeni — copiii au dat buzna afară. Care pînă

la brîu în omăt, care pînă la gît. Cine să-şi mai aducă aminte că azi e Ajunul ? Au lăsat în căruţa zilei de ieri toate grijile şi s-au născut din nou astănoapte, iar tata şi mama lor e omătul de afară !

„Vă-hă-hă ! îşi pune mîinile în cap o femeie. Păi nu s-a întors omul care s-a dus după bradul cel mare !"

Acum — gata, nu mai răzbate în sat. Maşinile, nici vorbă, stau pe sub omăt. Caii nu văd drumul, pot da într-o fîntînă.

— Îl aducem cu iroplanul, îşi dă cuşma pe ceafă Titirică alb din cap pînă în picioare ca un pui de urs polar.

Un mahalagiu, care făcea cărări, a strîns din umeri : adică, de unde să iei, bre, iroplan, cînd nu zboară nici pasăre ?!

Dar şi să laşi băieţii fără brad nu era chip. Că dacă îi superi, după Anul Nou şcoala rămîne numai cu clopotul şi cu omul care îl sună.

Au ales un cal cu picioarele mai lungi şi i-au pus şaua. Iaca iese din casă tata lui Titirică, îmbodolit şi cu o frînghie în mînă.

— Ei, dacă mă văd la aerodrom, bradul îl leg de elicopter şi mă anin şi eu cumva, dar cu calul ce să fac ? se scarpină omul la ceafă. Să-i iau şi lui măcar un sac de orz şi-a face Anul Nou la tîrg ? şi îşi apasă căciula şi dă să pună piciorul în scară.

— Ia stai, măi... îl strigă nevastă-sa din prag.

Şi cum de-au uitat, a ? Păi are mătuşa cu căţeluşa în pragul casei nu unul, dar tocmai doi brazi de la munte şi-s numai buni de mari !

Da' pe mătuşă în dimineaţa aceea o năpădise gîndurile. Oare cum o să iasă din casă că omătul e cît uşa ? Şi căţeluşa pe unde-i ?

Afară, însă, Titirică trebăluia pe lîngă un brad. Întîi îi scoate piciorul din omăt, apoi face un semn cu toporul pe tulpină : chipurile, de ici.

„Oare ne-a da voie mătuşa ? întreabă în şoaptă Titirică şi tot el răspunde : iaca îi rămîne şi ei unul."

Cînd i-a rănit Titirică piciorul, bradul a tresărit. Acum auzea cu cetina nişte vaiete îndepărtate... A-a, plîng brazii colo sus, în Ţara Munţilor.

„Tată-munte, îl ruga un pui de brad, ascunde-mă, aud toporul !"

„Tuc-tuc ! se auzea, într-adevăr, toporul. Tuc-tuc !"

„Unde să te ascund, fiule ?" murmura muntele.

„Tuc-tuc ! E-he, deseară-ţi pun veşmînt de împărat ! Tuc-tuc !"

„Lasă-mă cu tata, îl ruga puiul de brad. Lasă-mă în verde ram cu pasărea neam !"

„Tuc-tuc ! Păi fără tine nu mă duc. Deseară-ţi pun în frunte o stea..."

„O, îmi iei tot cerul şi îmi dai o stea de tinichea ?! Scăpaţi-mă dar voi, măi fraţi, toporul din pădure alungaţi !..."

— Ham-ham ! a lătrat căţeluşa de sub omăt şi vocile îndepărtate au dispărut.

„Boc ! boc! boc!" bate în fereastră mătuşa, chiar dacă nu vede pe nimeni.

Atunci Titirică — huştiuliuc ! se ascunde în zăpadă. Acolo băiatul prinde la curaj :

— Hai, bre, dezgroapă baba, îşi spune sie însuşi.

Cînd omătul din prag e dat în lături, uşa se deschide şi iese mătuşa cu nişte nuci în poală. După ce le pune prin buzunare, Titirică ia capăt de vorbă :

— Iaca a nins, mătuşă...

Femeia tace.

— S-a dus un om tocmai la munte după brad, dar cine ştie pe unde l-a prins drumul ?

Mătuşa stă în prag ca împietrită, în colţuni numai.

— Cum ieşim din iarnă, îţi aducem nuiele din pădure, că iaca n-ai gard la ogradă, arată Titirică.

— A-a... vede mătuşa Nadea toporul. Apoi stana de piatră unde scutură capul şi odată îl fulgeră cu ochii :

— De aista îmi eşti ? Clădeşte înapoi omătul, cum a fost, în uşă, şi cară-te din ogradă !

Şi Titirică s-a pomenit în drum cu mîinile goale : ba încă avea o ureche roşie — că de frig, că de ruşine ?

Da în sat — vorbă, da în sat — frăsuială :

— Acum gata, să vină şi împăratul, că baba nu deschide uşa... Şi iaca ne apucă Anul Nou aşa !

Cînd s-a întors acasă, Titirică :

„Chî ! Chî ! Chî !" din prag.

— Aracan, ai căpătat gîlci ? îi pune mama mîna pe frunte.

Şi numai ce vezi că-l descalţă şi, ca să nu-l scape afară, mama s-a dus unde avea treabă în sat, cu o ciubotă de-a lui subsuoară.

Acum Titirică şedea ca un moşneag după sobă. De ciudă, a băgat capul sub pernă, ca să nu-l vadă nici musca. Cum i s-au încălzit urechile,

e-he-he, ce mai gînd îi încolţeşte acolo, în fundul capului !!!

Cînd dă să se încalţe, nu-i o ciubotă... Da şi el bagă piciorul într-o mănuşă, ia clopotul şi hup-zdup, dzin-dzin, hup-zdup, dzin-dzin-dzin prin sat !

Văzîndu-l cum aleargă într-o ciubotă prin omăt, lumea credea că s-a întîmplat cine ştie ce.

Ba în ograda mătuşii a intrat şi fără căciulă. Abia îşi trăgea sufletul, dar clopotul suna şi baba a ieşit fuga din casă.

— Nu, nu-l tăiem ! cuprinde bradul rănit Titirică. Îl împodobim aici !!!

Mătuşa unde cască o gură — mai să înghită clopotul, apoi se luminează pe la ochi.

— De, îi scutură ea omătul de după urechi, numai că eu am doi băieţi, bre. Iese că pe unul îl fac cicea, dar pe altul nu ?!

— Bun, mătuşă, îi împodobim pe amîndoi ! unde zice Titirică şi sună, sună clopotul la poartă : adicătelea, şcoala se mută în ogradă la mătuşa cu căţeluşa.

Iaca şi Cnopca. Vine sărind prin omăt : aduce căciula lui Titirică în gură.

De ici unul, de colo unul — iese copii de prin ogrăzi. Care aduce o Albă ca Zăpada, care o nucă argintie. Nani scoate din sîn o pasăre cu ciocul de sticlă, iar Grăia-Singur vine cu doi colaci proaspeţi ca să-i pună în brazi.

Un boboc de fată cu un Moş Crăciun în braţe nu putea răzbate la mătuşă. Şi ce le dă în gînd la trei băieţi, cît melesteul şi ei ? Hop aici, hop acolo — se culcau în omăt înaintea fetei, tot schimbîndu-şi locul... În urma lor rămînea un fel de pîrtie, pe care venea copila.

— Iaca ajungem, Rodico, a zis unul, căutîndu-şi sub frunte nasul ca să-l şteargă.

Pe alt drum directorul şcolii mîna doi cai înhămaţi la o sanie încărcată cu jucării.

Ba iaca şi tata lui Titirică : i-a adus ciubota aceea. Şi unde pune mîna pe lopată ca să facă o cărare la fîntînă, apoi se apucă şi despică lemne.

Directorul ţinea scara, iar băieţii umblau ca forfecarii prin brazi împodobindu-i.

Mătuşa era acum la o fereastră, acum la alta — nu se mai sătura să-i

vadă. Ba, cu toată rușinea, s-a uitat și-n oglindă. Dacă e murdară de funingine taman azi !?

Pe la amurgite — bucluc în Cucuieți, nu-s copiii ! Mamele fac ce fac și se dau la fereastră : nici urătorii nu s-arată... Iaca banul în pungă, colacii pe masă, dar cîinii din ogradă tac. Trag atunci cu urechea : pe la vecini tot nu se aud clopoței.

— Măi, ia hai să-i căutăm, ies în drum bărbații și înoată prin omăt pînă la casa mătușii.

Aici erau. Numai pe unul nu-l putea găsi părintele său. Cînd colo, el ședea sus, într-un brad, ca să întîlnească mai degrabă Anul Nou.

Și unde fac băieții, cu tații lor cu tot, o roată cît ograda, de părea că baba avea acum gard de oameni.

Da Titirică se dă la mijloc :

— Aho, aho ! ura el brazii, casa, mătușa și cățelușa.

Și iaca au prins a pocni în jurul casei harapnicele, și sunau dintr-o dată tocmai optzeci de clopote — cîți ani avea mătușa. Dar și cînd strigau cu toții „hăi-hăăi !“ — se auzea hăt în satele dimprejur.

Stelele nu puteau adormi. Dînd nourii într-o parte, se uitau de sus cu lumînările în mînă : oare ce se întîmplă în Cucuieți ?

Mătușa ? De ici îi creștea sufletul, de ici se făcea mică, tot mai mică, pînă au rămas în prag numai doi ochi care plîngeau nu știu de ce.

Cînd vede atîta lume, cățelușa Cnopca ia și fuge de acasă.

— Dacă ai fost o proastă, o probozea a doua zi mătușa. Să te duci de acasă într-așa o noapte ?! Asta o dată în optzeci de ani se întîmplă !

1981

REPUBLICA CU TREI CONSULI

REPUBLICA CU TREI CONSULI

Cică a fost odată un sat cu case înalte şi frumoase ca nişte corăbii. Ogrăzile erau cu fîntîni şi porţi încrustate, iar în vîrful stîlpilor şedeau pururi nişte păsări necunoscute de lemn. Luna şi Soarele umblau de capul lor prin cerul satului, sugînd lapte de la nouroaice. În amurg ieşea Luceafărul şi bătea cerul cu ţinte de stele.

Luna credea că în satul ăsta trăiesc pitici, Soarele însă ştia tot adevărul... Dimineaţă oamenii din sat erau înalţi şi voinici, dar pînă seara se făceau mi-i-ici, de-o şchioapă. Intră, dacă poţi, în casă, pragul era cît un gard de înalt. La căldarea cu apă se căţărau pe o scară...

Cînd pregăteau cina, mamele se temeau de una : nu cumva să cadă în ceaun că nu mai ieşeau tefere de acolo şi puteai să mănînci zeamă de pitic.

În satul acela copiii nu descreşteau peste zi, către seară erau de vreo şapte ori mai înalţi decît părinţii. După cină ei îi luau în braţe pe mama, pe tata, pe bunelul şi-i duceau la culcare în paturi mari că pînă dimineaţă părinţii lor se făceau iar înalţi.

Pe la zori taţii îşi puneau pălăriile pe cap, mamele îşi legau baticul sub bărbie şi o luau care încotro : la arat, la semănat, la prăşit ori la strîns roada. Urcau dealuri şi coborau văi — o fugă toată ziulica.

Pe la chindiie ajungeau iar mici. Numai coasele şi sapele rămîneau mari. Către seară doi omuleţi trăgeau o coasă, trei femei prăşeau cu o sapă.

Multă bătaie de cap aveau cu îmbrăcămintea. Ca să poată ieşi femeia de sub rochie şi bărbatul să nu să se piardă prin cracii pantalonilor, îşi luau cîteva rînduri de hăinuţe în cîmp. De, se îmbrăcau şi în straiele copiilor, dar mai apoi şi ele erau mari.

Pe toată uliţa era cîte un croitor. Înspre seară se făceau şi ei mici, cosînd atîtea haine.

De încălţăminte nu se plîngeau oamenii din satul acela — umblau desculţi pînă cădea bruma.

Au venit doctori din ţara de dincolo de munţi, şi-au pus ochelarii pe nas ca să vadă ce e cu oamenii ăştea. I-au sucit pe o parte şi pe alta. Ce să le facă ? Unul le dădea tablete rotunde, altul — lunguieţe, părinţii le înghiţiau, dar fără noimă.

Au tot cărat doctorii saci cu pilule în cîmp, pînă s-au făcut mici şi ei. Şi au venit atunci alţi doctori să vadă ce-s cu doctorii ceilalţi...

O căruţă căra zi şi noapte cretă la şcoală.

Învăţătorii scriiau cîte în lună şi în stele pe tablă pînă se făceau încetul cu încetul şi ei mici. Copiii îi urcau atunci pe taburete.

Pe la sfîrşitul zilei învăţătorii ajungeau aşa de mici, încît elevii îi puteau pune în ghiozdan. Dacă afară ploua, directorul şcolii se întorcea acasă în ghiozdanul elevului care lua în ziua ceea cea mai bună notă la purtare.

Şedea înăuntru ca un împărat, numai că, ascultînd cum lovesc picăturile de ploaie în ghiozdan, i se părea că bate artileria.

Aşa trecea vremea în satul cu case înalte şi frumoase ca nişte corăbii.

În seara aceea o ţărancă se întorcea de la prăşit. Abia îşi tîra picioarele pe drum de obosită ce era. Îi părea că vine de la capătul pămîntului.

Cu mare ce a deschis portiţa de la ogradă. Cînd a văzut-o, nu ştiu ce l-a apucat pe gînsac. Ori a vrut să arate ce poate în faţa gîştelor ? A prins a sîsîi şi a tăbărît asupra stăpînei, trîntind-o cu aripa la pămînt. Era cît pe ce să-i scoată ochii cu ciocul.

Fiul ei, Augustin, a auzit larmă şi a alergat într-un suflet să vadă ce s-a întîmplat. Gînsacul, furios, nu dă şi la Augustin ? Băiatul însă l-a apucat cu amîndouă mîinile de clonţ şi regele gîştelor n-a avut încotro — a capitulat. Gîştele, mirate, stăteau de-o parte : rege, rege, dar să ajungi să nu-ţi cunoşti stăpîna ?!

Augustin a luat-o în braţe pe maică-sa şi a dus-o în casă. Era un băiat tăcut, cu nasul cîrn, pe care îl ţinea mai mult în cărţi. Mama, de, i le mai ascundea, dar tot ea, cînd se ducea la tîrg, în loc de covrigi şi halva, îi aducea alte... cărţi. Băiatul ei ştia pe de rost viaţa lui Alexandru Macedon, Hanibal, Cezar...

Trei pici din vecini văzuseră prin gard lupta lui Augustin cu gînsacul. Au făcut în pripă adunare în mijlocul drumului şi l-au declarat Augustin cel Mare. Fără să-şi dea copiii seama, în clipa aceea s-a şi născut Republica lor.

După întîmplarea cu mama lui Augustin, copiii au intrat în grijă — părinţii lor sunt pîndiţi de primejdie în fiecare seară.

Satul încă nu uitase nenorocirea din vara trecută, cînd a venit pe la chindie în cîmp o ploaie ma-a-are. Cine a apucat să se urce în vîrful porumbilor, sub pălăriile de floarea-soarelui, acela a rămas cu zile. Ceilalţi s-au înecat, au rămas numai pălăriile lor pe ici, pe colo.

O săptămînă nimeni în sat n-a închis un ochi. De atîta plîns femeile abia îşi duceau umbra.

Şi au căzut copiii pe gînduri că părinţii lor nu aveau vreme pentru asta. Chibzuiau cum s-o facă şi cum s-o dreagă ca să rămînă oamenii din satul lor înalţi.

În cele din urma au hotărît să întocmească un g u v e r n al copiilor din sat. Mai întîi însă băieţii au tras pe rînd dintr-un arc să vadă a cui săgeată va ajunge mai departe. Augustin i-a întrecut pe toţi.

Apoi au coborît la rîu să înoate. Traian, un băieţel vioi, care cînta la vioara, l-a lăsat în urmă pe Augustin. Al treilea a ajuns la celălalt mal unul Tronca.

Dacă au văzut aşa, s-au luat la trîntă. Augustin, mai voinic, l-a pus la pămînt pe Traian. Pe Augustin l-au ales Primul Consul. Al Doilea Consul nu era altul decît băieţelul cu ochii verzi, Traian. Iar Tronca nu s-a lăsat pînă nu l-au făcut Al Treilea Consul. Şi cum să nu-l facă, dacă numai el avea în sat măgăruş.

Acasă Tronca s-a sculat pe la miezul nopţii şi a căzut în genunchi în faţa icoanei :

— Doamne, fă cumva să ajung eu Primul Consul.

În prima zi g u v e r n u l şi-a meşterit o ştampilă pe care au imprimat literele : REPUBLICA CU TREI CONSULI. A doua zi şi-au făcut Steagul : o bucată de pînză vopsită în verde, iar în mijlocul ei — o căciulă ţărănească.

Au arborat Steagul pe căsoaia lui Augustin, ştampila au ascuns-o în hornul din căsoaie. Traian avea de compus Imnul, Augustin, călare pe un cal, a plecat cu treburi prin Republică, Tronca însă a rămas să păzească Steagul.

Cum stătea pe prispă cu o ghioagă în mînă, i s-a făcut foame. Înconjoară atunci căsoaia, şi, văzînd că în preajmă nu e nici un spion, fuga acasă să pună ceva în gură, apoi s-a întors aducîndu-l şi pe cîinele său Labă-

Mare. L-a legat în pragul căsoaiei lui Augustin şi a spălat putina.

Cînd s-a întors Primul Consul, intră în căsoaie dacă ai cum ? Era un cîine cît un lup de mare, pînă nu te apuca de picior, nu se astîmpăra.

A treia zi, avînd ştampila în horn şi Steagul pe căsoaie, consulii au chemat Sfatul cel Mare.

— Onorat guvern şi scumpi cătăţeni, s-a sculat Augustin în picioare. În numele REPUBLICII CU TREI CONSULI declar Sfatul cel Mare deschis.

Traian a coborît Steagul, s-a urcat cu el pe o buturugă şi a cîntat impul Republicii :

Jurăm, vom face totul,
Părinţi şi dragi bunici,
Să nu mai fie oameni
Cît lingura de mici !

Băieţii au sărutat Steagul în genunchi.

— Trăiască Republica ! a strigat nu ştiu care.

— Ura-a-a ! a răsunat o ogradă de voci. Numai un pistruiat n-a deschis gura. Era de pe uliţa lui Tronca.

— De ce taci, mă ? l-a întrebat Traian.

— Păi mie îmi convine cînd tata e mic. De cîte ori am mîncat papară de la el — numai eu ştiu. Aseară îi zic : Îţi aduci aminte ? Ia dă pantalonii în jos, tată ! Şi-i ard cîteva la partea moale. Aşa că n-am nevoie de Republica voastră.

— Dar eu aseară l-am băgat pe tata în cotruţă, se lăuda altul cu un cucui în frunte. Noaptea aud : „hodoronc-tronc !“ Tata, crescînd, a dărîmat cotruţa.

— O să te băgăm pe tine în cotruţă, măi Ile ! s-a auzit o voce.

— Să-i închidem în beci pe amîndoi ! a strigat altul.

Primul Consul a cerut să se facă linişte.

— Stimaţi republicani, a zis el, nu-i lăsăm aşa pe ăştea doi, dacă mai fac una ca asta. Acum vă întreb : am sărutat Steagul ?! Steagul şi imnul Republicii ne obligă să ne apucăm îndată de lucru. Ca să nu lungim vorba, propun oratorilor să cuvînteze într-un picior.

— Aşa să fie, l-a susţinut Chiru, fiul poştaşului. Măi băieţi, a adăugat el, hai să construim o corabie ma-a-re pentru mamele şi taţii noştri, să nu-i înece ploaia.

— Corabia lui Noie! au strigat mai mulţi.

Toma, fiul lui Anton-vînătorul, care umbla cu un pui de potîrniche în sîn, era de altă părere. A spus şi el într-un picior:

— Zic să cumpărăm un tun şi să împuşcăm norii cei negri. Atunci nu-ţi mai trebuie nici corabie.

Cînd au auzit una ca asta, băieţii s-au strîns ciucure în jurul lui Toma. Dacă taică-său are puşcă, de ce, adică, ei să nu aibă tun? Care mai de care cerea cuvîntul.

Ba au ales pe loc trei dealuri de unde să bată cu tunul, dar s-a amestecat Primul Consul:

— Vorba e că nu avem ghiulele, artilerişti s-ar găsi printre noi, a zis Augustin.

Băieţii s-au întristat. Pînă vor găsi ghiulele, au hotărît să facă o flotă. Mai mare pe flotă a ajuns fiul tîmplarului, el a venit la adunare pe catalige.

Traian a adus vorba despre întîmplarea cu mama lui Augustin. Au scos o lege şi au hotărît s-o scrie fiecare pe uşa de la casă: la chindie să nu se mai vadă un gînsac prin ogradă. Să fie zăvorîţi sub şapte lacăte. O patrulă va controla satul.

Apoi a luat cuvîntul Tronca. Sfatul cel Mare le-a cerut consulilor să vorbească şi ei într-un picior.

— Republica are nevoie de oşteni-santinele, s-a înălţat Tronca în vurful piciorului, ca să pară mai înalt. Dacă ne fură cineva Steagul ori ştampila? Eu nu pot să las aici cîinele, el are treabă acasă. Oşteanul e dator să păzească steagul! Dar mai întîi trebuie să ştim cine pe cine ascultă. La sfatul consulilor am împărţit gradele: cel cu o clasă va fi oştean de rînd, cel cu două clase e sergent, cel cu trei — sergent major, cel cu patru clase — plutonier. Eu am gradul de sublocotinent, Traian e locotenent, iar Augustin — căpitan.

Doi dint-a-ntîia s-au sculat şi au zis într-un glas:

— Noi ieşim din Republică. Mare nevoie avem de Steagul vostru!

— Să le dăm şi lor grade, le-a luat apărare fiul vînătorului, Toma.

— Grade vreţi?! Vi le dau pe ale mele! a sărit un bondoc. Unul o să fie jumătate de sergent, altul — cealaltă jumătate.

— Ia seama să rămîi tu întreg! i-a arătat pumnul un pici.

Augustin le-a ţinut parte, aşa că picii au rămas în Republică. Chiar în ziua aceea şi-au pus pe umere gradul de fruntaş.

Aici s-a încheiat sfatul copiilor. Steagul a fost ridicat pe căsoaia căpitanului, documentele şi ştampila — ascunse în horn. De strajă a rămas sergentul Toma.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, Republica s-a apucat să facă bărci. Bă-ă-teau ciocanele prin şoproane, dălţile muşcau lemnul... Copiii se loveau peste degete, julindu-se, dar îşi încleştau dinţii şi nu lăsau gura să se vaicăre. Fiecare îşi meşterea luntrea cum îl tăia capul.

Cînd s-au dus la rîu să le încerce, era o flotă nemaipomenită. Broaştele îşi făceau cruce că n-au văzut aşa ceva de cînd li e neamul : mai toate luntrele semănau cu nişte treuci ! Republicanii însă îşi strîngeau mîinile şi se felicitau că luntrele se ţin pe apă.

Fiul tîmplarului le-a mai dres pe ici, pe colo şi le-a făcut bot cu ferestrăul. Apoi au scris pe toate cu o sîrmă încinsă : REPUBLICA CU TREI CONSULI.

Flota era gata. Acum copiii stăteau mai mult cu ochii pe sus. Cum se înnegrea un colţ de cer, mutau bărcile dintr-o vale în alta, legîndu-le de copaci.

De plouat însă nu ploua.

A opta zi s-a stîrnit pe acolo o mamă de furtună că a ridicat sătenii din cîmp în aer. Mulţi s-au rătăcit atunci prin păpuşoaie, unii s-au ales cu răni, iar tatăl lui Ile a căzut într-o fîntînă adîncă şi n-a mai ieşit viu de acolo.

„Flotă ne-a trebuit ? se frăsuia Augustin. Ne-am făcut de rîs."

Şi iată răsună trîmbiţa. Aleargă unul de ici, altul de colo : se întruneşte Sfatul cel Mare !

Cu steagul în mînă Traian a cîntat imnul Republicii, apoi au trecut la dezbateri. Ştefănel, un fruntaş cu moţ din clasa întîia, văr drept cu Traian, a cerut cuvînt primul :

— Eu zic, s-a înfierbîntat fruntaşul, să-şi ia părinţii cîte un capăt de frînghie în buzunar. Înainte de furtună să se lege de cozile sapelor.

— Bravo, Ştefănele ! l-a încurajat un sergent.

— Dar dacă le-am face nişte paraşute ? era de altă părere fiul croitorului. Nu şi-ar mai frînge nimeni picioarele.

— Mai bine să-i încălţăm în papuci cu călcîie de fier, s-a auzit glasul lui Tunea, fiul cizmarului, un republican zdravăn de care se temeau şi consulii în amurg.

Alţii însă cereau ca Republica să meşterească nişte colibe pe roţi.

Pînă la urmă s-au înţeles aşa : să facă paraşute pentru mame şi papucei cu călcîie de fier pentru taţii lor.

Fiul croitorului şi fiul cizmarului au împărţit republicanii şi s-au pus pe treabă. Ici împungeau acele, colo băteau ciocanele. N-a trecut chiar aşa de mult şi femeile, bucuroase, îşi luau în cîmp paraşute, iar bărbaţii — papucei cu călcîie de fier.

Cînd vedeau că norii prind a se fugări pe cer, mamele îşi puneau paraşutele în spate, iar taţii — încălţau papuceii.

Azi aşa, mîine aşa, pînă într-o după amiază o furtună a ridicat femeile în cer şi ele au deschis paraşutele. Unde mi ţi le-a umflat vîntul şi le-a tot dus...

Bărbaţii — mai mare ciuda — nu puteau să fugă în urma lor, fiindcă erau încălţaţi în papucei cu călcîie de fier. Le-au urmărit îngroziţi pînă au dispărut hăt peste păduri...

În seara aceea nu s-a întors nici o mamă acasă. Au făcut demîncare bărbaţii, dar nimeni nu s-a atins de lingură.

Republicanii au căutat lanternele, s-au înarmat cu săbii, suliţe, puşti de vînătoare, au făcut în grabă trei cete şi au pornit în frunte cu cei trei consuli ca să-şi caute mamele.

Pădurea din jur era fără capăt : ziua te apuca frica pe acolo, dar noaptea ?! Se strigau pe nume — aşa se îmbărbătau. Au aprins ici-colo focuri să le vadă cei pierduţi, ba au lăsat lîngă fiecare foc şi cîte-o strajă şi au plecat mai departe.

Luminau coroanele copacilor cu lanternele — mai ştii, poate s-o fi agăţat acolo vre-o paraşută ? Găseau păsări adormite în cuib, mamele însă — nicăieri. S-au dus atunci la pădurar — poate că femeile au înnoptat la canton ?

Pădurarul, somnoros, a deschis uşa.

— N-am văzut, bre, nici o paraşută, a strîns din umeri omul.

Atunci Augustin a cerut cornul de la pădurar şi a trezit toată pădurea.

Au aşteptat, au aşteptat, n-a răspuns nimeni. S-au întors pe la focuri, dar n-au găsit nici o mamă.

Către miezul nopţii Primul şi Al Doilea Consul cu oştenii lor au intrat în sat, ceata lui Tronca zăbovea pe undeva.

În noaptea aceea nimeni n-a pus capul pe pernă.

„Paraşuta e paraşută, nu-şi găseau loc oamenii. Au putut să coboare şi într-un iaz dincolo de pădure, dar ele nu pot înota. Dacă e aşa, a rămas ţara fără femei !“

Iar unii mai slabi de înger au prins a ciopli cruci să le înfigă la cimitir. Fetele din ţară erau ţinute numai în braţe.

Dinspre ziuă, cînd bărbaţii s-au făcut înalţi, au pus de ale gurii în desagi şi au plecat să-şi caute femeile şi copiii din ciata lui Tronca.

Bădica Vasile s-a întors de la marginea satului şi a luat din ghiozdanul lui fiu-său manualul de geografie, alţii vreo trei au împrumutat hărţile cele mari de la şcoală, iar unul mai capos a băgat în desagă globul. Te pomeneşti că le-a dus vîntul în altă ţară ?! Încă bine că au învăţat oleacă de geografie în tinereţe.

Republicanii umblau cu nasul în jos. Din clipă în clipă puteau să izbucnească tulburări în republică, steagul era în pericol. Augustin a întărit straja şi a trimis doi călăreţi să facă rost de un aeroplan. Primul Consul voia să reînceapă căutarea mamelor şi a copiilor pierduţi cu aeroplanul.

Sub amiază a venit tot o fugă Traian cu o veste : s-au întors două mame de pe uliţa lui.

Republicanii au ieşit la marginea satului cu pîine şi sare, iar Traian — cu vioara.

Mamele veneau care şi cum : unele cu căruţa, altele cu teleguţa, dar cele mai multe au sosit cu trenul. Erau vesele. Au văzut o jumătate de ţară... Lumea de jos rămînea cu gura căscată cînd trecea stolul de paraşute.

— Noi le-am ajutat, ziceau republicanii, şi acum umblau cu nasul pe sus. Augustin, bucuros, l-a chemat pe fiul fierarului şi i-a dat poruncă să facă nişte medalii pentru cei care au meşterit paraşutele. Fără medalii cine ar fi cîştigat vre-o bătălie ?

Iar mamele, cînd au aflat că nu-s bărbaţii, s-au posomorît. Toată nopticica i-au aşteptat cu lampa aprinsă, dar nu s-a întors nici unul.

Dimineaţă, în schimb, a sosit aeroplanul. Băieţii l-au umplut cu afişe şi aeroplanul s-a ridicat sus : taţii şi Tronca cu oştenii săi erau chemaţi acasă.

În ziua aceea, în locul bărbaţilor, au plecat cu mamele în cîmp băieţii republicani. Au traş şi ei sapa, ajutîndu-i pe cei mari, şi seara săreau în sus de bucurie : mamele nu s-au făcut mici !

— Cum de nu ne-a dat pînă acum în gînd că trebuie să le sărim în ajutor ?! se tot întrebau republicanii. Umblam cu tot felul de nimicuri...

Noaptea au prins a se întoarce bărbaţii cu afişe în buzunare. Numai unul, cel cu globul în desagă, s-a întors acasă abia peste o săptămînă împreună cu trei oşteni din ceata lui Tronca.

„Păi că noi ne-am tot dus înainte, a zis unul dintre oşteni. Tronca e un încăpăţînat, n-a vrut să mă asculte pe mine, nici pe ceilalţi, nici chiar pe cîinele său, că l-a luat şi pe Labă-Mare — acela mai tare ne speria decît să ne apere.

Dincolo de Muntele cel Pleşcat noi am găsit un petic de pămînt înconjurat de apă. Am făcut o plută şi am ajuns la insula aceea. Pe insulă numai o colibă — încolo nimeni ţipenie.

Tronca a zis că a descoperit un Pămînt Nou, Insula e a lui, el o s-o apere de piraţi, are sabie, are cîine, iar noi o să-i spunem Măria Ta. Nu ştia însă cum să-şi aducă şi măgăruşul acolo.

Mîncam pomuşoare şi ouă crude de păsări. Tronca acum se scălda, acum făcea bourei ori se pîrlea la soare. Unul Simion îi prindea peşte cu izmenele, iar Gavril îi alunga cu o creangă ţînţarii care îndrăzneau să se apropie de fruntea lui Tronca.

Noi, ăştea trei, am fugit de pe insulă, a încheiat oşteanul. Simion cu Gavril au rămas acolo."

Cînd au auzit ce face alde Tronca, Augustin cu Traian şi-au pus mîinile în cap. Erau gata să cheme Sfatul cel Mare, dar a venit mama lui Tronca.

— Am eu un leac bun, a spus ea. Şi, luînd o vărguţă, s-a dus să-l aducă acasă pe mai marele Insulei.

Acum republicanii nu mai trăgeau mîţa de coadă prin sat. Au ieşit în cîmp şi după ce li s-au întors taţii.

Şi au prăşit cu toţii la porumb, la floarea-soarelui, au cosit, au stropit viţa de vie cu piatră vînătă cît a luminat felinarul soarelui pe cer, iar seara mare le-a fost mirarea : şi taţii au rămas înalţi.

— Trăiască REPUBLICA CU TREI CONSULI ! strigau copiii şi părinţii lor.

Acasă s-au întors cîntînd :

Ne cheamă, ne cheamă
Al ţării meleag,

Republica-mamă
Ne cheamă sub steag.

Ajută Pămîntul
Cu bravi străbunei
Şi dă jurămîntul
Să mori pentru ei!

Iaca şi Tronca cu cei doi şi cîinele după el. Maică-sa aleargă într-un suflet la Augustin.

— Păi m-am achitat cu dînsul, a zis ea. Dar voi, dacă puteţi, lăsaţi-l Al Treilea Consul mai departe. Mă înscriu şi eu în Republica voastră.

De bucurie că în sat erau numai oameni înalţi, l-au iertat pe Tronca.

Steagul fîlfîia pe căsoaie. În căsoaie se adunaseră atîtea documente ale Republicii, încît sfatul consulilor a hotărît să le scoată din horn şi să le pună într-un sunduc. Sunducul avea lacăt cu clopoţel. Dacă umbla cineva la sunduc, straja auzea îndată. Că făceau de strajă cu rîndul nu numai cei băieţei, ci şi părinţii lor.

Primul Consul punea Republica la cale şi fuga în cîmp.

Într-o zi a încărcat cu tata o căruţă cu snopi de grîu. Augustin arunca snopii cu furca, tata îi clădea. Parcă i-a aşezat bine, pe drum însă caruţa s-a răsturnat şi Augustin, cu o coastă frîntă, a nimerit la spital. În locul lui a rămas Traian.

Republica îşi vedea de treabă, numai Tronca umbla bombănind. Ar fi vrut să rămînă el în tronul Republicii, se credea mai hîtru decît Traian.

Într-o dimineaţă, pe cînd Traian era prin Republică, Tronca îl cheamă pe Titus, fiul sculptorului.

— Am auzit că faci raţe, oi, vaci de lut? l-a luat Al Treilea Consul pe departe.

— Fac, măi Tronca.

— Dar consuli n-ai încercat?

— Fac ce vrei.

— Uite ce, Titus, i-a pus Tronca mîna pe umăr. Ştiu că îţi trebuiesc dinţi pentru piticii tăi de lut. Am să dau chiar azi poruncă să nu mai arunce copiii dinţii peste casă. O să-i strîngem pentru omuleţii tăi, dar să fii şi tu de treabă. Ai auzit de Al Doilea Consul?

— Cum să nu. Îl văd mai în toată ziua.

— Bravo, Titus. Eşti băiat cu cap. Pe consuli trebuie să-i vezi şi în somn.

Tronca s-a uitat în jur, dacă nu-l aude cineva, şi a spus în şoaptă :

— Traian m-a rugat să-i facem statuie. Cred că merită, el a rămas în locul lui Augustin.

Titus a dat din cap : adică, dacă spui tu, măi Tronca, o fac.

— Din lut ? a întrebat Al Treilea Consul.

— Se poate.

— Îţi dau trei republicani, duceţi-vă în lutărie şi apucaţi-vă de lucru, s-a sculat Tronca de pe scaun. Dar să nu sufli la nimeni un cuvînt, i-a făcut el din deget.

Titus se gîndea cum să facă statuia, iar cei trei au scos lut, au adus pleavă. Apoi unul căra apă de la rîu, doi călcau lutul cu picioarele. Aşa, pe la chindiie, statuia era gata pînă la brîu.

Seara a trecut Tronca pe la Titus şi i-a adus un pumn de dinţi.

„Măi Titus, a spus Tronca, pînă nu va fi gata, nici pămîntul să nu ştie a cui e statuia, că-ţi iau dinţii înapoi !“

Băieţii, care îl ajutau, se interesau ce fac ei, dar Titus era mormînt.

A doua zi, cum s-a arătat de după munte, soarele l-a găsit pe Titus în lutărie. Cîte oleacă statuia creştea. În dricul amezii a venit Tronca cu un sac.

— Trăiască Al Treilea Consul ! şi-a ridicat pălăria Gavril, acel care îl apăra pe Tronca de ţînţari pe Insulă.

Al Treilea Consul a fluturat din mînă şi s-a apropiat de Titus :

— Ţi-am adus alabastru să îmbraci statuia în alb. Apoi l-a chemat de-o parte şi i-a pus în căuşul palmei un dinte : Îi de consul ! a ridicat Tronca un deget în cer. Chiar din gura mea ! Mîine rămîi acasă şi fă capul lui Traian. Îl aduci la lutărie pe amurgite.

Cît e ziua de mare s-a necăjit Titus cu capul lui Traian. Cum n-o da, nasul şi urechile semănau cu ale lui Tronca. Seara a pus capul în traistă şi a luat-o spre lutărie. Acolo îl aştepta Tronca cu patru republicani. Ba era şi o căruţă cu caii gata înhămaţi.

Au aşteptat pînă au adormit păsările şi florile, apoi au pus statuia în căruţă şi au îndemnat caii.

În faţa căsoaiei lui Augustin, pe care fîlfîia Steagul, încetinel au dat

jos statuia din căruţă. Straja în seara aceea era tot omul lui Tronca.

Abia atunci s-au trezit că n-au soclu. Dacă n-au — o să-l facă. Hai să caute pietre şi cărămizi pe unde ştiau ei. Un republican a făcut mortar şi s-au apucat pe întuneric de clădit.

Cînd au înălţat soclul, l-au feţuit cu alabastru şi au urcat statuia pe el.

— Unde e capul ? a întrebat Tronca.

Titus l-a scos din traistă şi, căţărîndu-se pe gardul de alături, l-a pus pe umerii statuei, apoi l-a uns pe la gît cu alabastru să se ţină acolo unde i-i locul.

A rămas numai straja. Picioarele i-au dus pe ceilalţi pe la casele cui îi are.

Tronca a dormit ca după scăldătoare. Cînd a făcut ochi, soarele era sus. Băiatul îşi freca vesel palmele :

„Numai să se întoarcă Augustin mai degrabă. Cînd o să vadă statuia, o să-i arăte lui Traian ! Şi Tronca a dat din pumn. Mai pun părtaşii mei un cuvînt şi mi ţi-l dau afară din consuli.

Tronca se plimba prin casă cu mîinile la spate. Motanul a încercat să-i treacă pe dinainte şi cînd i-a ars un picior ! Acum îşi compunea cuvîntarea de răspuns pentru momentul cînd va fi declarat Al Doilea Consul. A rostit-o cu glas tare. La urmă a mai adăugat o frază :

— Vă mulţumesc, dragi republicani, pentru încredere !

Şi-a pregătit apoi epoleţii de locotenent, după asta a coborît în beci şi a smîntînit toate oalele, chişleacul să-l mănînce cei fără de grade.

Tocmai s-a întîmplat că în după amiaza aceea s-a întors Augustin de la spital. Ba ici, ba colo vedea omuleţi de ceea mici-mici şi s-a posomorît Primul Consul.

— Oare ce s-a întîmplat ? se frămînta el.

Cînd colo a găsit ograda plină de copii. Stăteau jos cu spatele la un monument. Traian a ieşit întru întîmpinarea lui Augustin.

— N-a vrut ni-i-meni să iasă astăzi în cîmp ! i s-a plîns Traian. Fac grevă. Tronca şi-a înălţat astă noapte monument şi Republica e supărată.

Augustin, mînios foc, a coborît Steagul de pe casoaie şi a cîntat imnul Republicii :

Jurăm, vom face totul,
Părinţi şi dragi bunici,

Să nu mai fie oameni
Cît lingura de mici!

Băieţii, toţi ca unul, s-au sculat în picioare, întorcîndu-se cu faţa spre Steag.

— Unde e prăpăditul cela de Tronca? a întrebat Augustin.

S-au dus să-l caute.

Tronca şi-a pus cuvîntarea în sîn şi venea fluierînd cu mîinile în buzunar.

— Bietul Traian... îl căina Tronca. Azi o să-şi cînte el singur marşul.

Republicanii însă l-au întîlnit în suliţe. Cînd a văzut monumentul, Tronca s-a făcut alb ca varul.

— Ăsta errra Trraian! a bîlbîit Tronca şi s-a dat înapoi.

— Afară din Republică! au strigat cîteva glasuri.

Din clipa aceea Tronca nu mai era nici consul, nici republican. A pus centura lîngă Steag şi a spălat putina cu mîinile la ochi.

Al Treilea Consul a fost ales Ştefănel, băiatul cela cu moţ.

— Dar monumentul? a întrebat Toma, fiul vînătorului. Rămîne aşa?

— Să-l cîrligăm! au prins a striga copiii. Unii ziceau să-l lege de coada calului, alţii — să-l îngroape, nu ştiu care cerea capul monumentului.

Primul Consul atîta a spus:

— Faceţi ce vreţi cu dînsul, dar luaţi umbra lui Tronca din ograda mea.

Băieţii au dus statuia înapoi la lutărie şi acolo i-au cîntat aliluia.

„Titus! El mi-a făcut-o! nu se aciua Tronca. Am să fac Republică dintr-un singur băiat!"

Două zile s-a zvîrcolit el pe lîngă casa lui Titus şi pînă la urmă tot i-a pus un gîndac în oala cu borş.

De atunci e bună pace pe acolo. Ba se aude din cînd în cînd şi vioara lui Traian, iar mama lui Augustin umblă ca altădată pe la tîrg după cărţi rare pentru fiul-său.

Luna nu ştie cum să se întîlnească cu Soarele să-l întrebe unde au dispărut piticii din satul cu case înalte şi frumoase ca nişte corăbii.

1970

SCRISORI DE LA COPII

SCRISORI DE LA COPII

„Bun găsit, scumpul şi iubitul meu scriitor Spiridon Vangheli.

Vă scrie o elevă din satul Lipoveni, raionul Cimişlia. Interesantele dvs. povestiri le-am îndrăgit de micuţă. Povestiţi, vă rog, cum l-aţi găsit pe Guguţă ? De unde aţi luat acest nume ? Poate l-aţi auzit de la vreun bunel, sau poate că într-o noapte aţi visat un băieţel cu o căciulă fermecată ? El v-a povestit despre dînsul, iar cînd v-aţi trezit dimineaţă, aţi început a scrie visul ?

Încerc şi eu să compun versuri şi povestiri, dar nu-mi iese şi pace. Cînd voi mai creşte, neapărat am să mă fac actriţă la teatrul de păpuşi şi am să joc rolul lui Guguţă.

Silvia Casapu, elevă în clasa a şaptea."

Silvia dragă, îţi mulţumesc pentru sinceritate.

Unde l-am găsit pe Guguţă ? Păi el nu e decît un băieţel ascuns în sufletul meu, un copil care niciodată n-a crescut mare. De ce îl cheamă aşa ? Însuşi caracterul băieţelului cerea sonoritatea aceasta.

Mă întrebi dacă nu cumva am văzut mai întîi cartea prin somn şi m-am sculat într-o dimineaţă şi am aşternut-o pe hîrtie ? O carte se scrie greu, dragă Silvia. Scriitorul e un fel de albină care adună nectarul din mii de flori. Cartea e casa cea mare a sufletului celui care o scrie şi zestrea care împodobeşte casa nu poţi s-o faci într-o noapte — în casa aceasta vor veni mulţi cititori şi fiecare trebuie să se aleagă cu ceva. De visat visez şi eu ca toţi oamenii, dar de scris trebuie să scrii cînd eşti foarte treaz, altfel vor adormi cititorii cu capul pe cartea ta.

Îţi doresc şi ţie succese în ale scrisului. Mă măguleşte faptul că vrei să te faci actriţă, să joci rolul lui Guguţă. Cine ştie, poate că atunci vei avea chiar piesele tale şi o să joci şi tu în ele ? M-aş bucura numai.

„Un mic salut către mult stimatul scriitor al copiilor Spiridon Vangheli. Bună ziua, nene Spiridon. Mă numesc Angela Lihteţchi, sînt din satul Ciripcău, învăţ în

clasa VIII. Mai întîi aş vrea să ştiu ce năzbîtii au mai făcut în serile lungi de iarnă piticii din Pantalonia? Mult, foarte mult îmi plac cărţile dvs. Aş vrea să vă spun că nu-i copil, căruia să nu-i placă „Pantalonia" ori povestirile hazlii despre Guguţă. Am multe întrebări, dar vă pun numai două.

1. Cine v-a fost primul cititor al condeiului dvs. fermecat?

„Fermecat" ştiu eu cam ce ar însemna... Condeiul meu, însă, dragă Angelă, nu lucrează singur, dacă nu-l trag eu de coadă...

Primul meu cititor e familia mea, mai concret soţia Eleonora, un om cu gust, care a fost viaţa întreagă alături cu sufletul de toate cărţile mele. E colega mea de institut şi de facultate.

2. Cum s-ar putea de îmbunătăţit starea în care se află graiul şi scrisul nostru? Ar fi bine, dacă am reveni la alfabetul latin? Eu sînt pentru reîntoarcerea alfabetului vechi latin[1]*. Şi nu numai eu, ci toţi oamenii în vîrstă din satul Ciripcău. Noi vrem ca limba noastră să nu fie dată la spatele omenirii, ci să stea în faţa ei."*

E foarte bine, Angelă, că ai durerea limbii materne. Aceasta e zestrea cea mai scumpă pe care am moştenit-o de la străbuni. Numai să ai ochi să vezi şi urechi să asculţi : străbunii n-au luat înţelepciunea cu ei : au înmagazinat-o în limba română. Şi sufletul lor mare a rămas în limbă. Limba e monumentul străbunilor noştri. Iar noi ce-am făcut cu limba? Să ne închipuim că în jurul satelor ar fi numai buruiene, în ogrăzi de asemenea... Ce ar zice românul, a? Cred că s-ar apuca de cap. Păi în aceeaşi situaţie a ajuns limba noastră — împărăginită total. Acum ce să facem? În genunchi să ne punem şi să plivim toată pălămida din limba română, s-o învăţăm unul de la altul — copiii de la părinţi şi părinţii de la copii, s-o spălăm de umilinţa şi ruşinea pe care i-am adus-o, s-o cinstim, s-o scoatem de după uşă şi s-o punem la icoane, unde merită să stea. Că dacă nu vom face noi lucrul acesta, altul n-are cine s-o facă. Alfabetul latin ne va ajuta mult în această privinţă. Încadraţi-vă şi voi, dragii mei copii, în procesul de salvare a limbii noastre materne, ca s-o transmiteţi nepoţilor voştri curată şi melodioasă, ca un cîntec de vioară. Ai mare dreptate, Angelă, limba unui popor nu trebuie să stea la spatele nimănui, ci în capul mesei, acolo unde stă mireasa.

„Dragă redacţie. Eu i-am scris o dată stimatului Spiridon Vangheli, dar ce să-i faci, dacă sufletul meu se vrea în aceeaşi albie în care se află nenea Spiridon, adică în albia literaturii. Iată de ce îi scriu a doua oară.

Dragă Spiridon Vangheli, de sănătate vă întreb întîi. Apoi aş vrea să ştiu : sîn-

---

[1] Scrisoarea e trimisă în ianuarie 1989

teţi fericit ? Dacă da, în ce sens ? Dacă nu, de ce ? Cîţi copii aveţi ? Ce profesii au îmbrăţişat ? Aveţi fraţi, surori ? Cu ce se ocupă ei ? Acei cu care aţi copilărit împreună, copiii satului, vă mai întîlniţi cu dînşii ? Cine dintre colegii dvs. vă este prieten adevărat ?

Ştiu că aţi călătorit imaginar foarte mult : şi în „Pantalonia — ţara năstruşnicilor", şi la capătul lumii cred că aţi ajuns, dar cam pe unde aţi ajuns cu trenul, cu avionul sau cu alte mijloace de transport ?

Aţi visat de mic la stilou, la coala de hîrtie şi la Guguţă ? Ce greutăţi aţi întîlnit pînă aţi ajuns unde aţi ajuns ?

Şi mai răspundeţi la o întrebare, de fapt ultima : scriitor nu poţi fi dintr-o dată. Lămuriţi-mă, vă rog, prin care mîini, prin ce instituţii trebuie să încapi şi, să nu vă fie cu bănat, cheia la toate întrebările va fi : ce calităţi trebuie să aibă un om de litere ?

V-a deranjat Lili Armaşu, care învaţă în clasa IX şi trăieşte în satul Petrosu, r-nul Făleşti."

O carte ar trebui să scriu ca să-ţi răspund la toate întrebările, dragă Liliană. Cîte ceva, mă rog, s-ar putea spune şi prin scrisoare. În primul rînd, îţi mulţumesc că mă întrebi de sănătate. Parcă sînt mai sănătos, nu ştiu cum, după aceasta. Exact ca femeia aceea care a ţinut termometrul subsuoară şi a spus apoi : Gata, mi-a trecut boala !

Fericirea e o pasăre, pe care vor s-o prindă toţi, dar trebuie să rupi multe perechi de papuci pînă dai cu ochii de ea. Sînt fericit cînd scriu o pagină nouă, cînd văd că mi-au crescut mari cei doi copii şi aud vorbe bune despre ei, cînd ştiu că am 2 nepoţi şi că am ajuns să văd cu ochii iarba unei noi primăveri. Sînt nefericit că în ultimii ani am pierdut patru prieteni de suflet, prieteni mari : Petru Zadnipru, Liviu Damian, George Meniuc, Igor Vieru. Sînt nefericit şi îndurerat de rănile limbii române, de rănile pămîntului nostru otrăvit, rănile apei şi ale aerului. Slavă Domnului, că s-a trezit, în sfîrşit, poporul nostru — numai el o să salveze ce se mai poate salva.

Mă întrebi de copiii mei, Liliană. Amîndoi sînt medici. Am cinci fraţi în viaţă şi o soră. Cînd vin la baştină, mă întîlnesc, desigur, şi cu cei cu care am copilărit şi mă bucur cînd îi văd.

Lev Tolstoi spunea că cine vrea să aibă prea mulţi prieteni, acela nu are nici unul. Eu n-aş vrea să zic că am numai unul. De, atîţia colegi frumoşi am. Dar ştii ce zice poporul ? Ca să cunoşti un om, trebuie să mănînci un pud de sare cu dînsul. Păi pudul ăsta de sare l-am mîncat împreună cu Grigore Vieru, alcătuind abecedare şi luptînd cu tot felul de mori de vînt. Mulţi urşi fioroşi ne-au ieşit în cale, dar nici unul dintre noi nu s-a urcat în copac, ca să-l întrebe apoi pe celălalt ce i-a spus ursul la ureche.

M-am pornit, vorba ta, în mai multe ţări, am ajuns în mai puţine. Două din ele, mai îndepărtate, sînt America şi Japonia.

De mic să visez că-l voi scrie pe Guguţă ? Să fim serioşi. Pe atunci îmi trăiam, în mod firesc, copilăria cu micile şi marele ei bucurii şi dureri.

Adică, mă întrebi, dacă e greu să fii scriitor ? Crezi tu, Liliană, că e mai uşor să fii, pur şi simplu, om de treabă ? Aceasta, însă, e obligaţia fiecăruia dintre noi. Şi apoi dacă ar fi vorba numai de greutăţile fireşti, legate de profesia de scriitor. Pe lîngă flori, vrei nu vrei, mai vine şi invidia. Cu cît e muntele mai înalt, cu atît îl bat şi vînturi mai mari...

În care mîini trebuie să încapi ca să ajungi scriitor ? În mîinile vieţii. Vorba lui Eminescu :

Ci trăieşte, chinuieşte
Şi de toate pătimeşte
Ş-ai s-auzi cum iarba creşte.

Scriitor nu poţi fi dacă nu ai talent. Apoi omul de litere, cred eu, trebuie să mai fie şi o personalitate.

„Sînteţi scriitorul nostru drag. Pe Guguţă îl ştiu toţi.

Odată, plecînd cu autobuzul la Cernăuţi, am auzit cum un om mai în vîrstă îi povestea altui om povestirea „Guguţă — căpitan de corabie", încît acei din jur nu-şi mai puteau opri rîsul. Eu, însă, ştiam că această povestire este scrisă de mata, nene Spiridon.

Iar acum o întrebare. Se poate ? Noi, copiii, îi ascultăm pe oamenii în vîrstă, dar eu cred că uneori trebuie să şi rîdem de ei. Aceasta ai vrut să spui mata în cartea „Pantalonia — ţara năstrupnicilor" ?

(**Vitalie Zigrea**, clasa VII, satul Buda Mică, regiunea Cernăuţi)

Eşti un băiat dezgheţat. Frumosul iese singur la suprafaţă, pe cînd urîtul se ascunde tot mai la adînc în sufletul omului. De aceea trebuie să-l scoatem cu cîrligul şi să-l rîdem, ca să-l lecuim. Cîte trag copiii de la cei adulţi, de ce n-ar trebui să-i rîdă şi copiii pe ei, să-i arate cu degetul, cînd îi prind cu musca pe căciulă, să-i pună la punct. Ai observat bine, aceasta se întîmplă în cărţile mele, inclusiv în „Pantalonia". Copiii se bucură că ei, în sfîrşit, coboară de pe „calul bălan" şi în locul lor se urcă adulţii.

„Şi vă mai pun o întrebare, nene Spiridon. Mata cunoşti mulţi scriitori, care ţi-i cel mai aproape ?

Desigur, că Ion Creangă. Aşa cum aveţi voi învăţători în şcoală, Ion Creangă este învăţătorul scriitorilor, marele nostru învăţător. E destul să citesc o singură pagină din Creangă şi sufletul meu, pînă atunci bucăţele, se face la loc, de parcă am băut din apa ceea întrupătoare. În ziua aceea mă simt om, de parcă m-am scăldat într-un rîu curat de munte, de parcă am fost în codrul limbii noastre. Creangă a dovedit că în limba

română cîntă fiece cuvînt. Cînd n-am putut să ne apărăm limba, Creangă a ştiut s-o apere de unul singur. Cărţile lui sînt cea mai trainică cetate pentru limba română, o cetate, pe care nu va cuceri-o nimeni, niciodată. Acum Ion Creangă ar fi împlinit 150 de ani. Cînd te gîndeşti că undeva prin Caucaz unii oameni ajung la vîrsta aceasta... Ce minune ar fi fost să-l avem pe Creangă viu printre noi! Ca şi pe Mihai Eminescu — marele său prieten şi genialul nostru poet.

Un paradox, dar aşa e. Ca să ajungi înainte, trebuie să te întorci înapoi, la Eminescu, la Creangă. Ei au scris şi pentru viitorime.

„Mă numesc Aleutina Gheorghiţă din satul Floreşti, Ungheni. Sînt studentă, dar mă simt undeva în suflet, în adîncurile lui, copil. Şi nu un simplu copil, care mai adineauri se juca cu mingea, cu păpuşile, de-a v-aţi ascunselea, ci un copil cu mari vise şi speranţe în viitor.

Spiridon Vangheli, ţin să vă mulţumesc din tot sufletul pentru creaţia Dumneavoastră. Citindu-vă cărţile, revin din nou în minunata Ţară a copilăriei — tot ce are mai bun, mai scump şi mai frumos orice om.

Deoarece acum se vorbeşte mult de cultura limbii, aş vrea să vă întreb : de unde vine atitudinea aceasta faţă de limba maternă? Unii şi astăzi îşi încîlcesc graiul cu diferite rusisme.

Sînt roadele regimului comunist, care a făcut totul ca să ne rusifice. Regimul a lovit în primul rînd în limbă — rădăcina neamului. Fără limbă naţiunea moare, e asimilată.

Dar mai este la mijloc şi lenea noastră mare. Omul, cînd iese din casă, se uită în oglindă, Doamne fereşte, să nu-l vadă lumea cu vreo pană pe haină, e ruşine, însă ce-i iese din gură — nu-i pasă.

Dacă nici astăzi, cînd renaşte neamul, nu ne salvăm graiul, sîntem oameni de nimic.

„Vă scrie o elevă din clasa a VII. Sînt din altă republică, din Ucraina, dar cărţile dvs. au ajuns şi pe la noi. Am citit cartea „Scrieri alese“ cît şi unele snoave din „Pantalonia — ţara năsruşnicilor“.

Despre scrierile dvs. pot spune că sînt foarte interesante, pline de haz şi parcă totdeauna ascundeţi ceva tainic.

Ştiţi, cînd plouă tare şi apa în rîu creşte, atunci rîul se revarsă peste mal, tot aşa cînd citeşti cărţile dvs.: te bucuri şi bucuria se revarsă peste tot corpul.

Vă doresc sănătate şi mulţi ani înainte, ca să compuneţi cărţi noi. Iar lui Guguţă i-am făcut o poezie :

Măi Guguţă, măi Guguţă,
Vino tu acum la noi,

Că ţi-om da o căruţă
Să te întorci înapoi !

Carolina Moiş, regiunea Trascarpatică, satul Biserica Albă"

Carolino dragă, îţi mulţumesc din suflet pentru această simpatică poezie, pentru cuvintele tale mîngîioase. Şi eu mă bucur mult că hăt peste munţi, în satul Biserica Albă, este o fetiţă care îmi citeşte cărţile. Să te însoţească norocul în viaţă.

„Nene Spiridon Vangheli,
cele mai călduroase salutări de la un cititor care te-a îndrăgit foarte mult — Roman.

Am citit povestirile din „Pantalonia..." matale de şapte ori şi o să le recitesc, fiindcă-s foarte frumoase. Aproape toţi elevii din şcoala noastră le ştiu pe de rost.

Dar hai să ne sfădim oleacă, numai să nu te superi. De ce mata l-ai schimbat pe Guguţă pe o fată ? Ba încă şi aceea pitică ? Eu aş fi vrut să-l văd pe Guguţă în clasa a şasea, să fac cumva şi să şed cu el într-o bancă... Spune-i că-l iau frate de cruce. Să am un aşa frate, l-aş hrăni numai cu ciocolată.

Şi Măriuca seamană cu Guguţă, numai că e pitică. Nene Spiridon, dar cum e Măriuca aceasta ? Trebuie sa aibă nişte cosiţe ca nişte codiţe de şoricei. Îţi spun un secret numai matale : fetele cu gîţe îmi plac mai mult decît cele tunse.

Şi apoi te mai întreb : cam de ce mata le-ai pus la cale pe fete să ne spele cu omăt ? Ce păţesc dupa asta unii băieţi, sărmanii ! Îmi vine sa le sar în apărare, dar mă tem.

De mine fetele nu se anină. Ia aşa cîte una îmi pune după gît cîte un bulgăraş de zăpadă cît oul de vrabie...

Nene Spiridon Vangheli, de ce fetele cele mari îşi vopsesc obrajii cu diferite ruje ? Oare n-ar fi mai bine să se vîndă în magazin nu tubuşoare, flaconaşe cu tot felul de vopsele pentru fete mari, ci bulgăraşi de zăpada ?

Scoate ouşorul cela de zăpadă din buzunar, îl fugăreşte pe obraji şi las' să stea în faţa oglinzii cît îi va plăcea.

Nene Spiridon, la vară, cînd se vor coace harbujii, am să-l aleg pe cel mai mare şi mai copt şi o să ţi-l trimit matale pentru Măriuca.

Şi mai am o rugăminte : revista pentru copii să tipărească mai repede şi celelalte povestiri, că-s foarte curios să aflu ce se mai face prin Pantalonia...

Cu multă stimă, **Roman Iovu**, satul Măgurele, Ungheni"

Roman, baiatule drag !

Văd că te-a pus rău pe gînduri Măriuca asta din Ţara năstruşnicilor. Şi bine a făcut. Că tare mai eşti frumos cînd nici de băieţi nu te laşi, dar şi cu fetele ţii.

Eşti un mare şmecheroi şi cred că la iarnă fetele o să-ţi pună şi mai multe „ouă" de vrabie după gît.

Şi eu am citit scrisoarea ta cu interes, e plină de tîlc şi umor. Îmi vine să te pup cînd îmi spui : „Hai să ne mai sfădim oleacă..." Atît sîntem de smeriţi cînd ne întilnim... Vorba lui Ion Creangă : cu ruşinea zugrăvită pe obraz...

Şi bine fac fetele că ne spală cu omăt, poate că ne vor trezi încaltea : sîntem ori nu sîntem strănepoţii lui Ştefan cel Mare ?!

Ruşinea e bună la locul ei, dar nu amestecată cu somn şi indiferenţă.

Bine faci, Romică, băiatule, că nu dai capul să-l tundă oricine, de aici începe caracterul omului.

Îţi mulţumesc pentru harbuzul cela de care vorbeşti. Trage-i o sfîrlă din partea mea şi lasă-l să creasca mare pentru copiii din satul tău. Cît o priveşte pe Măriuca, mă descurc eu cu ea, găsim un harbuz pentru o fată ca dînsa.

Văd că mai ai o grijă. Că fetele cele mari... De, ai dreptate, dar... poate că este aici o taină pe care n-o ştiu eu cu tine ? Să le întrebăm şi pe fete ce şi cum, că e vorba de obrajii lor... E bine cînd băiatul nu e o mămăligă, d-apoi că şi fetelor le stă bine cînd au caracter. Că apoi, Romică dragă, să nu uitam că vine iarna şi iar ne vor spăla cu omăt, de-a ieşi fumul din noi.

„Aţi făcut vreo poznă cînd eraţi mic ? Ori numai Titirică le face ?

Mărioara Levinte, clasa IV, Costeşti, Ialoveni.

Cînd eram ca Titirică erau alte vremuri — ţineam plugul de coarne... Dar poznele, pe care trebuie să le facă un copil, le-am făcut pe toate, ba încă şi pe deasupra. Iată una :

Să fi avut vreo 10 ani, era pe cînd se coceau harbujii şi dormeam mai mult la colibă. Tata avea cai buni. Şi iată că odată a venit un om de prin alte părţi la tata şi l-a rugat să-l ducă la Bălţi. Soarele cobora la asfinţit, iar pînă la Balţi era cale de vreo 20 de kilometri. Tata n-a zis nu. Înhamă în grabă caii, iar eu îmi fac loc în caruţă, că Bălţii era unicul oraş pe care îl văzusem şi mă atrăgea al naibii — era un fel de New York al copilăriei mele. Mama vede că e pe seară şi se pune pe lîngă mine, că o să mă ia tata altădată, ba îmi bagă şi un cornet cu bomboane în mînă — mare scumpete pe atunci.

Căruţa s-a dus, eu am rămas cu bomboanele în mînă, dar nu zăbavă îmi dau seama că nu e dreptate pe lumea asta : de ce să nu văd şi eu o r a ş u l, a ? Las atunci dulciurile în mijlocul ogrăzii şi mă iau după căruţă. Caută-i urma. Caii tatei fugeau de mîncau pămîntul.

Ajung în mijlocul satului — căruţa nu se vede. Ies tot o fugă la margine — nu-i !

În jur păpuşoii şi răsărita mai mari decît mine, coborau umbrele serii şi eu mă tot depărtam de sat, cu gura plină de lacrimi sărate.

Tata, însă, mîna caii, habar nu avea că feciorul aleargă din urmă. De acu suflam

ca un iepure pe care îl ajunge ogarul, picioarele mi se împleticeau şi cădeam, împiedicîndu-mă de ele, dar nu mă lăsam. Mă sculam alb de colb, ca un morar, şi îmi ştergeam ochii cu mîneca: mai este căruţa?

Iată a rămas în urmă şi satul satelor — Pelenia, pierdut în clăbucii fumului de tizic. Aici, la cotul care o lua spre satul Singureni, cît pe ce să ajung caruţa, dar tocmai atunci tata a ridicat biciuşca să dea în cai, că scăpase la loc drept. De nu întorcea omul din căruţă capul, nu m-ar fi zărit...

Doamne, parcă îl văd şi acum ce ochi a făcut omul acela — nu-i venea a crede că am alergat cale de vreo 7 kilometri! Nu ştia cum să mă mîngîie, mă tot întreba cum mă cheamă, dar nu puteam scoate o vorbă, mă umplusem de suflet. Tată, însă, mi-a găsit leacul: mi-a dat hăţurile şi a arătat cu mîna înspre Bălţi.

„Cea mai îndrăgită carte a mea e „Steaua lui Ciuboţel". De mic m-a prins în mrejele ei. Am recitit-o în clasa a V şi am de gînd s-o mai citesc. O întrebare, nene Spiridon. Care episod din copilărie v-a zguduit mai mult?"

Gheorghe Timuş, clasa VII, satul Cupca, Hliboca, Cernăuţi.

Ziua cînd mi-a murit mama, împlinisem 12 ani. Atunci a asfinţit copilăria şi adolescenţa mea, a doua zi m-am pomenit înhamat la carul cel mare al vieţii.

„Oneşti, România.

Dragă Guguţă, eu sînt Sonia. Tu nu mă cunoşti? Fac parte şi eu din nenumăraţii tăi prieteni ce-i ai în ţară şi peste hotare. Mă întreb cum sună vorbele tale în alte limbi, ştiu însă că eu şi colegele mele dintr-a VI „A" am fost foarte bucuroase că am putut face cunoştinţă cu tine... în original.

Şi iată noi acuma ne-am hotărît cu toatele (că sîntem numai fete) să te vizităm. Vom folosi cel mai ieftin mijloc de transport: s c r i s o a r e a.

Mă gîndesc că tu acum ai nu numai o cuşmă în care încape un sat întreg, ai şi un sat în care încape o lume întreagă! Ce vei face cu atîţia musafiri ce vor continua să sosească?!

Noi nu vom zăbovi mult. Vrem doar să te întilnim, să te întrebăm în ce clasă eşti acum şi ce mai faci. Apoi mai avem şi o rugăminte mare la tine: să nu ne părăseşti niciodată. Copiii din toata lumea au mare nevoie de un prieten ca tine.

Să ne trăieşti, Guguţă!

Iar dacă ai să prinzi un moment de răgaz, scrie-ne! Te asigurăm că vom aştepta cu mare nerăbdare.

Cu mult drag, **Sonia Sîrbu-Vanghele** şi colegele ei dintr-a VI „A"

Bine ați făcut că v-ați pornit în ospeție la Guguță, dragă Sonia. Deși are cunoscuți în multe țări, tu, Sonia, l-ai înțeles ca nimeni altul pe Guguță cînd spui : „... ai nu numai o cușmă, în care încape un sat întreg, ai și un sat în care încape o lume întreagă !"

Deci, să nu aibă grijă musafirii, mai este loc în satul lui Guguță unde flutură acum Tricolorul. Salutări inimoaselor tale colege dintr-a VI „A". Îți promit că Guguță n-o să-și părăsească surioarele niciodată, nici cînd va avea copii, nici cînd va avea nepoți.

„Nene Spiridon Vangheli,

Îmi plac foarte mult cărțile despre Guguță. Ce șotii a mai făcut el ? Guguță a fost cu uratul prin satul său ? Dar la mata a fost ? Noi (eu, frățiorul meu Rareș, prietenii mei : Victoraș și Victoria, Aliona, Rodica, Viorel și Volodiță), adică „Ceata lui Guguță", îmbrăcați în haine naționale, am umblat cu uratul. Eram încălțați în opincuțe și cu trăistuțe, cu cușme ca a lui Guguță.

Am vrut să venim și la mata să te urăm, dar n-am știut adresa. Dar dacă dorești mata și Guguță, o să vă urăm și o să vă colindăm la televizor.

Nene Spiridon, o să-ți spun un secret : toate colindele și urăturile le-am învățat de la bunei și părinți, pe cuptor. Îl poftim la noi pe cuptor și pe Guguță că mai este loc...

Și vă mai întreb : Guguță poate scrie românește ? Eu abia acum învăț și reușesc. La revedere, nene Spiridon.

Cu drag, **Maricica Platon**, clasa a III „A", Bulboaca, Anenii-Noi. 10 ianuarie 1989"

Scrisoarea ta mi-a încălzit sufletul, Maricico dragă. Dintre copiii noștri tu prima îmi scrii cu caractere latine. Bravo !

Îți mulțumesc că i-ați lăsat loc lui Guguță pe cuptor. O să-l trimit negreșit la voi. Ba și veni și eu... Luați-mă și pe mine la anul cu uratul ! Să mai umblu și eu prin apele sfinte ale copilăriei... Că n-am uitat a striga „hăi-hăiii", pot să trag și buhaiul de coadă... Iar dacă va sări vreun cîine la voi — las' să mă muște pe mine, ca să țin minte că am umblat cu uratul prin Bulboaca.

Mă uit la o fotografie de-a voastră și nu mă satur să vă tot privesc. Dintre fete numai tu ești în căciulă... Ziceam eu că și unele fete vor să fie Guguță. După cîte înțeleg, tu ești căpitanul cetei și te descurci destul de bine. D-apoi că și ceată ai, căpitane Maricica, Guguța de la Bulboaca ! Tot băieței și fetițe dintr-o bucată. V-am auzit cum ați cîntat despre limba maternă într-o duminică la Cenaclul Mateevici ! Și voi sînteți apărătorii limbii române ! De mici sînteți alături de durerile părinților și ale neamului. Mă uit la voi și-i văd pe strămoșii noștri mari reînviați, simt duhul lor sfînt. Nu, nu poate să piară un popor care dă asemenea vlăstare ! Voi, copiii Moldovei multpătimite, sînteți speranța și lumina noastră de mîine. Voi, dragii mei copii, scrieți cu viața voastră Cartea cea Mare a neamului.

CUPRINS

Scrisori de la copii 5

COLIBA ALBASTRĂ

În Ţara fluturilor 8
Băieţelul din coliba albastră 15
Candela lui Ştefan cel Mare 20
Surioara *(Din cartea „Columb în Australia“ şi alte cărţi)* . . . 35

ISPRĂVILE LUI GUGUŢĂ

Cuşma lui Guguţă 54
Darul 57
Ploaia 59
O taină 61
Moş paznic 63
Toboşarul 64
Şcoala lui Guguţă 66
Cîntarul 68
Povestea lui Guguţă cu Moşii Crăciuni 71
Urătorii 72
Datoria lui Guguţă 74
Cizmarul 76
Ceasul 78
Toiagul 79
Măria sa Guguţă 80
Cosaşul 82
Pozna 83
Scrînciobul lui Guguţă 86
Cuţitaşul lui Guguţă 87
Spărgătorul de nuci 89
La moară 90
Guguţă şi oamenii săi de zăpadă 92
Ministrul bunelului 93
Buchiile lui Ion Creangă 95
Guguţa 96
Măturătorii 98
Poştaşul 100
Cum a crescut Guguţă într-o noapte 102
Frizerul 104